

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Confessionale,|| In Qvo || Vniversa || Materia De ||
Confessione Pec-||catorvm Apvd Catholicos || vsitata per
Quæstiones explicatur**

Eisengrein, Martin

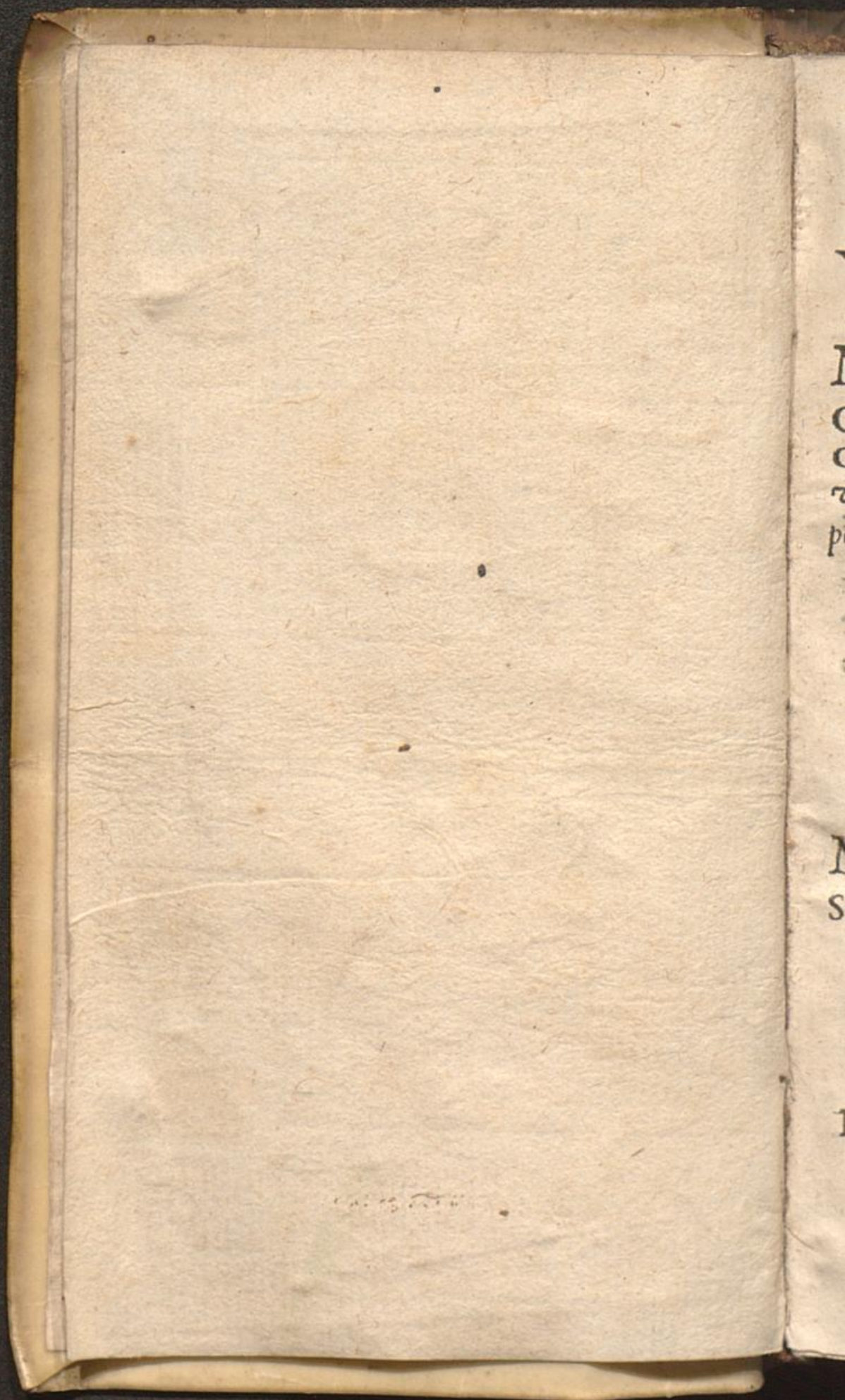
Ingolstadii, 1577

VD16 E 795

urn:nbn:de:hbz:466:1-30362

Th. 2389.

G. I
30.

D
C
C
7
p

M
S

1

Confessionale,
IN QVO
VNIVERSA
MATERIA DE
CONFessione PEC-
CATORVM APVD CATHOLICOS
*usitata per Quaestiones explicatur: Simulq̃
pœnitentibus modus examinandi conscien-
tiam, & peccata sua cū Deo, tūm Sacer-
doti confitendi commodissimus
præscribitur.*

In vsum tam Confessariorum quàm Confiten-
tium, ex probatis Theologis, magno studio
collectum, & editum

Collegij S. J. A. Paderbornæ

MARTINO EISENGREIN,
S. Theologiæ D. & Academiæ Ingol-
stadien. Procancellario &c.

Saluo per omnia S. Sedis Apostolicæ iudicio.

Cum Gratia & Priuilegio Cæs. Maiest.

INGOLSTADII
Ex Typographia Daudidis Sartorij.

CL. MD. LXXVII.

Ex donatione R. D. Sebastiani Sifolter.

I. CORINTH. IX.

Væ mihi, si nō Euangelizauero.

Gerfon: in 1. parte Operum, de laude
Scriptorum, Consideratione 1.

Scriptor idoneus & frequens libro-
rum doctrinæ salubris, prædicare dici
potest: Certè si lingua silet, manus præ-
dicat, & fructuosius aliquan. quan-
to scriptura venit ad plures vberior,
quàm transiens sermo &c.

ILLVSTRISSIMO
PRINCIPI AC DOMINO,
Domino VVILHELMO,
Comiti Palatino Rhe-
ni, & vtriusq; Bauariæ
Duci &c. Domino
suo clementif-
simo.

VM DIVERSIS
sæpenuerò sæcu-
lis, Princeps Illu-
strissime, variis he-
reseō nouitatibus diuexata fue-
rit Ecclesia: tùm nunquam gra-
uiùs quàm in hac mundi senecta,
vbi rursus innumerabiles pro-
pè pestes, quæ olim quidem nō-
nullum excitauerunt fumū; sed
tandē Dei miseratione fuerunt
extinctæ, & ex omnium animis

a 2

dele-

Ad Bauariæ Ducem V Vilhelmum
deletæ ex orco reuocâtur. Nam
si memoria repetamus vesanos
priscorum hæreticorū errores;
comperiemus, quòd pro sæcu-
lorum diuersitate, diuersis quo-
que hæreseôn arietibus oppug-
nata fuerint Ecclesiæ castra, at
nunq̃ ferme tanto cum impetu
ferocitateq̃, quanto nunc cum
summo Ecclesiæ detrimento
cernimus euenire.

Tantus est enim nostræ tem-
pestatis hæreticorū furor & im-
potentia, vt omnibus omninò
errorum machinis in præfidiū
acceritis, Ecclesiam labefacta-
re, fidem ex Catholicorum ani-
mis euellere, charitatem extin-
guere, omnem Christianæ reli-
gionis cultum euertere, ac sub
fuo libertatis Christianæ Dia-
bolicam quærere seruitutē mo-
liantur; cuius rei in plerisq; re-
gioni-

Epistola Dedicatoria.

gionibus nullum est aduertere modum, nullum licet prospicere aut præfagire finem.

Ac cum pleraq; oïa Orthodoxæ fidei dogmata alia dilacerēt, vt Sacramenta; alia subsannent, vt Sanctorum venerationē; alia abominētur & oderint, vt imaginum vsum, & Deiparæ Virginis reuerentiam; alia aliis indignis tractent modis: nihil tamē ferè odiosius exagitāt, infestius oppugnant, acriusq; persequuntur, quàm eam, quæ Dei Angelo Sacerdoti fit, Confessionem Sacramentalem, Diuino oraculo nobis commendatam, in sacris literis cōsignatam, ab Apostolis eorumq; successoribus magna cum religione frequentatam, et in hæc vsque tempora, quasi per manus traditam & cōseruatam. Nouit enim, vt callidissimus, ita

Ad Bauariæ Ducem VVilhelmum
& infensissimus ille humani generis hostis, magno suo edoct^o malo, quanta iã inde à promulgato per vniuersum orbem Euangelio, per Confessionis frequentationem, apud pios Christianos regni Christi fiat accessio, & suę tyrãnidis labefactatio: rursus quantũ per Cõfessionis, siue contemptũ, siue abrogationem incommodet Ecclesię Dei, suã verò stabiliat, ac cõfirmet.

Genes 3.

Nec malè profectò conijcit astutissimus serpens, de quo propterea etiã Scriptura verè pronuntiat, quòd erat callidior cunctis aliis animãtibus. Quæ enim insidias ipsius, quas calcaneo nostro nunq̃ non struit, euadédi cõmodior via? qui opportunior & efficacior queat esse modus & ratio, iugũ ipsius, sub quod nos, nullo non molimine studet cõtinen-

Epistola Dedicatoria.

tinēter mittere, excutiendī, quā
illa ipsa apud Catholicos vsitata
salutaris peccatorū Confessio?

Hæc certè est (vt virtutem &
fructus eius paucis complecta-
mur) quæ ex ipsis Diaboli fauci-
bus pœnitentes eripit. Hæc est,
quæ mortis & inferni portas
claudit. Hæc, quæ gratiam Dei
amissam recuperat, quæ Sancto-
rum communioni restituit, quæ
pudorē excitat, lachrymas eli-
cit, adulteriis finem imponit, a-
uersam pecuniam restituit, odiū
extinguit, pacem conciliat, fu-
rorem reprimat, vitam & mores
animi cōponit. Quæ deniq; ani-
mæ confert sanitatē, & salutari à
Sacerdote accepto consilio, ad
ea pœnitentię opera peragenda
peccatorē excitat, quib⁹ ab ęter-
na damnatiōe & potestate Sata-
næ liberetur. Quanta verò isthęc

Cōfessio-
nis vtilitas

Ad Bauariæ Ducem VVilhelmum

Confessionis utilitas? Tāta certè, vt si nulla suffragetur nobis scripturæ autoritas, omnium Ecclesiæ destituamur testimoniis, nulla extet œcumenici Synodi definitio: quiuis tamen nō iniquus rerum æstimator facilè deprehendat, imò fateri cogatur, eam nō aliundè, quàm Spiritus sancti consilio, numine & benignitate fuisse institutā, nobisq; commendatam.

Quæ cū non ignoret Sathanas, incredibile profectò est, q̃ ringatur, totusq; ira & furore ardeat, tot animarū myriades, quarū exitium mirè sitit, virtute huius Cōfessionis, ab ipsius infidiis mundi; illecebris tutas, & tandem omnibus tendiculis superiores, æternæ felicitatis consequi præmium. Ideoq; nulum nō mouet lapidem, vt hanc
homi-

Epistola Dedicatoria.

hominibus exofam reddat, & si quoquo modo fieri possit, totam ex animis eorū euellat, deleat & extinguat. Hinc eam vel nō ab ipsomet Christo, sed hominibus tantū institutam, vel minū necessariam, vel non fatistutam esse, vel non secretam & auricularē esse, sed alio modo fieri debere, tum plura alia eius farinae calumniatur, & incautis hominibus, hoc solo fine, vt eos saluberrimo eius fructu spoliet, persuadere conatur.

Ego certē, cū non obscure animaduertē, imō palām ipsa res loqueretur, plurimos Satanicis istis fraudibus circumuētos & fasciātos, à salutari hac apud Catholicos vsitata confitendi consuetudine, cum certissima propriæ salutis iactura, absterreri : Operæ precium me

a 5 factu-

Ad Bauaria Ducem V Vilhelmum

facturum putabā, si ea, quę apud probatos Catholicos Theologos, de hac tā vtili materia, hinc inde copiosè tractata legissem, in Enchiridij formam, vsui quotidiano, tam Confessariorum, quàm Confitentium magis accommodatam, quàm volumina magna esse solent, redacta, in lucem ederem, & publicè, omnibus Catholicam veritatē sitientibus, legenda proponerem.

Neque enim, vt verum fatear, eorum mihi sententia, ne dicā preposterū iudicium, probatur, qui cū ipsi vel aliis negotiis implicati, vel ignauia, aut alio animi morbo impediti sepè, in lucē edant nihil, nec edere etiam velint, tā rigidos tamen, nemine iubente, aut exigente id ab ipsis, alienarum lucubrationum, tanta cum libertate se præbent censes,

Epistola Dedicatoria.

fores, vt recens editum librum, Censores
alienarum
Lucubra-
tionum.
licet nondū ab ipsis lectum, imò
ne extremis quidem labris de-
gustatum, primo statim intuitu,
magno supercilio ridere, respu-
ere, condemnare audeant. Præ-
ceps hoc iudicium suum, vul-
gari illo Poëtæ versiculo egre-
giè scilicet palliâtes & excusan-
tes:

Tenet insatiabile multos

Scribendi Cacoëthes.

Quasi verò, si rem recta repu-
temus via, in hac tanta Ecclesiæ
desolatione, qua vndiq; à male-
feriatis hominibus & errorum
magistris oppugnatur, & tantū
non opprimitur, non plures in-
uenire liceat, de quibus multò
verius & rectius dixeris, quòd
eos non tam scribendi, quàm
nō scribendi Cacoëthes teneat.
Serpit enim, imò grassatur etiā

Ad Bauariæ Ducem VVilhelmum

iners hic feriādi & ociādi mor-
bus passim, & dici vix potest,
quantopere infestet aliquos.

Vtinam verò non plures in-
genio & doctrina præstantissi-
mos viros cernere liceret, quos
cacoëthes illud non scribendi,
vel veternus potius sic totos cor-
ripuit, occupatos & constrictos
possidet, vt, si quis eos verè ta-
lentum sibi concreditum defo-
dere dixerit, non procul à sco-
po aberrasse videri queat. Quid
enim, quæso, hoc est, priorū
librorum nihil in lucē emitte-
re, alienorū autem Aristarchos,
& quidem sinistros, nunq̃ non
agere? Ipsi sanè viderint, quo-
modo Altissimo ea de re olim
responsuri sint. Meo autem iu-
dicio, præclarius multò de Ec-
clesia, de religione, de proximis
merentur ij, qui licet nō semper
per-

Epistola Dedicatoria.

perfecta, & omnibus numeris absolutissima præstant: tamen pro ingeniorum suorum modulo, ea proferre, ac in lucem edere, quanta possunt diligentia, satagunt, ex quibus in Christi gregem aliquid utilitatis redundare posse in Domino confidunt.

Quid? Num idcirco rectè deseruerit Ecclesiastes concionandi munus, quòd aureū illud eloquentiæ flumen S. inquam Chrysostomum dicendi gratia & copia superare nequeat, aut æquare? Aut manus porriget victas hæreticis, seq; murum eis opponere desinet, neq; literariis ullis oppugnabit armis: tamen si quis se suo metiatur pede, diffidat se id præstare posse tanto argumentorum robore, & pondere, quantum illud effe-

Ad Bauariæ Ducem V Vilhelmum

Etum dedit Diuus Augustinus
noster? Absit: Non enim, licet
Virgilio inter Poëtas tribua-
mus palmam; cæteri à scriben-
do sunt deterriti. Neque etiam
quia cum Cicerone tanta cum
prudentialcopia & ornatu dice-
re non valemus, nec cum Peri-
cle fulgurare & tonitruare, nec
cum Demosthene pari splēdo-
re & ornatu cū verborū tūm
sentētiarum eloqui nequimus;
continuò nobis obmutescendū
erit. Nam, vt ille ait. Et in secun-
dis & in tertiis consistere, quan-
do non datur contingere sum-
ma, etiam res est minimè pœni-
tenda.

Liceat ergo quoq;, pace isto-
rum bonorum virorum, nobis,
qui non nostra, sed ea quæ Chri-
sti sunt, non propriam, sed Dei
gloriam, non priuatā, sed publi-
cam

Epistola Dedicatoria.

cam vtilitatem, animarum salutem, & fidei Catholicæ propagationem scruptionibus nostris quærimus. Liceat, inquam, per eos, nobis, in bono hoc & sancto instituto nostro progredi. Nec inuideant nobis labores, quibus pro asserenda Dei domo, alacribus animis, & indefesso studio vires & valetudinem afficimus & exhaurimus, qui ipsis vicissim, quæ Deus eis ocia fecit (si modò Deus fecit) tã nõ inuidemus, vt eis cõpatiamur etiã.

Cogitent, & vel hoc nomine à temerariis iudiciis abstineãt, quòd lucubrationes hæ nostræ, non ipsis, vtpotè magnis & doctis, sed indoctis potiùs, sed rudibus, sed paruulis Christi scriptæ & editæ sint. Iis hac nostra tenui opella seruire, & veluti lac præbere animus est.

Soli-

Ad Bauariæ Ducem VVilhelmum

Solidus cibus vobis perfectis,
& adultioribus aliundè peten-
dus est. Est Sotus, qui vobis esu-
rientibus eum frangat; Est Me-
dinas, est Victoria, est Hosius,
Tapperus, Alphonsus à Castro,
Vega, Roffensis, Viguerius, Ma-
rianus Victorius, Polancus, Na-
uarrus. Hui quales viri? Quan-
ti Theologi? Quàm celebres
Scriptores? Quorum nos cor-
rigiam calciamentorum solue-
re non sumus digni.

Ad hos ergo, qui desiderio
aliquo solidioris Theologiæ dis-
cendi tenetur, tanquã ad ipsam
scaturiginem, ex qua vberiora
promanant materiarum Theo-
logicarũ flumina, recurrat. No-
stra enim hæc tantũ riuuli sunt,
si modò nostra ea dici fas est,
quæ pleraq; omnia ex fontibus
ijs ad nos deriuata esse liberè fa-
temur.

Epistola Dedicatoria.

temur. Ex ijs cerrè hausimus. Ab ijs, & aliis etiã probatis Catholicis Theologis, quorum vestigiis libenter insistimus, quos etiam Duces & Præceptores nostros, non ingratis profitemur: Ab ijs, inquam, didicimus, & accepimus, quicquid boni libellus hic de Confessione complectitur.

Cæterùm, Princeps Illustrissime, cùm usu atq; cōsuetudine comprobatum esse videam, vt non modò scriptorum vulgus, sed etiã præstantissimi quique, suæ industriæ fœtus insignē aliquem quærant Patronum, sub cuius nomine, vel tutiùs à maleuolorū morsibus, vel gratiùs apud æquos cādidosq; lectores emittatur in lucem: Tu vnus inter multos occurristi, cui hoc literariū munus, vt sit primum
meæ

Ad Bavariæ Ducem VVilhelmum

meæ in te benevolentia & ob-
servantia testimonium quale-
cunque, dedicarem. Cùm enim
Cels. T. Illustrissime non minùs
quàm Serenissimo Parēti, mul-
tis nominibus obligatissimus
sim, dignum & iustum esse arbi-
tratus sum, vt gratitudinē quoq;
meam erga Illustriss. Cels. Tuā
æquē, ac erga Dominum Paren-
tē publicē redderē cōtestatam.
Cumq; aliud nō occurreret, aut
potiùs facultatum nostrarū te-
nuitas hoc tēpore dare prohi-
beret, munus hoc, vt huius vo-
luntatis meę monumentum sit,
transmittere placuit. Quod qui-
dem, etiam si chartaceum tantū,
& si quantitātē spectes, exiguum
sit, ideoq; Illustriss. Cels. Tua in-
dignum videri queat: longē ta-
men gratissimū, vel hoc nomi-
ne ipsi futurum minimē dubi-
to,

Epistola Dedicatoria.

to, quòd plus in recessu conti-
neat, quàm in fròte promittat,
adeoq; ea complectatur & tra-
ctet, quæ Illustriss. Cels. T. sum-
ma sua cū laude cū primis cu-
ræ, cordiq; habet.

Quis enim nescit, eam hac sa-
lutari Confessionis medicina,
hoc efficacissimo contra omnis
generis animæ morbos, qui nos,
dum mortale hoc corpus cir-
cumgestamus, subinde inuade-
re solent, antidoto, hoc diui-
nitus instituto animæ remedio,
crebrò, & quidem deuotissi-
mè uti solere? Vnde aliud nihil
quàm serena mens, hilaris con-
scientia, ardens deuotio, zelus
fidei, animæ sanitas, consequi
potest. Hi enim fructus, hi effe-
ctus sunt veræ & sæpius repeti-
tæ Confessionis. Hinc factum
est, ut propter eos, plurimasque
alias

Ad Bauariæ Ducem VVilhelmum
alias virtutes totus Catholicus
orbis Illustris. Cels. T. cū nobi-
litate generis, tū multò ma-
ximè vera virtute illustrem, spe
optima, quā de Cels. T. & rebus
per ipsam p̄clarè gestis, ac præ-
clariùs gerendis concepit, ocu-
lis ferat & intueatur.

Intuetur, inquam, & gratula-
tur sibi de tanti Patris, tanto Fi-
lio, tām Catholici Aui VVilhel-
mi, tām Catholico Nepote VVil-
helmo. Et quem filium quoque
suum tām pium & obsequentē
nunc experitur Ecclesia Christi
Catholica, sperat non modò
Patronū & Patrem, sed & pro-
pugnatorem acerrimum eius, si
fortè res poscat, aliquando fu-
turum. Hanc spem certè magna
illa Illustris. Cels. Tuæ pietas,
qua prædita est, ipsi minimè du-
biam excitat. Hanc eandem ar-
dens

Epistola Dedicatoria.

dens eius deuotio erga cultum
Diuinū alit & fouet. Hanc ipsam
constans & flagrans eius erga
Catholicam fidem zelus cōfir-
mat & auget plurimū. Videt
enim & agnoscit, Illustrissime
Princeps, quin probat, miratur,
& summis ad cœlum vsq; laudi-
bus hæc in Illustrissima Cels.
T. elucentes virtutes effert.

Ego ipse profectò Theologo-
rum Ecclesiæ Catholicæ mini-
mus, quoties Illustriss. Cels. Tuā
Serenissimi Parētis sui Alberti,
& aliorum maiorum, gloriosæ
memoriæ, Catholicis vestigiis,
tām constanter, tām piè, tanto-
que zelo inhærentem mecum
confidero, (confidero autem
sæpenumerò) statim mira qua-
dam animi lætitia perfundor,
gaudeo in Domino & exulto,
DE V Mq; Patrem misericor-
diarum

Ad Bavarie Ducem V Vilhelmum
diarum ardentem precor, ut Illu-
stris. Cels. Tuā, vnā cū Coniuge
& pignoribus dulcissimis, natis
natorum, & qui nascentur ab
ipsis, clemēter benedicat, ut cō-
feruet, & viuificet, ut beatos fa-
ciat in terra, ut limites imperij
vestri magis magisq; propaget.
Et denique caducæ huius vitæ
curriculo in Ecclesiæ Catholicę
gremio piē confecto, ad æterna
regni cœlestis gaudia benignē
recipiat. Quis enim Christianus
ei Principi, sub cuius tegmine
alarū Catholici Doctores fouē-
tur, adeoq; ipsa Christi religio,
aliās tot periculis & telis mini-
strorum Satanæ exposita, variis-
que modis oppugnata, tutò &
suauiter requiescit, nō benē pre-
caretur?

Huius verò piæ & deuotæ vo-
luntatis meæ quaecunque ar-
gumen-

Epistola Dedicatoria.

gumentum, libellum hunc de
Confessione peccatorum, pro
pietate sua, hilari fronte susci-
piat Cels. T. Illustrissime Prin-
ceps, idque ex affectu tradentis
& precio rei contentæ, nō con-
tinentis paruitate, metiatur; tū
semetipsam lectione ipsius, cū
per occupationes licuerit, re-
creet, ac cōfirmet: Et Eifengrei-
nium Sacellanum & clientulū
deuotissimum & humilimum
veteri beneuolentia, & clemen-
tissima volūtate cōstanter pro-
sequi pergat. Datū Ingolstadij
ex Musæo nostro, in Festo Con-
uersionis S. Pauli, Anno 1577.

Illustriss. Cels. Vx.

Hmilimus D. Sacellanus

*Martinus Eifengrein,
S. Theologiæ Doctor.*

Epistola Doctorum
 quoniam, libellum hunc de
 Confessione peccatorum pro
 pietate, huiusmodi
 hic Coll. T. H. H. H. H. H.
 et, idem ex his
 & pro recondita, non con-
 tinetis pariter, metatam
 principia sectione ipsas, cum
 per occupationes huius, re-
 et, ac continet Et H. H. H.
 nium Saccharum & ch. H.
 denotatam & H. H. H.
 veteri benivolentia, & H. H.
 tissima voluntate continet pro-
 sequi pergit. D. H. H. H. H.
 ex M. H. H. H. H. H. H. H.
 uerborum S. Pauli, Anno 1575.

Epistola Coll. H.

Henricus D. Sacellanus

Martinus Episcopus
 S. Theologie Doctor

INDEX
CAPITVM
ET QVÆSTIO-
num, quę in hoc libello
continentur.

CAPVT PRIMVM.

*De Institutione & Neceſſitate
Confefſionis.*

QVÆSTIONES.

- I. Quæſtio. Vtrum Confefſio Sacramentalis ab
Eccleſia fit inſtituta. Folio 1
II. Si non ab Eccleſia, à quo igitur inſtituta
fit Confefſio. 2
III. An non verba illa, ligandi & ſoluendi,
remittendi & retinendi, de Fide po-
tiùs, quàm criminum diſquiſitione in-
telligenda ſint. 6
IIII. Quid reſpondendum iis ſit, qui eò, quòd
Chriſtus nullibi ſecretam peccatorum
Cõfeſſionem expreſſis & diſertis ver-
bis præceperit; Chriſtianos nequaquã
ad eam alligandos eſſe contendunt. 7
V. Vtrum Confefſio ſecreta peccatorum
b exem-

Index Capitulum

	exemplum & testimonium habeat in Scripturis.	Fol. 9
VI.	Si lex DEI sit auricularis Confessio; quā ausus fuerit Nectarius Cōstantinopoli eam refigere, ac conuellere.	9
VII.	Cur Chrysostomus, tam S. Episcopus, Confessionem auricularem, suo tem- pore non seruārit, si à Christo sit in- stituta.	10
VIII.	An non Iacobus, scribens: Confitemini altérutrū peccata vestra; potiùs quàm Christus, Sacramentalem Confessio- nem instituerit.	11
IX.	Vtrū obligatio confitendi, vocaliter Sacerdotibus, sit de iure Diuino, an so- lo humano.	12
X.	Vtrū sit de necessitate salutis, Sacer- dotibus confiteri.	14
XI.	Cū Christus in Euangelio Decalogi quidem; nullibi autem Sacramenta- lis Confessionis mentionē faciat, quo- modò tanquàm necessaria ad salutem requiratur.	15
XII.	Cū D E V S per Prophetam palàm p- nuntiet, se, quacunque hora peccator ingemuerit; iniquitatē eius nolle re- cordari: cur insuper à contrito, Cōfessio peccatorum, tanquàm necessaria ad salutem requiratur.	15
XIII.	V. Confessio aded necessaria sit ad salu- tem	tem

et Questionum.

- Fol. 16
- tem, sicut Baptismus; ita, ut nunquam
liceat illam omittere. 16
- XIIII.** V. semper in Ecclesia Catholica, à tēpo-
ribus Apostolorū, Confessio peccato-
rū tam necessaria fuit habita, ut sine ea
adultis non remittatur peccatum. 16
- XV.** V. Cōfessio etiā necessaria fuerit de iure
naturali, aut scripto, ante Euāgeliū. 23
- XVI.** Vtrū Confessio omnibus hominibus
necessaria sit. 24
- XVII.** Quānam ætate præceptum Confessio-
nis cœperit obligare. 26
- XVIII.** Cū homo nō statim post vsum ratio-
nis teneatur sumere Eucharistiā; quo-
modo statim post vsum rationis obli-
getur præcepto Confessionis. 27
- XIX.** V. teneat homo, cū peccauit, illud pecca-
tū statim, & sine omni mora cōfiteri. 27
- XX.** V. teneatur homo de iure Diuino in
articulo mortis confiteri. 29
- XXI.** V. teneatur homo iure Diuino, articulo
mortis seu necessitatis secluso, cre-
brius confiteri in vita. 30
- XXII.** Quando teneatur homo iure humano
confiteri. 30
- XXIII.** Nunqd, qui legitima caussa impeditus,
non cōmunicauit in Paschate, tenea-
tur postea ad Communicationem. 31
- XXIIII.** V. teneatur homo de iure Diuino, ante
perceptionē Eucharistiæ cōfiteri. 31
- XXV.** Vtrū teneatur homo tā ante receptio-
nem
- b 2

Index Capitum

- nem aliorum Sacramentorum, quam
Eucharistia, confiteri. Fol. 31
XXVI. Unde constet, quod Confessio magis re-
quiratur ante Eucharistiam, quam alia
Sacramenta. 32
XXVII. Vtrum possit Papa vel Concilium in
praecepto Confessionis dispensare. 32

C A P I T U L U M II.

De Confessionis Definitione & Materia.

QVÆSTIONES.

- I.** Quæstio. Quot modis verbum Confessionis
in Scripturis accipiat. Fol. 33
II. Quotuplex sit peccatorum Confessio. 33
III. Quenā dicatur interior Confessio. 34
IIII. Vtrum hæc interior Confessio peccato-
rum propria sit Christianorum. 34
V. V. Interior hæc Confessio, quæ fit soli
DEO, etiam utilis sit & necessaria. 35
VI. Cur DEVS, qui nihil ignorat, Confes-
sionem nostram requirat. 35
VII. Nunquid veteres Doctores hanc inte-
riorem Confessionē peccatorum, quæ
soli DEO fit, etiam exegerint à pœni-
tentibus. 36
VIII. Quoties interior & mentalis peccatorum
Confessio soli DEO fieri debeat. 37
IX. Quæ-

& Questionum.

- IX. Quanam sit soli DEO confitendi ratio
& modus. Fol. 38
- X. Paulo clarior modi istius, quotidie sub
noctē in seipsum inquirendi, & deinde
DEO confitendi, explicatio. 38
- XI. Annon Confessio illa interior peccato-
rum ad DEVM, cum fine intermis-
sione, vel quotidie saltem, fieri debeat,
hoc nomine homini valde molesta fu-
tura sit. 39
- XII. Vtrum semper fuerit interioris Confes-
sionis ad DEVM frequens vsus in po-
pulo DEI. 39
- XIII. Quanam dicatur Confessio fraterna. 40
- XIII. Vtrū Cōfessio fraterna necessaria sit. 41
- XV. V. Eadem ratio sit Sacerdotum absol-
uentium aliquem à peccatis, & fratrum
seu priuatorum, sibi inuicem peccata
remittentium. 41
- XVI. V. Confessio fraterna sit de numero se-
ptem Sacramentorum. 42
- XVII. Quotuplex sit Cōfessio, quæ sit Presby-
teris. 42
- XVIII. Quanam publica Confessio fiat volun-
tariè Sacerdoti. 42
- XIX. Quanam publica Confessio fiat coactè
Sacerdoti. 43
- XX. Quisnam modus in compellendis ho-
minibus ad publicam Confessionem
seruandus sit. 44

Index Capitulum

XXI.	Vtrum Confessio, quam frater corripiens à correpto elicit, fit Sacramentalis.	Fol. 45
XXII.	Quid sit Sacramentalis Confessio.	45
XXIII.	Quana sit Materia Confessionis.	46
XXIII.	Vtrum teneatur homo peccatum originale, in quo conceptus est, cōfiteri.	46
XXV.	V. Sint peccata, ante Baptismum, cōmissa necessariò confitenda.	46
XXVI.	V. teneatur homo etiam mentis cogitationes prauas confiteri.	47
XXVII.	V. fit de necessitate salutis, peccata venialia Sacramentaliter cōfiteri, quemadmodum mortalia.	48
XXVIII.	V. possit aliquis confiteri peccatū, quod non habet.	49

CAPVT III. De Qualitate Confessionis. QVÆSTIONES.

I.	Quæstio. Vtrum sint Confessionis aliquæ conditiones, seu virtutes.	50
II.	Quæ sit conditionum ac virtutum Confessionis vis ac sententia.	50
III.	Vtrum sint illæ conditiones Confessionis pares.	52
IIII.	V. debeat Confessio sic esse integra, vt poenitens omnia peccata, etiam occultissima cordis, confiteatur.	52
	V. Vtrum	

et Quæstionum.

- V. Vtrum sint etiã peccata publica, & ante Sacerdoti nota, eidem necessariò confitenda. Fol. 55
- VI. Cum occulta naturæ reuelare, videatur iuri naturæ esse contrarium, quomodo Cõfessio occultorum peccatorum, tanquã necessaria ad salutem requiratur. 55
- VII. Cum David testetur, omnium delictorũ enumerationem impossibilem esse, dicens: Delicta quis intelligit? quomodo à pœnitentibus exigì possit. 55
- VIII. An non, dum omnia tam purè confiteri volumus, nihil misericordiæ Dei ignoscendũ, relinquere velle videamur. 56
- IX. V. possint ij, qui tam scrupulosè in omnium peccatorũ enumeratione occupantur, pacè conscientia comparare; vel via aliqua iudiciũ Dei euadere. 57
- X. Quid faciendum sit, cùm Confessio integra non est, ex negligenti discussione conscientia pœnitentis.
- XI. Quænam diligentia requiratur ad examinandam conscientiam. 58
- XII. V. teneatur Confessarius pœnitentem admonere de peccatis, in quibus versatur per errorem, vel inuincibilẽ ignorantiam. 59
- XIII. V. teneatur Confessarius pœnitentem examinare. 60

Index Capitum

- XIIII. Vtrum teneatur obliuiosus peccata sua
scribere, quod eorū in Confessione me-
lius recordari possit. Fol. 61
- XV. V. sint singula peccata, quoad numerū
fideliter confitenda. 61
- XVI. V. Teneatur quis illud peccatū in par-
ticulari confiteri, cuius post factam iā
Confessionem, recordatur se oblitum
esse. 62
- XVII. V. sint etiam circumstantiæ peccatorū
necessariò confitendæ. 63
- XVIII. V. sint circumstantiæ peccatorum ag-
grauantes, necessariò confitendæ. 64
- XIX. Quenam dicantur circumstantiæ speciē
peccati mutantes. 65
- XX. V. Semper circumstantia loci & tem-
poris inducant nouum peccatum. 66
- XXI. V. Circumstantia personæ necessariò
fit confitenda. 67
- XXII. Vtrum circumstantia loci necessariò fit
confitenda. 67
- XXIII. Vtrum circumstantia temporis necessa-
riò fit confitenda. 68
- XXIIII. V. liceat eo modo cōfiteri circūstantias
peccatorū, quo reuelentur cōsortes. 68
- XXV. Quibus in rebus consistat Confessionis
integritas. 69
- XXVI. Vtrū vsqueadeò hæc omnia sint necessa-
ria, vt si aliquid horū desit, Confessio
nullius fit pretij; & iteranda. 70
- XXVII.

& Quaestionum.

- XXVII. Vtrum possit Confessio diuidi ratione
alicuius damni. Fol. 70
- XXVIII. Vtrum possit poenitens Confessionem
diuidere, ne suum scandalizet Cōfessa-
rium. 70
- XXIX. Cū apud Iureconsultos tritū sit illud :
Quod vtilis scandalum nasci permitti-
tur, quā veritas relinquatur; cur pro-
pter scandalum Cōfessarij vitandum,
integritas Confessionis, tam seriō prae-
cepta, praevertatur. 71
- XXX. Quid facto opus sit, si proprio Sacer-
doti nō tenemur eiusmodi scelus pan-
dere. 72
- XXXI. Vtrum etiam venialium peccatorū in-
tegra fieri debeat Confessio. 72
- XXXII. Vtrum, si quis velit confiteri mortalia,
quae olim fuerit legitimē confessus, li-
ceat eorum aliqua reticere. 72
- XXXIII. Vtrum liceat in Confessionibus gene-
ralibus, de peccatis aliās confessis, diui-
dere Confessionem, & aliquod turpe,
dicendo reliqua, subticere. 73
- XXXIII. Vtrum liceat diuidere Confessionem
peccatorum mortalium per obliuionē
omissorū in priori Cōfessione, quae oc-
currunt in proxima. 73
- XXXV. Vtrum reseruatōs casus habenti liceat
diuidere Confessionem, ita vt reserua-
ta peccata Superiori, non reseruata ve-
rō inferiori confiteatur. 73
- b 5 XXXVI.

Index Capitum

- XXXVI. Si Superior longè absit, & cōmunionis
tempus aduenerit, quid consilij ineun-
dum sit poenitenti. 74
- XXXVII. Si Superior adsit, & non fuerit tutum
illi confiteri, nec copiam ab soluēdi ve-
lit facere inferiori, quomodo sibi con-
sulere poenitens debeat. 74
- XXXVIII. Vtrū possit Sacerdos confitens, ne si-
gillum Confessionis alterius reuelet,
peccatum aliquod in Confessione sua
propria reticere. 74
- XXXIX. Vtrū, si Sacerdos sit Confessionis re-
uelator, liceat eam diuidere. 75
- XL. Vtrū admittat etiam Confessio diui-
sionem ratione temporis. 75
- XLI. Quid sentiendum sit de Cōfessione ho-
minis obliuiosi; si aliquod omiserit
peccatum, & an sit iteranda. 76
- XLII. Quando poenitēs legitima de causā ne-
queat integrè confiteri, quo tempore
teneatur hunc supplere defectū. 77
- XLIII. Vtrū semper Confessio integra sit &
fructuosa, ut nunq̃ sit iteranda. 77
- XLIII. Vtrū cesset etiā certis ex causis sim-
pliciter obligatio confitendi, sicut ob-
ligatio integrè confitendi. 78
- XLV. Vtrū sit absoluendus, qui in articulo
mortis, vi morbi impeditus, integrè
confiteri non potest. 78
- XLVI.

et Quæstionum.

- XLVI. Vtrùm is infirmus, qui quidem aliqua contritionis signa in genere edit; veruntamen nec voce, nec nutu in particulari aliquod peccatū exprimere potest, sit absolueudus. Fol. 79
- XLVII. Quomodo Confessio debeat esse secreta. 80
- LXVIII. Vtrùm liceat absenti Sacerdoti per nuntium confiteri. 81
- XLIX. Vtrùm possit quis per interpretem Sacerdoti præsentī confiteri. 81
- L. Vtrùm teneatur interpres, tam arcto vinculo ad Sigillū Confessionis, quàm Sacerdos. 81
- LI. Vtrùm possit quis scripto confiteri. 82
- LIII. Vtrùm teneatur mutus per scriptū confiteri. 82
- LIIII. Vtrùm liceat nutu confiteri. 83
- LV. Quonam ritu facienda sit Confessio. 83
- LVI. Vtrùm liceat peccatori simul pluribus Sacerdotibus confiteri. 84
- LVI. Vtrùm satisfaciat quis plenè, & cū fructu præcepto Ecclesiæ de confitendo, qui omnia sua peccata, sed sine poenitentia cordis, Sacerdoti confitetur. 85

Index Capitum

CAPVT IIII.

De Confessionis Defectibus.

QVÆSTIONES.

- I. Quæstio. Vtrum sit abusus aliquis in Confessione. Fol. 86
- II. Vtrum possit Confessio esse vera, integra, valida, & per quam satis fiat Ecclesiæ præcepto, & nihilominus gratiæ expers. 86
- III. Vnde proueniat Confessionis infirmitas. 87
- IIII. Quibus in casibus Confessio fiat infirma, gratiaque destituatur. 88
- V. Quid requiratur in poenitente, ne infirmis sit eius Confessio, & Sacerdotis absolutio inefficax. 89
- VI. Cum attritio bona sit, & à DEO, an sufficiat peccatori ad iustificationem. 89
- VII. Vtrum Confessio infirma cum Absolutione incipiat esse fructuosa, recedente fictione. 90
- VIII. Vtrum Confessio infirma, sic valida sit, ut non sit necessario iteranda. 91
- IX. Quando, propter Sacerdotis absoluentis defectum, Confessio infirma, & iteranda sit. 91
- X. Absolutio à Confessario excommunicato nominatim denunciato, planè nulla

et Questionum.

nulla & ideo talis Confessio iteranda
fit. Fol. 92

XI. V. Reddat malitia Confessarij, quem-
admodum excommunicatio, Absolu-
tionem inualidā, ita vt sit iteranda. 92

XII. V. Confessio facta Sacerdoti, qui ignoret
inter lepram, & nō lepram distingue-
re, inualida fit & iteranda. 93

XIII. V. Confessio facta quidē Sacerdoti, sed
non aduertenti ad peccata confitentis,
valida fit, & iteranda. 93

XIII. Quando propter defectum poenitentis
Confessio informis, inualida, & iterā-
da fit. 94

XV. V. Semper & necessariō diuīsa Confes-
sio fit iteranda. 94

XVI. Vtrum, cūm Sacerdos scit, confitentem
peccatum aliquod commississe, & tamē
videt eum illud ex obliuione inculpa-
bili non confiteri; teneatur confitenti
illud in memoriam reuocare. 96

XVII. V. possit confitens, qui peccatum ali-
quod mortale commisit ex ignorātia,
putans videlicet, non esse peccatum, et
in eadem ignorantia persistens, illud
non confiteretur, nihilominus absol-
ui. 97

XVIII. V. Absolutio impensā fictē confitenti
valida fit. 97

XIX. V. Confessio ob id, quod confitens Poe-
nitens

Index Capitulum

- nitentiae prius iniunctae oblitus est, iteranda fit. Fol. 98
- XX. Vtrum Confessio, cum necessario reiteranda est, particulariter & explicitè repetenda sit, an sufficiat, in genere dicendo: Cōfiteor me omnia illa cōmississe, quæ olim vobis confessus fui. 98
- XXI. V. possit Cōfessio peccatorum legitima & valida semel facta, nulla necessitate compellente; sed sua sponte à pœnitente licitè, & cum fructu reiterari. 99
- XXII. Quando Confessio irrita, & iteranda; quando rata & non iteranda sit. 100
- XXIII. Vtrū sint peculiariora quædam vitia, propter quæ suo fructu spoliatur Confessio. 100

CAPVT V.

De Effectibus & Utilitate Confessionis.

QVÆSTIONES.

- I. Quæstio. Vtrum liberet Confessio à morte peccati. Fol. 102
- II. Vtrum liberet Confessio aliquo modo à pœna. 102
- III. V. aperiat Confessio Paradisum. 102
- IIII. Vtrum tribuat Confessio spem salutis. 102
- V. Vtrum

& Quaestionum.

- V. Vtrum extendat Absolutio Sacramentalis se ita ad peccata oblita, vt virtute eius homo æquè ab oblitis, ac à confesis absoluator. Fol. 103
- VI. Quamnam Confessio peccatorum hominibus (paucis omnia complectendo) adferat vtilitatem. 103
- VII. V. valeat Absolutio Sacramentalis Sacerdotis ad remissionem peccatorum, ita, vt sit actus verè & realiter etià præstans realem Absolutionem, vel vt declaret duntaxat, poenitentem iam absolutum. 104
- VIII. Quibûsnam locis Scripturæ & rationibus realis hæc peccatorum remissio, quæ fit per Sacerdotes, probetur. 105
- IX. Nunquid SS. Patres, & veteres Doctores Ecclesiæ realem hanc peccatorum remissionem, quæ fit per Sacerdotes, etiam agnouerint & docuerint. 107
- X. Cum remissionem peccatorum homo in contritione consequatur, quomodo Sacerdotes dicantur peccata remittere. 108
- XI. Cum nemo tollat peccata, nisi solus DEVS, qui est Agnus tollens peccata mundi, quomodo Sacerdotes in Confessione dicantur hominibus peccata remittere. 110
- XII. Quomodo verum sit Ezechielis dictum: Qua-

Index Capitum

Quacunq; hora ingemuerit peccator,
non recordabor peccatorum eius, si re-
missio peccatorum demum in Confes-
sione à Sacerdote est expectanda. 111

XIII. Cum Sacerdotes potestatem ligandi rea-
liter, qua possint solutos vinculo ex-
clusionis à regno cœlorum ligare, non
habeant, quomodò habere dicantur
potestatem soluendi realiter. 111

CAPVT VI.

De Ministro Confessionis.

QVÆSTIONES.

I. Quæstio. Vtrum Sacerdos tā necessarius mi-
nister sit Sacramenti Poenitentiæ, vt soli
ipsi confiteri oporteat, & nō alij. 112

II. V. Teneatur quispiam in absentia Sa-
cerdotis laico confiteri. 114

III. V. Expediat in necessitate laico confi-
teri. 114

IIII. V. Possit quis saltē venialia peccata lai-
co confiteri, & per eum ab iisdem ab-
solui. 115

V. Vtrum incurrat laicus absolvens Sacra-
mentaliter, aliquam poenam Ecclesia-
sticam. 115

VI. Vtrum SS. Patres, & veteres Doctores
Ecclesiæ, hanc Confessionis audiendæ;
hoc

& Quæstionum.

- hoc est, soluendi & ligandi potestatem, etiam solis Sacerdotibus tribuerint. Fol. 115
- VII.** Quidnam Sacerdotes post DEVM in remissione peccatorum operentur. 117
- VIII.** Vtrum absoluat malus Sacerdos, æquè, vt bonus. 117
- IX.** V. possit peccator in articulo necessitatis, & cum alterius idonei copiam non habet, Sacerdoti nominatim excommunicato confiteri. 117
- X.** V. possit Sacerdos pro voluntatis libito infantes damnare, & fontes absolvere. 118
- XI.** V. debeat Sacerdos imperfectè dolentē absolvere. 118
- XII.** V. possit Sacerdos pœnitentem, cuius Confessionem nō audiuit, Sacramentaliter absolvere. 119
- XIII.** V. possint Sacerdotes omne peccatum remittere. 119
- XIIII.** Cum Sacerdotes possint omne peccatū remittere, cur Pontifex, & Episcopi sibi aliquos casus reseruent. 120
- XV.** Vtrū possit Superior pro arbitrato suo, quosuis casus reseruare. 120
- XVI.** Quomodò peccata reseruata, sint confitenda. 121
- XVII.** V. possit quilibet Sacerdos vnumquemque

Index Capitulum

- que in articulo mortis, à quibuscunq;
peccatis & censuris absolvere. 121
- XVIII.** Quisnam dicatur articulus mortis. 122
- XIX.** V. teneatur quilibet proprio suo Sacer-
doti confiteri. 122
- XX.** Quisnam fit proprius Sacerdos. 123
- XXI.** V. sint iure Diuino aliqui proprii, an
tantum positiuo. 123
- XXII.** Vtrum liceat ex priuilegio & commis-
sione proprii Sacerdotis, alteri confi-
teri. 123
- XXIII.** Vtrum liceat ex priuilegio Superioris al-
teri confiteri, quam proprio Sacerdo-
ti. 124
- XXIII.** V. teneatur Parochis suis iterum con-
fiteri, qui religiosis priuilegiatis semel
confessi sunt. 124
- XXV.** V. liceat absq; facultate proprii Paro-
chi laborantis aliquo vitio, ita vt non
fatis tutum sit illi exponere peccatum,
alteri confiteri. 125
- XXVI.** V. liceat ei confiteri, quo cum peccati
commisum est. 125
- XXVII.** V. det rati habitio Sacerdoti facultatem
absoluendi. 126
- XXVIII.** V. habentes potestatem eligendi Con-
fessarium, possint legitimè quibusli-
bet confiteri. 126
- XXIX.** Vtrum Parochus, & Curatus vnius Epi-
scopatus, possit sibi subditum audire
in alio Episcopatu. 127
- XXX.**

et Questionum.

- XXX. Vtrum possit curam animarū habens,
antequā fit Sacerdos, cōmissionem
eligendi Confessarium dare. fol. 127
- XXXI. V. possit excōmunicatus Parochus fa-
cere copiam eligendi Confessariū. 127
- XXXII. V. teneatur Parochus subditorum suo-
rum Confessiones, non solū in Qua-
dragesima, sed etiam extra eam, quo-
ties scilicet illi confiteri velint, audi-
re. 127
- XXXIII. Qualisnā Confessarius esse debeat. 129

C A P V T VII.
De Secreto seu Sigillo Confessionis.

QVÆSTIONES.

- I. Quæstio. Quidnam sit Sigillum Confessio-
nis. Folio 130
- II. V. teneatur Sacerdos in omni casu Sigil-
lum Confessionis tenere. 130
- III. Quo iure ad tam strictam Secreti obser-
uationem in Confessione Sacerdos te-
neatur. 130
- IIII. Quomodò naturali iure ad seruandum
Secretum Confessionis teneatur Sacer-
dos. 131
- V. Quomodò iure Diuino teneat Sacerdos
ad tenendū Secretū Cōfessionis. 131
- VI. Vbinam ius Diuinum Secreti in Confes-
sione scriptum legatur. 132
- VII. Quo-

Index Capitulum

- VII. Quomodo iure humano Sacerdos teneatur ad tenendum Secretum Confessionis. Fol. 132
- VIII. An nō liceat Confessionem reuelare, cū celatio ipsius in praiudicium communitalis cedit. 133
- IX. V. liceat Confessionem reuelare, cū celatio ipsius in magnum tertij praiudicium cedit. 134
- X. V. possit reuelari Confessio, cū celatio ipsius in damnum corporis vel animæ confitentis cedit. 135
- XI. V. liceat reuelare Confessionem, cū celatio ipsius cedit in damnum animæ ipsius Confessarij. 135
- XII. V. teneatur Sacerdos mortē potius optere, quā ut Secretum Confessionis reuelet. 136
- XIII. Cū ab impletione aliorum multorum DEI praeceptorū certis de causis homo saepe excusetur, cur non etiam ex causis magni momenti liceat Sigillū Confessionis frangere. 137
- XIIII. V. sola peccata confessā, an verò etiam reliqua omnia, quamuis non peccata in Confessione audita, tacenda sint. 137
- XV. V. cadant sub Sigillo Confessionis etiam peccata committenda, quæ peccator confitetur, sicut commissā. 138
- XVI. Quæ

et Questionum.

- XVI. Quæ sub taciturnitatis obligatione cō-
tineantur. Fol. 138
- XVII. Cum in multis casibus liceat homines
à Confessione reuocare; an non liceat
quoque Cōfessionem eo ipso fine re-
uelare, vt scilicet hac occasione homi-
nes à Confessione reuocentur. 139
- XVIII. Quanam sit pœna reuelantis Confes-
sionem. 140
- XIX. Quidnam Sacerdos respondere debeat
interroganti; an quippiam audiuerit
aliqua de re in Confessione. 140
- XX. V. possit Papa cum Cōfessario dispen-
sare, vt reuelet Confessionem. 140
- XXI. Vtrum SS. Patres & veteres Doctores
hoc Confessionis secretum etiam do-
cuerint. 141
- XXII. Quidnam & quantum possit Sacerdos
propria autoritate ex Confessione re-
uelare. 141
- XXIII. Vtrum liceat Sacerdoti ex licentia con-
fidentis reuelare Confessionem. 143
- XXIII. Vtrum sufficiat consensus quilibet cō-
fidentis ad reuelandā Confessionē. 143
- XXV. Quare licentia confitentis sufficiat ad
reuelationem Confessionis. 144
- XXVI. Vtrum possit Sacerdos peccatum, quod
quidem ex Confessione, sed tamen
etiam alia via ante, vel post Confes-
sionem

Index Capitulum

- fionem scit, ob causas certas, & sine
licentia confitentis reuelare. fo. 145
- XXVII** Vtrum solus Sacerdos, cui facta est Con-
fessio, an etiam alij audientes, tenean-
tur eam celare. 146
- XXVIII.** Vtrum Sigillum nudi Secreti, quod ali-
cui commissum est, sit necessario celā-
dum. 147
- XXIX.** Nunquāme liceat Sigillū nudi Secreti
reuelare. 147
- XXX.** Quomodo differant Sigillum Secreti
commissi, & Sigillum Confessio-
nis. 148

CAPVT VIII

Continet Modum confitendi DEO. 348

CAPVT IX

*Indicat Modum examinandi conscientiam
ex Decalogo, & peccata Sacerdoti con-
fitendi.* Fol. 162

CAPVT X

*Continet Examen Conscientiae, ex Septem
peccatis mortalibus.* 191

CA-

& Quaestionum.

CAPVT XI

*Complectitur Precationes aliquot, quibus
pœnitēs, peracta coram Sacerdote suorū
peccatorum Confessione, & accepta Ab-
solutione, salubriter uti potest. fol. 199*

F I N I S.

et Quæstiones.

CAPIT. XI.

Completio Præsentationis, quibus
sanctis peractis coram deo factis
præterea Completio, et scriptura Ab-
solutionis, habebunt etiam post. fol. 199

H. I. M. I. 2.

C
I

2
fer
ge
fi
C
do
Ve
no
re
re.
Do
ifti
cta
pu
ten

CAPVT PRIMVM. 1

De Institutione & Necessitate Confessionis.

Estne Confessio Sacramentalis ab Ecclesia instituta?

*Quaestio
I.*

STSI HÆC RES *Responsio.*
multoties definita est, ac de
ea conformis extat Ortho-
doxorum Patrum senten-
tia, & totius Ecclesiae con-
sensus; attamen non desunt, qui Exhomolo-
gesin nō à Christo, sed à Cōcilio Lateranen-
si in Ecclesiam esse introductam; atque hinc
Cap. Omnis vtriusq; sexus &c. de confiten-
do proprio Sacerdoti, promanasse cōtendūt.
Verū hī toto errant cœlo. Cōcilium enim
non habuit studio, rem nouam, & omnibus
retro seculis inauditam, in Ecclesiam inuehe-
re. Sed Cōfessionem, initio quidē à Christo
Domino institutam, quę refrigerante Chr-
istianorū charitate, & religione propē negle-
cta iacebat, ad crebriore vsum reuocare, tem-
pusq; præscribere, quo omnes vtriusq; sexus
teneretur suo Iudici, siue proprio Sacerdoti,
A sua

Caput I. De Institutione

sua crimina cōfiteri. Tempus itaq; determinatum confitendi, Ecclesia debet Concilio: at Confessionem ipsam, sicuti reliqua Sacramenta, acceptam fert Christo.

Et quid nī? Si enim non est humane facultatis alicuius Sacramenti materiā, aut formā mutare: num penes Ecclesiam erit, signum aliquod sensibus expositum instituere, quod hominibus ritē dispositis sua vi gratiā conferat? Quodq; ex inimicis D E I, & peccatoribus faciat amicos, & sanctos? Haud existimo. Confessionis autē Sacramentalis eā esse vim, vtilitatemq;, vt & peccata remittat, & aeternā enormibus criminibus poenā trāsmutet in temporariam, suo loco manifestū euadet.

Ceterū, Confessionem Sacramentalem Lateranensi Concilio, in quo dictum Cap. (Omnis vtriusq; sexus &c.) cōditum est, antiquiorem esse; testes sunt omni exceptione maiores, Origenes, Hieronymus, Augustinus, Chrysostomus aliq; Patres penē innumeri, qui vita, ante Concilium istud, functi, clarissimam eius in suorum librorum monumentis mentionem fecerunt.

Vt ergo hec quæstio penitiōis percipiatur, nosse oportet, longē aliud esse, cū queritur: Num Cōfessio, qualis nunc in vsu est, hoc est, cum omnibus illis ritibus, quibus impræsentiarum peragitur, iuris diuini, sit, an humani; quā cū queritur, sitne Cōfessio peccatorum, etiam occultorū, quæ soli Sacerdoti fit,

fit, instructionis, consolationis, & Absolutio-
nis consequendæ gratia, à Christo instituta.
Nam, quod ad primū attinet, planè fatemur;
Confessionem, qualis nunc agitur in Eccle-
sia (hoc est, omnem illum confitendi mo-
dū, & ritum, qui in Ecclesia Romana obser-
uatur) non esse omni ex parte à Christo in-
stitutā. Nam quis nescit, cōplures ritus circa
Confessionem, iuris esse positiui? Quemad-
modū inter alia sunt; confitendi tempus,
casuum reseruatō, & pleraque alia, quæ non
sunt de substantia Confessionis; sed magis ad
decorem, & accuratiorem peractionē Con-
fessionis, quemadmodū in omni Sacramen-
to multos ritus ab Ecclesia institutos videre
est, qui non sunt ex ipsius Christi institutio-
ne. Vnde cōsequitur, eos, qui argutātur, Cō-
fessionem idcirco iuris Diuini non esse, quod
non vno eodemq; ritu in vniuersis Ecclesiis,
& omni tempore sit obseruata, nostra quidē
sentētia haud leuiter falli: *Ritum enim di-*
uerfitas nō mutat rei substantiam. Et, vt Cy-
prius ait in Epistola ad Antonianum; Ma-
nente cōcordiæ vinculo, & perseverante Ca-
tholicæ Ecclesiæ indiuiduo Sacramento, actū
suum disponit & dirigit vnusquisq; Episco-
pus, rationem propositi sui Dño redditurus.
Verū, cū quæritur: Num Confessio
absolutè accepta, nempe, pro agnitione, ac
enarratione peccatorum, quæ apud Sacerdo-
tem, per eum, qui grauata habet conscientia,
fit,

Capu I. De Institutione

fit, iuris Diuini fit, & an necessaria. Ibi quid respōdendū fit, discite ex sequenti quæstione.

Quæstio *Si non ab Ecclesia, à quo igitur in-*
II. *stituta est Confessio?*

Respōsio. C^Ertissima fide tenendū, ac nullatenus dubitādum est, quin, vt cætera Sacramenta; ita etiam Confessio à Christo fit instituta, id quod necessaria consecutione ex sacris literis facile demonstrari potest.

Ioan., 20.

Ac PRIM O omniū, locus apertus est apud Ioannem: Accipite Spiritum sanctum (ait Christus Apostolis) quorū remiseritis peccata, remittūtur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt. Hic potestatem peccata remittendi, & retinendi Apostolis, & in eis omnibus Sacerdotibus cōtulit, Iudicesq; constituit in causā, quæ est inter D E V M offensum, & peccatores offensores, vt eorū iudicio Rei vel ad regnum D E I admittantur, vel ab eodem repellantur. Si ergo id incumbit muneris Sacerdotibus, vt inter peccata remittēda, & retinēda diiudicent, atq; hoc iudicium legitime exercere nequeant, incognita causā; hoc est, nisi poenitens peccata exponat; hinc conficitur, peccatorem oportere sua peccata cōfiteri, ne super incognitis temeraria feratur sententia.

SECUNDO, non minis illustris est locus apud Matthæum, ad demonstrandum, Confessionem esse à Christo institutam, ex
eo

eo, quòd Christus claues aperiendi ac claudendi regnū cœlorum Petro promisit. Tibi Matth. 16. dabo claues regni cœlorū (ait) &c. Has claues Petro eiusq; Successoribus tribuit atq; concessit post resurrectionem his verbis: Pasce Ioan. 21. oues meas. Iam si Petrus accepit claues regni cœlorum, ac eis vti, hoc est, peccatum ligare et soluere nequeat, nisi, quale illud sit, cognoscat; cognoscere porrò nequeat, nisi pœnitēs ipse sua scelera manifestet: Hinc fit, vt, qui claues instituit, etiam Autor sit Cōfessionis. Quare ex ipsius Christi institutione omnes tenentur cōfiteri, vt iusta ferri possit sententia, iuxta id Prouerbiorū: Qui iudicat, quod Prou. 13. nouit, iudex iustitiæ est.

Vel, quid soluet, aut ligabit, quid remittet, aut retinebit Sacerdos, si nihil ei confessum erit? Quomodò laborantes, & oneratos vice Matth. 11. Christi reficiet, qui nescit, ex qua parte premantur, ac vrgeantur. Christus scrutator re- Hier. 17. num, & cordium, & qui nouerat omnia, interrogat cæcum: Quid vis, vt faciam tibi? Et Luc. 18. Sacerdos, homo mortalis, alterius conscientie penitus ignarus nō rogabit? Quibus morbis vis succurrā? Diuus Ioannes Chrysostomus requirit, vt cōfidentes D E O (quem nihil latet) non solū nos fateamur peccatores esse; sed & singula delicta computemus, ac recensēamus, quòd aliter homo morborū suorū oblitus, misericordie medicinam nunquam fideliter, ac rectè petierit. Quanto ma-

Caput 1. De Institutione

gis homini Sacerdoti enarranda est peccatorum varietas, eorum saltem, quæ conscientia detinent alligatam, non quidem Sacerdotis, sed confitentis gratia, ut dignam possit percipere medicinam.

TERTIO, cum Christus dederit potestatem retinendi & absoluendi, utique non omnia omnibus peccata indifferenter remitti voluit; alias non dedisset potestatem retinendi: Secundum ergo rationis iudicium, potestatem dedit absoluendi, & retinendi. Absoluendi quidem verè poenitentes, & obediens, retinendi verò peccata, non confitenti, vel perseverare in eis volenti, vel submittere se eorum iudicio nolentium. Hoc autem absque peccatorum manifestatione usque adeò facere non poterant Apostoli, nec Discipuli, nec eorum Successores, ut planè impossibile videatur, intelligere; quomodo quis peccatum aliquod remittere debeat, aut retinere, solvere, aut ligare, cuius nullam habeat cognitionem. Sequitur ergo, quod per hæc verba, Christus iniunxit peccatoribus manifestationem, seu Confessionem, ut cognita peccatorum diversitate, poenitentes erubescerent, & fructus dignos poenitentia, à Sacerdotibus iniunctos, agerent; alias eis Ecclesiae claves frustra dedisse videretur, qui tamen omnia in sapientia fecit.

Luc. 3.

Aut dicat mihi aliquis, qui discernet Sacerdos; sintne peccata remittenda, vel retinenda, nisi prius eorum audierit varietates? Quo pacto

paſto, quaſo, is (qui Euangelicus ille ſtabu- Luc. 10.
larius eſt) vulneribus ægroti vinum & oleū,
veluti prudens medicus, infundet, & accura-
tam eius curam habebit, niſi prius vulnus di-
ligenter inſpexerit, ac morbi radices inueſti-
gauerit? Quomodo per contraria contrariis
medebitur, niſi nouerit vtraque? Neq; enim
ineptiunt, qui, quod à Boëthio dictum eſt, ſi-
militudine quadam huc transferunt, nempe;
Si operam medicantis expectas, oportet vt Auguſti. in
vulnus detegas tuum: Quod ſcilicet hac ſimi- Pſal. 87. &
litudine nō tantum Chriſtus, ſed & Scriptu- in Pſal. 66.
ra paſſim vtatur, medicos anime ad medicos
corporis conferens, qui per fidele miniſteriū
opitulentur ſaluti, medicinā adhibentes, ni-
mirum fomenta verborum.

Rurſus, qua ratione præoccupatum in ali-
quo delicto Presbyter inſtruet in Spiritu le- Gal. 6.
nitatis, niſi delicti ſpeciem (quod Diuina in- Hieron. in
ſtructione amputandū eſt) perceperit prius? Eſa. ca. 14.
Quo tandem paſto, ſermone DEI, & testi-
moniis Scripturarū & exhortatione virtutū Prouer. 5.
ſoluet ligatos, niſi vitiorū nodos, (quibus vt
funibus peccatores cōſtringuntur) arte qua-
dam nō vulgari, enodari, explicare ac diſſol-
uere curauerit? Quamobrē rectè Gregorius, Gregor. in
Videndum, inquit, quæ culpa, aut quæ pœ- Ioan. 20.
nitētia ſit ſecuta poſt culpam; vt quos Omni-
potens DEVS per compunctionis gratiam
viſitat, illos Paſtoris ſententia abſoluat. Tūm
enim vera eſt Abſolutio præſidentis, cūm
etiam ſequitur arbitrium iudicis.

Caput I. De Institutione

Matth. 5. QVARTO, potest idem etiam probari ex illo Matthæi: Nolite putare, quoniam veni soluere Legem, aut Prophetas: Non veni soluere: sed adimplere; idq; hoc modo. Christus impleuit legem Moyfis, & omnia, quæ in ea fuerunt contenta & adumbrata, exhibuit; Sed Confessio, & Absolutio Sacramentalis fuerunt in lege Moyfis, adumbrata: Ergo fuerunt à Christo instituta.

Propositio est manifesta ex prædicta auctoritate: Assumptio probatur. Quia Sacerdotium Leuiticum, quod erat super carnalia, & corporalia, repræsentabat Sacerdotiū Evangelicum, quod futurum erat circa spiritualia, vt probat Apostolus; qui concludit, Sacerdotium Leuiticum fuisse transferendū; imò etiam translātū in Sacerdotium Evangelicum. Vnde ait: Translato Sacerdotio, necesse est, vt legis translatio fiat; Sed ad Sacerdotes Leuitici generis pertinebat iudicium lepræ carnalis, quæ figura erat lepræ spiritualis, hoc est, peccati; & leprosi tenebātur ostendere Sacerdotibus locum, & tumorem illius lepræ carnalis: Vnde iussit Christus leprosis, vt se ostenderent Sacerdotibus, sicut præcepit Moyse: Ergo ad Sacerdotium Evangelicū, siue ad Sacerdotes Evangelicos pertinet, iudicare de lepra spirituali, hoc est, de peccatis, & leprosi spirituales, hoc est, peccatores, tenentur eis ostendere lepram, hoc est, peccatum, quod fit per Cōfessionem, & iudicium per Absolutionem. Et

Et sicut leprosi, qui ostendebant lepram Sacerdoti, cuius iudicio remittebatur ad castra, erant sanati; & qui non se ostendebant, non declarabantur esse sani; ac proinde necessum erat, eos extra castra versari, & permanere: Sic peccatores ostendentes, & confitentes peccata sua Sacerdoti, cui commissum est iudicium; per eius iudicium, hoc est, Absolutionem, remissionem peccatorum consequuntur; qui verò non confitentur, vel qui confitentur, & non intendunt abstinere, aut satisfacere ad iudicium Sacerdotum, non obtinent Absolutionem, sed manent peccatores, & non sanantur.

Pro quo etiā facit ratio, quia ex quo Christus venit curare vulnera nostra, conueniebat, ut tam perfectus Medicus necessarias, & salutare medicinas nobis relinqueret. Inter alias autem medicinas curatiuas, vna et potissima post Baptismum, est Sacramentalis Confessio, quam Hieronymus dicit secundā post naufragium tabulam.

Item cum solus ille potuerit Sacramēta instituire, qui potest signis sensibilibus efficaciam, & virtutem dando gratiam conferre, DEVS videlicet, cuius solius est gloria & gratiam præstare, & de impio iustum efficere: Consequitur profectò inde Confessionem peccatorum, quæ est potissima pars Pœnitentiæ, à nullo alio, quàm ipso Christo, fuisse institutam, cum sit eiusdem, instituire totum

Hieron. in
cap. 3. Esa.
sup illud.
Ruit, &
Hierusalē.
Item super
Amos c. 1.

Caput I. De Institutione

essentiale & partem essentiae. Ideoque etiam
Cō. Trid. Concilium Tridentinum hanc veritatem
Sess. 14. c. 5 his disertis verbis definiuit. Ex institutio-
ne Sacramenti Pœnitentiæ, iam explicata,
vniuersa Ecclesia semper intellexit, institu-
tam etiam esse à Domino integrâ peccato-
rum Confessionem, & omnibus, post Ba-
ptismum, lapsis iure Diuino necessariâ exi-
Ioan. 20. stere; quia Dominus noster I E S V S Chri-
Matth. 16. stus, è terris ascensurus ad cœlos, Sacerdotes
C. Verbu. sui ipsius Vicarios reliquit, tanquam Præsi-
de Pœnit. des, & Iudices, ad quos omnia mortalia cri-
dist. 1. Et mina deferantur, in quæ Christifideles ce-
C. adhuc. ciderint; quò, pro potestate clauium remis-
de Pœnit. sionis, aut retentionis peccatorum senten-
dist. 3. tiam pronuntient. Constat enim Sacerdo-
tes iudicium hoc, incognita causâ, exercere
non potuisse, neq; æquitatem quidem illos
in pœnis iniungendis seruare potuisse, si in
genere duntaxat, & non potius in specie ac
figillatim, sua ipsi peccata declarassent. Ex
his colligitur, oportere à pœnitentibus oïa
peccata mortalia, quorum post diligentem
sui discussionem conscientiam habent, in
Cōc. Trid. Confessione recenseri, etiam si occultissima
Sess. 14. sint. Hactenus Concilium Tridentinum,
Can. 6. quod hanc doctrinam, hoc etiam Canone,
confirmauit: Si quis negauerit Confessio-
nem Sacramentalem, vel institutam, vel ad
salutem necessariam esse iure Diuino &c.
Anathema sit.

An

*An non verba illa ligandi, & soluen- Quæstio
di, remittendi, & retinendi; de fide po- III.
tius, quàm criminum disquisitione
intelligenda sunt?*

Constat eos, qui rebus nouandis student, *Responsio.*
Doctoribus Ecclesiæ non assentiri, qui
verba ligandi, & soluendi, remittendi, &
retinendi, disquisitionem quandam crimi-
num exigere existimauerunt; sed ipsi hæc
verba ad fidem tantum referunt, vt is soluē-
dus sit, qui dicat, se tantum credere, sibi per
Christum esse remissa peccata, etsi non con-
fiteatur eadem speciatim: Is verò solus ligā-
dus sit, qui Euangelij promissionē respuit,
verbum Dei auersatur, aut contemnit. In
summa, qui sibi peccata remitti non credit.

Verum respondemus nos, nequaquā infi- *Orig. Ho-
mel. 1. in
Matth.*
ciari fidem remissionis peccatorum, quam
in nobis efficit Spiritus sanctus, omnino ne-
cessariam esse in poenitente, qui velit clauis
fructum percipere. Nam vt clavis non ape-
rit seram, nisi sera ad recipiendum clauē sit
disposita; sic virtute clauium spiritualium
nō soluitur peccator, nisi mentē habeat hac *Ambro. in
serm. de na-
tali Petri
& Pauli.*
fide præparatā. Quò fit, vt Patres interdum
hanc fidē et Spiritum sanctū, qui fide datur,
clauē regni cœlestis appellēt, & sine fide præ-
ambula & Spiritu sancto, nec Sacerdos cla-
uibus dignē vtatur, nec clauēs in peccatorū
cordibus aperiendis sint efficaces.

A 6

Sed

Caput I. De Institutione

Claues aliud sunt quam Fides.

Matth. 16.

18.

Ioan. 20.

August. de

doct. Chri.

lib. 1. cap.

17. & 18.

Nota ver-

bū Corre-

ptus.

Aug. de Fi-

de ad Pet.

ca. 3.

Matth. 16.

Sed claues nihil aliud esse, quam fidem & Spiritum sanctum, id planè negamus: Nam Apostoli & fidem & Spiritus sancti reuelationē habuerunt, priusquam Christus ipsis claues vel promitteret, vel daret; Ergo claues esse oportet quid præter fidē, hoc est, potestatem quandam, qua in Ecclesia poenitētes, cū accedunt per fidem, ac cōfitentur, & cōfessi per tenentes Ecclesię nomine claues correpti soluuntur, & ligantur.

In quam sententiam D. Augustinus dixit, Christum has claues ligandi, & soluendi Ecclesię dedisse, scilicet, vt quisquis in Ecclesia, eius dimitti sibi peccata non crederet, nō ei dimitterētur: Quisque autē crederet, seq; ab his, correptus, auerteret, in eiusdem Ecclesię gremio cōstitutus, eadem Fide, ac correctione sanaretur. Quisquis enim (vt subdit) non credit sibi dimitti posse peccata, fit deterior sperando, quasi nihil illi melius, quam malū esse, remaneat, vbi de fructu sue conuersionis infidus est. Hæc ille. Neq; enim frustra dixit Augustinus, vt quisq; in Ecclesia correptus, se à peccatis auerteret, quemadmodū idem alibi dixit: Poenitentiam tunc peccatori prodesse, si eam in Ecclesia Catholica gerat, cui D E V S in persona B. Petri ligandi soluendiq; tribuit potestatem, dicens: Quæ alligaueritis super terram &c.

Quantò ergo rectius & veteres & recentiores Catholici Patres, locū illum Ioannis 20 de

de tali potestate remittendi, & retinēdi peccata (quæ Confessionem præambulā requireret) intellexerunt.

Inter recentiores Hugo Victorinus non contemnendus Autor, sic ait: D E V S homo, homines, qui puri homines erant, participes fecit potestatis suæ, vt officiū eius implerent, pœnitentium Confessionem suscipiendo, vt potestatem eius exercerent, Pœnitentibus, & Confitentibus peccata remittendo, cū inquit: Accipite Spiritum sanctum &c. Ioan. 20.

Iam, quis est tam stupidus, qui non potiùs ducat Patrum; imò totius Ecclesiæ consensum in interpretandis Scripturis, singularibus quorundam, atq; exoticis sententiis anteponere? Præsertim cū Patrum sententia Christi verbis quàm maximè cōsentanea sit, præcipuè si fines Absolutionis, & clauū in Ecclesia relictarum intuearis?

Nobis certè plurimū hallucinari videntur, qui per verbum (retinere peccata) nihil aliud intelligunt, quàm relinquere eum, qui verbum D E I auersatur, suo errori; existimantes locos Euangelicos, qui de clauibus sunt, quod ad retentionem, seu ligationē attinet, nihil aliud continere, aut velle, quàm quod Christus tradidit apud Matthæū: Quicumq; non receperit vos, neq; audierit sermones vestros, exeūtes foras de domo, vel ciuitate, excutite puluērē de pedibus vestris &c. Nā quis non videt, clauē ad soluendos, vel ligandos fratres,

Quid p ver
bū (remit-
tēdi pecca-
ta) intelli-
gatur.
Discrimen
locorum.
Matth. 10.
Ioan. 20.

Caput I. De Institutione

fratres qui de Ecclesia sunt, Ecclesiae traditas esse? Locus autem ille Matthæi: De his qui foris sunt, loquitur, fidem in Christum, & Euangelium repudiantibus vel corruptis, qui non clauum virtutis, sed infidelitatem suam, & proprio iudicio condemnantur, quos tanquam deploratos, nisi resipuerint, relinquendos Euangelium & Apostoli tradiderunt. De quibus Paulus dixit: Quid enim mihi de his, qui foris sunt, iudicare?

1. Cor. 5.

Quæstio Quid respondendum iis, qui eò, qd Christus nullibi hanc secretam peccatorum Confessionem expressis et disertis verbis præceperit; Christianos nequam ad eam alligandos esse, contendunt?

Responsio. Nil aliud illis responderi debet, quam quod tantum verbis inanibus sophisticentur. Christus ægrotis medicum, oneratis, ac laborantibus refectorem ac consolatorem ostendit. Ergone tibi videtur is ægrotus (qui reconualescere valet) satis præcepisse, ut medicum adeat, qui medicinam ostendit? Quin ægrotis, ut ad medicum properet, præceptis non est opus; sed morbus ipse satis interpellat infirmum, qui docet non bene habentibus, sed male habentibus opus esse medico.

Matth. 9.

2. Cor. 9.

Tace.

Tacemus interim, quòd Christus nō cunctos, sed voluntarios nos ad salutem perducit: Libera est fides; Libera sunt Sacramenta; adeò, vt nemo vel ad Baptismum capiendum cogendus sit. Quis tamen ob id neget, Baptismum non esse necessarium, aut præceptū volenti regnū D E I intrare? Ad eundem modum nemo delinquentem absolute cogit, vt confiteatur; attamen si velint certū testimonium remissionis peccatorum, quod eum angunt, accipere, necesse est, vt Absolutioni Confessionem præmittat.

Et vt pertinacissimè negēt, hanc Confessionē, quæ Sacerdoti fit, in Scripturis habere mandatum; nunq̃ tamen monstrabūt, Absolutionem (Diuinum illud beneficiū) vlli hominum vnquā in Ecclesia fuisse impensum, nisi primum confessō.

Quamobrē, cū & ipsi fateantur, Absolutionē Sacerdotis esse liberalē promissionē, & preciosissimum thesaurum gratiæ D E I, in quo D E V S nobis exhibeat, & proponat suam misericordiā, et remissionem peccatorū; proindeq; Christiano etiā nomine eum indignum esse, qui hunc tā preciosum thesaurum cōtemnat; imò qui non summo desiderio eundē quærat, & amplectatur: Consequens est, vt cogantur, nolint, velint, fateri, hanc Confessionem haud esse de numero eorum, quæ Christiano homini criminibus obruto, liberum sit vel facere, vel omittere.

Nam

Caput I. De Institutione

Nam si omnino liberum facis Christiano, ut confiteatur, vel non confiteatur, ut sibi dicat, occultè ago, apud DEVM ago, nouit DEVS, qui mihi ignoscit, què in corde ago: Ergo, (quemadmodum inquit quidam Virpius) sine causâ dictum est; Quæ solueritis in terra, erunt soluta & in coelo? Ergo sine causâ clauēs datæ sunt Ecclesiæ? Frustramus Euangelium DEI, frustramus verbum Christi; si promittimus vobis, quod ille negat, nonne vos decipimus? Quantò rectius ergo idē ille colligit, agendam esse poenitentiam, qualis in Ecclesia DEI agitur, ut pro nobis & Ecclesia oret, quàm isti, qui peccatores à Confessionis necessitate absoluunt.

Matth. 18. Aug. in li. 50. Hom. Inexplorati ad communionē nō admittendi. Præterea etsi liberam faciant isti Confessionem auricularem, ut vocant, fatentur tamen & ipsi retinendam esse eam in Ecclesia, ne prorsus inexplorati contra præceptū Paulinum ad communionem admittantur.

Quæ cum ita se habeant, nec inficiuntur illi, eum hominem, qui vel negligit, vel contemnit tam pretiosum Absolutionis thesaurum (non hominis, sed DEI verbum & munus) hunc ne quidē Christianum dicendum; sed à communionē arcendum, quod cōtemnat id, quod Christiano contemnere non licet, eoq; contempto committat, ne remissionem peccatorum accipiat, ac certum de se signū præbeat, quod Euangelij cōtemptor sit. Quam, inquam, hæc illi multis exaggerent, nō videmus,

mus, cur tam sint iniqui huic Confessioni
secreta, qua sine, is thesaurus nō percipitur,
& tam grauis censura incurritur.

*Habētne Cōfessio Secreta peccatorum
exemplum, & testimonium in
Scripturis.*

*Quaestio
V.*

HIC nullis certabimus argumentis cum
contentiosis, sed tantum opponemus eis
autoritatem magni illius Basilij, quæ apud
omnes Catholicos hætenus fuit sacrosan-
cta. Is cum Sacerdotibus confitendum esse
asseruisset, assertionem suam exemplis, & te-
stimonio Scripturæ confirmat: Sic, inquit,
& hi, qui antiquitus pœnitebant, inueniun-
tur apud sanctos confessi esse peccata sua:
Scriptum est enim in Euāgelio; Quia Ioan-
ni Baptistæ confitebantur populi peccata
sua: Et in Actibus Apostolorum, Apostolis
hi, qui baptizabantur. Hæc ille.

Responsio.
Bas. in reg.
Monach.
cap. 21.

Marc. 3.
Act. 19.

*Silex DEI est, auricularis Confessio;
quæ ausus est Nectarius Constan-
tinopoli eam refigere ac
conuellere?*

*Quaestio
VI.*

Refert quidem Sozomenus Episcoporum
constitutione vnum è presbyteris pecu-
liariter destinatum fuisse, ad quem acceden-
tes hi, qui deliquerant, delicta propria fate-
rentur.

Responsio.

Caput I. De Institutione

Calvinus
malè remo-
tionē pres-
byteri pœ-
nitentialis,
interpre-
tatur auri-
cularis Cō-
fessionis
abrogatio-
nem.

Nectarius
nō sustulit
Confessio-
nē, sed ad-
ditionē de
vno certo
aliquo pres-
bytero, pœ-
nitentibus
p̄ficiendo.
Additio ab
Episcopis
antiquo Ec-
clesiæ Ca-
noni adie-
cta.

rentur. Presbyterum, inquam, bonæ con-
uersationis, seruantemq; secreti, ac sapien-
tem, qui secundum vniuscuiusq; culpam in-
dicebat & mulctam, & hoc vsq; ad sua tem-
pora diligenter in Occidentalibus obserua-
tum fuisse Ecclesiis, & maxime apud Roma-
nam. Ac Constantinopoli quoque fuisse ser-
uatum, ait, donec facinus à Diacono admis-
sum est in matronam quandam: Ob quod
Nectarius illius Ecclesiæ Episcopus pœni-
tentialem Presbyterum, hoc est, pœnitenti-
bus præfectum amouit. Sic habet Sozome-
nus, & Historia tripartita. Ioānes verò Cal-
uinus huiusmodi Presbyteri secundum con-
stitutionem Episcoporum ordinati remo-
tionem intelligit & interpretatur abroga-
tionem ritus, ac moris confitendi, & auricu-
laris Confessionis. In quo manifesta vitur
calumnia: Non enim Confessionem, cuius
antiquissimus in Ecclesia vsus est (vti ex hi-
storia totius negotij liquidissimò constat)
Nectarius abrogauit, nec abrogare potuit;
sed additionem solam, quam propter No-
uatum eiusq; hæresim Episcopi adiecerant
priori & antiquo Ecclesiarum Canoni, siue
regulæ, de confitendis peccatis Sacerdoti.
Habebat autem hæc adiectio, quòd cer-
tus quidem Presbyter pœnitentibus præfi-
ceretur, apud quem omnes, qui post Bapti-
smum prolapsi essent, peccata sua confite-
rentur; dicit enim Socrates, & similiter So-
zome-

zomenus, quod Sacerdotibus placuit institui Presbyterum aliquem, ad quem, qui deliquerant, accedentes, quæ gessissent, confiterentur: Prius enim liberum erat, ex pluribus Presbyteris per Episcopum constitutis, vnum aliquem eligere; quod clarè testatur historia Serapionis apud Eusebium.

Euse. lib. 6.
cap. 44.

Obligabatur quoque poenitentiarius Sacerdos, per hanc appendicem (vt habet Sozomenus) ad referendum Episcopo audita peccata, maximè enormia, quamuis secreta, quæ postea ipse publicè recitabat in Ecclesia: Ait enim, Propterea ab initio visum est Episcopis peccata annūtiare, siue promulgare, quasi in theatro, teste multitudine Ecclesiæ.

Huius autem additamenti obseruatione, natum est scandalum populi, & accepta occasio sæuendi in Sacerdotes: Hoc enim facinus cognouit ex recitatione facta, iuxta illud Episcoporum additamentum, propter quod visum fuit Nestario, quod ipsum abrogare cōueniret. Nihil igitur commune habet abrogatio huius additamenti, cum abrogatione Cōfessionis, de qua erat antiquus ab Ecclesiis Canon receptus, vt fieret apud Sacerdotem de omnibus peccatis.

Abrogatio
additamē-
ti nihil ha-
bet cōmu-
ne cum ab-
rogatione
Confessio-
nis.

Cur Chrysostomus, tam sanctus Episcopus, Confessionem auricularem suo tempore non seruauit, si à Christo est instituta?

*Quæstio
VII.*

Profe-

Caput I. De Institutione

Responſio. Proferuntur quidē ab iis, qui Confessionem peccatorum apud Catholicos vſitam ferre non poſſunt, aliqua loca, quibus pro confirmanda opinione ſua, nituntur. Ex quibus vnum aut alterum proferemus, eiq; claram adhibebimus reſponſionē. Peccata,

Chryſoſt. ſcribit quodam in loco Chryſoſtomus, tua hom. 2. in dicit, vt deleas illa. Si confunderis alicui dicere, quæ peccāſti, dicit, quodidē ea in ani-
Pſal 50. ma tua. Non dico, vt confitearis conſeruo
Sermo. De tuo, qui exprobrat, dicit Deo, qui curat ea.
Pœnit. & Peccata tua ſuper ſtratum confitere, vt ibi
Confess. ſua mala quodidē conſcientia tua recognoſcat. Item: Nunc autem neque neceſſarium eſt præſentibus teſtibus confiteri, cogitatione tua, fiat delictorum exquiſitio; ſine teſte ſit hoc iudicium, ſolus D E V S te confitem videat. Item: Non te in ſeruorum tuorum theatrum duco, non hominibus peccata tua detegere cogo. Repete coram D E O conſcientiam tuam, & explica.

Verū errant ij, qui dictis locis ſecretam peccatorum Confessionem, apud Catholicos vſitatā oppugnare nituntur toto cœlo: ſis enim & ſimilibus locis Chryſoſtomus, non Confessionis, ſed appendicis tantū, per Episcopos, ob Nouati hæreſim, Confessionem adiectæ, cuius proxima quæſtione mentionem fecimus, abrogationē teſtatur. Id quod ipſa verba eius, ſi quis ea penitiūſ introſpiciat, apertiffimē docent, dum quaſi ad verba
Sozomeni

Sozomeni de theatro alludit, inquiens: Non te in conseruatorum tuorum theatrum duco &c. Nequaquam igitur conscientias hominum vinculis Confessionis liberat, quibus Diuina lege constringuntur; sed gratulatur, populum liberatum esse magno illo onere, quod propter haeresim Nouati, Episcoporum constitutione Confessionis adiectum fuerat.

An non Iacobus, scribens: Confitemini alterutrum peccata vestra; potius quam *Questio VIII.*

Christus, Sacramentalem Confessionem instituit? *Iacob. 5.*

*C*um tota Ecclesia Sacramentum aliquod instituire non possit, multo minus vnus homo, quantumuis sanctus. Ideoque dictis verbis non tam institutam à Iacobo & præceptam Sacramentalem Confessionem, quam eam, quæ pridem à Christo ipso instituta esset & præcepta, promulgata, rectè viri quidam pij & docti existimauerunt. *Responsio.*

Neq, mouere quenquam debet vox hæc, alterutrum, vt putet eam ad Sacramentalem Confessionem, quæ Sacerdoti fit, referri non posse. Vir fuit excellens & doctrina & vitæ sanctimonia Hugo de S. Victore, Bernardi æqualis: Is cum adduxisset hunc locum Iacobi: Quid est, inquit, alterutrum? Ac mox respondet: Non solum homo DEO, sed inter vos alter alteri, homines hominibus, oues pastori.

Hugo libr. 2. de Sacramentis, parte 14. ca. 1.

Caput I. De Institutione

pastoribus, subiecti praelatis, ij, qui peccata habent, iis qui peccata dimittere potestatem habent.

Beda in Iacobi. c. 5.

2. Cor. 11.

In quam sententiam Beda quoque verba hæc Iacobi interpretatur, idq; meritò: Nam quia multi, vt ait ad Corinthios Paulus, propter peccata infirmantur, infirmos Iacobus admonet, vt accersitis Presbyteris primum confiteantur, vt subinde ipsi orent pro illis.

Matth. 5.

Actor. 2.

Hugo. vt supra.

Psalm. 31.

Dicens ergo, Confitemini, non se infirmat autorem legis; sed id admonet, quod Christus instituerat. Præmiserat enim similiter, dicens: Nolite iurare neque per cælum, neque per terram &c. & tamen id non dicebat tanquam præcepti autor, sed tanquam vel promulgator vel admonitor Diuini mandati. Similiter quoque Petrus dixerat, Pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisq; vestrum. Quod ergo Iacobus admonet, signum est Diuini præcepti. Igitur quod ait, alterutrum, scitè interpretatur Hugo: Etenim cum Apostolus præmonuerat induci Præsbyteros, hoc est, Sacerdotes Ecclesiæ, illic insinuauerat Confessionem illis esse faciendam. Ait autem, alterutrum, id est, alteri, putà, homo homini, ac si dixisset: Nò satis est hominem DEO confiteri, vt Dauid, qui aiebat, Dixi confitebor iniustitiam meam Domino; sed homini etià propter DEVM.

Itaque, alterutrum, non id sonat, quod vnusquisq; promiscuè vnicuiq; , putà, laicus
laicus

laico: Sed alterutrum, idem est, quod inter vos, scilicet homines hominibus, oues pastori- bus, subiecti praelatis, preterquam, quod & Sacerdotes Sacerdotibus inuicem confiten- tur. Quapropter quod ait: Et si in peccato sit, remittetur ei, non solum refertur ad Pres- byterorum orationem, qui orabant pro in- firmo; quasi illa sola sit futura remissionis causa: Sed ad Absolutionem Sacramentalē, quae orationē præcedere debet. Et ideò sub- dit: Confitemini alterutrum peccata vestra, & orate pro inuicem, vt saluemini. Non so- lum orate, vt saluemini: Sed confitemini vt saluemini. Quare hoc potissimum loco fun- datur necessitas Confessionis in articulo mortis.

Accedit in eandem sententiam Augusti- nus, de visitatione infirmorum, vbi contra illos, qui dicebant, satis esse confiteri DEO, hunc locum adducit, quod scilicet, necessa- rium sit, confiteri alterutrum, puta, homi- nes hominibus, non quibuslibet, sed accer- fitis Presbyteris.

Aug. lib. 2.
de Visitat.
infirm. c. 4

*Estne Obligatio confitendi vocaliter
Sacerdotibus, de Iure Diuino,
an solo humano?*

*Quaestio
IX.*

Cym Confessio hec Sacramentalis, de qua loquimur, se extēdat ad peccata occultis-
sima,

Responsio.

Caput I. De Institutione

fima, & secreta cordis, in quibus Ecclesia, aut puri homines potestatem non habent obligandi vel prohibendi: Sequitur, quod præfata obligatio confitendi, non est de iure humano. Primum indubitata veritatis esse impræsentiarum statuimus; Secundum probatur: Ecclesia non potest ferre legem de actu aliquo, cuius transgressorem punire non potest: (Frustrà enim daretur lex; si legislator in transgressores vim non habeat coactiua.) Sed Ecclesia actus occultos cordis punire non potest, nec eorum omissionem: (Quandoquidem homines non iudicant, nisi ea, quæ patent: DEVS autem intuetur cor, qui solus est scrutator renum & cordium; & huiusmodi secreta Diuino iudicio sunt reseruatæ, ut dicitur capit. Qualiter & quando, de accusationibus, & de Simonia in multis capitib.) Superest ergo huiusmodi Confessionem secretam, quæ ad occultissima cordis peccata se extendit, esse de Iure Diuino, non de humano.

Hier. 17.

Ioan. 5.

Secundò probatur ex illo Ioannis: Pater, non iudicat quenquam, sed omne iudicium dedit Filio. Et paulò post: Potestatem dedit ei, iudicium facere, quia Filius hominis est. Iam, si omne iudicium dedit Filio, pro ut Filius hominis, & homo est: Igitur Christo, pro ut homo est, conuenit, peccatores iudicare; non solum in fine mundi, sed etiam in præsentì vitâ, dignos ad DEI gratiam admittenden-

mittendo, indignos verò reprobando. Quare necessarium est, vt peccatores se Christo præsented, qui, cum secundum veritatē humanæ naturæ, & substantiæ corporaliter præsens in terris nō sit, sed Vicarios suos Sacerdotes reliquerit, quibus potestatem iudicandi in causā peccatorum concessit: Consequens est, quod teneantur peccatores se Sacerdotibus præsented, vt per eos iudicentur. Iudicari autem non possunt, nisi præuia Confessione. Igitur Confessio iuris est Diuini, non etiam humani.

TER TIO, confirmatur ex illo Ioannis: Stans, inquit, in medio discipulorum, dixit Ioan. 20. eis: Pax vobis. Sicut misit me Pater; & ego mitto vos. Hoc cum dixisset, insufflauit, & dixit eis: Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata; remittuntur eis: Et quorum retinueritis, retenta erunt. Ex hoc loco discimus; Apostolos à Christo mitti, quemadmodum ipse à Patre missus est. Missus est autem cum potestate ligandi & soluendi; remittendi & retinendi peccata, quam hîc communicat Apostolis.

Igitur, quemadmodum absque Christo mediatore, nemini fas est sperare delictorum condonationē à D E O Patre; ita quoque quisquis Christi ordinationem, ipsiusque Vicarios, Sacerdotes, remittendorum, & retinendorum peccatorum, potestate præditos, neglexerit, aut contempserit; non
B est, quod

Caput I. De Necessitate

est, quod se impetraturum quicquā sibi persuadeat. Quod si ita est (est autem vero, ut ita dicam, verius) si inquam, penes Sacerdotes est potestas absoluendi à peccatis, in causā, quā est inter DEVM, & peccatores, iudicandi; Ipsi autem iudicare non possunt, nisi causam cognoscant, & peccata: Hæc autem cognoscere non possunt; nisi prævia ipsorum delinquentium Confessione. Igitur Confessio iure Diuino est necessaria. Confirmatur hoc, ex illo Matthæi:

Matth. 18. Quæ ligaueritis in terris, erunt ligata in cælis: Quæ solueritis, erunt soluta & in cælis. &c.

QVARTO, probatur ex eo, quod dixit Iacob. 5. Iacobus in sua Canonica: Confitemini alterutrum peccata vestra, ut saluemini. Qui quidem Apostolus, etsi non fuerit, nec esse potuerit, huius Sacramenti institutor; potuit tamen esse, & fuit promulgator: Sicut & idem Iacobus Sacramentum extremæ unctionis ibidem promulgauit, quod à Christo creditur institutum. Afferunt etiam ad id, illud Pauli ad Romanos: Corde creditur ad iustitiam, ore autem fit Confessio ad salutem. In quo, Apostolus Christi instituta sciens, videtur nobis intimasse necessitatem vocaliter confitendi.

QVINTO, probatur ex eo, quod Christus ad leprosos, qui curari à lepra petierant, dixit: Ite, ostendite vos Sacerdotibus. In quo

In quo Christus figuratiuè videtur peccatoribus præcepisse, si velint misericordiam obtinere, vt se Sacerdotibus præsentent, vt eorum iudicio impetrent, peccatorum condonationem. Quandoquidem per leprosos, peccatores, per lepram, peccatum, per ostensionem, qua se debebant Sacerdotibus ostendere, Confessio, & vitæ manifestatio figuratur. Per iudicium verò legalis Sacerdotis, Absolutio Sacramentalis significatur.

Vide argumentū 4. q. 2. Vbi hæc res fusiùs explicatur.

SEXTO, probatur per hoc, quòd Christus contulit Petro, & Sacerdotibus claues Ecclesiæ, per quas possint regnum cœlorum his, quos dignos esse iudicauerint, aperire. Igitur necessarium est, vt peccatores, qui regnum cœlorum introire volunt, Sacerdotibus se præsentent, & peccata confiteantur; vt per eorum iudicium, regnum cœlorum eis aperiat, quod, ob ipsorum peccata, clausum fuerat. Aliòqui, si id necessarium non esset, sed possent peccatores per solam cordis pœnitentiam saluari, & regnum cœlorum intrare, frustra huiusmodi claues essent Ecclesiæ collatæ.

DENIQUE, hanc, qua de agimus, Confessionis necessitatem, pleriq; Doctores probant ex eo, quod suprà citatum est ex Ioanne. Quorum remisistis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt. Sumpta secunda parte huius clausulæ, quia,

Ioan. 20.

B 2

vt Glossa

Caput I. De Neceſſitate

vt Gloſſa illic habet, Sacerdotes retinere peccata, non eſt, cenſuram aliquam, aut ſententiam ferre, ad ea retinendum; ſed eſt, Sacerdotes ea non remittere: Ita, vt retinere opponatur ei, quod eſt remittere. Iam confeſſio videtur aperta, Chriſtus illic loquitur ad Sacerdotes de peccatoribus, dicens: Peccata, quæ vos peccatoribus remiſeritis, ego remittam: Quæ autem vos non remiſeritis, nec ego remittam.

Cum autem neceſſarium ſit peccatori, ad ipſius ſalutem, vt D E V S illi peccata remittat; hoc verò non faciat, niſi per Sacerdotes: A Sacerdote autem remitti non poſſint, niſi peccata eidem innotescant: Innotescere illi non poſſunt, niſi ipſe peccator, qui ſui conſcius eſt, ea Sacerdoti detegat. Igitur à primo ad vltimum, neceſſarium eſt peccatori, peccata ſua Sacerdoti detegere. Hæc confeſſio procedit, etiam ſecluſa omni iuris humani diſpoſitione. Super eſt ergo, quòd obligatio & neceſſitas vocaliter confeſſendi Sacerdoti, ſit de iure Diuino.

Quæſtio *Eſtne de neceſſitate ſalutis, Sacer-*
X. *dotibus confiteri?*

Reſpōſio. *V*ocalis Confeſſio, dubio procul, de neceſſitate ſalutis eſt, ideoque Concilium
Conc. Tri- Tridentinum, id, hoc Canone confirmavit:
dē. ſeſ. 14. Si quis negauerit Confeſſionem Sacramen-
can. 6. talem, vel inſtitutam, vel ad ſalutem neceſ-
ſariam

fariā non esse de iure Diuino: Anathema sit.

Præterea, antequam Concilium illud indiceretur, erat Confessio à Christo non solum instituta, sed nobis sub præcepto tradita; modò autem de necessitate salutis est, Christi præcepta seruare.

Ad hæc, etiam necessarium est ad salutem id, sine quo peccata à D E O non remittuntur: Huiusmodi autem est Confessio Sacramentalis. Igitur absque salutis periculo prætermitti non debet.

Cum Christus in Euangelio Decalogi quidem, nullibi autem Sacramentalis Confessionis mentionē faciat; quomodò tanquam necessaria ad salutem requiritur?

*Quæstio
XL*

SI Confessio peccatorum propterea non esset necessaria ad salutē, quòd nulla eius in Decalogo mentio fiat; eodē modo probari posset, non esse de necessitate salutis, fidem, nec Baptismum, nec aliud Sacramentum; imò nec poenitentiam cordis: Cum de his in Decalogo expressa mentio non fiat; sicut nec de vocali Confessione. Ideò dicendum, non opus esse, omnia, quæ de necessitate salutis sunt, in Decalogo expressè contineri. Nec ideò dixit Christus: Si vis ad vitam ingredi, serua mandata; quia velit so-

Responsio.

Matt. 19.

Caput I. De Necessitate

Iam eorum obseruantiam præcisè ad vitam sufficere; sed voluit significare; neminem, nisi mandata seruet, vitam æternam habiturum. Eodem modo dicitur ad aliud.

Aliter potest responderi; omnia D E I præcepta ad Decalogum quodammodò reduci. Vnde ceremonialia ad præceptum de Sabbatho sanctificando referuntur, quod extendi solet ad cultum Diuinum, quem à nobis exigit D E V S, ad quem pertinet præceptum, de Sacramentis administrandis, vel suscipiendis, traditum.

Quæstio *Cùm D E V S per Prophetam palàm*
XII. *prònuntiet, se, quacunq̃ue hora pecca-*
Ezech. 18. *tor ingemuerit; iniquitatum eius nolle*
recordari: cur insuper à contrito Con-
fessio peccatorum tanquam neces-
saria ad salutem requi-
ritur?

Respõsio. *P*eccator, etiam cùm affecutus est gratiam per cordis poenitentiam, tenetur nihilominus ob præceptum, tam D E I, quàm Ecclesiæ, confiteri Sacerdoti.

Nec obstat illud argumentum, quòd cessante ratione, & causâ legis, ipsius quoque legis vis, & obligatio cesset. Et cùm ratio & causâ, ad quam Confessio instituta est, sit

est; sit peccatorum remissio: Hæc autem remissio per contritionem iam facta sit; ideò sequi, quòd cesset quoque vis præcepti, de confitendis peccatis Sacerdotibus.

Non, inquam, obstat hoc, quia DEVS à peccatore offensus; etiam si propter poenitentiam cordis culpam ei remittat; id tamen loco satisfactionis à peccatore exigit, ut coràm suo Vicario se humiliet, & confiteatur, Absolutionemque petat. A quo nisi absoluator, dicitur quodammodò in peccatis permanere; etiam si culpa fuerit per contritionem remissa. Quare, remissa culpa, manet adhuc ratio, & causa præcepti; nimirum ut DEO satisfiat eo operum genere, quod ipse à nobis exigit. Cum alia ratione illi satisfacere iustè non valeamus.

Estne Confessio adeò necessaria ad salutem, sicut Baptismus; ita ut nunquam liceat illam omittere?

*Quæstio
XIII.*

Confessio non est adeò necessaria ut Baptismus. Nam puer sine actuali Baptismo non potest saluari; potest autem homo adultus salutem consequi sine actuali Confessione.

Responsio

B 4

Sed

Caput I. De Necessitate

Sed vtrum, cū quis potest confiteri, possit aliquando omittere Confessionem? Respondeo, magnum esse præceptorū Diuinorum numerum. Vnde, si quando quis posset confiteri sine transgressione præcepti alicuius Diuini: Teneretur confiteri, etiā si pateretur rerum suarum iacturam. Si verò simul concurrat aliud præceptum Diuinū cum Confessione, & præceptum Confessionis non possit impleri, sine alterius præcepti transgressione: Si illud est maius (maximè de iure naturali) tunc non tenetur confiteri; quale est non scandalizare. Vnde si poenitens aduerteret, sua Confessione scandalizatum iri Confessarium: Sanè ad ei confitendum neutiquam obligatur.

Questio Sempërne in Ecclesia Catholica, à temporibus Apostolorum, Confessio peccatorum tam necessaria fuit habita, vt sine ea, adultis non remittatur peccatum?

Respōsio. **M**aximè: Et id potest grauissimis plurimorum SS. Patrum & Doctorum Ecclesiæ testimoniis clarissimè comprobari. Post Apostolos primi numerantur, Clemens Petri successor, & Dionysius Areopagita Pauli discipulus, vterque Martyr. Ille satis per-

tis perspicuè hanc Confessionem (qua conscientiam apud Sacerdotem exoneramus) hisce verbis asserit: Si fortassis, inquit, in aliquius cor, vel liuor, vel infidelitas, vel ali-

Cle. epi. 14

quod malum latenter irrepsit, non erubescat, qui animæ suæ curam gerit, confiteri hæc ei, qui præest (nimirum Sacerdoti) ut ab ipso per verbum & consilium salubre curetur; quò possit fide integra, & bonis opibus poenas æterni ignis euadere, & ad perpetua vitæ gaudia peruenire.

Et iterum. Quòd in nauigatione Pelagi humanæ vitæ ferendi sunt vomitus, & succussiones, & agitationes, cum ex Confessione peccatorum, & reiectione criminum, velut malè congregati in visceribus fellis eiectionio facienda est, & abiicienda prorsus à corde, intrinsecus latens amaritudo peccati; si qua fortè ex desideriiis iniqua, velut ex cibis noxiis congregata est, quam utique cum euomuerit quis, & abiecerit, ingentis ægritudinis liberabitur morbo; si tamen post vomitum, quæ ad sanitatem pertinent, sumat.

Dionys.
Areopa. ad
Demoph.

Alter, nempe Dionysius, Demophilum Monachum acriter increpat, quòd impium ad pedes Sacerdotis procidentem, ac confidentem, verecundè se ad peccatorum remedia quærenda venisse, calce reiecerat, & usurpato Sacerdotali officio, Sacerdotem communionem dantem lapsò, conuitiis la-

B 5

cerauc.

Caput I. De Necessitate

cerauerat : Subindeque (vir ille sacer) diffinit omni ratione carere , D E I caussa , peruertere Diuinitus traditum ordinē , quod distinctiones , ordinesque confundere , sacratissimas D E I sanctiones & iura transgredi sit. Nimirum indicans hanc confitendi rationem ex iure Diuino promanare ac descendere.

Tertull. de
pœnit.

Tertullianus vicinus Apostolicorum temporum , testatur non facti solum , verum et voluntatis delicta vitanda , & pœnitentia purganda esse , sic , vt non sola conscientia proferatur , sed aliquo etiam actu administretur , qui magis Græco vocabulo (nempe Exhomologesis) exprimitur , quem prosternendi & humiliandi hominis disciplinam vocat , conuersationem iniungentem misericordiæ illicem : Et postea inter opera pœnitentiæ recenset , Presbyteris aduoluit : atque arguit eos , qui hoc opus ac publicationem sui , aut suffugiunt , aut de die in diem

Pudor intolerandus
occulta nol
le cōfiteri.

differre præsumunt , pudoris magis memores , quam salutis : veluti illi , qui in partibus verecundioribus corporis contracta vexatione , conscientiam medentium vitant ; & ita cum erubescencia sua pereunt :

Secunda sub
fidia , post
lapsus in
Confessione
ne.

quem pudorem subinde intolerandum pronuntiat , modis omnibus persuadēs , vt peccator in Exhomologesi , secunda subsidia statuat ,

tuat, suam salutem ne deserat, aggredi que
ne cesset id, quod sciat mederi sibi. Atque
alibi ait, DEVM Adam ad Confessionem
peccati prouocasse, vt scilicet conderen-
tur nobis exempla confitendorum potius
peccatorum, quàm negandorum, vt iam
tunc initiaretur Evangelica doctrina: Ex ore
tuo iustificaberis, & ex ore tuo condemna-
beris. Matth. 12.

Origenes, Ecclesiarum post Apostolos
magister (vt Diuus Hieronymus ait) ver-
ba ac sententiam Clementis, vt videtur,
imitatus, sic habet: Vide quid nos edoceat
Scriptura Diuina; quia oportet peccatum
non celare intrinsecus. Fortassis enim sicut
hi, qui habent intus inclusam escam indi-
gestam, aut humoris vel phlegmatis sto-
macho grauitè imminentia, si vomuerint,
releuantur: Ita etiam hi, qui peccauerunt,
si quidem occultant & retinent intra se pec-
catum, intrinsecus vrgentur, & propemo-
dum suffocantur à phlegmate, vel humore
peccati. Si autem ipse sui accusator fiat; dum
accusat seipsum, & confitetur, simul euo-
mit delictum, atque omnem morbi dige-
rit causam. Tantummodò (vt subiicit) cir-
cumspice diligentius, cui debeas confiteri
peccatum tuum, proba prius medicum, cui
debeas languoris causas exponere, qui sciat
infirmari cum infirmante, flere cum flen-
te, qui condolendi ac compatiendi noue-
rit disci-

Origen. in
Psal. 37.

Medicus,
hoc est, Cō
fessarius sa-
cerdos, qua
lis deligen-
dus.

Caput I. De Necessitate

rit disciplinam. Vt ita demum, si quid ille dixerit, qui se prius eruditum medicum ostenderit, & misericordem, si quid consilij dederit, facias, & sequaris, si intellexerit, & praeuiderit talem esse languorem tuum, qui in conuentu totius Ecclesiae exponi debeat & curari; Ex quo fortassis & caeteri aedificari poterunt, & tu ipse facile sanari: multa hoc deliberatione, & satis periti medici illius consilio procurandum est.

Cyp. serm.
de lapsis.

Origeni Graeco, Cyprianum Latinum, illustrem Ecclesiae Doctorem, & Martyrem, annectamus. Is modis omnibus cohortatur, ut non modò manifesta, sed & latentia peccatorum vulnera detegamus, & occulta solaque cogitatione perpetrata delicta confiteamur. Et ut planè videas, eum Confessionem secretam, quae Sacerdoti fit, admodum probasse, eandemque tum in usu fuisse, sic ait: Denique quando & fide maiori, & timore meliori sunt, qui, quamuis nullo sacrificij aut libelli facinore constrikti; quoniam tamen de hoc, vel cogitauerunt, hoc ipsum apud Sacerdotes D E I dolenter & simpliciter confitentur, Exhomologesin conscientiae faciunt, animi sui pondus exponunt, salutarem medelam, paruis licet & modicis vulneribus exquirunt, scientes scriptum esse, D E V S non irridetur. Et post pauca.

Confessio
occultorū.

Gal. 6.

Conf.

Confiteantur, inquit, singuli, quæso vos fratres delictum suum, dum adhuc qui deliquit, in sæculo est, dum admitti Confessio eius potest, dum satisfactio & remissio facta per Sacerdotes, apud Dominum grata est.

Ibidem.

Alibi hunc rectè agere poenitentiam ait, qui diuinis præceptis mitis & patiens, & Sacerdotibus DEI obtemperans, obsequiis suis, & operibus iustis Dominum promeretur.

Huic iungendus est Nicephorus Cartho-
phylax, qui ad Theodosium Monachum sic
scribit: Ligandi soluendiq; Prouincia Pō-
tificibus ipsis à clementissimo DEO nostro
demandata est. Siquidem ad Petrum ait:

Niceph. ad
Theodos.
Monach.

Quæcunque ligaueritis, ligata: & quæcun-
que solueritis, soluta erunt. Vnde (vt subi-
cit) olim omnes oportebat ad ipsos Ponti-
fices accedere, suaq; illis occulta prodere, &
sic vel reconciliationē, vel repudium ferre.

Matth. 16.

Ignoro autem, inquit, quid factū sit, cur hæc
minùs obseruetur; quamuis existimē Pon-
tices negotij tædio, frequentique multi-
tudinis turbulentia defatigatos, id operæ
ad monachos trāsmisissē, ad eos scilicet, qui
verè probati sunt, aliisque valeant esse vti-
les. Ecce, quàm perspicuè vir ille pius, mo-
rem confitendi Sacerdotibus, ex Diuinis li-
teris asserit ac comprobat.

Ocultorū
secreta Cō-
fessio anti-
quissima.

Non obscuriùs Magnus ille Basilius, &

B 7

ipse

Caput I. De Necessitate

- Basi. in reg. ipse Græcus, hanc Confessionem secretam
Mon. c. 21. testatur. Locus est ex Dialogo, qui Regula
Monachorum inscribitur, per Ruffinū Syn-
chronon D. Hieronymi verso. Quærit Mo-
nachus: Qui vult pœnitere peccata sua, an
omnibus debet confiteri, & quibuslibet, an
Sacerdotibus tantum, an cæteris quibusque?
Respondet Basilius: Clementia DEI erga
eos, qui deliquerunt, manifesta est, secun-
dum quod scriptum est: Qui non vult mor-
tem peccatoris, sed ut magis conuertatur, &
viuat. Quia ergo Cōfessionis modus ad hoc
aptus est; & conuertens se à peccato, fructus
dignos ostendere debet pœnitentiæ, secun-
dum quod scriptum est: Omnis arbor; quæ
non facit fructum bonum, excidetur, & in
ignem mittetur: Necessarium videtur his,
quibus dispensatio mysteriorum commissæ
est, confitenda esse peccata.
- Necessaria
Confessio
Sacramen-
talis.
- Demonstratur quoque hanc, Confes-
sionem habere in Scripturis testimonium,
& exemplum, ambo illa loca ex Euangelio
Actor. 19. Matthæi, & Actis Apostolorum suprà cita-
Idem ca. 8. ta affert.
- Ne verò putares, non confitenda parua
delicta, eodem libro monet; Nihil oportere
contemni tanquam paruum, quod de omni
verbo otioso, quod locuti fuerint homines,
de eo rationem in die Iudicij reddituri sint.
- Vide verò, quàm pulchrè tres illi insignes
Græciæ magistri, ac egregia luminaria; nem-
pe

pe Origenes, Nicephorus, & Basilius in hac re confessionaria concinant, & quod comprobandum recepimus, luce clariùs affirmant.

Iam rursus aliud par duorum (omnium sententia) celebratissimorum Ecclesiæ Latinae Doctorum copulabimus; nempe Diuos Hieronymum, & Augustinum.

D. itaque Hieronymus, primùm huius Confessionis meminit, cùm Episcopum, vel Presbyterum, aliter ligare, vel soluere prohibeat peccatorem, nisi primùm peccatorum audierit varietates & iam hinc sciat, quis ligandus sit, quiue soluendus. Qui locus aperte conuincit, & Diui Hieronymi tempore, Confessionem Sacerdotibus cum enumeratione delictorum factam fuisse.

Hieron. in Commēt. sup Matth. cap. 16. Enarranda peccata in Confessione singulatim.

Deinde perspicuum testimonium eius habes in Commentariis super Ecclesiast. Si quem, inquit, serpens Diabolus occultè morderit, & nullo conscio, eum peccati veneno infecerit, si tacuerit, qui percussus est, & non egerit poenitentiam; nec vulnus suū fratri & magistro voluerit confiteri: magister, (id est, Sacerdos) qui habet linguam ad curandum, facile ei prodesse non poterit. Si enim erubescat agrotus, suum vulnus confiteri, quod ignorat medicina, non curat. Ut interim fileamus plerosque alios locos, ubi in laude Confessionis multus est Hieronymus.

Hieron. in comment. super Eccl. cap. 10.

Vide cap. Mēsuram. de Poenit. dist. 1.

Huic

Caput I. De Necessitate

Huic sententiæ subscribit Augustinus:

August. in Latentur, inquit, & exultent Gentes. **Vn-**
Psal. 66. de? Per ipsam Confessionem. Quare? Quia

Psal. 105.

bonus est, cui confitentur: Ad hoc exigit Confessionem, ut liberet humilem: Ad hoc damnat non confitentem, ut puniat superbum. Ergo tristis esto antequam confitearis: confessus exulta, iam sanaberis. Non confitentis conscientia saniem collegerat, apostema tumuerat, cruciabat te, requiescere non sinebat. Adhibet medicus fometa verborum, ac aliquando secat medicinale ferrum tribulationis. Tu agnosce medici manum, confitere, exeat in Confessione & defluat omnis sanies.

Aug. in ca.
5. Ioan.

Idem alibi sic habet: Vox Saluatoris rumpit durtiem lapidis, & cor tuum ita durum est, ut nondum illa vox Diuina te rumpat? Surge in corde tuo, procede de sepulchro tuo. Etenim mortuus in corde tuo, tanquam in sepulchro tuo iacebas; & tanquam saxo malæ consuetudinis grauabaris: Surge, & procede, & crede, & confitere. Qui enim credit, surrexit; qui confitetur, processit. Quare processisse dicimus confitentem? Quia antequam confiteretur, occultus erat; cum autem confitetur, procedit de tenebris ad lucem; & cum confessus fuerit, quid dicetur ministris? Quod dictum est ad finem Lazari: Soluite illum, & finite abire. Quomodo dictum est ministris Apostolis: Quæ solueritis in terra, soluta erunt & in coelis.

Confiten-
dum Ecclesiæ
ministris,
ut soluant
confitentem.
Ioan. 11.
Matt. 16.

Libro

Libro de Salutaribus documentis iubet Aug. li. de
iussione Sacerdotis DEVM timentis obse-
qui, qui, vt sapiēs & perfectus medicus, pri-
mum sciat curare peccata sua, & postea alie-
na vulnera detergere & sanare, & non pub-
licare. Hunc enim perquirendum, & cum
eo consilium salutis nostræ ineundum esse
suadet.

Præterea, libro de Visitatione infirmorum, Aug. de Vi-
ex professio confutatur, qui sufficere arbi-
trantur; si soli DEO (cui nihil est occultū)
quem nullius latet conscientia, sua crimina
confiteantur, vel nolentes, vel erubescences,
vel dedignantes ostendere se Sacerdotibus;
quos tamen inter lepram & non lepram per
legislatorem Dominus constituerit. Sed no-
lo, inquit, vt ipsa decipiaris opinione, vt cō-
fundaris confiteri coram Domini Vicario,
tabescens præ rubore, vel ceruicosus præ in-
dignatione. Nam ipsius humiliter subeun-
dum est iudicium, quem Dominus sibi non
dedignatur Vicarium. Ergo, inquit, ad te
venire roges Sacerdotem, & fac ipsum con-
sciētiarum tuarum penitēs participem; nō
te seducat illa superstitio, quæ in visitando
confirmat, quia saluet, sacerdote inconsul-
to ad DEVM peccatorum Confessio. Non
enim (vt subiicit) abnegamus; quin sit ad
DEVM frequenter referenda peccatorum
Confessio. Eges enim & Sacerdotis, qui me-
diator sit ad DEVM tuū, salubri iudicio.

Item,

Typus po-
testatis Sa-
cerdotalis
vet⁹ Sacer-
dotium.

Non suffi-
cere mēta-
lem Con-
fessionem.

Caput I. De Necessitate

Ibid. ca. 5. Item: Astantem, inquit, coram te Sacerdotem Angelum DE I existima: aperi ei penetralium tuorum abditissima latibula, conscientiarum verecundarum penitiora reuela repagula.

Ambr. de. Pœnit. li. 1. ca. 16. Et li. 2. ca. 1. & cap. 10. D. Ambrosius adeò non tollit secretam Confessionem, & rationem priuati querendi cõsiliij, & Absolutionis, vt ex professio doceat, quæ moderatio erga peccatores, ab his, qui illorum morbos curare debent, habenda sit. Nec faciliè inuenies quenquã ex Patribus, qui potestatem Sacerdotalem magis illustret.

Sed aiunt, inquit, (nimirum Nouationi) se Domino deferre reuerentiam, cui soli remittendorum criminum potestatem reseruent; imò nulli maiorem iniuriam faciunt, quàm qui eius voluit mandata rescindere, commissum munus confundere. Nã cum ipse (vt subiicit) in Euangelio suo dixerit Dominus IESVS:

Ioan. 20. Accipite Spiritum sanctum: Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta erunt. Quis est, qui magis honorat, vtrum, qui mandatis obtemperat, quàm qui resistit? Ecclesia in utroque obseruat obedientiam, vt peccatum & alliget, & relaxet. Dominus enim par ius esse voluit, & ligandi, & soluendi, qui vtrunq; pari conditiõe permisit. Quomodò igitur potest alterum licere, alterum non licere? Hactenus ille. Quibus verbis refutantur, qui asserunt, potestatem obtinendæ Absolutionis, nõ apud

Sacer-

Sacerdotem, sed apud confitentem esse; cum vir iste sanctus vtrunque, & ligandi, & solvendi potestatem ex Evangelio Sacerdotibus ex æquo tribuat.

Quin D. Ambrosium Confessiones poenitentium secretas priuatim audisse, vel locupletissimus testis est Paulinus, qui vitam eius conscripsit: Quotiescunque, inquit, illi aliquis ob percipiendam poenitentiam lapsus suos confessus esset, ita flebat, ut & illum flere compelleret. Videbatur etiam sibi cum iacente iacere: causas autem criminum, quas illi confitebantur, nulli nisi Domino soli (apud quem intercedebat) loquebatur, bonum relinquens Sacerdotibus posteris exemplum, ut intercessores apud DEVM sint magis, quam accusatores apud homines.

Post Ambrosij tempora habes magnum illum Leonem Pontificem doctissimum & toto orbe celebratissimum, cuius Decretum extat ad Theodorum Episcopum Foroiulensem in hæc verba: Multiplex misericordia DEI lapsibus subuenit humanis, ut non solum per Baptismi gratiam spes vite reparatur æternæ, & qui regenerationis donum violassent, proprio iudicio se condemnantes ad remissionem criminum peruenirent; sic Diuinæ bonitatis præfidiis ordinatis, ut indulgentia DEI, nisi supplicatione Sacerdotum nequeat obtineri.

Et post

Confessio
secreta, tempore Am-
brofij.
Paulinus in
vita Am-
brofij.

LEO ad
Theod. E-
pis. Foroiul.

Caput I. De Necessitate

Et post pauca. Multum enim utile, ac necessarium est, ut peccatorum reatus ante ultimum diem Sacerdotali supplicatione solvatur.

Quid Gregorium illum Magnum referamus? qui, ut ad hanc Confessionem, veluti remedium haud acerbum, sed facile, omnes incitaret non tantum reuelandorum criminum seueritatem sustulit; sed & Sacerdotem diris affecit, confessa peccata publicantem. Decretum sic habet. Sacerdos ante omnia caueat, ne de his qui ei confitentur peccata sua alicui recitet, quod ea confessus est, non propinquis, non extraneis, neque (quod absit) pro aliquo scandalo: nam si hoc fecerit, deponatur, & omnibus diebus vitae suae ignominiosus peregrinando pergat.

Vide. de Theodorus Archiepiscopus Cantuariensis. Quidam DEO (ait) confiteri debere peccata dicunt; quidam vero Sacerdotibus confitenda esse percipiant, ut tota ferè sancta Ecclesia: quorum vtrunque non sine magno fructu intra sanctam sit Ecclesiam, ita duntaxat, ut DEO, qui remissor est peccatorum, peccata nostra confiteamur, & hoc perfectum est, & cum David dicamus: Delictum meum cognitum tibi feci, & iniustitiam meam non abscondi. Dixi, confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei. Sed tamen Apostoli institutio nobis sequenda est, ut confiteamur

Pœna in Sacerdotem reuelantem secretum Confessionis.

Vide. de Penit. dist. 1, cap. vlti.

Psalm. 31.

mur

mur alterutrum peccata nostra, & oremus Iacob. 5.
pro inuicem, vt saluemur.

Confessio itaque quę soli DEO fit (quod est iustorum) purgat peccata; ea verò, quę Sacerdoti fit, docet, qualiter ipsa purgentur peccata. DEVS namque salutis & sanctitatis Autor & largitor, plerunq; præbet hanc suę poenitentię medicinam inuisibili administratione, plerunque medicorum operatione.

Item Beda discipulus eius: Et si in peccatis sit, dimittentur ei, multi propter peccata in anima facta, infirmitate, aut etiã morte plectuntur corporis. Vnde Apostolus Corinthiis, qui corpus Domini percipere indignè soliti erant, ait: Ided inter vos multi infirmi sunt, & imbecilles, & dormiunt multi. Si ergo infirmi in peccatis sint, & hæc Presbyteris Ecclesię confessi fuerint, ac perfecto corde ea relinquere atque emendare fategerint, dimittentur eis. Neque enim fine Confessione emendationis, peccata queunt dimitti.

Bernardus quoque ad milites Templi sic habet. Quamobrem ministros verbi Sacerdotes cautè necessum est, ad vtrunq; vigilare sollicitos, quò videlicet delinquentium cordibus tanto moderamine verbum timoris & contritionis infligant, quatenus eos nequaquàm à verbo Confessionis exterreāt: Sic corda aperiant, vt ora non obstruant; sed
nec

Beda super
Epist. Iac.
cap. 5.

1. Cor. 11.

Ber. in ser.
ad milites
Tēpli, ca.
12.

Caput I. De Necessitate

Rom. 10. nec absoluant etiam compunctum, nisi viderint & confessum : Quandoquidem corde creditur ad iustitiam; ore autem Confessio fit ad salutem; aliò qui à mortuo tanquã, qui non est, perit Confessio. Quisquis igitur verbum in ore habet, & in corde non habet, aut dolosus est, aut vanus: quisq; verò in corde, et nõ in ore, aut superbus est, aut timidus.

Eccle. 4. Hos omnes Viros, cùm doctrina, tùm vite sanctimonia insignes, qui testimoniũ ferunt de cõsensu totius Ecclesiæ, omnium temporum (quod ad Confessionem Sacramentalẽ attinet) subsequutum est illud magnum Conciliũ generale, ex quo Canon, Omnis vtriusque sexus &c. citatur, cui Innocẽtius tertius, vir & pius, & doctus præsuit, eidemq; & tã Græca, quàm Latina Ecclesia, maximo Prælatorum totius orbis conventum interfuit. Quĩ autem verisimile est, Christum passum esse, tantũ Concilium, sua causa coactum, errare: qui promisit, cùm etiam vel duo, vel tres congregati fuerint in nomine suo, se futurum in medio illorum?

Quæstio XV. *Fuitne Confessio etiam necessaria de Iure naturali, aut scripto, ante Euangelium.*

Responsio. NON fuit: Tùm, quia Sacramenta gratiæ fides præcedere debet; vnde & Sacramenta fidei dicuntur, & supra naturam sunt

sunt, sicut & ipsa fides: Tùm quia nulla ratio naturalis, seclusa iuris positiui dispositione, dicat esse peccatori necessarium sua peccata occultissima proximo pandere, & se coram illo quodamodò infamare, maximè ad assequendam remissionem peccatorum, qui finis est, & effectus ipsius Sacramentalis Confessionis; cùm de huiusmodi fine, ratio naturalis nihil doceat, sed potiùs D E I reuelatio. Igitur siue consideremus Confessionem Sacramentalem; quatenus Sacramentum gratiae est, seu pars Sacramenti iustificantis; siue consideremus ipsam peccatorum Confessionem, quia peccata occulta proximo panduntur, siue consideremus finem, qui est peccatorum venia, & amicitiae cum Deo redintegratio: Patet non cadere sub dictamen rationis naturalis.

Adhuc: si Confessio esset iuris naturalis, apud omnes omninò gentes obstringeret atque obligaret. Siquidem ius naturale apud omnes idem est, quodque singulis in seuit natura; huiusmodi autem constat Confessionem non esse: Quare iure naturali nemo Confessionis vinculo obstringeret.

SECVNDO, idem patet, quia si sic esset; non solum post legem Euangelicam, sed antea, fuissent homines obligati, sua peccata etiam occulta hominibus confiteri; cùm tamen nec tempore legis naturae, nec scriptae, huiusmodi aliquid fuerit obseruatum: Quamuis enim in lege Moysis, qui ad populum D E I perti-

perti-

Caput I. De Necessitate

pertinebant, debuerint quedam sacrificia, & oblationes facere, quæ hostiæ pro peccatis dicebatur, ob aliqua peccata publica, aut aliquas irregularitates, secundum ritum eorum, contractas remouendas, ut habetur in Levitico; nemo tamen contendit, aut affirmat eos fuisse obligatos, ut hanc Confessionem secretam, qualis nunc fit in Ecclesia, suis Sacerdotibus facerent.

Sequeretur insuper, nunc omnes peccatores esse obligatos ad confitendum peccata, quæ ante Baptismum commiserunt, sicut ea, quæ post fuerunt perpetrata. Imò & infideles tenerentur sua peccata Sacerdotibus confiteri: Nam ea, quæ sunt de iure naturæ, & de dictamine rationis naturalis, omnes indifferenter obligant. Cōsequens est falsum, nam aliōqui Baptismus non esset prima post naufragiū tabula; sed Confessio Sacramentalis, si esset necessarium, peccata ante Baptismū, & tēpore infidelitatis cōmissa cōfiteri.

Quæstio *Estne Confessio omnibus hominibus*
XVI. *necessaria?*

Respōsio. **D**E infidelibus nobis hīc non est sermo. Quid enim ad nos de his, qui foris sunt, iudicare? De fidelibus autē, antequām pronuntiemus; an obligatio confitendi ad omnes eos se extendat; scire oportet, posse fideles esse in quadruplici genere.

Primi

Primi generis sunt, qui omni carent peccato mortali, & veniali. Alterius sunt, qui carent mortali; sed non veniali. Tertij generis sunt, qui carent mortali peccato operis exterioris, at non mortiferi interioris, siue prauæ cogitationis. Vltimi generis sunt, qui peccatis operis externi mortalibus sunt co- inquinati.

Sed an inter mortales reperiatur primum genus hominū, qui omni in hac vita careant peccato; saltem per longiusculum tempus in ætate adulta. (Nam de paruulis baptizatis, non dubium, quin careant omni peccato. Similiter de adultis, non dubium, quin possint omni peccato carere per instans, vel saltem per breue tempus, vt si in adulta ætate baptizentur cum poenitudine perfecta omnium suorum peccatorum, poterunt saltē ad breue tempus in innocentia permanere) Sanè partem negatiuam de industria comprobare videtur D. Augustinus cōpluribus rationibus: Tūm, quia non est homo, cui non cōueniat, orationem Dominicam quotidie dicere; in qua petimus: Dimitte nobis debita nostra. Tūm ex eo, quod ait Ioannes in sua Canonica: Si dixerimus; quod peccatū non habemus, nosmetipsos seducimus, & veritas in nobis non est. Tūm, quia non est homo, qui nō peccet, quiq; , etiam si iustus sit, possit gloriari, se immunem esse à peccato: Septies Prou. 24. enim in die cadit iustus, vt Scriptura ait. Si
C tamen

Caput I. De Necessitate

tamen aliquis reperiatur, qui speciali DEI gratia ab omni peccato sit immunis, is non erit astrictus confiteri, nec iure Diuino, nec humano; quandoquidem Confessio, de qua loquimur, non nisi de propriis peccatis fieri debet.

De his autem, qui mortali peccato carent, sed non veniali, dubium est, an teneantur confiteri. Et dixerunt quidem, nonnulli, quod licet non teneantur necessitate Sacramenti, eò, quod peccata venialia non sint materia necessaria Sacramenti Poenitentiae, teneri tamen necessitate praecepti Ecclesiae, quae in Decretali; Omnis vtriusque sexus &c. vnicuique fideli iubet, ut semel in anno confiteatur, cui quidem praecepto necessario obtemperandum est.

Veruntamen non desunt, qui contrarium sentiant, & asserant; per illam Decretalem non teneri homines peccata venialia confiteri, etiam si mortalibus coniuncta sint: Idque probant, postulantes sibi primò concedi, Ecclesiam in ea Decretali non induxisse nouam obligationem confitendi, sed tantum declarasse tempus, quo homines praeceptum Diuinum, de confitendo, adimplerent, ut est communis Theologorum sententia. Per hanc igitur Decretalem, homines non tenentur confiteri, nisi ea, ad quae iure Diuino obstringuntur. Sed Diuinum ius non obligat quendam, ut venialia confiteatur: Nam illud dictum

dictum Christi, unde orta est obligatio confitendi (Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt) nequit intelligi verè de venialibus, propterea, quod venialium multis aliis modis remissio possit obtineri. Quare hæc Decretalis non obligat homines, huius secundi generis, qui nullo peccati mortalis vinculo ligantur.

Ioan. 20.

SECUNDO, idem patet ratione Doctoris sancti, quia Ecclesia neminè potest obligare ad impossibile; Sed impossibile est, hominè omnia peccata venialia confiteri, cum propè sint innumera, quæ homo dinumerare non potest: Igitur hæc Decretalis non se extendit ad Confessionem venialium, siue mortalibus sint adiuncta, siue non.

TERTIO, quia Sacramentalis Confessio, non est necessaria, nisi ad liberandū hominè à naufragio (Est enim Pœnitentia secunda tabula post naufragiū) Cum ergo homines per sola venialia, naufragiū pati non possint, cum p ea charitas neutiq̃ extinguatur, sequitur, non esse necessarium, ea confiteri.

POSTREMO, idem patet ex pœna in hac Decretali comprehensa, contra Canonis huius præuaricatorem, scilicet, vt viuus arceatur ab ingressu Ecclesiæ, & moriēs careat Ecclesiastica sepultura. Quam pœnam tam duram, non est credendum Ecclesiam infligi Voluisse, propter neglectam Confessionem venialium. Peius enim est venialia commit-

C 2

tere,

Caput I. De Necessitate

tere, quàm commissa non confiteri; sed tali poena non animadvertitur in eos, qui venialia committunt. Igitur multò minùs contra eos, qui venialia cõmissa non confitentur.

Quaestio XVII. Quànam aetate praeceptum Confessionis obligare coepit?

Responsio. IS ex praecepto Ecclesiae ad peccatorum Confessionem faciendam tenetur, qui ea aetate & animi vigore est, vt discretiõis iudicio bonum à malo, & iustitià ab iniquitate cognoscat. Et rectè: Quo modo enim aliõ qui peccatum confitebitur, is, qui aetatem, & mentis imbecillitatem, vtrum peccatum sit, aut nõ sit, discernere minimè potest? Vsq; ad legem, *Rom. 5,* inquit Paulus, peccatũ erat in mundo, peccatum autem non imputabatur, cùm lex nõ esset. Quare nõ imputabatur? Quia, vbi non est lex, nec prauaricatio. Cùm igitur voluntarium sit peccatum, & contra legem, siue in cordibus, siue in tabulis conscriptam, perpetretur, vbi neq; voluntas est, quæ peccatum agnoscat, & velit, neq; lex, quæ illud prohibeat; peccatum utiq; quod mortem perpetranti generet, esse non potest.

Post vsum itaq; rationis demùm tenetur homo confiteri peccatum mortale: Sed cùm Confessio sit Sacramentũ, non debet per ludũ, aut iocũ tractari, aut administrari. Quare, si non adsint coniecturæ de vfu rationis, non sunt pueri audiendi ea intentione, quasi sit.

fit ibi aliquod Sacramentum, sed instruendi sunt & docendi.

Cum homo non statim post vsum rationis teneatur sumere Eucharistiā; quomodo statim post vsum rationis obligatur precepto Confessionis? Quæstio XVIII.

PRIMO respondeo, quod aliquem habere, vel non habere vsum rationis, non potest certo sciri, nisi quibusdam coniecturis; quæ, si probabiles sint, ac vtcunque arguant ad esse vsum rationis, tenetur puer confiteri; quia nullum est periculum in peccatorum Confessione, etiā ante vsum rationis. Ad Eucharistiam autē tantisper non admittuntur accedere, dū liquidò constet, eos vsum rationis pollere, idque ne vlla Sacramento fiat irreuerentia.

Responsio.

SECUNDO dico, quod vsum rationis non in omnes omnino res primò vim suā exerit: Potest enim quis cognoscere vnum, & non aliud: Nam prius peruenit puer ad tempus, quo potest iudicare de peccatis mortalibus; quàm intelligere tanti Sacramenti mysteriū, in quo continetur Corpus Christi; quod tamen credere & discernere debet is, qui sumpturus est Eucharistiam.

Teneturne homo, cum peccauit, illud peccatum statim, & sine omni mora confiteri? Quæstio XIX.

C 3

Et si

Caput I. De Necessitate

Responsio. **E**T si vehementer expedit, continuò, post peccatum mortale admissum, confiteri: vnanimis tamen est omniù Doctorum consensus, neutrum ita necessarium esse, vt, si differatur in tempus, ab Ecclesia præfixum, peccator noui criminis reatù incurrat. Nam affirmatiuè præcepta, licet semper, hoc est, sine fine obligent: at tamen non statim, neq; pro semper (vt loquuntur) hoc est, sine vlla intermissione ad sui obseruationem nos obstringunt, qualibet oblata opportunitate; sed tantùm tempore, ab Ecclesia præfixo, vel quando necessitas postulat, si nullũ præfixũ sit tempus. Exemplum clarũ est de suscipiẽdo Baptismo, de danda eelemosyna, de prædicanda fide, atq; de aliis compluribus, quæ absq; noui peccati reatu differri queunt.

Verũ, quod valdè consultum sit, atque adeò multis peccatoribus tantũ non necessariũ, admissa peccata primo quoq; tempore cõfiteri, pluribus rationibus suaderi potest.

PRIMO: Quotquot Cõfessionis medellam ad salutem necessariam prorogāt, æternæ dānationis periculo sese exponunt. Est autem periculum istud geminum: Vnum, quia morte nihil est incertius: Vnde in Ecclesiastico: Ne tardes conuerti ad DEVM, nec differas de die in diem: Subitò enim venit ira illius, & disperdet te in tempore vindictę. Alterum, quia vnum peccatũ, aliud inducit, si non illicò per pœnitentiã tollatur, iuxta illud Gregorij: Peccatũ, quod per Pœnitenti-

Ecclj. 5.

nitentiā non diluitur, mox suo pondere in aliud trahit. Ne ergo per Confessionis procrastinationē, scientes & prudentes in horū periculorum alterū labamur: vehementer expedit, vt primo quoq; tempore, primaq; oblata oportunitate, salutē nostrā consulamus. Si enim salutis nostrę securi in eiusmodi discrimine perseueremus: meritō in eo perire iudicabimur, iuxta illud: Qui amat Eccle. 3. periculum, peribit in illo.

SECVNDO, quamuis peccator non comittat nouum peccatum, non continuō expians illud per confessionē, cuius est reus: sapenūerō tamē euenit, vt ipsi, tanq̃ multa alia cōmisset, imputetur: Fieri enim vix potest, quin aliquis per peccatū lethale, gratia spoliatus, in multa alia mortifera incidat, à quibus per Confessionis beneficium recuperata gratia, facilē se pręseruāssēt. Quāobrem vtilissimū fuerit, absq; mora, peccatū maculā pœnitentię Sacramento eluere: cū, ne procliuiiores ad peccandū reddamur; tūm etiam, ne peccatū dudum cōmissum, quod aliorū quodammodō existit causā, propter nostram in eo perseuerantiā grauius à DEO æstimetur, acerbiusq; puniatur.

TER TIO, si necessarium est, vt, quoad eius fieri potest, omne omninō vitemus peccatum, tam lethale, quā venia dignum: an quisquam negauerit, peccatorem se dignum facere, si ad primam quāq; occasionem se

Caput I. De Necessitate

criminū, quibus colligatur, pedicis extricet? Certè, vt fur optimè salutis suæ consulit, si re alienam apud se detentam, primo quoq; tēpore vero Domino restituit, qua sine restitutione, nulla spes est remissionis peccati; ita consultissimū est, dicam audaciū, imò propè necessariū est, vt reus per Exhomologationem peccatorum Sacerdoti factam, se ab eis liberari satagat; quandoquidem non est alia salutis tabula post naufragium, quàm Absolutionis Sacramentum. Quòd si quis in peccato perseuerare proponat; is non solum nō peccati reatum incurrit hoc nomine; sed tūm D E V M, tūm seipsum videtur odisse. D E V M quidem, dum ipsi præfert creaturam; seipsum verò, dum spontè diabolicum seruitutis iugum nō excutit, cū potest; reus æternæ damnationis permanens.

Fructus acceleratē
Confessionis,

QVARTO, neq; exiguus ille est fructus accelerate Confessionis, quòd peccatum recens, & quasi adhuc flagrans, dum se peccator ad id confitendū comparat, maiorem de eo contritionem, quàm si diu præteriiisset, excitat; anima quoque propter præsens vulnus, dum eius, vel ante, vel in media Confessione liberat atq; expendit grauitatē, multò redditur aptior ad consequendū contritionem, illudq; detestandum, quàm vnq̃ postea erit. Videmus enim plerisque vsu venire, vt quò diutius in cœno peccati voluantur: eò sint tū ad verum peccatorū odium imbibendum,
con-

contritionemq; veram consequendam imbecilliores, tūm etiam ad Confessionem peragendam tardiores. Quæ res eiusmodi procrastinatoribus non simplex creat periculū. Primum, dum neq; de patrato dolere scelere, neq; ipsis statutū est adhuc cōfiteri; periculum est, dum eius subit recordatio, vt ipsi sibi hoc in peccato placeant, quæ res eos nouo obstringit peccato. Alterum periculū est, ne, quod præcessit peccatum, multorū aliorum existat causa. Ac demūm metuendum est, ne peccata peccatis cumulando, in multorum veniamus obliuionem, quibus incommodis omnibus occurrimus, si recēti vulnere præsentem adhibeamus medelam, ac peccatū quomocunq; commissum sine intermissione Sacramento Pœnitentiæ diluamus.

QVINTO, in Deuteronomio, & alibi, Deut. 22. extat præceptum charitatis, vt, si viderimus asinum proximi sub onere iacentē, non pertranseamus, sed eū subleuemus. Igitur, cū peccator subiaceat oneribus peccati; maiori multo ratione tenetur ex charitate, ad seipsum habenda, se illicō subleuare. Remedium autem à DEO institutum, quo possit homo à peccato resurgere, est Confessio Sacramentalis. Igitur ad eam continuò post peccatum est confugiendum.

Tenetūrne homo de iure Diuino in articulo mortis confiteri?

*Questio
XX.*

C 5

Tene-

Caput I. De Necessitate

Responsio. TEnetur: Nam peccator ad scelerum suorum Confessionem obligatur, & nō potest post mortē: Ergo, qui est in illo articulo, si non vult confiteri, exponit se periculo æternæ damnationis.

Sed ais, unde elicitur ius illud? Nam in Euangelio non dicitur, nisi; Quorum remiseritis peccata &c. Respondetur, hoc insigni efficacia colligi, ex natura ipsius præcepti, quæ profectò ex eius fine est perpendēda: Sic enim quis efficaciter ratiocinetur: Sacramentum Pœnitentiæ ad hoc est institutū, vt per illud remittantur peccata, post Baptismum commissā; Necessitas autem huiusmodi remissionis quàm maximè occurrit in exitu vitæ, quo utiq; momento, se ita comparare debebat infirmus, vt ab omni peccato purus, ac tutus à perpetuo supplicio in æternā felicitatem transmigrare posset: Ergo, tūm maximè articulus necessitatis Confessionis occurrit, si copia adsit Confessarij. Quæ ratiocinatio adeò est firma, vt, si non suppetet alia, quisq; mortalium, qui modò aliquā suæ salutis gerat curam, in hac meritò deberet conuiuiescere.

Iacob. 5.

Nihilominus id ex illo testimonio Iacobi maximè confirmatur: etiam suffragante D. Thoma. Immediatè namq; & consultò Sacramentum Pœnitentiæ cum Extrema Vnctione coniunxit, dicens: Vt infirmus confiteatur, & vngatur Oleo sancto, quasi tūm maximè

maximè Diuino iure sit necessaria Cōfessio
ad abstergendas peccatorū maculas; & Vn-
ctio ad eradendas earum reliquias.

*Tenetūrne homo iure Diuino, articulo Quæstio
mortis seu necessitatis secluso, XXI.
crebrius confiteri in
vita?*

SEcluso iure positiuo, & mortis periculo, *Respōsio.*
tenemur iure Diuino toties cōfiteri, quo-
ties periculū est humano iudicio, ne in ob-
liuionem peccatorum veniamus.

Id quod probari potest ex huius præcepti
fine, hoc modo. Sacramentum Poenitentia
institutum est ad remissionem omnī pec-
catorum obtinendam per Confessionem &
Absolutionem; sed Confessio sine eorundē
peccatorum memoria integrè (vt oportet)
fieri nequit: Ergo cū probabile periculum
obliuionis occurrit, necessariò confitendum
erit.

Ad hæc, tenemur iure Diuino DEVM
diligere, & ipsius obseruare mādāta; sed ho-
rum neutrū absq; gratia præstare valemus:
Gratiam autē, peccato amissam, post Baptis-
mū citra Confessionē, re, vel voto, susceptā,
recuperare impossibile est: Ergo vt gratia
Diuina adiuti DEVM diligere queamus, &
ipsius mandata obseruare; necessariū est con-
fiteri, etiam extra mortis periculum.

Caput I. De Neceſſitate

Neceſſaria quoq; eſt Confefſio, ſi quis natura vitio in vnum aliquod peccatū, vel etiā plura, ita propēdeat; vt ea facilè nequeat euitare: ſæpiùs ad Confefſionē, tanquā præſentiſſimū iſtius mali antidotum recurrendum eſt. Poſtremò, cū extimulat conſcientia, & eò nos inuitat, & tantū non trahit: Confefſio omninò prætermittenda non eſt.

Quæſtio *Quando tenetur homo iure humano* *XXII.* *confiteri?*

Reſpōſio. SEmel in anno, vt definitū eſt in illo Canone. Omnis vtriuſque ſexus &c. Præterea idem definitur in Concilio Tridentino, cuius verba ſunt: Si quis dixerit ad Confefſionem omnium peccatorum, qualē Eccleſia ſeruat, nō teneri omnes & ſingulos Chriſtifideles, iuxta magni Cōcilij Lateranenſis conſtitutionē, ſemel in anno, anathema ſit.

Cō. Trid.
Seſſ. 14.
Can. 8.

Sed quæro ergo, quando? Nā in illo Cap. Omnis vtriuſque ſexus &c. non determinatur tempus, ac proinde vigore illius præcepti non magis obligamur confiteri in Quadrageſima, quā extra: Sanè ita eſt, Quamobrem, ſi quis extra Quadrageſimam ſemel fuerit confefſus, ſi poſtea aliquo laborauerit impedimēto, quò minùs communionis particeps fieri queat in Paſchate, nō tenetur cōfiteri in Quadrageſima; modò poſt nouiſſimam Confefſionem non præterierit annus.

Et

Et si recordetur, se in Confessione præcedenti oblitum fuisse aliquod peccatū mortale: non tenetur illo eodem anno iterum confiteri, sed differre potest in proximam Quadragesimam.

Nunquid qui legitima caussa impeditus non communicavit in Paschate, tenetur postea ad Communionem?

*Quæstio
XXIII.*

TRANSiit quidem tempus Communioni ab Ecclesia præfixum, & determinatum; nihilominus tamen consulitur talibus, ut comuncent primo quoque tempore, etiam si vi præcepti Ecclesiæ, quod pro illo anno expiravit, planè non teneantur.

Responsio.

Tenetur ne homo de iure Divino, ante perceptionem Eucharistiæ confiteri?

*Quæstio
XXIII.*

Tenetur, si habeat copiam Confessoris, quemadmodum Concilium Tridentinum his verbis definiuit: Ne tantum Sacramentum indignè, atque ideò in mortem, & condemnationem, sumatur; statuit, atque declarat ipsa sancta Synodus, illis, quos conscientia peccati mortalis grauat, quantumcunq; etiam se contritos existiment, habita

*Responsio.
Conc. Trident. Sess.
13. can. 11.*

Caput 1. De Necessitate

copia Confessoris, necessariò præmittendâ esse Confessionem Sacramentalem.

Si autem aliquis Sacerdos fortassè non habeat copiam Confessarij, & debeat celebrare diebus festis, suffecerit ei contritio cum proposito, suo tempore confitendi; maxime, si, non celebrando, incurrat aliquam notam infamiae.

Quaestio XXV. Tenetûrne homo tam ante receptionem aliorum Sacramentorum, quàm Eucharistiae, confiteri?

Responsio. **E**xpedi quidem, sed absolutè necessarium non est. Vnde de Consecratione, distin. 4. Ca. Vt ieiunij. dicitur, quòd qui confirmandi sunt, si sunt perfectæ ætatis, admoneantur, vt priùs confiteantur. Vbi admonitio potius videtur esse consilium, quàm præceptum. Et si non est necessarium, ante hoc Sacramentum confiteri, in quo recipitur copia gratiæ; multò minùs erit in alijs. Quod clariùs patet ex verbis Concilij Tridentini, vbi sic dicitur. Postremò sancta Synodus cõiuges hortatur, vt antequàm contrahant, vel saltem triduo ante Matrimonij consummationem, sua peccata diligenter confiteantur, & ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentũ piè accedant. Hec, Concilium Tridentinum. Verum quidem est, quòd quia omnia Sacramenta conferunt gratiam, videtur aliqua esse.

Conc. Trident. sess. 24. cap. 1.

esse negligentia, illis initiari sine Confessione: At non requiri Confessionem, patet etiam, quia Ecclesia hoc non determinauit, nec in iure Diuino habetur, ergo non est necessaria.

Vnde constat, quod Confessio magis requiratur ante Eucharistiam, quam alia Sacramenta?

Quaestio
XXVI.

Liquet id ex Paulo, dicente: Probet autem seipsum homo &c. & ex usu Ecclesiae, quae semper obseruauit, ut peccati mortalis reus ante sumptionem Eucharistiae praemittat Confessionem Sacramentalem; aliòquin noui peccati reatum incurrit. Item ex dictis Sanctorum, & ex Ca. Omnis vtriusq; sexus &c. Vbi praecipitur ante Pascha Confessio, propter Eucharistiam in eo sumendam.

Responsio:
1. Cor. 11.

Potestne Papa vel Concilium in precepto Confessionis dispensare?

Quaestio
XXVII.

Nequaquam. Idque probatur. PRIMO, ratione communi, quia praceptum Confessionis est Diuinum: Inferior autem super legibus superioris dispensare nequit.

Responsio.

SECUNDO peculiariùs etiam probatur; quia Confessio non est vtcunq; de iure Diuino, sed pertinens ad Sacramentum: Sacramen-

cramen-

Caput I. De Neceſſ. Confefſionis.

cramenta autem, veluti ſacra Scriptura, ſunt Eccleſiæ fundamentum. Miniſtri autem Eccleſiæ non ſunt inſtituti ad fundandam Eccleſiam, vnus enim fuit fundator eius, Chriſtus per poteſtatem excellentiæ; qua Eccleſia ſemel per Chriſtum fundata & inſtituta, poſt conſtituti ſunt eius miniſtri, qui fundatam, ritè, & rectè gubernarent; veluti ad operationes rerum naturalium; neceſſariū eſt, vt præceſſerit ſupernaturalis creatio. Quare miniſtri Eccleſiæ non poſſunt eius fundamenta mutare, ſed diſpenſare: Vnde Paulus, Sic nos exiſtimet homo vt DE I miniſtros & diſpenſatores myſteriorum DE I. Vbi diſpenſare non ſumitur pro eo, quod eſt quenquā à lege Diuina excipere, ſed pro eo, quod eſt, adminiſtrare. Ait quippe: Fundamentum aliud nemo poteſt ponere, quàm poſitum eſt, Chriſtus Ieſus. Eccleſia autem fundata eſt in Scriptura ſacra & Sacramentis: Ergo ſicut eius miniſtri non poſſunt nouos edere articulos, qui in ſacra Scriptura non lateant; ita neq; noua Sacramenta inſtituere, aut mutare. Ac proinde ſicut facere nequit, vt quis in originali exiſtens, ſaluus ſine Baptiſmo fiat: Ita neque, vt ille, qui in mortale relabatur, ſine Confefſione, re vel voto, iuſtificetur &c.

1. Cor. 4.

1. Cor. 3.

CAPVT

CAPVT II.

De Confessionis Defini-
tione & Materia.

*Quot modis verbum Confessionis, in
Scripturis accipitur?* *Quaestio*
I.

VERBUM Confessionis *Responsio.*
in Scripturis variè accipi-
tur: Nam sæpè est laudare,
seu gratias agere, vt in illo
Psalmo: Confiteantur tibi Psal. 61.
populi D E V S. Et quod Matth. 11.
Christus ait: Confiteor tibi Pater, Domine Hilar. in
coeli & terræ, quia abscondisti hæc à sapient- Psal. 66.
tibus, & reuelasti ea paruulis.

Hæc igitur Cōfessio nihil aliud est, quàm Confessio
agnitio cum laude, seu laus, & sanctificatio alia laudis,
nominis D E I, qua solius D E I gloriã præ- alia frau-
dicamus, nobis nihil tribuentes, de qua di- dis.
ctum est: Confessio, & pulchritudo in con- Psal. 95.
spectu eius, qua totam fiduciam in D E V M
reicientes, quæ D E I sunt, & verbis, & fa-
ctis profiteamur, non tantum in prosperis;
sed & in aduersitatum totius mundi con-
spectu constituti, iuxta illud Ioannis: Quis- 1. Ioan. 4.
quis confessus fuerit, quod Iesus Christus est
Filius D E I &c. Item: Qui me confessus fue- Matth. 10.
rit co-

Caput 11. De Definitione

rit coram hominibus, confitebor & ego eū coram Patre meo. Qui autem negauerit me coram hominibus, negabo & ego ipsum coram Patre meo, qui in coelis est.

Ad hanc Confessionem, vbi res postulat, non sufficit solus animus siue voluntas, hoc est, interior quædam Confessio, verum etiā oris Confessio efflagitur, quæ libera & in-

Rom. 10.

Confessio-
res vnde
dicti.

Vide Euse.

in Eccles.

hist. lib. 5.

capit. 3.

1. Tim. 6.

Lapfi qui.

Alia voca-
buli acce-
ptio.

uicta esse debet: Corde enim creditur ad iustitiam; ore autem fit Confessio ad salutem. Hinc dicti sunt Confessores, qui à Confessione nominis Christi nullis tormentis potuerunt dimoueri. Qui, dum viuerent, Martyres dici volebant, sed optabant, vt saltem in eis permaneret tuta Confessio, de qua dixit Apostolus: Certa bonum certamen fidei, apprehende vitam æternam, in qua vocatus es, & confessus Confessionem bonam coram multis testibus. His opponuntur Lapfi, ac etiam hi, qui verbis quidem DEVM confitentur, factis autem negant.

SECVNDO, confiteri, est simpliciter agnoscere, quod vel intus in animo latet, vel alicui obiicitur, aut cuius incusatur; secundum quam significationem Scriptura verbo Confessionis, pro agnitione cuiuslibet rei, sed magis peccatorum, frequentissime vtitur.

Quæstio
II

Quot duplex est peccatorum
Confessio?

Triplex.

TRiplex. Vna interior. Secunda fraterna. *Respōsio.*
Tertia, quæ fit Presbyteris.

*Quanam dicitur interior
Confessio?*

*Quæstio
III.*

Qua soli DEO peccata nostra confitemur, *Respōsio.*
hoc est, qua coram DEO peccata ex ani-
mo agnoscimus, nostra opera mala cum in-
genti cordis dolore damnantes, ac DE I mi-
sericordiam quærentes, de qua dicitur in
Psalmō illo: Dixi, confitebor aduersum me
iniustitiam meam (Domine) & tu remisisti
impietatem peccati mei. Item in alio Psal-
mo: Quoniam iniquitatem meam ego co-
gnosco, & peccatum meum contra me est
semper.

Psal. 31.

Psal. 50.

Chryso. in

Parene. ad

Theoph.

circa fin.

*Estne hæc interior Confessio pro-
pria Christianorum?*

*Quæstio
IIII.*

Respōsio.

Rom. 1.

Gentes & infideles hanc interiorē Con-
fessionem nobiscum ex parte communē
habuerunt, quod, scilicet, ad damnationem
& professionem peccati attinet. Nam quis
tandem est hominum, quem, cum turpitu-
dinem suam perpendit, sui non pudeat, qui
se non accuset? Nimirum id operante lege
naturali, omnium cordibus inscripta, quæ
parit cogitationes accusantes & defendētes.

Sed cum ad verum scopum non respexe-
rint, periit illis omnis huius mentalis Con-
fessionis fructus, etsi Ouidius, confessis nu-
men

Caput II. De Definitione

Hilar. in Psal. 135. men quoddam patere dicat: Nam in primis nemo rectè erratus suos coram DEO confitebitur; nisi qui proponat in posterum à peccatis discedere. Quid enim aliud est Confessio erroris, quàm professio desinendi ab errore? Proinde gentes, quæ afflictabant conscientias suas, absque voto vitam in melius commutandi, Confessionem fructu suo frustabantur. Desinendum enim à peccatis est, ob quæ, peccati coepta est Confessio; atque ideo extra veniam erant gentiles, qui peccatum quidem agnouerunt, sed agnitum non confitebantur.

Fiducia Absolutio-
nis. Deinde agnouerunt quidem illi peccatum, sed præter spem veniæ & misericordiæ. Quæ obrem nulla inde ad eos redibat utilitas. Nā quid proderunt lachrymæ, & Confessio, si nulla adfit Absolutionis fiducia? Et quis potest à peccatis abstinere, detentus adhuc malo incredulitatis?

Ethnicis cre-
debāt cul-
pā expiari
non posse. Quemadmodum enim agricola ille, qui desperato fructuum prouentu, segetes deuastantia non arcebit; ita & ille, qui Confessionem quidem seminat, nihil lucri expectans, neutiquā dimouere studebit ea, quæ resipiscentiam corrumpunt. Ethnicis ergo hæc Confessio nihil profuit, quòd de vlla expiatione culpæ, adeò nullam spem habuerunt, ut de ea ne cogitarent quidem: Sed eis poena tantum fuit omnium grauissima; criminum admissorum recordatio.

Itaque

Itaque ea interior Confessio, quæ cum amarulenta agnitione peccatorum, ac veris doloribus, votum resipiscendi & spem indulgentiæ coniuncta habet, propriè piorum est, potissima utique contritionis pars, atq; adeò veræ contritionis formatrix, & effigiatrix, à qua tam sæcernuntur illi, qui neque cum animæ compunctione, & amaritudine, neq; cum peccatorum abolitione, & spe indulgentiæ, suā malitiam agnoscunt; quàm qui nimia desperatione obstupescunt, & benè & malè vivere, iuxta ponentes: Atq; adeò de suis malis gloriantes, qui nullo dolore, aut metu iræ D E I afficiuntur, sed securi suis voluptatibus indulgent, sicut irrationalia pecora, natura genita in capturam, & perniciem, voluptatem existimantes diei delicias: Sic enim Petr. Apostolus homines illos impiè securos describit, quorum hodie plenus est orbis. Qui fiducialiter, quæ mala sunt, agunt: Et sic nec ingemiscunt, nec lachrymam proferunt, neque confitentur, quos saluari est impossibile; quòd nec agnoscant facinora sua, nec D E I iudicium præ oculis habeant.

Confessio
interior p-
pria Chri-
stianorum

2. Pet. 2.

Rom. 1.

Gal. 5.

Estne interior hæc Confessio, quæ fit soli D E O, etiam utilis & necessaria?

*Quæstio.
V.*

*C*onfessio peccatorum, quæ soli D E O fit, tam est

Responsio.

Caput II. De Definitione

Esa. 43.

tam est necessaria, ut DEVS non aliter nos iustificet, quam confessos. DEVS est, qui gratiis quidem iustificat: Ego (inquit apud Esaiam) sum, ego sum ipse, qui deleo iniquitates tuas propter me, & peccatorum tuorum non recordabor. Sed quia talis est misericordia Domini, qua nolit nos abuti Deus, ut, scilicet, hanc cōsecuti, remissiores fiamus: Idcirco quærit & à nobis quiddam, non ut pretium iustificationis, sed ut adminiculū, quod tamen ipse quoq; nobis per consensum cooperantibus, largitur; nimirum fidelem mentis Confessionem. Siquidem apud eundem Prophetam sequitur: Reduc me in memoriam, & iudicemur simul; narra si quid habes, vel (ut Septuaginta transtulerunt) dic tu iniquitates tuas, ut iustificeris.

Ibidem.

Psal. 50.

Huius Cōfessionis fiducia fidelis ille Rex David reposcit, ut DEVS eum ab iniquitate sua lauet: Secundum (inquit) multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatē meā. Vnde verò tantum beneficium præsumat, statim subiecit: Quoniam, inquit, iniquitatem meam ego cognosco.

Quæstio VI. Cur DEVS, qui nihil ignorat, Confessionem nostram requirit?

Responsio. R Equirit DEVS hanc Confessionem peccatorum nostrorum, non quòd ignoret ea, quamuis non confessa; Cū faciebas ea, præstò erat; cū admitteres, nouerat; sed quòd

quodd aliter homo sentire non possit, quid per misericordiam DEVS concesserit: Qui enim memor est cumuli peccatorum suorum, erit & memor magnitudinis misericordiae DEI; Qui verò morborum suorum, veluti loethargo occupatus, obliuiscitur, quo tandem pacto misericordiae medicinam fideliter requireret, aut accipiet? Quamobrem in Prouerbiis legimus: Iustus prior accusator est sui. Et iterum: Qui abscondit scelera sua, non dirigetur; qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea, misericordiam consequetur. Nō demoreris (inquit Iesus Sirach) in errore impiorum; ante mortem confitere; à mortuo, quasi nihil, perit Confessio. Confiteberis viuens, viuens & sanus confiteberis, & gloriaberis in miserationibus illius.

Nunquid veteres Doctores hanc interiorē Confessionem peccatorū, quae soli DEO fit, etiam exegerunt à pœnitentibus?

SANCTIS ac piis viris hæc interior ad Deum Confessio adeo curæ erat, vt etiam ea quæ iam credebant remissa, in memoriam reducerent, hoc scientes, quod etsi culpam de præsentibus non haberent; recordationes tamen præteritorū peccatorū, & luctum animabus suis plurimū prodesse, vel ob id, quod animæ

Cur Deus, qui nihil ignorat Confessionē nostrā requirat.

Prou. 18.

Prou. 28.

Eccle. 4.

Quæstio
VII.

Responsio.

Caput I. De Definitione

animæ verecundiam incutere, eamque ad amorē eius, qui tam multa, & tam magna concessit, prouocare possent, considerantes, quia nisi miseratio eius subuenisset, tantum illud peccatorum pondus eos inferni suppliciiis mancipasset.

- Proinde Dauid Rex, quamuis remissum iam sibi peccatum esset, nihilo secius tamen, ille in conscientia sua, tanquam in imagine, adulterium & homicidium depicta habebat. Et per singulos dies præteritam illam putredinem intuens, dicebat: Iniquitatem ego meam cognosco, & peccatum meum contra me est semper. Hinc illud Ezechiae: Recogitabo tibi (Domine) omnes annos meos, in amaritudine animæ meæ.
- Psal. 31.
- Psal. 50.
- Esa. 38.

- Ad eundem modum Paulus Apostolus, etiam illa commemorat, quæ per ignorantiam comissa, gratia Baptismi & Confessio fidei aboleuerat. Christus Iesus, inquit, venit in hunc mundum peccatores saluos facere, quorum primus ego sum. Et iterum: Et fidelem me existimauit, ponens in ministerio, qui prius blasphemus fui, & persecutor, & contumeliosus, supra modum persequens Ecclesiam DEI, & expugnans eam, qui non sum dignus vocari Apostolus. Paulus ergo etiam illorum meminit, quorum erat veniam consecutus.
1. Tim. 1.
- Gal. 1.
1. Cor. 16.

Nos verò nec ista recordamur, quæ post Baptismum commisimus; cæterum etsi aliquando

quando ad recordationem venerimus, statim effugit cogitatio, & transimus ad alia, & nec integra quidem hora patimur animam nostram afflictione mœroris huius astringi.

Hæc igitur causa est, quod malis addimus mala: Quid enim prohibet, ubi nihil metuitur, ubi nihil verecundie, nihil pudoris admittitur, ut non in omnes perditionis foueas demergamur? Quas, ne incidamus, Dominus apud Ezechielē saluberrima admonitione nos Ezech. 20. pramunit: Recordabimini, inquit, viarum vestrarum, & omnium scelerum vestrorum, quibus polluti eratis, & displicebit vobis in conspectu vestro in cunctis malitiis, quas fecistis, & scietis, quia ego Dominus, cum benefecero vobis propter nomen meum; non secundum vias vestras malas, neque secundum scelera vestra pessima.

Quoties interior hæc & mentalis peccatorum Confessio soli DEO fieri debet?

*Questio
VIII.*

Sine intermissione: Si enim oratio nostra ad DEVM perpetua esse debet; orationis autem præsertim illius, quam nos docuit Christus, vis tota in eo consistit, ut DEI bonitati omnia, nobis nihil tribuamus, DEI nomen sanctificemus; nos verò nostraque opera coram DEO accusemus, ac *Responsio.*

D damne-

Caput II. De Definitione

damnemus, ad misericordiam eius perpetuo
respicientes: Consequens est, ut hæc quoque
Cōfessio nunquam intermittenda sit, quod
hæc Confessio omninò sit, aut oratio illa,
quam à nobis requirit D E V S, aut saltē ora-
tionis eius ipsissima medulla: Quid enim
Confiteri Deo quid. aliud est confiteri DEO, quàm displicere no-
bis; illius verò omnipotentiam, sapientiā &
bonitatem semper & ubique prædicare?

Aug: libr. Pulchra parænési vsus est Augustinus;
10. Con- Confiteantur, inquit, tibi populi D E V S,
fess. cap. 2. inuenerunt viam tuam: Confiteantur, ipsa
Psal. 66. cantatio, Confessio est, Confessio peccato-
rum est virtus D E I, tuam iniquitatem con-
fiteri, gratiam DEI confiteri; Te accusa, il-
lum glorifica; Te reprehende, illum lau-
da: ut & ipse veniens, inueniat te punito-
rem tuum, ut exhibeat se tibi Saluatorem
tuum.

Cùm itaque nihil tam è re sit hominis
Christiani, quàm gratiam DEI in Baptismo
acceptā sic exornare, ut ea duce, quàm opti-
mus ac sanctissimus euadat, veteres illi Pa-
tres, quorum vestigiis æquum est nos infi-
stere, ad id in primis cōducere existimârunt,
quotidianam vitæ suæ disquisitionem.

Primum quidem, quod ea sit ratio com-
pendio agnoscendi sui ipsius, dum causæ
vitiosarum actionum in nobis ipsis ferè sem-
per inhærere deprehenduntur, quas nisi de-
mus operam, ut quàm primum summovea-
mus,

mus, ac euellamus, indigni sumus, qui virtutis nomen profiteamur.

Deinde, id etiam consequimur, ut ex frequenti vitiorum nostrorum commemoratione, via nobis extet facilius ad eorum Confessionem coram Sacerdote perficiendam; aliò qui enim ex negligentia malefactorum, non solum obliuio, verum etià contemptus, (quod est nequissimum) nasci solet.

Quænam est soli D E O confitendi ratio & modus?

Quæstio IX.

Responsio.

Ratio confitendi Deo.

Matth. 6.

Chryso. in Psal. 50.

HÆc est DEO confitendi ratio ac modus. Peccata nostra Christus debita appellat, Nos, DE I villicos, cum quibus sit positurus rationem: Ergo codex rationum nobis conscribendus est. Codicem habemus conscientiam nostram, in hac peccata nostra & maiora, & minora, tanquam in libro scribere oportet, deinde confiteri; non tantum, quia multa in nobis delicta sunt, verum & peccata sigillatim, idque frequentius, recensere, atque ante oculos ponere, & hæc tanquam nuper admissa lugere: Ita enim & animæ arrogantiam frangemus, frequentius eam de malis suis, & vitiis commonentes, & cautela nobis (ne vltra in eadem delicta incidamus) acrior nascetur; ut interim taceamus, hac Confessione fidem quam maxime acui, & exerceri, sine qua non accipimus remissionem peccatorum.

D 2

Paulò

Caput II. De Definitione

*Quaestio Paulò clariùs, & magis in specie mo-
X. dum istum quotidie sub noctem in se-
ipsum inquirendi, & deinde DEO
confitendi explicato?*

Responſio. **H**ÆC methodus ſeruari poterit. PRIMO beneficiorum, quæ nobis à DEO non in genere ſolùm, ſed ſingulatim maximè, collata eſſe ſenſerimus; eo præſertim die, rationem diligenter ſubducemus, ac numerum, ſiue hæc animum ſolum, ſiue corpus etiam ſpectent, & de iis obnixè gratias ei agemus, & habebimus.

Deinde precabimur, vt qui vitam nobis in eam vſque horam produxit, ad meliorem eius rationem ineundum, is nobis mentis aciem acuat, ad errores dignoſcendos, quos potiſſimùm eo die admiferimus.

TERTIO, ſingulas diei præterite actiones expendemus, tùm voces, ac ipſas deniq; cogitationes; primùm quidè ab iis exorſi vitis, quæ nobis domeſtica magis eſſe ſenſerimus, quorũ & pondus, & numerum notabimus. Deinde diſquiremus, quæ ſit vitæ noſtræ ratio, ac ſtatus, & quid in eo genere peccati admitti potuit. Tertio, videbimus, quibus cū verſati fuerimus, & qua in re hîc labi, ac errare potuimus. Poſtremò à nobis ipſis exigemus, nunqđ eorũ quidpiã omiſerimus, quæ conſcientia nobis, vt præſtaremus, ſuggeſſerit.

QVAR.

QVARTO, deniq; veniam à DEO, demisso ac humili animo rogabimus; sed his duabus tamen obsecratis rebus: Primum, ut reos nos æternæ mortis iam pridem esse, coram eo agnoscamus, ob eamq; maximè causam, bonitatē eius atq; clementiā flagitemus: Deinde spē animo meliorem concipiamus in posterū, vitæ castigatioris, quam & verbis conceptis exprimamus, & omnes vitiorū causas, ac fomenta nos abiecturos polliciamur; eius tamē ope, sine quo inepta esset, & temeraria nostra cōtētio, p̄ Iesum Christū. Amē.

An non Confessio illa interior peccatorū ad DEVM, cū sine intermissione, vel quotidie saltem fieri debeat, hoc nomine homini valde molesta futura est?

Questio
XI.

RE vera nō habes; quo te à quotidiana ista Cōfessione excuses: Nam si omnino per diē non habuisti tempus excutiendi rationes tuas, saltē quando accubueris super firatum, & neminē habueris infestum, anteq̃ veniat tibi somnus, profer in mediū codicē, consciētiam tuā, & reminiscere peccata tua; si quid in verbo, vel facto, seu cogitatione peccasti, dicito in corde tuo, & in anima tua: Expendamus diem, o anima, quid boni fecimus, aut quid mali operati sumus? Tum si boni

Responsio

D 3

cuius.

Caput II. De Definitione

cuiuspiam facti tibi conscius fueris, totum DEI benignitati tribue, illi gratias age.

At peccatorum reminiscens, funde saltem cordis lachrymas, recensere peccata figillatim, facito tibi metipsum rationem, DEVM tuum roga, ora misericordiam, & inuenies requiem. Sic enim poteris in lectulo tuo positus, peccata tua delere. Hoc ubi feceris, tum demum permitte animam tuam soporari: Irascimini, inquit, Propheta, & nolite peccare, quæ dicitis in cordibus vestris, & in cubilibus vestris cōpūgimini. Et alibi: Lauabo per singulas noctes lectum meum, & lachrymis meis stratum meum rigabo. Cur, quæso, graue, aut molestum videbitur, positum in lecto, quotidiana deflere peccata, vnde tanta promanat utilitas?

Psal. 4.

Psal. 50.

Quæstio
XII.

Fuitne interioris istius Confessionis ad DEVM semper frequens vsus in populo DEI?

Responso.
Confessio
generalis
apud Iu-
daeos.

VT populus DEI ad hanc mentalem Confessionem modis omnibus inuitaretur, lege veteri cauit DEVS, vt Pontifex cum offerret sacrificium pro delicto, generalem totius populi peccatorum Confessionem ad DEVM faceret. Postquam, inquit, emundauerit sanctuarii & altare, tunc offerat Hircum viuentem; & posita utraq; manu super caput eius, confiteatur omnes iniquitates filiorum Israël, & vniuersa delicta, & peccata eorum. Sic confessus est populi delicta Neemias in Zuis:

Neem. 4.
& 9.

Zufis: Itidem populus præsente Sacerdote. **Confessio**
 Nec alia ratione sancti Patres generalē hanc **generalis**
 Confessionem tam frequentē in Ecclesia esse **in Ecclesia**
 & per Sacerdotes, totius populi nomine, ac **frequens.**
 ipsum etiam populum Sacerdotem verbi co-
 mitantem, pronuntiari voluerunt.

Hinc Sacerdos Missæ sacra mysteria à Cō-
 fessione (quam vicissim cum astantibus re-
 censet) orditur.

Hinc finita Concione, generalem hanc,
 & publicam Confessionē ad populum pro-
 nuntiat, ac monet, vt se pronuntiantem po-
 pulus eisdem verbis prosequatur.

Hinc in Horariis precibus, & manè, nēpe,
 in Primis, & Vesperè, nimirum in Cōpleto-
 rio hæc Confessio replicatur, idq; ne rei tam
 necessarię vnq̃ obliuiscamur, ac fructib⁹ tam
 eximiis, qui hinc nobis proueniūt, careamus.
 Quæ de mētali Cōfessione dixisse suffecerit.

Quænā dicitur Confessio fraterna?

Confessio fraterna dicitur, qua peccatum
 nostrum fratri, ad eū placandū & recon-
 ciliandū, confitemur. De qua Christus apud
 Matthæū ait: Si offers munus tuū ad altare,
 & ibi recordatus fueris, quia frater tuus ha-
 bet aliquid aduersum te, relinque ibi munus
 tuū ante altare, & vade, prius recōciliari fra-
 tri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum.

Ne autē frater tuus sic à te offensus, te no-
 xam tuā agnoscentem, ac veniam à se peten-
 tem auersari, aut Confessionem tuā asperna-
 ri im-

Quæstio

XIII.

Responsio.

Matth. 5.

Caput II. De Definitione

Marc. 12. ri impunè posset, Dominus præceptū dedit, in hæc verba: Dimittite, si quid habetis aduersus aliquem, vt & Pater vester, qui in cœlis est, dimittat vobis peccata vestra. Quòd si vos non dimiseritis, nec Pater vester, qui in cœlis est, dimittet vobis peccata vestra. Et

Matth. 18. rursus Petro interroganti, Domine, quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? vsque septies? Respondit: Non dico tibi vsq; septies; sed vsque septuagies septies. Idque subsequente illi parabola magis inculcat, qua declarat, eum vana spe D E V M precari, qui fratri errata non dignatur condonare: Nam vt Ambrosius scitè ait, si dimiseris, benè conuenit, vt dimittat tibi; si non dimittis, quomodò eum conuenis, vt dimittat tibi? Et vt D. Hieronymus ait: Non rectè delicti sui veniam postulat, qui non prius, quod in eum delinquitur, relaxat.

Hæc autem Confessio significata est in Euangelio per pedum lotionem: Hac siquidem post cœnam peracta, Christus ratione operis sui discipulis suis exponit, dicens: Si ego laui pedes vestros, Dominus & magister; & vos debetis alter alterius lauare pedes: Exemplum enim dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis. Quo significat, vbi proximum læserimus, id nos corā eo agnoscere, veniā petere, & vicissim vbi offensi fuerimus, remittere, mutuis erratis cōdolere, & pro nobis inuicem orare oportere. Estne

Iac. 5.

*Estne Confessio fraterna
necessaria?*Quaestio
XIIII.

Responsio.

Quamuis Confessio fraterna propriè Sacramentalis non sit; eandem tamen, ut remissionem peccatorum consequamur, necessariam esse, atq; adeò Sacramenti appellatione (largè accepto vocabulo) contineri constat, vel Beda, & Bernardo testibus. Beda certè non dubitauit, eum epistolæ D. Iacobi locum, nempe: Confitemini alterutrum peccata vestra, & orate pro inuicem ut saluemini; nò tantùm, de Sacramentali, quæ Sacerdoti fit, sed etià, de hac fraterna Confessione intelligere: quamuis cum ea discretione, ut quotidiana, leuiaq; peccata alterutrum coequalibus confiteamur, eorumque credamus quotidiana oratione saluari. Porro grauioris lepræ immunditiem, iuxta legem, Sacerdoti pandamus, atq; ad illius arbitriũ qualiter & quanto tempore iusserit, purificari curemus.

Bed: in verba Apost.
Iac. cap. 5.
Bernar. in ser. de coena Domini
& lot. ped.

*Estne eadem ratio Sacerdotum absolu-
uentium aliquem à peccatis, & fratrum
seu priuatorum, sibi inuicem pec-
cata remittentium?*

Quaestio
XV.

Responsio.

Longè diuersa horum, quàm istorum est ratio: Sacerdotes enim publica autoritate, & vice Christi (cuius personam in Ecclesia representant) virtute clauium ab eo ac-

D 5

cepta-

Caput II. De Definitione

Luc. 7.
2. Cor. 5.

Sacerdotes
Christi le-
gatione fun-
guntur.

Condonatio iniurie,
signum est
remissionis peccatorum.

Matth. 6.
Marc. 11.

ceptarum, ab omnibus passim peccatis poenitentes absoluunt, verè contrito & confesso nihil minùs præstātes, quā si Christus præsens absolueret, ac diceret: Remittuntur tibi peccata tua. Quamobrem D. Paulus dixit: Omnia ex DEO, qui nos recōciliauit sibi per Christū, & dedit nobis ministrum recōciliationis, Quoniāquidē DEVS erat in Christo, mundum recōcilians sibi; non reputans illis delicta ipsorum, & posuit in nobis verbū reconciliationis. Pro Christo ergo, legatione fungimur, tanquā DEO exhortante per nos.

Sed relaxatio illa seu remissio fraterna nō fit (vt ita dicamus) authoritatiuè, nec frater eatenus fungitur vice Christi absoluētis, sed tantū remittit priuatim, quod in se peccatum est: Vnde magis priuatæ iniuriæ condonatio, quā peccati remissio est, quam tamē DEVS tam habet gratam, vt remittenti offensam fratri, idq; ex animo, vicissim remissionē peccatorū polliceatur, sic, vt is, qui hūc affectū condonationis à se fratri factę, verè in conscientia sua sentit, sibi hoc ipso veluti certo, sed inuisibili signo persuadere possit, se vicissim à DEO remissionē peccatorum suorū, (quorū tamen eum verè poenitet) affecutum esse: Nam Christi verbum est: Dimittite, & dimittemini. Item, Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater vester coelestis peccata vestra.

Nihilo secius quia homo nō facile statuit,
num

num penitus & ex animo totā iniuriā remi-
ferit (quod concepti odij malum altas habeat
radices) adeundus ipsi præterea est Sacerdos,
à quo, tanq̃ ab ipso Christo, verbū Absolu-
tionis & certissimæ consolationis accipiat.

Breuitè, ministeriū quod exhibet Sacer-
dos, est ministerium Christi. Quod exhibet
frater, est ministeriū charitatis, & humilita-
tis, cuius typū videre est apud Mattheū c. 9.

*Estne Confessio fraterna de numero
septem Sacramentorum?*

*Quæstio
XVI.*

Quamuis fraterna Confessio maximi, vti
dictū est, momenti sit; non est tamen de
numero illorum Sacramentorum, quorum
Ecclesia septē numerauit: Nam illa talia esse
oportet, vt signa sint visibilia, & inuisibilis
gratiæ DEI, quam DEVS per ea, cū in Ec-
clesia publicè administrantur, in non indi-
gnè recipientibus certò operatur, eius gra-
tiæ similitudinem extrinsecus gerentia, quæ
omnia in hac Confessione fraterna, & pri-
uata, propriè reperire non est. Vnde cum
clauium potestate confundi non debet; sed
magis ad Poenitentiae Sacramentum præpa-
ratoria & præambula est.

Responsio.

*Quot duplex est Confessio, quæ
fit Presbyteris?*

*Quæstio
XVII.*

Confessio quæ fit Ecclesie Presbyteris, hoc
est, Episcopis, & Sacerdotibus, quibus à
Christo

Responsio.

Caput II. De Definitione

Christo facta est remittendorū, & retinendorum peccatorū potestas, in vsu veteris Ecclesiæ multiplex fuit. Vna publica, altera secreta: Rursum publica duplex, quædam coacta quædam verò voluntaria.

Quæstio XVIII. Quænam publica Confessio sit voluntariè Sacerdoti?

Responsio. VThuius quæstionis explicatio dilucidior fiat, in primis nosse oportet, veterem Ecclesiā admodum seueram fuisse in criminibus publicis vindicandis: tūm, ne Ecclesia ob quosdā manifestarios delinquentes, malè audiret inter gentes, quemadmodū in Epistola ad Romanos scribitur: Nomē DEI per vos blasphematur inter gentes: tūm, ne contagio totum gregē inficeret, nèue res pessimi exempli infirmioribus offendiculo foret, quod Christus vt diligentissimè caueretur iussit. Deniq; vt alij admoniti, cauerent, ne laberentur, vtq; animus ipsorū, qui ad Ecclesiā redibāt, exploraretur; an scilicet seriò resipiscerēt.

1. Cor. 5.
Matth. 5.
Rom. 2.
1. Tim. 5.
2. Cor. 2.
& 7.

Olim ergo his, qui in criminibus publicis essent deprehensi, publicè erat confitendum, hoc est, crimen erat apud Pastore & Ecclesiā agnoscendū, & petenda ab Episcopis seu Pastoribus publicæ Pœnitentiæ concessio.

Hæc Cōfessio cū fiebat voluntariè nimirum criminosis seipsos apud Ecclesiæ Præfides, sponte prodentibus, deferentibus ac publicantibus longè gratior erat, & venia dignior, quàm coacta. Ad

Ad eum modum voluntariè confessà est Luc. 11.
mulier illa Euangelica, publica in ciuitate
peccatrix, quæ super conuiuentes ingressa
est, nō iussā venit, inter epulas lachrymas ob-
tulit; ac Christi pedibus aduoluta, pedes eius
lachrymis lotos, capillis terfit, imitabile pœ-
nitentibus exemplum præbens, vt sua spon-
te ad DEI misericordiam per Pœnitentiæ
semitam accedant.

Ad hanc voluntariam publicorum cri-
minum Confessionem, sancti Patres popu-
lum non indiligenter hortabantur, & inci-
tabant.

*Quenam publica Confessio fit coactè
Sacerdoti?*

*Quæstio
XIX.*

Cum is sit humanæ vanitatis præposterus
pudor, vt quæ publicè patrare crimina
non pudeat, pnblicè tamen agnoscere, & cō-
fiteri pudeat: visum est Ecclesiæ veteri, pu-
blicè peccantes, & tamen crimen suum con-
fiteri nolentes, ad publicā Exhomologesin
compellere, idque non vno remedio.

Responsio.

Nam si crimen tam fuisset vulgatū, quodd
totam Ecclesiam, seu ciuitatem commouif-
set, Episcopus, seu Pastor Ecclesiæ, peccantē
coram omnibus arguebat; quemadmodum
Paulus Timotheo præcipit, dicens: Peccan- 1. Tim. 5.
tes, corā omnibus, argue, vt & ceteri timorē
habeant; correptum verò, & confiteri seu

D 7

agno-

Caput 11. De Definitione

- agnoscere crimen recusantem, excommuni-
cabat, nec recipiebat reum, nisi primū cō-
fessum, cuius pulcherrimum exemplum ha-
bes in Epistola prima ad Corinth. vbi vi-
des, quanta cum seueritate Apostolus Co-
rinthios increpet, quòd publicum incestum
illius Corinthij fratris, necdum agnoscentis
crimen, dissimulassent, quòd eundem è
medio non remouissent. Quem etiam, quia
de resipiscencia nondum cogitabat, excom-
municat, ac Sathanæ tradit, in interitū car-
nis, id est, in afflictionem corporis. Postea
verò crimen (cōcepta iā ex inflicta poena tri-
stitia, quæ secundum DEVM) publicè agno-
scentem, ac confitentem absoluit, Ecclesiæ
reconciliat, & communioni restituit.

Præterea, Christus modum, disciplinam-
que prodendi, ac indicandi peccatū consti-
tuit, qua delinquēs ad Exhomologesin tan-
dem perueniret: Si peccauit, inquit, in te
frater tuus, vade, & corripe eum inter te &
ipsum solum; si te audiuerit, lucratus es fra-
trem tuum; si autem te nō audiuerit, adhibe
tecum, vnum vel duos, vt in ore duorum, vel
trium testium stet omne verbum: Quòd, si
non audiuerit eos, dic Ecclesiæ; si autem Ec-
clesiam non audiuerit, sit tibi sicut ethnicus
& publicanus.

Cui non multū absimile est, quod in Le-
uitico scribitur, sic referente Origene: Si au-
tem anima peccauerit, & audierit vocē iura-
menti,

Orige. in
Nume. ho-
mel. 15.

2. Cor. 5.
& 7.

Matth. 18.

Origen. in
Leuit. ca. 5.
homel. 3.

menti, & hic testis sit, & viderit, aut conscius fuerit, si nō iudicauerit, & ipsa accipiet peccatū eius. Quo, quid aliud docemur, quā ne vnquā in peccatis alienis polluamus cōscientias nostras, ne cōsensum malè agētibus præbeamus? Consensum quidem, nō solum pariter agēdo, sed etiam quæ illicitè gesta sunt, reticendo.

1. Tim. 5.

Euangelicum verò præceptum, in eo perfectius datum est, quod & ordinē indicandi peccatum demonstrat: Non enim vult te, si fortè videris peccatū fratris tui (quod nondum toti Ecclesiæ manifestariū est) cōtinuò euolare ad publicum, & passim proclamare, ac diuulgare aliena peccata, quod esset utiq; non corrigentis, sed potiùs infamantis. Solus, inquit, inter te & ipsum solum corripe eum: Vbi enim seruari sibi mysterium viderit ille, qui peccauerit, seruabit & ipse emendationis pudorem. Si verò diffamari se viderit, illicò ad denegandi impudentiā conuerterur; & non solum non emendaueris peccatum, sed & duplicaueris.

Matth. 18.

PRIMO igitur solus inter te & ipsum, Secundò, adhibe tecum alios duos, vel tres: In ore enim duorum, vel trium testium, stabit omne verbum. Et quoniam tertio, seu postremo, mādāt correptionē ad Ecclesiam deferri, par erit, ut prius, (hoc est, secundò) iuberet adhiberi duos vel tres testes, quibus præsētibz correptus, si peccatū agnosere,

Ibidem.

&

Caput II. De Definitone

& emendare non velit, posset duobus testibus adhibitis (cùm ad Ecclesiam delatū fuerit eius peccatum) confutari, idque admodum prudenter, nempe, ne quis volens Evangelicum implere mandatum, calumniator videatur, si crimen deferat ad Ecclesiam, & deficiat testibus. Vides quò correptio Evangelica tentat, nempe, ut peccator ad Confessionem, & agnitionem criminum, nō clām, aut internè, sed externè in fratrem seu manifestè commissorum, adigatur: quam si recuset, neque se agnoscens, neque poenitendo corrigens excommunicetur.

Quæstio
XX. *Quisnam modus in compellendis hominibus ad publicam Confessionem servandus est?*

Responſio. AD duo hic respiciendum est. Primum, ut correptio fraterna ex dilectione & charitate; non autem ex odio, aut amarulentia procedat, verum in eum modum fiat, ut sentiat correptus suam salutem quæriri: aliòqui compertum est plures qui arguente nullo, peccatores se esse cōfitentur, ubi de vera culpa fuerint fortassè correpti, defensionis patrocinium quærere, ne peccatores esse videantur, quod omninò cauendum est.

Greg. li. 2. SECVNDÒ, ut excommunicatio infligatur non aliter, quàm, ut salubris Ecclesiæ medicina, quæ salutem omnium, materna charitate

ritate conquirens, tanquàm in phreneticos, August. ad
& loethargicos estuat. Quamobrem post ex- Felt. epis.
communicationem non desistendum, non 166.
contemnenda salus excommunicati, sed ve-
luti cum phreneticis, & loethargicis agitur,
qui ligari, & excitari nolunt; & tamen ca-
stigantur, ac stimulantur, ita debet erga ex-
communicatos perseverare diligentia chari-
tatis.

*Estne Confessio, quam frater corri-
piens à correpto elicit, Sacra-
mentalís?*

*Quæstio
XXI.*

NON: Nam ea tandem Sacramentalis est,
quæ Sacerdoti vice Christi fit, habens
Absolutionem peccatorum annexam, ad quã
per correptionem fraternam tandem deue-
nitur; nempe, cum correptus ob contuma-
ciam, Ecclesiæ, hoc est, (si tamen Chryso-
mo, ac aliis Orthodoxis credimus) præfidi-
bus Ecclesiæ denuntiatus, ad cor reuertitur,
& eisdem præfidibus sua scelera confitetur,
Absolutionis desiderio æstuans: Nã & pau-
lò antè diximus, remissionem peccatorum,
quæ à fratre fratri fit, non esse cum potesta-
te clauium confundendam.

Responsio.

Chryso. in
Matth.

*Quid est Sacramentalis Con-
fessio?*

*Quæstio
XXII.*

Con-

Caput II. De Definitione

Responſio. **C**onfeſſio Sacramentalis, eſt Sacramentalis peccatorum accuſatio, ad indulgentiam, virtute clauium obtinendam.

Hæc definitio bona eſt: Nam cùm definitio debeat cauſſas definiti explicare, iſta omnes quatuor cauſſas Confeſſionis in ſe complectitur.

In hoc enim, quòd dicitur accuſatio, exprimitur forma & ſubſtantia Confeſſionis: Non enim debet eſſe peccatorum propalatio ad iactantiam, vt illorum, qui lætantur, cùm malè fecerint; neque ſufficit ſimplicem eſſe narrationem: Sed fieri debet in amaritudine cordis, vt meminerimus Confeſſionem eſſe accuſationem, quã contra noſmetipſos apud DEVM, eiusq; Vicarium depōnimus.

In hoc verò, quòd dicitur Sacramentalis, diſtinctio fit à cōtritione, qua pœnitens mente duntaxat ſua luget, & execratur peccata.

Sed in hoc quòd ponitur, peccatorum, explicatur materia, & cauſſa agens: Nam peccata, non niſi peccator confiteri poteſt. Et in hoc differt à Confeſſione laudis, excellentiæ DEI.

Ac demùm, cùm adhibetur, ad indulgentiã obtinendam, explicatur finis, quo differt à criminali Confeſſione, quæ ſæpe ordinatur ad ſupplicium: Nam, etſi nonnunq̃ Sacramentalis Confeſſio ex timore naſcatur, debet tamen ſpe veniæ ex charitate procedere.

Dum

Dum verò tandem additur, virtute clauium Ecclesiæ obtinendam, designatur Iudex; nempe proprius Sacerdos, qui virtute clauium, reum absoluit.

Quænam est Materia Confessionis?

Quæstio

XXIII.

Responsio.

Materia Cōfessionis duplex est, Propinqua, & Remota; sicut in statuis confandis, propinqua materia est metallū, aqua verò remota.

Remota materia sunt poenitentis peccata, quatenus tamen detestanda, & reiicienda sunt, non quatenus amplectenda. At quāuis ea poenitēs detestetur; materiam tamen præbent Confessionī faciendæ: Nam & mali corruptiq; in corpore humores pharmacis adhibendis materiam præbent, vt expellantur è corpore, non vt permaneant.

Proxima autem materia, sunt actus ipsius poenitentis, nimirum, cōtritio, Confessio & Satisfactio, cū de præteritis sceleribus contritus, firmo etiam proposito, non solum à peccatis omnibus abstinendi, verumetiam de illis satisfaciendi, ad Confessionem accedit. Actiones ergo poenitentis, materia huius sacramenti sunt, & eiusdem quoque partes integrantes.

Tenetur ne homo originale peccatum, in quo conceptus est, confiteri?

Quæstio

XXIIII.

Origi-

Caput II. De Materia

Responſio. **O**riginale peccatum Confessione neutiquam obnoxium est, etiamſi homo ad adultam peruenerit ætatem: Sola enim ea scelera sub Confessionem cadunt, quæ sunt personæ alicuius propria, ac voluntate propria commissa, quale non est originis peccatum. Est enim non alicuius personæ proprium peccatum; sed commune naturæ vitium, nec est propria voluntate, sed aliena contractum. Igitur ad ſui remissionem actû personalem non exigit, sed potest per alterius actum remitti, putà, per ablutionem Baptisimalem.

SECUNDO, idem probatur; quia pro originali peccato, nemo luit pœnam sensus, vt equidem existimo. Igitur non est necessarium, de originali pœnitere, nec illud vocaliter confiteri; quandoquidem Confessionis vocalis, de qua loquimur, inter alias, quas habet, cōditiones, vna est, vt fit lachrymabilis, id est, ex cordis pœnitentia procedens.

TERTIO, quia originale peccatum, suo peculiari expiatur Sacramento; nimirum Baptismo, idque tanta cū efficacia, vt omnis culpæ & pœnæ reatus prorsus tollatur, ac proindè ad eius remissionem non fit aliud Sacramentum necessarium.

Quæstio **Suntne peccata, ante Baptismum commissæ, necessario confitenda?**
XXV.

Non:

Non: Quia, si necessarium esset, peccata ante Baptismum commissa, voce Sacerdoti confiteri; vel essent confitenda ante Baptismi susceptionem, vel post. Non prius, quia ante Baptismum non habet locum Sacramentalis Confessio, de qua loquimur, cum Baptismus sit ianua Sacramentorum, & Poenitentia sit secunda tabula post naufragium. Nec id etiam tenet Ecclesiae consuetudo; sed catechumeni Baptismum expectantes, baptizantur etiam si Sacramentalis Confessio non praecedat.

Nec secundum; quia cum virtute Baptismi omnis culpa totiusque poenae reatus condonetur, perfecte nihil est remorae aut obstaculi, quod minus ad eum modum ex hac vita decedens, continuo ad aeternam felicitatem immortalemque vitam transferatur. Quare non est necessarium illi postmodum illa peccata confiteri.

Et confirmatur ex fine ipsius Confessionis, qui affectus veniae: Nam Confessio haec, de qua loquimur, est Confessio peccatorum facta Sacerdoti, cum spe veniae, seu ad finem, veniae consequendam: Sed cum hac venia sit plenissime in Baptismo adepta, non habet locum postea spes huiusmodi veniae, ut ait Paulus: Quod videt quis, quid sperat?

Rom. 8.

Idem comprobatur Ambrosius: Gratia Baptismalis, inquit, non requirit gemitum, nec planctum, nec ullam satisfactionem. Quod liad Rom. citans Petrus Lombardus, & alij, exponunt, Mag. Sent. non in 4.

Ambr. sup
11. ca. Pau-

Mag. Sent.

non in 4.

Caput II. De Materia

non esse necessariam Satisfactionem ullam
exteriorem de peccatis, ante Baptismum com-
missis, quippe quæ omnia per Baptismum
plenissimè condonantur, & sunt, ac si non
essent commissa: Sed vocalem Confessio-
nem exigit D E V S, loco satisfactionis pro
offensa contra D E V M per peccatum com-
missa. Igitur Confessio peccatorum, ante
Baptismum commissorum non est de neces-
sitate salutis.

*Questio Teneturne homo etiam mentis cogita-
XXVI. tiones pravas confiteri?*

Responso. PEccator quisquis lethalia peccata post
Baptismum patrauit, tenetur ea omnia con-
fiteri, non solum exteriori opere; sed etiam
intima mentis cogitatione commissa, siue so-
la sint, siue exterioribus coniuncta. Id pro-
batur ex dicto Christi, sæpe citato: Quo-
rum remiseritis peccata, remittuntur eis;
Et quorum retinueritis, retenta erunt.

Ioan. 20.

Nunc quæro, an Christus hic solum de
peccatis exterioribus locutus sit, an etiam de
interioribus.

Prius illud veritati consentaneum non est,
quia tunc satisfaceret peccator Diuino præ-
cepto, si sola exteriora confiteretur, & ab
eisdem à Confessario absolueretur; præte-
rea Confessarius non haberet à Christo po-
testatem absoluendi, nisi ab exterioribus:
quo.

quorum vtrunq̃ue perabsurdum est affirmare.

Sequeretur enim, quòd DEVS remitteret in Confessione, sola exteriora peccata, nō etiam quæ sola mente committuntur: Nām verborum Christi sentētia hæc est: Peccata, quæ vos Sacerdotes remiseritis, ego remittam; quæ autem vos non remiseritis, nec ego remittam. Cū igitur secundū hanc respōsionem, Sacerdos non remittat meras cogitationum maculas, sed tantū exteriora scelera, quæ in Confessione audiuit; coniungitur hinc, neque DEV M remittere cogitationum peccata, sed solum exteriora, quæ Sacerdoti per Confessionem exposita, ab eodem sunt remissa: Quod impium est dicere; quia DEVS, vel nullum peccatum mortale remittit, vel omnia: Etenim, vel in remissione gratiam infundit, vel non; Si infundit, illa gratia omnia mortalia expellit; Si non, nullum igitur mortale expellitur aut remittitur.

Restat ergo, quòd Christus allegato loco, de omnibus mortalibus sit locutus, etiam sola mentis consensu patratis. Quare iure illo Diuino tenetur peccator mentis peccata confiteri, siue sola sint, siue exterioribus coniuncta.

Estne

Caput II. De Materia

Quaestio Estne de necessitate salutis, peccata venialia sacramentaliter confiteri, quemadmodum mortalia?
XXVII.

Responsio. **Q**ui obnoxius est peccatis mortalibus, non tenetur confiteri venialia; quia, si teneretur confiteri unum veniale, Ergo & omnia, & cum infinita sint venialia, impossibile foret, omnia confiteri. Quae sententia pluribus aliis argumentis confirmatur.

PRIMO, quia ad remissionem venialium sunt complura alia remedia, ut plerique omnes sentiunt Theologi, scilicet feruor charitatis, Confessio generalis, Oratio Dominica, Aqua benedicta &c. Igitur ad eorum remissionem non est necessaria Confessio sacramentalis, de qua loquimur, quandoquidem sufficientia unius remedij, alterius necessitatem excludit.

SECUNDO, quamuis homo cum venialibus decedat; poterit tamen, imò procul dubio in alio saeculo veniam consequetur. Igitur ad eorum remissionem non est necessaria vocalis Confessio, Antecedens patet, tum ex sanctorum Patrum sententia, super illum locum Pauli: **1. Cor. 3.** Qui superaedificat lignum, stipulam, foenum, saluus erit; sic tamen, quasi per ignem: tum etiam super illud, quod Christus de peccato in Spiritum sanctum dixit: **Matth. 12.** Qui

Qui peccauerit in Spiritum sanctum, nō re- Matth. 12.
mitteretur ei in hoc seculo, nec in futuro. Vnde
colligunt, peccata aliqua posse in alio secul-
lo remitti, & non mortalia, igitur venialia.

Militat etiam pro hac sententia ratio aper-
ta; quia, cum venialia charitatem non extin-
guant, fieri igitur potest aliquem in charita-
te simul & cum venialibus decedere; talis ob
gratiam finalem tandem aliquando saluabi-
tur: quandoquidem in iudicio omnes iusti
mercedem æternam accipient. Igitur ne-
cesse est fateri, peccata venialia, etiam post
hanc vitam remitti; cum constet in regnum
coelorum nil coinquinatum posse introire. Apoc. 21.

TER TIO, quia Confessio Sacramen-
talis non est necessaria, nisi de his peccatis,
propter quæ homo periclitatur, aut nau-
fragium patitur, dicente Hieronymo, Poe- Hiero. sup
nitentiam Sacramentalem esse secundam ta- Amos, ca. 1
bulam post naufragium. Cum ergo per ve-
nialia huiusmodi naufragium nemo patia-
tur, sequitur, eorum Confessionem nō esse
de necessitate salutis, & præceptum Confes-
sionis, de mortalibus intelligendum esse, vt
expressè in Concilio Tridentino, per sequē- Cō. Trid.
tem Canonem definitum est: Si quis dixe- Sess. 14.
rit, in Sacramento Pœnitentiæ ad remissio- Can. 7.
nem peccatorū, necessarium non esse iure Di-
uino, cōfiteri omnia & singula peccata mor-
talia &c. Anathema sit. In quo Canone ver-
ba ista (peccata mortalia) diligenter notanda
sunt, & ponderanda.

E

Etsi

Caput II. De Materia

Cōc. Trid.
vt suprā.

Et si verò nullo iure teneamur cōfiteri venialia; laudabile tamen est, & valdè vtile illa cōfiteri: Horum enim peccatorū Cōfessio sufficiens materia est Sacramenti Pœnitentiæ. Efferque hæresis asserere, quòd nō liceat cōfiteri peccata venialia, vt definitum est in Cōcilio Tridentino, cuius verba sunt: Si quis dixerit, non licere cōfiteri peccata venialia, Anathema sit. Is igitur qui non, nisi venialibus est obnoxius; petat in Paschate Eucharistiam, & Sacerdoti dicenti, vt prius confiteatur, respondeat, se nō egere Cōfessione, & Sacerdos credat. Sed quis est hic, & laudabimus eum?

Quæstio
XXVIII.

*Potestne aliquis cōfiteri peccatum,
quod non habet?*

Respōsio.
Mentiri in
Cōfessione
quale peccatum,

Si nunquam licet mentiri, multò minus in Cōfessione. Sed quale peccatum erit? Dico probabiliter, quòd qui confitetur mortale, quod non habet, peccat mortaliter; quia peccat circa ea, quæ sunt de necessitate Cōfessionis, & decipit Cōfessorem, qui absoluet, quod non potest absolui: cū iniustam sui ipsius instituerit accusationem. Ad hæc, Cōfessio nō fuit integra, ac proinde nulla, & iteranda; quia non confitetur mendaciū illud perniciosum. Si autem peccatū, de quo dubitat, confiteatur tanq̃ certum; si id faciat, credens esse magis securum, vt communiter fit, non peccat: Si autem faciat animo decipiendi Cōfessorem, peccat mortaliter.

Sed quid de scrupulosis, ut si habeam suspicionem, quod fecerim peccatum? Respondeo, quod non solum non teneor confiteri; sed neque licet, praesertim, si credam, quod non consenserim; quia in rebus mortalibus procedendum est ex admodum probabilibus coniecturis: DEVS enim non est sophista, nec quarit laqueos. In rebus autem mortalibus, censetur demonstratio, si coniecturae faciant pro vna parte, & non pro alia, licet habeam formidinem eius. Isti, qui sic confitentur, infamant Sacramenta, & reddunt ea odiosa, satis est confiteri peccata certa & dubia.

Scrupulosi
infamant
Sacramenta.

Verbi gratia, Est aliquis cui praepositum sit, omni studio cauere peccatum, & nulli prae temptationi consentire, & expertus est, diaboli suggestionibus se fortiter saepenumero resistisse: Fortè contingit eiusmodi hominem similibus immergi cogitationibus, ac illis animum aliquanto tempore distineri, nec post aduertit, an consensum prae buerit, nec ne: Is, inquam, huius rei incertus, talia animi cogitata in Confessionem adferre non debet propter rei ambiguitatem.

Et eodem modo, de cogitationibus fidei, & phantasiis, quae occurrunt homini, etiam parato mori pro fide, si opus esset.

E a CAPVT

Caput III. De Qualitate

CAPVT III.

De Qualitate Confessionis.

Quæstio I. Sîntne Confessionis aliquæ conditiones, seu virtutes?

Respõsio. EGITIMÆ Confessionis sexdecim sunt virtutes, quæ hisce familiaribus versibus cõprehenduntur:

Sit simplex, humilis, Confessio, pura, fidelis,
Nuda, frequens, discreta, libens, necnon verecunda,
Integra, secreta, & lachrymabilis, accelerata,
Fortis, & accusans, & sit parere parata.

Quæstio II. Cedò, quæ est istorum verborum vis, ac sententia?

Respõsio. SIMPLEX debet esse Confessio, & perspicua, scilicet, vt Sacerdos possit discernere, sitne peccatum, an non. Quare non debet esse verbis affectata, aut non necessariis redundans.

DEINDE

DEINDE humilem esse oportet, ut vilem peccatorem te agnoscas, veniaque indignum. Reliqua humilitatis signa, utpote, quod fiat flexis genibus, apertoque capite, si vir sit, & velato capite, si mulier, & similia constat tempore necessitatis omitti posse, aliò qui non sunt prætermittenda.

TERTIO, debet esse pura, id est, cum bona intentione veniam obtinendi de peccatis, DEO & Ecclesiæ se subiiciens: non autem, ut bonus reputetur, aut apud populum infamiam effugiat.

QUARTO, fidelis, siue verax, ut vera sit criminum manifestatio: Pœnitentia enim indicium quoddam est, in quo veritas requiritur. Itaque tam Confitens, quam Sacerdos, quæ dicunt, vera esse debent, & in vera fide dicta.

QUINTO, nuda, id est, nullis verbis obfuscata, aut obscurata, ut plenè intelligere queat Sacerdos statum pœnitentis, laudanda tamen est ratio honestatis, in materia turpi.

SEXTO, frequens, ut videlicet, si sæpius peccatum fuerit, non pigeat etiam sæpius confiteri.

SEPTIMO, discreta, siue circumspccta: Primò, ut confitens sit sui compos, & sciat, quid agat; vnde nec amentes, nec stulti, nec ebrii confiteri possunt: Deinde, ut in

Caput III. De Qualitate

uenereis verecundè loquatur peccator. Ter-
tiò, vt cautus sit in deligendo Confessario.

OCTAVO, libens, id est, voluntaria,
non coacta timore poenæ, aut infamiæ, id
quod vsuuenit in pueris.

NONO, verecunda, ne se iactet de pec-
catis propter aliquam sæculi vanitatem ad-
mixtam: Decet enim peccatorem apud Cõ-
fessarium pudore suffundi, seq; ipsum eru-
bescere: attamen de omnibus, & de singulis
peccatis pudorẽ & verecundiam sentire, ne-
cessarium non est.

DECIMO, integra, nimirum quoad
mortalia, certa & dubia, vt nihil eorum, quæ
in memoriam reuocare potuimus, occulte-
mus. Deinde requiritur, vt omnia vni Sacer-
doti confiteatur.

VNDECIMO, secreta; hæc conditio
necessaria est, vt huius Sacramenti vsus in Ec-
clesia retineatur, tam ex parte confitentis,
quàm etiam Sacerdotis, ne alta voce confi-
teatur peccata sua, & hoc propter scandalũ,
neq; iactet se cum aliis, dicens, confessus sum
talìa, & talia peccata: Et Confessarius debet
iniungere secretò poenitentiam, ne ab aliis
audiatur, neq; reuelare Confessionẽ potest,
quacunq; ex causa, vel quocunq; pretextu.

DVODECIMO, lachrymabilis, id est,
cum vera mentis displicentia, & detestatio-
ne peccatorum. Quod autem ad lachrymas,
& alia signa exteriora doloris attinet, orna-
menta

menta quidem sunt poenitentis, sed nulli necessaria, atque cum proposito, deinceps non committendi illa, vel alia peccata mortalia.

DECIMOTERTIO, accelerata, ne diutius æquo differatur remedium, ob multa quæ impendent vitæ pericula.

DECIMOQUARTO, fortis & libera, vt omnia impedimenta fortiter vincat, ne quid pudore supprimatur, aut supra quàm debet, extenuetur.

DECIMOQVINTO, accusans, hoc est, sibi imputans, nō in fatum, aut in alium transferens.

DECIMOSEXTO, parere parata: Debet enim reus stare sententiæ iudicis, & quam iniunxit satisfactionem libenter suscipere, & explere.

Suntne conditiones illæ Confessionis pares?

*Quæstio
III.*

Conditionum Confessionis tanta est varietas, & differentia, vt non eodem modo & æqualiter in Confessione requirantur omnes: Sunt autem in quadruplici differentia: Quædā enim sunt de intrinseca ratione Confessionis simpliciter necessariæ. Vtpote, sine quibus Confessio nullius foret momenti, ac iteranda esset, vt quod sit accusans: Hæc est enim essentialis forma Confessionis. Et

Responsio.

E 4

quod

Caput III. De Qualitate

quod sit integra; aliàs ficta esset, quæ idè conditio postulat, vt sit fidelis, & vera. Et similiter, quod sit nuda, cum circumstantiis necessariis. Et rursus parere parata: Nam cum sit actus iudicialis, debet poenitēs, sicut reus, parere iudici, clauē non errante.

Alia verò est conditio, quæ licet non sit vsque ad eò necessaria, quin absque illa Confessio esset valida; tamen est humano modo necessaria, vt sine qua Sacramentum Poenitentiae, Confessionisque vsus retineri in Ecclesia non possit, & hæc est, vt sit secreta; aliòquin à Confessione omnes abhorrent.

Sed & aliæ sunt in tertio gradu, quæ duplicem habent sensum; & in vno sensu sunt necessariae; in altero verò non item.

Quin verò, quædam sunt duntaxat de cōsilio, ac nullo modo ad Confessionis essentiam pertinent, vt accelerata & frequens.

Quæstio *Debétne Confessio sic esse integra, vt*
IIII. *poenitens omnia peccata, etiā occultissima cordis, confiteatur?*

Responsio. OMNIS Christianus tenetur omnia sua peccata mortalia, siue secreta ea sint, siue manifesta, post Baptismum cōmissa, quorum memoriam habet, suo Sacerdoti integrè confiteri.

Ac PRIMO quidem probatur ex illo
Ioan. 20. Ioannis: Quorum remiseritis peccata, remittun-

mittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt, Quorum verborum hic est sensus: Peccata, quæ vos remiseritis, & ego remittam; quæ verò vos non remiseritis, nec ego remittam. Iam de Christo satis superq; constat, quòd vel nullum, vel omnia simul mortifera remittat: eò, quòd scelerum condonatio fiat per gratiæ Diuinæ infusionē, & amicitiae cum D E O, redintegrationē, quibus cum nequit consistere peccatum. Atque illud est, quod inquit S. Augustinus: Impium est à D E O sperare dimidiatam veniam.

Cum igitur iudicium Sacerdotis per omnia debeat conformari sententiæ Diuinæ; necessarium est, vt omnium criminum habeat cognitionē Confessarius; si pœnitens omniū vult consequi condonationem: Alioquin, si Sacerdos ab iis duntaxat absoluat, quæ per Cōfessionem excepit, & ea retineat, quæ pœnitens reticuit: hinc cōficitur, & DEVM duntaxat dimidiatā largiri veniam, necnon gratiam amicitiamque Diuinam cū peccato & D E I inimicitia, in eodem homine consistere, quorum vtroq; nihil potest absurdius excogitari. Ac si diligenter aduertamus, intelligemus, Christum hoc loci non obscure id insinuasse, dum inquit: Quorum remiseritis &c. Et quorum retinueritis &c. Et nō hoc modo; Quæ remiseritis &c. & quæ retinueritis &c. scilicet indicauit, se nō quædā remittere; alia verò retinere, sed vel omnia simul, vel nulla.

Caput III. De Qualitate

Matth. 16. SECUNDO, apud Matthæum promittitur Apostolis ligandi, soluendiq; potestas; sed humanæ facultatis non est discernere inter peccatores, qui ligandi, aut soluendi sint, nisi cognita causâ; Causâ autem alia non est, quàm peccatum: Igitur omnia sunt in Confessionem proferenda; propterea, quod omnia sint soluenda, vel liganda.

Iacob. 5. POSTREMO, hanc Confessionis integritatem clarè satis probari posse existimo, tum ex illo Iacobi: Confitemini alterutrum peccata vestra; tum etiâ ex illo Acto-
Acto. 9. rum: Confitentes actus suos. Etenim, cum iuxta S. Scripturæ consuetudinem indefinitæ (quas vocant) propositiones in sensum vniuersalem accipi, & intelligi debeant, cuiusmodi sunt: Pasce oues meas, nimirum omnes: Christus mortuus est pro peccatoribus, nemine videlicet excepto; planum euadit, etiam hæc Scripturæ testimonia citra exceptionem esse intelligenda, ac proinde cuncta in vniuersum peccata, quomodocunque patrata fuerint, per Confessionem proprio Sacerdoti esse reuelanda.

Ioan. 21.

Suadent quoque hanc fidei veritatem, & doctrinam cōplures, ex ratione naturali, argumentationes depromptæ.

PRIMO quidem, probatur per similitudinem, quam habet peccatum, siue morbus animæ cū morbo corporali: Nam æger pluribus confectus morbis, si desideret ope
medici

medici curari, debet omnē morbū ipsi pandere; eò, quòd sæpenuerò vnus morbus per alium aggrauetur, vt cognito morbo, & his, quæ ipsum aggrauant, medicus debitā adhibeat medicinam. Et confirmatur hoc idem, quia nonnunquam medicina huic medetur morbo, alteri verò incommodat; ac proinde necessarium est, si rectè atque ordine sanari velit, omnem morbum medico pandat. Quare, qui multis morbis animæ, id est, peccatis laborat, omnes eos medico aperire spirituali, id est, Sacerdoti, vicem DEI tenenti, vt debitè curetur, necessarium est: Nam haud secus vnum peccatum alterius accessione aggrauatur, atque vnus morbus alterius adiunctione.

DEINDE, confirmatur idem; quia peccator non solum indiget medicina, qua peccati morbus tollatur; sed etiam præseruatiua à lapsu, seu à peccato futuro, quale est cōsiliū Sacerdotis, seu præceptum de vitandis peccatorum occasionibus. Consulere autem commodè nō potest, nisi Sacerdos sciat integrè vitia, & peccata, & vitæ rationem ipsius poenitentis; cū consiliū ad vnius peccati deuirationem accommodatum, alteri peccato perpetrando aperire possit fenestram, occasionemq; præbere.

TERTIO, idem probatur ex eo, quòd signum, & res signata debeant inter se conformari & respondere. Confessio autē vo-

Caput III. De Qualitate

calis signum est contritionis mentalis; sed contritio debet esse integra, de omnibus mortalibus: Qui enim de vno conteritur, necesse est, de omnibus conteratur, vt vera ac salutaris sit contritio. Igitur & Confessio debet integrè de omnibus fieri, ne ficta sit, & inutilis.

QUARTO, id probatur ex fine virtutis Poenitentiae: Confessio siquidem Sacramentalis, in hoc differt à criminali & iudiciali, quòd Iudex in foro exteriori non spectat, nisi malefactorum vindictam & punishmentem, & idè Confessionem nõ requirit, nisi illius criminis, de quo vult supplicium sumere; Confessionis verò Sacramentalis finis est, reconcilari DEO, & peccatorem corrigere; hoc autem fieri non potest, nisi poenitens suum vitae statum, qualis sit, Sacerdoti pandat. Id quod, nisi omnia peccata etiam intima cordis aperiat, perficere nequit.

QUINTO, id probatur ex vsu Ecclesiae: Nullus enim Sacerdos audiret dimidiã peccatorum partem.

SEXTO, probatur inde, quòd Confessio dimidiata est contra vsitatam formam Absolutionis, qua dicitur: Ego absoluo te ab omnibus peccatis tuis. Si ab omnibus absoluitur, necesse est, vt etiam omnium Confessio præcedat.

Suntne

*Sintne etiam peccata publica, & ante
nota Sacerdoti, eidem neces-
sario confitenda?*

*Quæstio
V.*

Maximè: Licet enim ea publica sint, & ante Sacerdoti nota, tanquam priuata personæ; nō tamen tanquam Iudici, & ideo sunt illi per Confessionem exponenda; præsertim, quod cū iudicium de rebus sumendum sit è suis causis, necessarium est, vt poenitens cor suum pandat, vt innotescat, quo fine & causis illud fecerit.

Responsio.

*Cū occulta naturæ reuelare, videa-
tur iuri naturæ esse contrarium, quo-
modo Confessio occultorum pecca-
torum, tanquam necessaria ad
salutem requiritur?*

*Quæstio
VI.*

Cū seipsum diffamare repugnet nature, nōne etiam Confessio aduersatur naturæ legibus? Nequaquam: Etsi enim diffamatio sui ipsius contra naturam esse videatur; non tamen secreta Confessio, quæ apud Sacerdotem, non tanquam merum hominem, sed vt DEI Vicarium deponitur, nuncupanda est: Nam peccator sua crimina illi committit sub sacri sigilli secreto, quæ, scelus est, promulgare.

Responsio.

Adhæc quī potest cum natura pugnare

E 7 id,

Caput III. De Qualitate

id, quod nobis maximarum opum Diuinorumque beneficiorum occasio est & causa? Siquidem per Confessionem Sacerdotalisq; Absolutionis ministerium, peccatorum condonationem consequimur, gratia perficimur, ac in DEI amicitiam restituimur.

Igitur confiteri occultissima peccata, sub vinculo Diuini sigilli, ad obtinendam veniam à DEO, non est contra ius naturæ, quin natura ad id maximè inclinatur.

Quæstio Cum David testetur, omnium delictorum enumerationem impossibilem esse, dicens: Delicta quis intelligit?

VII.
Psal. 18.

*Quomodo à pœnitentibus
exigi potest?*

Responsio. Quando præceptum Ecclesiæ, imò & Evangelicum dicitur esse de omnibus peccatis confitendis, intelliguntur mortalia peccata, quæ memoriæ occurrunt, facta diligenti inquisitione. Vnde Propheta dicens, Delicta quis intelligit? In genere de delictis loquitur, non de mortalibus; nec significat impossibilitatem, sed difficultatem; nec aduersatur magis Confessioni, quæ fit Sacerdoti, quàm quæ DEO fieri debet. Et si significaret impossibilitatem (nam posset fortassis fieri, ut quis post vitam perditam sine vilo DEI timore multis annis transactam, haberet

bere non possit omnium mortalium peccatorum memoriā) non tamen propterea impossibilis est ei huius præcepti impletio (Cōfessio scilicet) quam DEVS & Ecclesia requirunt; quia non omnium simpliciter, sed eorum tantum, quæ memoriæ post discussionem occurrunt, Confessionem præcipiunt. Nam præcepta non dantur, nisi de actibus humanis, qui nostræ subsunt facultati, & ideo confiteri peccatum, cuius memores esse non possumus, sub præceptum cadere non potest.

In eo autem casu, fatendum est, quod ab ignotis etiam nonnunquam Sacerdos absoluit; sed non ab his tamen, quæ sciens aliquis proferre nolit: verum ab iis, quæ vel peccata esse nescit, vel eorum reminisci non potest: Verum est enim, quod ait Propheta: Delicta quis intelligit? Neq; rarò fit, ut etiam gravia peccata per ignorantiam cōmittantur. Quin & illud ab eodem Propheta non sine causâ dictum est: Ab occultis meis munda me Domine. Quamobrem ad ea manifestanda, quæ vel esse peccata nescimus, vel memoria non tenemus, nemo fuit vnquam obligatus.

An non, dum omnia tam purè confiteri volumus, nihil misericordiæ

DE lignoscendum relinquere velle videmur?

Nequa-

Præceptū de Confessione, non loquitur de omnib9 simpliciter peccatis mortalibus.

Absolutio ignotorū peccatorū.

Psal. 18.

Psal. eodē.

Quæstio
VIII.

Caput III. De Qualitate

Responsio. **N**EQUquam: Nam si propterea, quod
conscientiam nostram, quanta possu-
mus diligentia, examinamus inde aliquis in-
ferre vellet, nos nihil velle relinquere miseri-
cordiæ D E I ignoscendum; planè eodem
modo aliquis argumentari posset de rectè
operando; nempe quod, cum volumus
omnia rectè operari, nihil aliud facimus,
quàm quod misericordiæ D E I nihil volu-
mus ignoscendum relinquere. Ergo secun-
dum præceptiones istas, etiam ex industria
committamus aliquas offensas; nimirum ut
Diuinæ clementiæ locum aliquem relinqua-
mus. At quis non videt, quantæ fuerit im-
pietatis hoc Dogma? Neque certè minoris
est & illud, de peccatis mortalibus inter
confitendum ex industria subticendis.

Roman. 5.
& 6.

Apostolus Paulus certè in eundem mo-
dum argumentatur: Nam postquàm dixe-
rat, multò maiorem esse Diuinam D E I gra-
tiam, quàm peccata nostra: Ita, ut ubi abun-
dauit delictum, dicat, superabundasse gra-
tiā, obicit sibi, sic inquit: Quid ergo dice-
mus? Manebimus in peccato, ut gratia abun-
det? Absit. Nunquā enim (ut ipse inferius ait)
licet facere malum, ut inde eueniat bonum.

Verū inquit: Non possumus omnia
confiteri, quoniam effugient nos pleraque,
quæ nimis occulta sunt nobis. Similiter &
ego tibi de operibus respondeo: Cum omne
studium, & diligentiam nauauerimus, ut
rectè

rectè operemur, adhuc effugiunt nos, quotidie plurima, quibus DEVM offendimus. Sed quemadmodum ista, nequaquam ex animo facimus; ita neq; illa sponte celandi sunt. Nec satis est, quòd multa nobis incognita sint delicta, præcipere, ne quis præsumat omnia confiteri mortalia; sicut neque sufficit, ut quis vetet quempiam conari singula rectè agere, propterea, quòd nemo potest in pluribus neutiquàm offendere. Quamobrem & nobis enitendum est, ut utrinque, tam ut rectissimè agamus, dum aliquid operamur, quàm ut purè integreque confiteamur, cum ad Sacerdotem accedimus.

Adde, quòd etiam si omnia confiteantur peccatores, adhuc omnia relinquunt misericordiæ DEI ignoscenda; quoniam etsi peccatores omnia cōfiteantur peccata, immensam tamen exercet misericordiā DEVS, omnia remittēs: Cum etiam si omnia opera, quantumlibet exactè fecerimus, magnā nobis exhibet misericordiam, cum ea ad vitam acceptat æternam: Quoniam non sunt cōdignæ Rom. 7. pæsiones huius sæculi, ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis.

Possuntne ij, qui tam scrupulosè in omnium peccatorū enumeratione occupantur, pacem conscientiae comparare; vel via aliqua iudicium

DEI euadere?

*Quæstio
IX.*

Quin

Caput III. De Qualitate

Responſio. QVINimò ij, qui vel vnum peccatum mortale, quod videtur confitendum, & memoria occurrit, ſtudio calant, nullam pacem conſcientiæ vnquam habituri, aut iudicium DE I euafuri ſunt. Nam ſi iudicium DE I peccator aliter vitare non poteſt, niſi per Confessionem peccatorum, cum nulum ſit mortale delictum, quod non aduerſus DE VM inimicitiam in ſe contineat; quomodò ſine DE I iniuria, poſſet vnum ex eis potiùs quàm aliud ſubticere? Et ſi peccatum vnum, vel minimum ad damnationem peccatoris ſufficiat, quam conſcientiæ pacem habere poteſt, qui tam loethale venenum per Confessionem nolit euomere?

Ad hæc; Aut eſt omninò neceſſarium peccatori, vt peccatum aliquod Sacerdoti pandat, aut, id eſt omninò ſuperuacaneum, cum poſſet abſolui, nullum omninò peccatum de- regens. Nò iſtud opinor dicturus es, cum per medendi modum res hæc agatur, ita vt Sacerdotem (qui Medicus eſt) oporteat antè cognoscere morbum & vulnus, ac deinde ſententiam ferre. Quòd ſi primum conceſſeris, qua ratione non tenebitur cetera, quemadmodum vnum aliquod ex eis confiteri. De illis vbiq; loquor, quæ confitentis occurrunt memoriæ. Nam quodlibet horum (quæ mortalia ſunt, & in mentē confeffuro veniunt) æqualiter indiget Abſolutione.

Nec mihi dixeris, quòd vt ea, quæ non occur-

occurrunt, solvuntur, ita & cætera, quæ sub-
ticiuntur, possunt absolui. Nulla consequen-
tia est. Nam longè aliter de iis atque de illis
existimare debemus.

Quum enim benignissimus DEVS no-
ster non exigat à nobis impossibilia, non est
dubium, quin, si (facta congrua diligentia)
quædam nos fugerint, ea neutiquam impu-
tabuntur nobis; sed de illis, quæ facili-
tè possunt occurrere, si vel minimum tacueri-
mus, quod nobis visum est mortale esse; ni-
hil nobis proderit Absolutio: Nam ut illud,
quod non occurrit, non potest prodi; ita
quod occurrit, facili-è poterit expromi,
& nisi detegatur, curari non potest. Cate-
rùm quisquis omnia, quæ sibi occurrerint,
confitebitur, is nimirum & conscientiæ pa-
cem habiturus est, & DEI simul euadet iu-
dici-um.

Pax con-
scientiæ.

*Quid faciendum est, cùm Confessio in-
tegra non est ex negligenti discus-
sione conscientiæ pœ-
nitentis?*

*Quæstio
X.*

SI ex industria fuit negligens, aut conscien-
tiam examinare contempserit, quemad-
modum contingit ei, qui per annum in-
tegrum non est confessus, & accedit ad
Confessionem sine aliqua examinatione;
optans quidem omnia occurrere memo-
riæ,

Responsio.

Caput III. De Qualitate

riæ, eiusmodi poenitentis Confessio non est valida, ac proinde iteranda.

Si verò omiserit aliquod peccatum, putans se adhibuisse sufficientem indagacionem, etiamsi illa ignorantia sit culpabilis, Confessio est valida, & non iteranda, & peccatum per obliuionem omissum non imputatur poenitenti.

Quæstio XI. Quænam diligentia requiritur ad examinandam conscientiam?

Responsio. **T**anta requiritur in discussione conscientie diligentia, quantam viri prudentes in causa non parui momenti solent adhibere. Vnde poenitens si humana quadam & seria diligentia fuerit vsus, quæ vel suo iudicio, vel Confessarij sufficere videbatur: eius Confessio valida est, ac peccata, quorum memoriam non habet, etiam condonantur, præsertim si præditus fuerit voluntate confitendi oblita, ubi in memoriam venerint.

Quòd si verò diligentia adeò fuerit remissa, vt si vel paululum intendisset, in peccatorum cognitionem peruenire potuisset; neutiquam ea sufficit; sed tantâ adhibere oportet, vt vel propria conscientia teste arbitris, etiamsi longius temporis spacium peccatis in memoriam reuocandis tribuas, non tamen plurium sis recordaturus. Et hæc sufficit excusatque ab omni peccato. Firmiter
mihi

mihī quoque persuādeo, neminem, modò aliquam salutis animæ suæ curam gerat, negligentia culpam mortalem incurrere in conscientia discussione.

Intelligitur ex his, poenitentes non ad omnem omninò operam, quam possunt, summamque diligentiam præstandam astrictos teneri ad integrè confitendum, ne vllum peccatum memoria effluat: Graue enim nimis foret id onus, & iugum importabile, iis præsertim, qui annuè semel duntaxat, aut vt plurimùm, bis peccatorum faciunt Exhomologesin.

Teneturne Confessarius poenitentem admonere de peccatis, in quibus versatur per errorem, vel invincibilem ignorantiam?

*Quæstio
XII.*

AD hanc quæstionem aliquot Conclusionibus respondebo. PRIM A conclusio est. Nulli licitum est vlla de causâ mentiri; & multò minùs Sacerdoti in Sacramēto Poenitentia. Probatur, quia mendacium est intrinsecè, id est, natura sua malum, iam implicat contradictionem, vt intrinsecè malum vlla ex causâ sit licitum.

Responsio..

SECUNDA conclusio. Imò non licet Confessario interroganti, reticere, vel dissimulare verum; præsertim cùm ex ea dissimulatione probabiliter aliquis confirmaretur in

tur in

Caput III. De Qualitate

tur in suo errore, vel peccato. Probatur, quia ea dissimulatio cooperaretur alterius errori, errantemque in suo peccato confirmaret.

TERTIA conclusio. Quiuis Confessarius tamen ex officio tenetur poenitentem suum instituere, de ignorantia illorum omnium, quæ omnes scire tenentur, siue sint iuris Diuini, siue humani. Probatur: Nam talis ignorantia est peccatum, & est culpabilis. De qua Apostolus: **1. Cor. 14.** Qui ignorat, ignorabitur, ea videlicet, quæ scire tenentur; Sed Confessarius ex officio tenetur iuuare poenitentem, vt emergat ex peccato. Igitur tenetur poenitentem eripere errori pernicioso per veritatis manifestationem.

QUARTA conclusio. Quod si verò fuerit ignorantia eorum, quæ non omnes scire tenentur; tunc si viderit Sacerdos, quod possit prodesse, idque sine graui scandalo; tenetur rem ignoratam poenitenti detegere. Si autem animaduertit, se nihil profuturum, reuelatione peccati occulti; sed potius obfuturum, vel etiam non profuturum absque scandalo: Tunc tenetur tacere, vel dissimulare. Et idem est ei faciendum, quando poenitens confitetur de aliquo tali, tanquam de re leui, & minimè scrupulosa. Probatur. Talis ignorantia (verbi gratia) nescire Matrimonium clandestinum esse validum, & publicum postea contractum esse irritum

irritum siue nullum; talis, inquam, ignorantia non est peccatum. Iam si Sacerdos secretum hoc patefaceret poenitenti; coniiceret illum, ex portu tranquillissimo, in maximam tempestatem; imò forsàn in manifestam desperationem.

Sed contra hæc obiiciat aliquis ignorantia iuris Diuini neminem excusat; sed tale Matrimonium secundum, post clandestinum contractum, est contra ius Diuinum; Igitur Confessarius tenetur hunc errorem aut potiùs ignorantiam à poenitente depellere.

Respondeo, qui venialiter ignorat ius Diuinum, neque peccat ignorando, nec tenetur quærere magistrum, à quo doceatur. Veruntamen notandum est tametsi Sacerdos non teneatur omnem occultam veritatem in Confessione patefacere; in suggesto tamen potest, & debet libera voce, quæcunque ad honos mores faciunt, proponere & docere.

Tenetur ne Confessarius poenitentem examinare?

*Quæstio
XIII.*

PER se non pertinet ad Confessarium, interrogare, sed tantùm confitentem audire, & auditum absolvere, vel ligare.

Per accidens, cùm quis poenitens non facit officium suum, & suæ conscientiae negligens

Responsio.

Caput III. De Qualitate

gens est, potest, & debet nonnunquam interrogare aliqua, licet non opus sit curiosis interrogationibus; sed iis duntaxat, quæ ut-
cunque patefaciunt statum pœnitentis; in
qua re grauitervtrinque peccatur: Nam alij,
cùm est opus, nil interrogant, cùm tamen,
quãdo probabile est Confessario, quod pœ-
nitens omittit aliquod peccatum, teneatur
de eo interrogare; quia tenetur, quoad eius
fieri potest, non solum vt pœnitens veram
& salutarem consequatur Absolutionem;
sed etiam, vt pœnitens recipiat gratiam;
quorum quidem neutrum reciperet, si ex
magna negligentia aliquod peccatum di-
mitteret.

Alij verò exquirunt multa superuacanea,
& ita faciunt Confessiones odiosas, cùm pœ-
nitentes tantum de iis peccatis, quæ proba-
biliter habere putantur, interrogari oportet,
idque non nimis anxie. Confessor itaq;
sit valde cautus in interrogando, non quæ-
rēs noua peccata; ne videatur ea docere pœ-
nitentem, & scandali præbere occasionem:
Maximè circa peccata carnalia, quæ non de-
bet interrogare, nisi ex Confessione suspi-
cionem conceperit pœnitentem iis esse con-
taminatum: Tunc enim non debent omit-
ti, quæ sunt de essentia Confessionis, sed
fiat sapienter. Verbi gratia, si Confessor pro-
babiliter credit, pœnitentem commisisse
aliquod peccatum turpe, & pudendum,
interro-

interroget non aperte, sed dicat; cogitasti aliquando de hoc? Si dicat, etiam; quærat ulterius; & consensisti? Si dicat, etiā: Proce-
dat, dicens, & fecisti? Quo dicente, etiam, vel non, nihil amplius interroget.

*Teneturne obliuiosus peccata sua scri-
bere, quò eorum in Confessione
meliùs recordari
possit?*

*Quæstio
XIIII.*

NON; quia non est maior necessitas Con-
fessionis quàm contritionis; sed ad con-
tritionem habendam non oportet peccata
scribere (sufficit in generali conteri de obli-
tis) Ergo nec ad Confessionem requiritur
id. Nec enim oportet iugum Domini red-
dere grauius, satis est, quòd quando confi-
tetur, operam det, vt recordetur peccato-
rum. Et præterea rarissimè contingit pro-
fectò, quòd aliquis, habens curam animæ
suæ, obliuiscatur alicuius peccati mortalis.

Responsio.

*Suntne singula peccata, quoad nume-
rum, fideliter confitenda?*

*Quæstio
XV.*

NUMERVS peccatorum est de necessitate
Confessionis, vt scilicet quisque singu-
la fideliter confiteatur: Quilibet enim tene-
tur confiteri omnia peccata sua; sed qui non
confitetur numerum, non confitetur omnia
peccata.

Responsio.

F.

peccata.

Caput III. De Qualitate

peccata sua : Ergo tenetur eum confiteri, aliàs effèt fictio.

Sed, utrùm iste numerus sit determinatè dicendus, putà, furatus sum decies, iuravi falsum millies &c. Respondetur, quòd numerus peccatorum ideò manifestari debet, vt sciat Confessor, à quo debeat absoluiere, & qualitatem poenitentis; & quia ad hoc parum præstat, quòd Confessor sciat, an sint decem, vel vndecim; ideò non est exquisitè numerus perquirendus.

Dicendum ergo PRIMO, quòd quicung; sciuerit determinatè certum numerum peccatorum suorum; verbi gratia, si certò sciat, quòd peccauit decies, tenetur dicere determinatè, se decies peccasse hoc peccato: Quia aliàs celaret aliquod peccatum, & effèt fictio: vt si diceret, se fecisse aliquod peccatum nō, & sciret certò, quòd fecisset decies.

SECUNDO, non est necessarium, magnam adhibere diligentiam ad cognoscendum distinctè certum numerum peccatorum. Verbi gratia, recordatur aliquis, & scit sese falsum iurasse multoties, semel in qualibet septimana, plus minùs; & si huic cogitationi immoraretur diutius, fortè posset reperire certum numerum; dico, illud non esse necessarium: Nam licet exactum non assequatur suorum peccatorum numerum, nihil tamen impeditur eorum, quæ sunt post Confessionem faciendæ: Non enim

enim impeditur Absolutio, quia sufficit illa notitia; nec poenitentia, quia non est imponenda ad æqualitatem, cum sit arbitraria; nec etiam consilium. Satis est igitur, si certum numerum poenitens consequi nequeat, ut species peccatorum distinctas confiteatur, cum qualicunque coniectura numeri, ex circumstantiis peccatorum petita.

TER TIO, aliquando non est necesse adhibere diligentiam ad sciendum numerum. Verbi gratia, est meretrix, quæ fuit in lupanari decem annos, nunc conuertitur, & vult confiteri; satis est, si dicat peccata fornicationis hoc modo: Mansi in lupanari per decem annos, admittens cunctos; neque enim potest clariorem eius generis peccati facere manifestationem Confessario. Et idem de concubinario sentiendum est, nec non de illis, qui frequentissimè blasphemant; satis est, si dicant, hanc suam fuisse consuetudinem; ne faciamus eos mentiri. Et eodem modo de circumstantia magnitudinis rei furatæ; non est opus, ut ad ultimum usque quadrantem cognoscatur rei premium aut valor.

Teneturne quis illud peccatum in particulari confiteri, cuius post factam iam Confessionem, recordatur, se oblitum esse?

*Quæstio
XVI.*

F 2

Si error

Caput III. De Qualitate

Responſio. Si error fuit in numero notabilis, vt ſi dixit; decies & eo ſæpius eiufmodi peccatum commiſi, & poſtea recorderetur ſe commiſiſſe vices, certè tenetur id confiteri. Si autem nō ſit notabilis, vt ſi comperit ſe peccaſſe duodecies; non eſt neceſſarium, quia ſub dubio dicens, aut eo amplius, vices illas confeſſus eſt. Quare & hoc documentum, de non adhibenda diligentia nonnunquam ad ſciendum numerum, proxima reſponſione datum, grano ſalis condiendum eſt: Nam tanta eſſe poteſt frequentia, vt ſit confitenda: Quamuis enim duæ ſint mulieres, eodem tempore mente in turpitudinem paratiſſimæ; fieri tamen poteſt, vt vnius eiufdemque temporis ſpacio hæc decies tantum, illa millies peccet, & ſemper augetur peccatum in opere: Quare dicendum eſt; toties, aut paulo ſæpius mihi accidebat vno die, hebdomada, aut menſe, eiufmodi crimen deſignare.

Adde, quòd inter publicos latrones, qui in omne facinus parati ſunt, poſſit eſſe latum diſcrimen; Videlicet, vt vnus plurima maximaque latrocinia patrârit; alius verò non niſi rara, & forſan exigua. Quare non ſatis eſt dicere, in latrocinij ſcelere verſatus fui tanto tempore: Nam multitudo magnitudoque latrociniorum, circumſtantia eſt vehementer aggrauans.

Quapropter ſuffugium illud nominandi
dun-

duntaxat tempus consuetudinis, intelligendum est, dum peccatorum numerus modum excedit, ut percenseri cuncta nequeant: Alioqui consultius est, numerum explicare. Dum modum, inquam, excedit; ut dum quis assidua consuetudine iurandi distractus, nequit periuriorum numerum inire. Aut concubinarius, qui perinde ac maritus, concubinæ amplexibus fruitur.

Cæterum si post temporis, quo in peccando perseverauit, fortè peculiaris alicuius obrepat recordatio; non tenetur illud iteratò confiteri: Sufficit enim, in genere illud comprehendisse, cum dixit, se quotidie similia perpetrasse.

Suntne etiam circumstantiæ peccatorum necessario confitendæ?

*Quæstio
XVII.*

TRiplices sunt circumstantiæ. Quædam minuunt peccata, aliæ aggrauant; aliæ verò, quæ nec grauant, nec minuunt, quas quidem antiqui non vocant circumstantias, ut diu nocturne peccare neq; eleuat neque auget peccatum.

Responsio.

Primi generis circumstantiæ si tales sint, ut faciant ex peccato mortali veniale; vel ex peccato, non peccatum, confitendæ sunt necessario; aliàs committeretur mendacium. Ut si quis ex ignorantia inuincibili in incertum iaculando, vel cum tutamine inculpatæ tu-

Caput III. De Qualitate

Confiteri
tanquam
peccatum,
quod non
peccatum,
mortale
est.

tae tutelae sese tuendo occidisset hominem, in
Confessione simpliciter diceret: Feci homici-
dium; confiteretur tanquam peccatum id, quod
non est peccatum, atque ideo peccaret mor-
taliter. Et pariter, si quis extrema necessitate
pressus, panem alienum rapuisset, non de-
bet dicere simpliciter; Furatus sum, sed co-
actus fame & inopia, panem surripui, quae
rationem culpae tollit. Sicuti etiam, qui citra
necessitatem, non nisi obulum surripuit, quod
non est nisi veniale, non debet dicere sim-
pliciter, furtum feci; nam hoc, genere suo,
sonat mortale, cum tamen propter materiae
tenuitatem sit veniale factum.

At de huiusmodi circumstantiis, quae
non tantopere excusant, ut faciant morta-
le veniale, vel peccatum non peccatum; ut
egestate furari, passione machari: Dicunt
aliqui, rectius eas praetermitti, quam com-
memorari: Attamen, si verè multum excu-
sant, confiteri eas convenit; quia vnum fur-
tum, potest esse in duplo peius, quam aliud;
& stuprum per libidinem admissum mul-
tò peius est, quam ex timore mortis. Tales
igitur circumstantiae confitendae sunt, non
ad excusanda peccata delictaue; sed ad confi-
tendum ea purè & nudè. Exempli gratia; si
puella graui inopia oppressa, aut mortis me-
tu, ut periclitanti vitae succurreret, inuenem
admisit; licet peccatum mortale sit; potest
tamen suae famae, & honori consulere, di-
cendo

cendo causam, quæ turpitudinem suam aliquo modo excusat.

Pariter, si quis putans se benefacere, furtum fecit, quod pauperibus largiretur, aut si peierauit, ut vitam seruaret Regis: Ut enim in Ecclesiastico admonemur, Cura habenda est de bono nomine, salua Confessionis veritate. Eccli. 41.

*Suntne circumstantiæ peccatorum
aggrauantes, necessario con-
fitendæ?*

*Quæstio
XVIII.*

Circumstantiæ peccatum aggrauantes in duplici differentia sunt: Quædam enim aggrauant quidē peccatum; sed tamen speciem non mutant: Ut si quis furatur vel decem, vel centum, vel mille, & tales non sunt necessario confitendæ; quia nullo iure Diuino, nec humano ad id tenemur, quod patet; quia hæc iura non obligant peccatores, nisi ad Confessionem omnium peccatorum mortalium; Sed circumstantiæ multum aggrauantes non sunt peculiaria peccata lethalia, cum speciem non mutant: Quare licet haud parum aggrauent, eas confiteri necessarium non est. *Responsio.*

Præterea, si necessum foret eas confiteri, teneremur quoque eas scire, haud secus atque peccata mortifera; At istud est valde durum, atque indoctis propè impossibi-

Caput III. De Qualitate

le: Sufficit igitur nosse & confiteri eas duntaxat circumstantias, quæ speciem peccati mutant.

His accedit, quod ea duntaxat peccata necessario sint confitenda, quæ ex sua natura sunt mortifera, vel aliqua lege prohibita; Verum circumstantia multum aggrauans distincto præcepto, ab actu principali non cauetur. Verbi gratia, furari mille non alio prohibetur, quam furari decem: Non ergo necessarium est eiusmodi circumstantiâ confiteri.

Est itaque utile eas confiteri; non tamen necessarium ad salutem.

Quædam verò circumstantiæ mutant speciem peccatorum; sicut furari, vel occidere in Ecclesia; fornicari cum virgine, vel fornicari in Ecclesia; quæ dubio procul necessario sunt confitendæ, quia peccatum, habens illam circumstantiam, geminam continet peccati maculam, ac propterea etiam duorum peccatorum reum facit: Furtum enim per se est peccatum, & iniuria Ecclesiæ est etiam peccatum per se, & ideo furtum in Ecclesia æquiualeat duobus peccatis, & ob id est necessario talis circumstantia confitenda.

Circumstantiæ verò tertij generis, quæ nec grauant, nec minuunt, adeo non sunt ad Confessionem necessariae, ut earum Confessio fit contra Confessionis virtutem, quæ est, ut

est, ut sit simplex; quia nihil faciunt ad exprimendam qualitatem peccati. Ut si quis dicat hominem ante prandium, vel à prandio occidisse; aut si vir dicat, pulchritudine mulieris victum, aut mulier precibus, vel pretio ducta, peccasse: Hæc enim omnia debet Confessarius rescindere, eò, quòd impediant potius, quàm promoueant Confessionem, temporisque iacturam inducant.

Quænam dicuntur circumstantiæ speciem peccati mutant?

*Quæstio
XIX.*

[Illæ dicuntur speciem peccati mutare, seu nouum peccatum inducere; quæ distincta seu propria prohibitionem prohibentur. Huius dicti ratio clara est; quia cum peccatum non alia ratione sit peccatum, quàm quòd militet contra præceptum, seu legem obligatoriam: Verè fit, ut illa circumstantia distinctum afferat peccatum, quæ distincta prohibetur lege, aut præcepto. Cuius rei veritas multis exemplis demonstrari potest.

Responsio.

De circumstantia finis, si quis furatur, ut fornicetur, vel aliud flagitium committat; constat, finem illum alia lege distinctum, esse prohibitum à lege, quæ furtum prohibet. De circumstantia obiecti, ut si quis fornicetur

F 5

cum

Caput III. De Qualitate

cum coniugata, vel virgine, vel moniali. De circumstantia agentis, ut si religiosus contra votum continentiae fornicaretur. De circumstantia loci, ut si quis intra locum sacrum fornicetur.

Rom. 14. Deinde fornicari, vel aliud malum agere scienter, est circumstantia, quæ distinetam malitiam affert, iuxta illud Pauli. Omne quod non est ex fide, id est, contra conscientiam, peccatum est.

Eccli. 3. Similiter, agere aliquid, de quo dubites peccatum sit necne, specialiter prohibetur illo Ecclesiastici: Qui amat periculum, peribit in illo.

Eccli. 41. Similiter peccare cum iactura propriæ famæ, etiam prohibetur, per illud Ecclesiastici: Curam habe de bono nomine: Nam melius est nomē bonū, quā diuitiæ multæ.

Matt. 18. Deinde, peccare coram aliis, qui facile ad simile viciū prouocabuntur, est scandalizare; quod peculiariter prohibetur, ut ait Christus: Si quis scandalizauerit vnum de pusillis his, expedit, ut suspendatur ei mola asinaria, & demergatur in profundum.

1. Cor. 8. Et Paulus: Si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnes in æternum.

Et denique quoties quis peccat, & peccatum illud comitantur, vel secutura præsumuntur damna aliqua corporis, vel animæ propriæ, proximi, vel reipublicæ, vel famæ, vel aliud damnum quodcunq; , quod
ne pec-

ne peccet, tenetur homo euitare, tunc huiusmodi circumstantiæ dicuntur mutare speciem peccati, non quod natura actus ut (ita dicā) peccaminosi mutetur, sed in esse moris mutari dicatur; quia peccans cum tali circumstantia distincto præcepto prohibita, diuersis dicitur peccatis, diuersa violare præcepta. Vnde fit, ut in vnico, & eodem actu peccaminoso contingat aliquē multa simul peccata specie differentia committere.

Vt si Prælati alicuius Monasterij, in suo Monasterio accedat ad vxorem alterius, peccat multipliciter. Primò, in fornicando. Secundò, quia cum vxore coniugata. Tertiò, cum scandalo fratrum, qui facile ad simile vitium patrandum prouocabuntur. Quartò, cum periculo mortis sceminae; si maritus rescuerit. Quintò, cum iactura propriæ famæ & totius ordinis. Sextò, quia contra conscientiam propriam, cum sciat se peccare. Septimò, contra votum continentia. Octauò, contra suam personam, quæ D E O consecrata est, tam ratione Sacerdotij, quàm ratione religionis. Nono, seu decimo, contra proprium officium Prælati, ad quem pertinet bonum vitæ exemplum subditis præbere. Vndecimo, ratione loci sacri, Plures aliæ circumstantiæ, si cui libeat oculos circumferre, superioribus adiungi possunt.

De his circumstantiis, speciem peccati mutantibus, sic Concilium Tridentinum

Cōc. Trid.
Sessio. 14.
cap. 5.

Caput III. De Qualitate

decreuit: Colligitur præterea, etiam eas circumstantias in Confessione explicandas esse, quæ speciem peccati mutant; quòd sine illis, peccata ipsa, neque à poenitentibus integrè exponantur, nec Iudicibus innotescant; & fieri nequeat, vt de grauitate criminum rectè censere possint, & poenam quam oportet pro illis, poenitentibus imponere. Vnde alienum est à ratione, docere, circumstantias has ab hominibus otiosis excogitatas fuisse; aut vnā tantū circumstantiam confitendam esse, nempe peccasse in fratrem.

Quæstio *Sempérne circumstantia loci & tem-*
XX. *poris inducunt nouum pec-*
catum?

Respōsio. **Q**Uibusdam visum est, quòd nō, nisi quando ipse locus, vel dies est obiectum prauæ voluntatis; vt si quis velit fornicari, vel furari intra Ecclesiam, seu in die festo, nouum esset peccatum ex circumstantia illa.
Aut si quis in loco sacro faciat aliquod opus, quod impediatur ea, quæ in Ecclesia fieri debent, qualia sunt; celebrare, officium Ecclesiasticum dicere, mortuos sepelire, ad Ecclesiam confugientes defendere, Confessiones illic audire, &c. Illa igitur peccata, quæ hæc religionis & pietatis officia remouantur, mutant speciem ex circumstantia loci.

Verū

Verum quicquid sit de his dicendi modis, videtur nunc breuiter, quod siue homo committat peccatum opere, siue sola voluntate, in loco vel tempore sacro, potest se tripliciter habere: Vel enim in loco sacro peccat sciens & prudens, vel ignoranter, idq; crasse, seu affectate, vel per ignorantiam inuincibilem.

Si primo modo, non dubito, speciale peccatum committi, ratione loci sacri, qui ad colendum D E V M specialiter est dedicatus, & consecratus, ratione cuius, illi sua debetur reuerentia; ac proinde qui in tali loco scienter peccat, videtur specialiter offendere D E V M.

Similiter, si peccet in loco sacro ex ignorantia crassa; quia cum extenuet ignorantia crassa, non excuset in vniuersum a peccato, licet nonnihil tamen definit peccare contra D E V M. Exemplum est clarum; si quis sacris initiatus sit ordinibus, velit uxorem ducere, siue sciat, aut aduertat, non dubium, quin peccet ob circumstantiam personæ, seu voti.

Si verò inuincibiliter ignoret homo ille, se in loco sacro, vel tempore sacro peccare; tunc non duplici, sed simplici peccato peccat; nec opus est circumstantiâ in hoc casu confiteri.

Estne circumstantia personæ necessariò confitenda?

F 7

Dubium

Quæstio
XXI.

Caput III. De Qualitate

Responsio. DVbium nō est, quin personæ circumstantiam oporteat confiteri, cū peccatum cū genere vitæ pugnat, Verbi gratia: Si quis sacris initiatus ordinibus ignoto cōfiteatur Sacerdoti, quod fornicatus fuerit, cū istud peccatum voto castitatis aduersetur, etiam se Sacerdotem esse, debet manifestare.

Quæstio *Estne circumstantia loci necessario*
XXII. *confitenda?*

Responsio. SOLūm in tribus peccatis est necessario cōfitenda, scilicet in furto, effusione sanguinis, & effusione seminis in Ecclesia, idque siue reipsa fiat in templo, siue solo cogitationis cōsensu. Cuius rei ratio, quod in hoc triplici genere peccati, præter turpitudinem actionis aut cogitatus, etiā iniuria fiat DEO, sacro loco in cultum Diuinum destinato & consecrato. Credo, quod non sufficeret furari in Ecclesia ad hoc, vt fit sacrilegium, nisi res esset Ecclesiæ. Et effusio sanguinis debet esse notabilis.

Præterea, si quis in hæc tria, vel eorum vnum aliquod perpetrandum extra Ecclesiam consentiat, adhuc versans in Ecclesia, non est sacrilegus: Si verò extra Ecclesiam consentiat in aliquod horum faciendum intra Ecclesiam, tenetur confiteri de hac circumstantia, quia iam fit iniuria loco.

Estne

Estne circumstantia temporis necessaria- Quæstio
riò confitenda? XXIII.

Circumstantia temporis, utpote peccare *Responsio.*
 in festo, non est necessario confitenda:
 Licet enim gravius sit, peccare in die festo;
 tamen gravitas non est necessaria ad confi-
 tendum. De quo etiam Confessarij admone-
 re debent poenitentes. Cuius assertionis hæc
 assignari potest ratio, quod per peccatū non
 violetur præceptum de sabbatho sanctificā-
 do, cum non sit opus servile & corporale, à
 quo, ut abstineamus, illo præcepto præci-
 pitur.

Licetne eo modo confiteri circumstan- Quæstio
tias peccatorum, quo reuelentur XXIIII.
confortes?

Quæstio hæc exemplo declaratur: Com- *Responsio.*
 misit aliquis incestū cum matre, Cō-
 fessarius autem cognoscit ipsum & matrem;
 quæritur iam, an is teneatur confiteri illam
 circumstantiam cum qua: quæ quidem non
 potest dici sine reuelatione personæ cōsortis
 in crimine. Et respōdetur ex cōmuni omniū
 Theologorum sententia, quod talis tenetur
 quærere alium Confessionarium, qui nō co-
 gnoscat matrem: quia cum periculum infā-
 miæ crearetur matri, talis Cōfessio studiosè
 caueri debet, ne; quod in omnium salutem
 insti-

Caput III. De Qualitate

institutum est, vergat in extremam alicuius perniciem.

Et ne quis hæc gratis dici existimet, ratio eius pulcherrima adferri potest hæc. Præceptum dilectionis proximi, nō modò diuinum, verumetiam naturale est; cū præceptum de Confessionis integritate duntaxat fit Diuinum: Quare hoc potius debet illi cedere, quàm, vt per Confessionem integram proximus contra naturæ leges, famæ faciat iacturam. Veruntamen, si eius sit estimationis Confessionarius, vt à plerisq; omnibus habeatur vir bonus, seruansq; secreti: dubium non est, quin integrè teneatur pœnitens confiteri, etiam cum personæ, qua cū peccauit, manifestatione.

Psal. 31.

Quòd, si absque necessitate, personam tertij detegant; Confessarij eos admonere debent, vt de hoc ipso pœniteant, & deinceps id facere non præsumant, alòqui Confessio huiusmodi facta Confessario, tertiam personam agnoscenti, culpabilis erit: Nam Confessionem oportet esse propriā, & sui ipsius duntaxat accusationem, id quod non obscure indicat Psalmographus, dñ inquit: Dixi, confitebor aduersum me, iniustitiam meā Domino; dñ ait, meam iniustitiam, quemque de suis criminibus sollicitum esse vult, neq; alios in societatem sceleris esse aduocandos. Vult, inquā, vt ipse te accuses, nō alium, hinc de tuo agitur capite, de tua periclitaris salute.

salute. Quarè ea referenda sunt, quæ te reum peragunt, quæ te damnant, & legis præuaricatorem conuincunt; nec excusabitur per integritatem Confessionis seruandam; quia, etsi integritas Confessionis exigat tertiam personam aliquando manifestari; nõ tamen requirit, vt talis Confessio integra fiat Confessario, tertiam illam personam agnoscen- ti, quando alius potest haberi Confessarius.

Si verò nõ inueniatur Confessarius, igno- rans talem personam, dicunt quidem aliqui, quòd tùm illam circumstantiam personæ nõ tenetur dicere, sed tamen fortè non peccaret dicendo; quia præceptum de Confessione est maius, quàm præceptum de seruanda fama alterius, & ego vtor iure meo: Maximè, quia non diffamo consortem, cùm Sacerdos te- neatur peccatũ meum & suum æquè celare.

*Quibus in rebus consistit Confessio-
nis integritas?*

*Quæstio
XXV.*

AD integritatem Confessionis requirun- tur Sex, quorum vnum, si desideretur, Confessio nullius erit momenti.

Responsio.

PRIMO, adfit oportet, integritas ma- teriæ necessariæ, quæ sunt peccata mortalia: Non enim sufficit in genere profiteri lætha- liter peccaui: verumetiam explicare opor- tet, quæ genera mortalium peccatorum sint commissa.

ECVN-

Caput III. De Qualitate

SECUNDO, requiritur numeri integritas, in qualibet specie peccati mortalis, siue ore, siue opere, siue sola cogitatione patratum sit. Si autem certus numerus à poenitente iniri nequeat, sufficit distinctas species manifestasse cum qualicunq; numeri coniectura.

TERCIO, requiritur integritas vnius eiusdemque Sacerdotis, & temporis: Nam vno & eodem tempore, vni eidemque Sacerdoti omnia mortalia, quorum memoriam quis habet, confiteri oportet.

QUARTO, requiritur omnium eorum mortiferorum integritas, de quibus quis dubitat, mortalia sint necne, quamuis forte venialia duntaxat sint.

QUINTO, in omnibus illis, in quibus poenitens propter erroneam conscientiam peccat, putans aliquid esse peccatum mortale, cum tantum sit veniale, aut forte actus indifferens: Quicquid enim est contra conscientiam, operatur ad gehennam.

SEXTO, demum requiritur omnium earum circumstantiarum integritas, quæ peccatum aggrauant in infinitum.

Quæstio
XXVI.

Vsque adeò ne hæc omnia sunt necessaria, vt si aliquid horum desit, Confessio nullius sit pretij, & iteranda?

Com.

Complura sunt impedimēta, quò minùs *Respōsio.*
 horum omniū integritas retineri queat,
 cuiusmodi sunt graue damñ, diuersa pec-
 catorum ratio, Sacerdotis improbitas, pœ-
 nitentis obliuio, ac nonnulla alia.

Potēstne Confessio diuidi ratione *Quæstio*
alicuius damni? *XXVII.*

Imò maximè: Si enim ex alicuius peccati *Respōsio.*
 manifestatione, proprio Sacerdoti facta,
 oboriretur grande aliquod damnum anime,
 corporis, vel infamiæ publicæ, idque vel Sa-
 cerdoti, cui pœnitens confitetur, vel ipsi pœ-
 nitenti, vel tertio alicui proximo; Confessio
 secari potest: Verbi gratia; Si confitens oc-
 cidit fratrem suum, qui ex alio parente etiā
 frater erat ipsius Confessarij, quem verifi-
 militer suspicatur integra audita Confessio-
 ne, ad vlciscendum fratris necem irritatum
 iri, si alium nancisci nequit Confessarium,
 peccatum id silentio obruere potest.

Idem omninò dicendum est, quando im-
 minet periculum animæ; ratio huius in-
 promptu est, quia nec D E V S nec Eccle-
 sia ad huiusmodi Confessionis integritatem
 pœnitentes obligare voluit, quæ tantū crea-
 ret periculum aut damnum.

Præterea, cū duo occurrunt præcepta,
 quæ simul obseruari nequeunt; tum id, quod
 maius

Caput III. De Qualitate

maius, præferendum est ei, quod minorem continet ad sui observationem obligandi vim: Iam vitare damnum vitæ corporalis & spiritualis est iuris naturæ; Confessio autem annua, potissimum in Quadragesima est iuris humani: Ergo necessarium non est, poenitentem se talis damni periculo exponere.

Quæstio *Potestne poenitens Confessionem di-*
XXVIII. *videre, ne suum scandalizet Con-*
fessarium?

Responsio. **O**bligatio integrè confitendi propter scandalum Sacerdotis vitandum, dubio procul cessat; quia non minus, imò magis tenemur ad salutem spirituales proximi cōservandā, & mortem spirituales eius propulsandā, quàm ad vitandam corporalem proximi, vel propriam, & quàm ad vitandū propriam infamiā; sed si Confessio integra fieri non potest, sine periculo verisimilis infamie, aut mortis corporalis alicuius, cessat obligatio integrè confitendi. Igitur etiam in casu præsentis.

Bernard. in Deinde ex regula B. Bernardi, Quod pro
libro de di- charitate institutum est, contra charitatem
spensat. & non debet militare. In casu autem, si esset ne-
præceptis. cessarium integrè confiteri, hoc ipsum contra charitatem proximi militaret. Igitur in casu, nec DEVS, nec Ecclesia obligat ad talem integritatem.

Præ-

Præterea concurrentibus duobus præceptis, quæ simul observari non possunt; quod minus est, debet cedere maiori: Sed hoc in casu, maius est præceptum de vitando scandalo Confessarij, in quo vita eius spiritualis periclitatur, quam præceptum de integrè confitendo; cum primum sit iuris naturæ, secundum sit positivi iuris, ut constat. Præstat ergo diuidere Confessionem, quam integrè confiteri.

Verum diligenter hoc aduertendum est, duplici ex fonte posse Sacerdotis scandalum promanare, vel ex sua ipsius malitia, vel ex mera carnis fragilitate & ignorantia: Si priori modo contingit, ut quacunque oblata occasione in turpitudinē, vel peccatum sit propensus; nulla scandali vitandi habenda est ratio, nec ob id Confessio est secunda; eò, quòd per Confessionis integritatem Confessarius nullum vitæ spiritualis patiatur damnum, cum iam pridem ob animi in peccatum propensionem sit mortua. Testatur hoc ipsum Christus suo exemplo, qui suos docuit, non Ioan. 6. esse morandum Phariseorum scandalum, quod ipsi sibi accersunt, cuiusque ipsimet sunt causa, nec propterea vllum Christianæ religionis opus esse prætermittendum.

Secus est de scandalo nostri operis, quod alius per fragilitatem aut ignorantiam patitur: Id enim summopere cauendum, ne alij sumus ruinæ occasio, atque id est quod Paulus;

lus;

Caput III. De Qualitate

1. Cor. 8. Ius inquit : Si esca scandalizat fratrem meū,
non manducabo carnes in æternum.

2. Mach. 6. Illustre huius rei est exemplum in Eleazaro, qui, cū esu porcinae potuisset euadere mortē; ne suæ gentis hominibus foret scandalum, potiùs mortem fortiter oppetiit, quàm carnis illecebra vitæ consuluit.

Quæstio Cū apud Iureconsultos tritum sit illud: *Quòd vtilius scandalum nasci permittitur, quàm Veritas relinquatur; cur propter scandalum Confessarij vitandum, integritas Confessionis tam seriò præcepta, prætermitteretur?*

Responsio. REGULA illa Iuris procedit, quando ipsa scandali permissio altiore iure non est prohibita: Si tamen vitare scandalum sit de veritate vitæ, sicut & integrè confiteri, nō est permittendum scandalum nasci, & tunc regula non procedit.

Aut dicatur, quòd intelligenda sit de scandalo Pharisaeorum, quod ex malitia est, non de scandalo pusillorum, quod ex fragilitate & ignorantia profiscitur. Itaque pro debita regulæ intelligentia, attendenda est veritas illa & scandali qualitas, & videre oportet, quid cui debeat præferri.

Quid

Quid ergo facto opus est, si proprio Sa-
cerdoti non tenemur eiusmodi

scelus pandere?

Quaestio
XXX.

Consultum fuerit Ordinarium cōuenire,
ac facultatem ab eo impetrare, quò al-
teri sine periculo liceat confiteri; qua in re,
si difficilis sit, & alium inuenire nequeat, si
sine scandalo & periculo differre potest Cō-
fessionem, praestat totā praefermittere, quā
eam diuidere: Nam praeceptum Quadrage-
simalis Confessionis, cū sit iuris positiui,
cedere debet praecepto Diuino, de integra fa-
cienda Confessione.

Responsio.

Quòd si citra scandalum, vel periculū dif-
ferre nequeat, poterit poenitens Sacerdoti
proprio confiteri ea, quae periculo vacant &
scandalo. Ne igitur propter omissionē Con-
fessionis, vel in articulo mortis, vel tempore
Paschae, habeatur haeticus; licebit secare
Confessionem, & praetermisso, quod infā-
miae, vel damni magni foret causa. Nam
cū duo hīc aduertere liceat praecepta, vnū
Diuinum tātū, nimirū in articulo mor-
tis confiteri; alterum & Diuinum, & natu-
rae, videlicet seipsum nō diffamare, hoc prae-
illo obseruandum est.

Quid de venialibus, num etiam eorum
integra fieri debet Confessio?

Quaestio
XXXI.

QVI

Caput III. De Qualitate

Respōsio. QVI spontè vnam partem venialium peccatorum confitetur, & aliam omittit, nihil in eo sceleris admittit, nisi dubiam habuerit conscientiam, an mortalia sint; vel erroneam, verè putans esse mortalia; aut circumstantie alicuius causa veniale, factum sit mortale: Tum enim necessariò forent confitenda. Cum enim venialia nō sint huius Sacramenti necessaria materia, propterea in illis summam libertatem habet poenitens, vt vel omnia, vel partem tantum confiteatur, idque vel vni, vel diuersis Sacerdotibus, vno eodemque tempore, vel etiam diuersis.

Quæstio XXXII. Si quis velit confiteri mortalia, quæ olim fuerit legitimè confessus, licetne eorum aliqua reticere?

Respōsio. QVI iterum mortalia confitetur, quæ olim ritè fuerat confessus, etsi confessionem diuidat, aliqua duntaxat confitens, Sacramentum itidem valet, nec vllum committit peccatum, modò sacerdoti non imponat, dicens ea tantum esse totius vitæ suæ peccata: Nam licet eiusmodi crimina semel per Confessionem explicata iterum possint esse Sacramenti Absolutionis materia; nunquam tamen sunt materia necessaria.

Licetne:

*Licetne in Confessionibus generalibus Quæstio
de peccatis alijs cōfessis, diuidere Con- XXXIII.
fessionem, & aliquod turpe, dicendo
reliqua, subticere?*

QVI generalem totius vitæ Cōfessionem *Respōsio.*
instituit, nullum peccatum mortale
præterire potest. Quod, si vel vnum non ma-
nifestet, ficta est Confessio & inanis: Si enim
cōstet Sacerdoti de generali pœnitētis Con-
fessione, & vnum celat, præterquàm quod
Sacerdoti imponit, etiam sacrilegè menti-
tur, ac mortaliter peccat.

*Licetne diuidere Confessionem pecca- Quæstio
torum mortalium per obliuionē omis- XXXIII.
sorum in priori Confessione, quæ
occurrunt in proxima?*

QVI peccatorum mortalium, quæ non- *Respōsio.*
dū fuerit confessus, reus est, cō, quod
eorum, dum confiteretur, esset oblitus, sic
diuidere potest Confessionem, vt Sacramē-
tum nihil prodest, vel sic diuidere, vt fructum
eius consequatur: Si enim diuidat Confes-
sionem ratione materiæ, siue peccatorū, ita,
vt proxima sua Confessione nō confiteatur
omnia sua mortalia, quorum antea oblitus
fuerat, tunc Sacramentum nihil prodest:
G Verūm,

Caput III. De Qualitate

Verum, si diuidat ratione personæ, cum confitetur, & peccata quorū antea oblitus fuit, alteri Sacerdoti potestatem absoluēdi illum habenti, & non illi, cui antea confessus est, manifestet, talis, inquam, Confessionis diuisio non impedit Sacramentum.

Quæstio XXXV. Nunquid reſeruatos casus habenti licet diuidere Confessionem, ita vt reſeruata peccata Superiori, nō reſeruata verò Inferiori confiteatur?

Reſpōſio. SI casus reſeruati fuerint cenſuræ Eccleſiaſticae, nimirum excommunicatio, interdictum, vel irregularitas; tum Superior illos tantum casus audire poteſt, & ab illis abſoluere.

Si verò peccata fuerint, & ab omni cenſura libera, & Superior velit Sacramentaliter ab illis abſoluere, neceſſariò debet omnium peccatorum Confessionem excipere, ſicque directè à reſeruatis abſoluens, poenitēs etiam ceterorum conſequetur remiſſionem. Quòd autem Superior, reſeruata duntaxat audiens, Sacramentalem Abſolutionē impendere nequeat, in cauſa eſt, quòd impoſſibile ſit poenitentem abſolui ab aliquibus, at nō omnibus; cum ſi à reſeruatis tantum abſoluatur, reliqua obſtent, quò minùs gratiæ ſit particeps.

Porro

Porro, si poenitens habens casus reseruat-
tos, prius confiteri velit Parocho, quam Su-
periori, nullius peccati, neque reseruati, ne-
que non reseruati consequetur Absolutionem.

Quare consultissimum est, primum om-
nium Superiorem adire, & facultatem pete-
re, ut casum reseruatum liceat proprio Sa-
cerdoti confiteri. Quod, si poenitens id de-
trectet, Confessarius ipse Superiorem con-
ueniet; ut ipsi liceat quendam poenitentem,
interim eum non nominans, à casu reserua-
to absolvere.

Hanc sententiam approbavit Concilium Cō. Trid.
Tridentinum, dum inquit: In Ecclesia DE I Sess. 14. c. 7
custoditum semper fuit, ut nulla sit reserua-
tio in articulo mortis; atque ideo omnes Sacer-
dotes quoslibet poenitentes à quibus suis pec-
catis & censuris absolvere possunt: extra quē
articulum Sacerdotes cum nihil possint in
casibus reseruatis, id vnum poenitentibus
persuadere nitantur, ut ad Superiores & le-
gitimos iudices pro beneficio Absolutionis
accedant.

Quid, si Superior longè absit, & com- Quæstio
munionis tempus aduenerit, quid con- XXXVI.

*filij ineundum est poe-
nitenti?*

Si nullum sit periculum scandali, differri Respōsio
poterit & Communio & Confessio; Si

G 2

verò

Caput III. De Qualitate

verò magnum aliquod oborturū esset scandalum, poterit suo Parocho confiteri tam reservata, quàm alia, & eius consilio uti, promittēs se velle postea à Superiori Absolutionem petere; & sic cōmunionis particeps fieri poterit.

Quaestio Si Superior adsit, & non fuerit tutum
XXXVII. illi confiteri, nec copiam absoluen-
di facere Inferiori; quomodò sibi con-
sulet poenitens?

Responsio. QVotiescūq; eiusmodi occurrit perplexi-
tas, ut licitum sit, nō confiteri Supe-
riori, tametsi inferiori nolit cōcedere facul-
tatem absoluen-
di, poterit Eucharistiae par-
ticeps fieri, haud secus, quàm si absolutus es-
set; Quia in tali casu censendus est non ha-
bere copiam Confessionarij: Caueat tamen
poenitens, ne friuolam non confitendi causam
pro legitima habeat.

Quaestio Potestne Sacerdos cōfitens, ne sigillum
XXXVIII. Confessionis alterius reuelet, pecca-
tum aliquod in Confessione sua
propria reticere?

Responsio. NON modò potest, verumetiam neces-
sitas ei incumbit, ne sua Confessione al-
terius Confessionis sigillum reuelet. Verbi
gratia,

gratia, Sacerdos aliquis absoluit Episcopū à simoniæ labe, quod nō erat facultatis ipsius, quod peccatum, si suo manifestaret Maiori; illicō cognosceret, Episcopum simoniæ crimen patrasse; eiusmodi, inquam, peccatum alterius per cōfessionem cognitum, in Confessarij cognitionem, ne per Confessionem quidem, traducere potest.

Strictius enim obligat præceptum, de non reuelanda Confessione, quàm præceptum de Confessionis integritate. Et si daremus, vtriusque præcepti par esse vinculum obligandi; attamen illud, quod sæpius aliter se habet, nec observatur semper, ei debet cedere, quod nunquàm aliter se habet, & perpetuò religiosè seruatur. Iam constat multis ex causis, nō retinendam esse Confessionis integritatem; semper verò Confessionis figillum. Quare hoc in casu amputandum potius est aliquid de integritate Confessionis, quàm vt accusatione nostri, Confessionis alterius reueletur figillum.

Quid, si Sacerdos sit Confessionis reuelator; licebitne eam diuidere?

*Quæstio
XXXIX.*

SI Sacerdos flagitiosus sit, aut ebriosus, vt probabiliter timeretur graue periculum, ne poenitentis per ebrietatem reuelet peccatum, nec adsit alius, cui tutò confiteri possit;

Responsio.

G 3

fit;

Caput III. De Qualitate

fit; tunc illud peccatum, cuius reuelationem timet, silentio obruere potest.

Verum, quamuis flagitiosus fuerit Sacerdos, aut ebriosus; non tamen cuius pro suo arbitrio permissum est, statim Confessionem diuidere, nisi iam antea constet, Sacerdotem hunc aliorum peccata reuelasse. Alioqui enim omni poenitenti daretur occasio malè cōfitendi; cū aliquid cernit aut suspicatur in Sacerdote reprehensione dignum.

Adhuc improba Sacerdotis vita nunquā poenitenti facultatem præbet, aliquid mutandi circa Sacramentum Poenitentiae, nisi quando probabiliter creditur in eiusmodi detrimentum poenitentis cessurum, quale Christus noluit, ut aliquis per Sacramentum sustineret. Cū autem nemo hactenus à Sacerdote flagitioso detrimentum passus fuerit per reuelationem peccatorum; nō est temerè suspicandū, quod peccata, quamuis flagitiosi sint, vel ebriosi, peccata velint reuelare.

Questio
XXXX.

Admittitne etiam Confessio diuisionem ratione temporis?

Responsio.

DVPLICI nomine diuidi potest Confessio ratione tēporis. **P**RIMO, quando tam proluxa est Confessio, ut vno tempore finire nequeat, quo casu postea redibit poeni-

pœnitens, & Absolutio differetur ad finem
vsque Confessionis.

SECUNDO, in hora mortis, quando,
priusquàm Cōfessio absoluitur, infirmus vo-
ce, vel rationis vsu destituitur: Tum enim,
si vel vnum tantum veniale peccatum pro-
tulerit signo vel verbo, absoluendus est ab
omnibus.

Quid sentiendum de Confessione ho- Quæstio
minis obliuiosi; si aliquod omi- XLI.
serit peccatum, eritne
iteranda?

DVbium non est, quin omnes ex præcepto *Responsio.*
Diuino teneantur confiteri omnia mor-
tifiera peccata cum circumstantiis in infini-
tum aggrauantibus, quorum memoriam
habent. Quod cum ita sit, necessarium est
pœnitentem in recollectione peccatorum, vi-
tæ conditionem considerare; quia aliæ fun-
ctiones ad alia peccata, ferè maiore occasio-
nem præbent. Iuuat consideratio temporis
& locorum, dum recogitamus, quo tempo-
re, quibusue locis diuersari solemus; expen-
dendū vitæ consortium, & cum quibus no-
bis consuetudo familiarior intercesserit; vt
mortalia semel in mentem reuocet; aliòqui
Confessio inutilis fuerit.

In illis tamen delictis, quæ affectum ve-
hemen-

Caput III. De Qualitate

hementius commouent, qualia sunt, quæ ad inuidiam, libidinem, vel iram pertinent, citò à personis reuocanda est animi intentio; ne curiosa, & diligens de commissis consideratio nouæ tentationis fomentum suggerat.

Neque omninò necessarium est, vt tam diu in peccatis inquirendis hæreat quis, donec certò ipsi constet, quòd ex quacunq; diligentia adhibita, nullum aliud peccatum mortale ipsi in mentem veniret: Sed sufficit diligentia facta ad arbitrium poenitentis cū voluntate cōfitendi oblita, quando in mentē venient; quamuis ipsemet poenitens probabiliter putet se potuisse plura inuenire, si prolixiorē inquisitionem fecisset.

Diligenti itaque semel facta inquisitione, si tanta fuerit mortalium varietas, vel si simplex poenitens tam obliuiosus sit, vt memoria tenere, vsque ad Confessionem nequeat; Sed probabiliter metuat, se partem eorum obliuioni traditurū; tenetur quantum potest elaborare, vt qua potest cōmodiore via, eorum memor sit, si sine graui damno suo, vel proximi, vel periculo in anima, corpore, vel fama fieri possit.

Quare, si vti poterit characteribus ignotis, vel signis, quæ nemo intelligat (si fortè Confessio scripta fuerit inuenta) ad talia signa pingenda tenetur; aliòqui Confessio non vacabit culpa, cū nihil periculi inde sit

fit euenturum, si quispiam inuenerit char-
tam.

Si verò tanta sit simplicitas poenitentis, vt
ne id quidem possit, & peccata tã sint enor-
mia, vt illi aut proximo magnum sit metu-
endum damnum; nequaquam ad scriben-
dum Confessionem tenetur: Sed sufficit ea
confiteri, quorum memor esse poterit, &
Confessio reputatur integra, & idcirco non
iteranda, licet complura per obliuionem o-
miserit peccata. Christus enim ad integrita-
tem Confessionis neminem obligare voluit
cum tanti damni periculo.

*Quando poenitens legitima de caussa ne-
quit integrè confiteri; quo tempore
tenetur hunc supplere
defectum?*

*Quaestio
XLII.*

QUaecunque peccata mortalia inter con-
fitendum oblitus est poenitens, non
antè tenetur confiteri, quàm iterum tempus
aduenerit cõfitendi. Quòd si tamen pro sua
deuotione ante id temporis cõfiteri placue-
rit, propter alia scelera interim commissa, nì
nouì peccati reus esse velit, tenetur omnia
oblita confiteri.

Responsio.

At in reliquis casibus, in quibus legitima
de caussa aliquod peccatũ mortale dissimu-
latur, quamprimum se offert commoditas

Caput III. De Qualitate

& Sacerdotis copia, cui sit absoluendi potestas illicò prioris Confessionis tenetur supplere defectum; nec differenda est Confessio in articulum vsque mortis, aut Quadragessimæ tempus.

Huius differentia ratio est: Nam omit- tens oblita, sufficientem de omnibus pereg- it Confessionem, quorum tunc subibat recor- datio: Qui verò secus, & prudens aliquod præterit peccatū, nondum planè cōfessus est.

Questio
XLIII.

*Sempërne Confessio integra est fru-
ctuosas, vt nunquàm sit
iteranda?*

Respōsio.

SANè haud infrequenter contingit poenitentem integrè confiteri; nullum tamen fructum Absolutionis consequi.

Ac **PRIMO** quidem, si poenitens, ma- iori excommunicatione ligatus, absoluetur à peccatis ab illo, cui deerat facultas absoluē- di ab excommunicatione: Nemo enim à peccatis absolui debet, qui membrum Ecclē- siæ non sit, cuiusmodi Ius per excommuni- cationem peccator amisit.

SECVNDO, inutilis est Cōfessio, si poe- nitens mortalium instituens Cōfessionem, non antea legitimè fuerit contritus, neque sufficienter attritus.

TERTIO, si poenitens peccatis morta- libus obnoxius, ea confiteatur sine vlla præ- para-

paratione & inquisitione necessaria, ad omnium suorum mortalium indagacionem, etiam iteranda erit Confessio.

POSTREMO, si poenitens crassa, & inculpabili ignorantia laboret circa articulos Fidei, vel precepta Decalogi; ignorans videlicet ea, quæ omnes fideles scire tenentur, priusquam ad Sacramentorum susceptionem admittantur.

Cessatne etiam certis ex causis simpliciter obligatio confitendi, sicut obligatio integrè confitendi? *Quæstio XLIIII.*

*R*espondetur. Quamvis interdum legitimis de causis liberetur poenitens à Confessionis integritate; nihilominus tamen semper ad aliquam suorum peccatorum manifestationem Sacerdoti faciendam obligatus permanet: Nam, cum duo extent precepta, vnum de confitendo, alterum de integrè confitendo; si hoc impleri nequeat à nobis, ad illud alterum obligamur, ut ea scilicet peccata confiteamur, quæ nullo modo integritatem Confessionis impediunt.

Adhæc, si demus, vnum tantum de Confessione peccatorum promulgatum esse preceptum (quemadmodum innuere videtur Cap. Omnis vtriusq; sexus &c.) non tamen inde conficitur, si ab omni parte non valeamus id obseruare, nos ab eo in vniuersum li-

Caput III. De Qualitate

beros esse: Nam, ut de Quadragesimali ieiunio, vnicum extat præceptum; qui singulis diebus ieiunare nequit, pro virium facultate ad aliquorum saltem dierum ieiunium obstringitur, & non ab omni ieiunandi necessitate liberatur: Ita quoque poenitens usque adeò non est ab omni Confessione immunis, si sibi aut aliis periculosa sit Confessio integra; quin vigore præcepti de confitendo, nihilominus teneatur ea confiteri, quorum Confessio nemini queat obesse.

Quæstio XLV. Estne absoluedus, qui in articulo mortis, vi morbi impeditus, integrè confiteri non potest?

Responsio. **Q**uandocunque peccatum aliquod infirmus in illo articulo, vel voce, vel nutu explicat in particulari, quantumcunque veniale sit, si ultra progredi non valet, est Sacramentaliter absoluedus. Et ratio est, quia illa Confessio, postquam est expressio peccati in particulari, de quo Sacerdos iudicare potest, caret vitio diuisionis: Nam si aliqua est causa legitima diuidendæ Confessionis, nulla esse potest alia, quam impossibilitas, quæ à natura procedit, non etiam mala voluntate.

Nec satis est, respondere, quòd tum contritio illi sufficiet apud DEVM: Nam euenire posset, ut ille solùm sit attritus, qui per-

Sacramentum fieret contritus; nec tamen illicò subueniri illi oportet per Eucharistiam, & cum ius habeat ad Absolutionem, quam denegare, ingens foret sacrilegium cum iniuria coniunctum; eo præsertim articulo, quo, in re dubia in eam partem inclinandum est, ut Ecclesiasticis subsidiis exeunti ab hac vita succurratur.

Estne is infirmus, qui quidem aliqua contritionis signa in genere edit; Veruntamen nec voce, nec nutu in particulari aliquod peccatum exprimere potest, absolueudus?

Quæstio XLVI.

INFIRMVS, qui aliqua contritionis signa præfente vel absente Sacerdote dederit, Sacramentali ritu ab omnibus peccatis absolueudus est. Id quod probatur iis, quæ sequuntur vrgentibus ac firmis argumentis.

Responsio.

PRINCIPIO, hanc sententiam confirmat Canon Cõcilij Carthaginensis quarti, vbi sic definitur: Is qui in infirmitate poenitentiam petit, si casu, dum ad eum Sacerdos inuitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit; dent testimonium, qui eum audierunt, & accipiat Poenitentiam. Et si continuò credatur moriturus, reconcilietur & infundatur ori eius Eucharistia.

Con. Cartha. 4. 26. q. 6. capit. Is qui.

R V R S V S, hunc in modum statuitur:

G 7

Si per

Caput III. De Qualitate

De Confe- Si per se respondere non possunt, cum vo-
cra: dist. 4. luntas eorum suum testimonium dixerit,
Ca. agro- baptizentur; similiter & de poenitentibus
tantes. agendum est.

Concil. A- P R A E T E R E A, Concilium Arausica-
raus. c. 12. num statuit: Subito obmutescens, inquit,
& Baptismum & Poenitentiam accipere po-
test; si voluntatis praeteritae testimonium
habeat.

Si quis dicat, hos Canones intelligendos
esse de publica Poenitentia, non etiam de Sa-
cramentali; huic occurrendum est, nequa-
quam accipi debere de Poenitentia publica,
cum expresse cautum sit, ne cuiquam in hora
27. q. 7. ca. mortis, Poenitentiae qualitas imponatur. Cum
Ab infir- ergo hi Canones iubeant imponi Poeniten-
mis. tiam; mentionem quoque faciant manuum
impositionis, atque adeo infirmos Euchari-
stiae participes esse velit; clarissime constat,
non de publica illa Poenitentia, sed Sacra-
mentaliter intelligendos esse.

Neque magnopere militat contra hanc
sententiam, quod eiusmodi infirmus nullam
iudicio Sacerdotis materiam subiiciat: Nam
per hoc ipsum quod nonnulla contritionis
promat signa, Sacerdotemque expetierit,
satis superque materiae est Sacerdoti ad iu-
dicandum de poenitente.

Si hominis obliuiofi Confessio rata tum
in Ecclesia, tum etiam coram DEO habetur,
licet post

licet post diligentem conscientiae discussionem, memoriam ipsius fugerit peccatum; quidni & infirmi Confessio censebitur legitima, cum per naturae vires supra modum affectas steterit, quò minùs singulare aliquod peccatum in Sacerdotis notitiam potuerit traducere.

Cæterùm tria sunt duntaxat propter quæ requiritur in Sacerdote singulorum peccatorum cognitio: PRIMVM est, vt de voluntate poenitentis; num Sacramenti particeps esse velit, constet. SECVNDVM est, vt possit pro diuersa criminum ratione salutarem iniungere satisfactionem: TERTIVM, vt contra reciduum efficax adhibeat remedium. Posterioribus duobus locus non est in agonizantibus cum morte, & de voluntate poenitentis per edita signa satis constat. Nihil ergo obstat quò minùs Sacramenti Absolutione DEO & Ecclesiae reconciliari possit.

Sacerdos itaque ad infirmum accersitus, primum omnium, si fieri potest, audiat eius aliquod peccatum in particulari. Quòd si ita inualuerit infirmitas, vt voce destitutus sit; studiosè obseruet signa; an aliquod præ se ferant Confessionis desiderium, & tunc ne dubitet absoluerè. Si verò neque loqui neq; nutu, aut signo quoquam manifestare valet, Confessarius astantium quærat testimonium

Caput III. De Qualitate

monium de aliquibus contritionis signis, quæ si adfuerint, absque scrupulo potest absolui.

Porro si quis subito in phrenesin incidat, aut apoplexiam, alioue morbo corripiatur, quo totum corpus & mens stupeat, & nulla poenitentiae dederit signa; huic impendenda non est Sacramentalis Absolutio: Sacramentum tamen extremæ Vnctionis poterit ei conferri.

Quaestio
XLVII.

Quomodo Confessio debet esse secreta?

Responsio. CONFessio peccatorum, publica quidem esse potest; plurimum tamen ad conseruationem eius in Ecclesia facit, vt sit secreta. Id quod hac ratione probatur: Legem naturæ lex gratiæ non destruit, sed perficit; lex autem naturæ docet & admonet, ne occulta verendaque crimina in publicum, nisi via iuris ad eorum vindictam proferantur. Lex autem gratiæ Diuinæ iubet omnia peccata, etiam occulta cōfiteri. Ergo inde colligitur, Confessionem debere esse secretam; aliōqui renuente natura, aut homines confiteri nolent; aut non nisi violentissimè possent ad Confessionem adduci; cū tamen Diuina prouidentia iuxta cuiusque naturam & ingenium suauiter omnia disposuerit.

Igitur cū hæretici nos interrogando perurgent,

perurgent, vbi secreta Confessio in Euangelio reperiatur instituta, satis nobis est respondere, in Euangelio collatas esse Ecclesiæ clauēs, & potestatem remittendi peccata omnia, quæ DEVS remittit: Ergo omnia, etiam occultissima cordis, & hoc non nisi per iudicium, quod causæ cognitionem requirit, & eius naturæ est, ne occulta in publicum proferantur. Ergo in Euangelio est secreta Confessio instituta.

Licetne absenti Sacerdoti per nuntium confiteri?

Questio
XLVIII.

NEquaquam: Quia forum Confessionis debet esse secretum, & nemini tenetur homo reuelare peccata, nisi Sacerdoti.

Responsio.

SECUNDO dico, quod non est licitum, hoc modo confiteri, nec talis Confessio, si fiat, potest esse Sacramentalis, nec Sacerdos potest talem absolvere, nec est rationi conforme: Quia Confessio debet esse forum secretissimum; nam licet Confessio publica quoque esse possit; tamen quia Sacramenta non sunt contra legem naturæ, secundum quam non licet publicare peccata, idcirco Confessio secreta sit oportet, secundum naturæ leges, & non ratione clauium.

Ratio igitur, quare talis non debeat absolui, est; quia Sacerdos ad legitimè absoluum certus esse debeat, non modò, an il-

G 3 la pec-

Caput III. De Qualitate

la peccata poenitens admiserit; verum etiam an firmum conceperit propositum cauendi in futurum peccatum. Per nuntium autem de horum neutro ipsi certius quicquam constare potest, cum nuntius mentiri possit, & poenitens mutauerit sententiam, nec serium habeat propositum, abstinendi à peccatis.

Quaestio *Potestne quis per Interpretem Sa-*
II. *cerdoti praesenti confiteri?*

Responsio. **E**T si propter periculum famae & scandalum nemo obligatur ad confitendum per interpretem; certum tamen est licere cuique linguae ignaro confiteri peccata in praesentia Sacerdotis per interpretem, quae utique Confessio valida erit, & conferri poterit Absolutio: Est enim diuersa ratio, quam de internuntio. Quia quando internuntius refert peccata Sacerdoti, poenitens non est praesens; per interpretem autem signo & nutu ostendit poenitens, se eius reum esse, quod interpretes dicit; & sic est verum Sacramentum. Et interpretes omnino tenentur occultare peccata, quae audiuit.

Quaestio *Teneturne interpretes tam arcto vincu-*
L. *lo ad sigillum Confessionis, quam*
Sacerdos?

Responsio. **R**espondent aliqui Theologi, quod non: Nam interpretes, inquiunt, non fungitur munere

munere audientis, vt Sacerdos, sed loquentis. Quare cū interpret non stet à partibus Sacerdotis sed pœnitentis; ad sigillum seruandum nō magis quā ipse pœnitens obstringitur, qui sua peccata celare sub sigillo non obligatur. Adiecerim præterea aliam rationem; quod cū Confessio per interpretem non sit necessaria, nihil mirum, si DEVS tanto rigore non compulerit interpretem, quanto Sacerdotem.

Fatendum tamen, quod si interpret Confessionē patefaceret, acriter esset puniendus, licet non illo rigore iuris, quo Sacerdos.

Potestne quis scripto confiteri?

Absens absenti per literas non potest confiteri, neque si confiteatur, potest absolui à peccatis. Ratio huius est, quod Confessio est actus personalis, quo homo præsentī Sacerdoti loquitur. Quapropter licet ab ex-communicatione, & ab aliis censuris possit homo per literas absolutionē à Romano Pontifice petere, & obtinere; tamen Absolutionē sacramentalem peccatorum non nisi præsens per Confessionem.

Accedit & alia ratio, quod Confessio debet esse talis, per quam Sacerdos certus fiat, talia peccata pœnitentē fecisse, quin etiā per quam possit eū conuincere. Confessio autē per epistolā non est huiusmodi: Nam Sacerdos non est certus, an literæ illæ sint veræ an fictæ; imò posset postea pœnitens negare suas esse. Adde,

Questio

LI.

Responsio.

Absolutio
à censuris
per literas
obtinetur.

Caput III. De Qualitate

Luc. 17.

Adde, quòd si eum per rescriptum absolueret, fortasse iam tunc poenitens mutatus esset animo, ita vt indignus esset Absolutione, aut fortasse vita defunctus. Ideoque eorum exemplo, qui à lepra curati, iussi à Christo sunt ostendere se Sacerdotibus, docetur corporali præsentia confitenda esse Sacerdoti peccata, non per nuntium, non per scriptum, aut epistolam manifestanda, sed facie ad faciem.

Si verò quis in præsentia Sacerdotis scripto confiteatur, fieri potest dupliciter. Vno modo, vt poenitens scriptum tradit Sacerdoti, qui legat, nihil poenitente voce, aut signo affirmante. Et hæc quidem Confessio eadem præfata ratione non est valida; quoniam per illas literas nihil poenitens affirmat.

Si verò, cum singula peccata Sacerdos legit, poenitens dicat, se fecisse illa, vel nutu capitis, si mutus sit, annuat; tum est vera Confessio, quia locutioni æquiualeat.

Quæstio
LIII.

*Teneturne mutus per scriptum
confiteri?*

Responso. Non: Quia eiusmodi Confessio ex genere suo non est secreta: Quod enim scriptum est, licet manu teneas, potest Sacerdos subripere, vel tu ex incuria perdere, & multò erit minùs secretum, quam quod eorum interprete

prete profer. Atqui licet Confessio, si publicè fiat, etiam sit vera & legitima: attamen necessarium non est, ut quis sua scelera in publicum deducat; quia Christus, cuius iugum suave est, & onus leue, noluit ut peccata nostra periculo infamiae nostrae exponeremus, & nonnunquam mortis, si publicitus essent nota.

Matth. 11.

Licetne nutu confiteri?

Quaestio

LIII.

Responsio.

TAm linguae ignarus, quam mutus, qui de religione Confessionis eruditus est, tenetur meliori, quo potest, modo nutu confiteri. Et ratio est, quia nutus pro vocibus seruiunt; quapropter pari iure, & mutus & loquens ligantur. Dixerim autem meliori modo, quo possit, non quidem quod teneatur summam diligentiam adhibere exquirendi effingendique nutus, quos Sacerdos intelligat: Sat enim est illam praestare, quae iudicio prudentum in re graui adhiberi debet. Verum si quis potest voce intelligibili confiteri, & non confitetur; tametsi Sacramentum consistat, si integrè confiteatur per nutus: peccat tamen & abutitur donis à DEO sibi datis.

Quonam ritu est facienda

Confessio?

Quaestio

LV.

Responsio.

Magna cum humilitate fieri Confessio debet, utpote quae non ipsi tantum Sacerdoti,

Caput III. De Qualitate

Psal. 50.

Gen. 3.

1. Pet. 5.

Matth. 13.

Ioan. 13.

Iacob. 1.

1. Cor. 12.

cerdoti, sed DEO, cuius vice in terris ille fungitur, medio Sacerdote fit. Peccator igitur cum lachrymis & gemitu seipsum accuset, non excuset: neque superbo corde, & elata ceruice scelera referat, sed humili, animoq; contrito; quoniam, ut ait Dauid: Cor contritum, & humiliatum DEVS non despicit. Neq; culpam in alium quenquam, vel in ipsum Diabolum, se excusando reiiciat, uti primi omnium parentes, Adam, scilicet, & Eua, fecerunt, dum ille vxorem, sibi à DEO datā, crimineretur, & ita ipsum, qui dederat, DEVM quodammodo accusando, impeteret; hæc verò culpam omnem in serpentē reiceret. Quāq; enim Diabolus ad scelera, & facinora nos, suggerendo, tentandoque impellat; nos tamen Diuino, quod nobis adest, auxilio, liberoq; arbitrij, voluntatisq; consensu, abdicare à nobis tentationē ipsam possumus. Itaq; si peccamus, nos ipsos, qui consensimus, Diuinamq; opē, ad repellendas tentationes malas, nō inuocauimus, non hominē aliquem, aut Diabolum, & quod impium est, DEVM ipsum criminemur: Nā DEVS intentator, ut inquit Apostolus, malorū est, nec finit nos tentari supra id, quod possumus, sed facit cum tentatione prouentum.

Flexis igitur genibus plerunque Confessio fieri debet, & ita Natalem Episcopum, hæresi quondam pollutum, illam fecisse, ex Eusebio Cæsarensi constat.

Idipsum

Idipsum prodit Augustinus, dum ait, Re- Augustin.
fistit mihi filius pestilentiae, & erubescit ge- hom. 49.
nu figere sub benedictione DEI.

Antiquissimum autem hoc institutum fuisse, & Apostolorum coepisse tempore, Dionysius Areopagita, Pauli Apostoli discipulus, 6. ad Demophilum quendam reprehendit, quod peccatorem coram Sacerdote pro consequenda venia peccatorum procidentem, repulerit, & inflicto etiam calce abiecerit. Similia leguntur apud Tertullianum & Sozomenum.

Dionys. Areopag. ep. 6. ad Demophilum.
Tertul. lib. de poenitentibus.
Sozom. li. 9. hist. tripart. c. 35.

*Licetne peccatori simul pluribus
Sacerdotibus confiteri?*

*Quaestio
LVI.*

Responsio.

Licet, Augustino teste, qui inquit. Quantum quis pluribus confessus fuerit in spe veniae, facilius remissionem assequitur. Si vero aliquid obstar, quod minus id fieri posset, maximè id esset fama poenitentis, quae per hoc exponitur periculo pereundi; verum hoc non obstat, tum quia omnes illi tenentur sigillatam habere Confessionem illam, ac si unicuique eorum seorsum facta esset: Tum etiam, quia fieri potest, peccata illius peccatoris aliòqui esse publica, quae quidem ipse potest in foro contentioso publicè confiteri; Igitur (à fortiori) id potest occultè pluribus Sacerdotibus.

Deinde modus ille secretus in fauorem peccato-

Caput III. De Qualitate

peccatorum fuit institutus, cui ipse peccator cedere potest, si non aliud maius damnum inde timeatur.

Licet itaque pluribus simul confiteri, & talis Confessio Sacramentalis est, validaque erit Absolutio secluso obice: Si enim plures Sacerdotes possunt simul eandem hostiam consecrare, ut certum est; quare igitur non poterunt simul eundem peccatorem absolvere?

Deinde Confessio per interpretem facta, aut aliò qui tertio assistente, sciente, vel nesciente ipso confitente, ex sententia omnium Sacramentalis est, etiam si secretissimè non fiat. Igitur, quòd Confessio fiat pluribus, aut coram multis, non impedit veritatem Absolutionis subsequenter.

Nec obstat, quòd forum poenitentiae debet esse secretissimum, nam hoc non variat essentiam Sacramenti, quod in Absolutione consistit. Nec etiam vim praecepti habet, ut solus quis confiteatur; sed benigna ac clemens est expositio praecepti, sine qua noluit Ecclesia peccatorem ad confitendum obligare, ut Doctores sentiunt plerique.

*Quaestio Satisfacitne quis plenè & cum fructu
LVII. praecepto Ecclesiae de confitendo, qui
omnia sua peccata, sed sine poeni-
tentia, Sacerdoti confitetur?*

Nequa-

Nequaquam : Nam præter Confessionis integritatem, requiritur etiam in poenitente vera cordis poenitentia. Id quod Concilium Tridentinum his scripturæ testimoniis confirmat : Proiicite à vobis omnes iniquitates vestras, in quibus præuaricati estis; & facite vobis cor nouum, & spiritum nouum. Et certè si quis illos Sanctorum clamores considerauerit : Tibi soli peccaui, & malum coram te feci : Laboraui in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectum meum; lachrymis meis stratum meum rigabo; & alios huiusmodi, facile intelliget, eos ex vehementi quodam antea vitæ odio, & ingenti peccatorum detestatione manasse. Haftenus Concilium.

Responſio.

Cōc. Trid.

Ses. 14. c. 4.

Ezech. 18.

Pſal. 50.

Pſal. 6.

Itaque præter cessationem à peccato, & nouæ vitæ propositum, veteris vitæ odium requiritur & detestatio perfecta. Cuius ratio est; quia nemo à Sacerdote efficacem assequitur Absolutionem, nisi quem DEVS etiam verè absoluerit: Absoluitur autem nemo, qui caret omni peccati detestatione, iuxta illud Christi: Nisi poenitentiam egeritis, omnes simul peribitis. Luc. 13.

Præterea Ecclesia obligat in Cap. Omnis vtriusque sexus &c. omnes Christifideles, in peccatum mortale post Baptismum lapsos, ad semel in anno peragendam Confessionem, quam Christus instituit apud Ioannem: Quorum remiseritis peccata &c. Ioan. 20.

H.

DEVS

Cap. III. De Qualitate Confessionis.

DEVS autem Confessionem instituens, cum obliget peccatorem ad vocalem Confessionem Sacramentalem ex cordis poenitentia procedentem; Hinc fit vt Ecclesiae praecepto de confitendo non satis fiat, qui non ita, vt DEVS instituit & iussit, confitetur, nimirum cum vera cordis poenitudine.

Ad hec, non praecipit Ecclesia quamcunq; Confessionem, sed Sacramentalem, quaeque fit cum spe veniae & Absolutionis coniuncta, non modò ab Ecclesia, verum etiam à DEO: Ad hoc enim praecipitur, vt poenitens deposita peccatorum sarcina, non ad sui ipsius condemnationem mensae coelestis particeps fiat. Vt autem hac fruatur, non satis est integrè confessum esse; nisi etiam omninò sua peccata ex animo fuerit detestatus: Itaque vt praecepto Diuino & Ecclesiae satis fiat; & ne iudicium sibi manducet & bibat poenitens: integra omnium scelerum Confessio, cum seria cordis detestatione necessaria est; aliòqui Confessio inutilis erit, nec profuerit quicquam; nisi fortè ad Ecclesiasticae poenae euitacionem.

1. Cor. 11.

CAPVT

CAPVT IIII.

De Confessionis Defectibus.

Estne aliquis abusus in Confessione?

Quaestio

I.

Responsio.

N I H I L est in Ecclesia tam sanctum, & tam Diuinè institutum, quo mali & iniqui homines non abutantur. Christi satisfactione, quam is pro abolendis totius humani generis peccatis, cum tanta sanguinis effusione egit in cruce; reperirine aliquid sanctius, & Diuinius potest? Non profectò: Et tamen homines, qui sensus, non Spiritus ductum sequuntur, in occasionem carnis, & desidia, illam accipiunt; & ita quod ad vitam institutum remedium est, fit venenum ad mortem. Idem quoque multis modis in Poenitentiae Sacramento euenire posse, neminem dubitare existimo.

D. Ambrosius reprehendit eos, qui nullam aliam poenitentiam agunt; nisi quod se Sacramentis tantum abstinere, eosque miseros interea appellat, qui cum deberent eam agere, vt communionem acciperent, nolunt tamen, vt non communicent.

Ambr. de poeni. dist. 1. cap. Sunt qui,

H 2

Alibi

Caput IIII. De Confessione

Ambro. in Alibi inuehitur in eos, qui, cum à Sacer-
Apol. Da- dotibus corripuntur, peccatum suum ag-
uid, cap. 2. grauant, dum illud negare cupiunt, aut de-
fendere: Asserens, quòd eorum lapsus ibi fit
maior, ubi spernitur correctio.

Gre. hom. Gregorius malos Sacerdotes, qui iniuste
26. super il ligant, absoluuntque homines, taxat; cum
la verbalo- non cauillarum merita, sed voluntatis dun-
anis: Quo- taxat suæ motus sequuntur.

rum remi- D. Augustinus Auxilium Episcopum re-
feritis &c. prendit, quòd vna Anathematis sententia,
Aug. Au- omnes vnius domus animas, etiam quæ non
xilio Episc. peccauerint, indistinctè percussit.
epist. 75.

*Quæstio Potestne Confessio esse vera, integra,
II. valida, & per quam satisfit Eccle-
siae præcepto, & nihilominus
gratiæ expers?*

Respösis. Confessio est vel virtutis Pœnitentiæ pars,
vel est ipsius Sacramenti pars. Si priori mo-
do consideremus Confessionem; nequit esse
informis, id est, sine gratia: Propterea quòd
omnis virtutis actus meritorius sit; meri-
torius autem absq; gratia esse non potest. At
si consideretur, vt est pars Sacramenti Pœni-
tentiæ, contingit eam esse validam, veram,
& secundum substantiam, integram: nihilo-
minus tamen gratia vacuam, & ad salutem
inefficacem. Quod probatur.

PRI.

PRIMO, quia Confessio, pro ut est pars Sacramenti, nihil aliud est, quàm quædam accusatio, qua homo suam conscientiam Sacerdoti clauibus Ecclesiæ fungenti fideliter manifestat. Potest autem peccator in peccato persistens, cuncta sua peccata fideliter Sacerdoti patefacere, subdendo se illi, ut remedium ei prouideat. Ergo potest Confessio esse informis; nempe ut sit impletio præcepti absque effectu gratiæ.

DEINDE, omnia reliqua præcepta possunt impleri sine gratia, quoad substantiam actus, ut tradit tota Patrum Theologia. Igitur & præceptum Confessionis, & reliquorum Sacramentorum.

INSUPER, Baptismus cum proposito peccandi, atq; idcirco sine gratia susceptus, est verum Sacramentum, quod nullo casu iterari debet: Igitur & Sacramentum Pœnitentiæ; quod probatur: quia tam hîc, quàm in Baptismo, Sacramentum, & res Sacramenti, id est gratia, sunt res distinctæ; ita ut vna impleri queat sine altera. Fieri ergo potest, ut pœnitens dispositus sit duntaxat ad percipiendum Sacramentum, & non ad gratiæ susceptionem.

VLTIMO, si præceptum Confessionis non posset impleri absque gratia; ipsa Confessio magis turbaret conscientias, quàm serenaret; cum nemo sciat, sitne in gratia, vel extra gratiam. Vnde pœnitens semper foret an-

Caput IIII. De Confessionis

ret anxius, satisfecissetne præcepto Confessionis, necne.

Notandum etiam est, quòd nullum aliud Sacramentum dicitur informe, etsi effectu careat, sed inefficax. Nam etsi omnia sint causa gratiæ: Nullum tamen eandem in se recipit; quia eorum materia est res extrinseca, quæ gratiæ capax non est. Huic verò est peculiare, quòd dicatur informe; quia eius materia, quæ sunt actus poenitentis, possunt informari gratia & charitate, quæ sunt effectus Sacramenti: atque idè dum Sacramentum est inefficax, dicitur informis esse Confessio.

Quæstio
III.

Vnde provenit Confessionis informitas?

Responsio. QVOD Confessio frustretur aliquando gratia, in causa esse potest, vel Confessarius, vel ipse poenitens. Confessarius quidem; si aut absolvere non intendat, aut verba Absolutionis non proferat. Veruntamen si poenitens vera præditus fuerit contritione, licet non consequatur gratiam virtute Sacramenti: attamen pro ratione suæ humilitatis, obedientiæ, & contritionis, iustificationis gratiam obtinebit.

Poenitens verò causa esse potest informis Confessionis, si ipse se ad gratiam percipiendam non

dam non legitimè præparauerit. Vnde deficiente præparatione, deficit effectus Sacramenti.

Quibus in casibus Confessio fit informis, gratiaq; destituitur?

Quæstio
IIII.

Responsio.
ID fieri potest ex parte poenitentis compluribus modis.

PRIMO, quando quis putat se fecisse debitam diligentiam, quam tamen non fecit. Hic enim cum sua illa credulitate absolutus, implet præceptum Ecclesiæ, & excusatur à nouo peccato, & nonnunquam etiã vi Sacramenti consequitur gratiam.

SECVNDO, cùm quis accedit cum dolore contritionis, ratus, se habere firmum propositum emendationis, quod tamen non habet; sed tantùm conditionatum, quale est; velle hoc vel illud facere, vel omittere, si aliquo modo fieri posset. Et hic casus est frequentissimus, in quo confitens satisfacit præcepto, licet gratiam non consequatur.

TERTIO, si quis non oderit peccatum supra id omne quod detestandum est: Is quidem satisfaciet præcepto Ecclesiæ, gratiam tamen non consequetur. Obligatur enim poenitens, cùm se offerunt rerum malarum comparationes, peccatum supra omne malum fugere ac detestari.

QUARTO, si quis ea, quæ requiritur, H 4 careat

88 *Caput III. De Confessionis*

careat dispositione, atque de eo doleat: Satisfacit is quidem præcepto; sed gratia frustratur.

POSTREMO, si poenitens, dum se ad Sacramentum præparat, aliquam committat negligentiam, quæ non sit mortalis: Fieri potest, ut satisfaciat præcepto, non etiam recipiat gratiam.

Notandum est autem, contritionem, & attritionem non differre intentione, vel remissione, ut quidam opinati sunt; sed inter se discriminantur subiecto. Nam detestatio peccati sub ratione Diuinæ offensæ, sub quacunque intentione, etiam minima, est legitima contritio, etsi fiat speciali DEI auxilio, sufficit sola ad gratiam. Si autem procedit ex viribus naturæ, per se quidem non sufficit; putatur tamen sufficere cum Sacramento.

Ediuersò quoque dolor etiam intensissimus, metu Gehennæ, aut alterius incommodi conceptus, est attritio, non contritio; & proinde per se sine Sacramento non sufficit ad salutem.

Deinde, ut verbo absoluam, is est, & dicitur verè contritus; qui odit peccatum virtutis amore: attritus, qui odit idem peccatum, formidine poenæ. Est autem inter cetera difficilimum discernere; num dolor de peccato, oriatur ex virtutis amore, an formidine poenæ.

Quid

*Quid requiritur in poenitente, ne in-
formis sit Confessio, & Sacerdo-
tis Absolutio inefficax?*

*Quaestio
V.*

SI quis huius Sacramenti fructus particeps
esse velit, *PRIMO* necessaria est cordis
poenitentia. Omnis enim homo (inquit Au-
gustinus) qui suae voluntatis arbiter constitu-
tus est nouam vitam, scilicet gratiae, inchoa-
re non potest, nisi poeniteat eum veteris vite.

Responsio.

August. de
consecrat.
dist. 4.

SECUNDO, non sufficit atteri siue de-
testari peccatum, propter ipsius turpitudi-
nem, Gehennae metum, aut similem aliquam
causam: Sed conteri oportet, hoc est, pecca-
tum odissè debemus propter *DEVM* opt.
max. indignis modis à nobis offensum. Hoc
patet ex illo *Esaia*: Ad quem respiciam, nisi
ad pauperculum contritum corde, & tre-
mentem sermones meos? Quod autem hac
contritio ex amore *DEI* debeat proficisci,
& non ex metu supplicij tantum, clarè atte-
stat *S. Augustinus*: Sine amore (inquit) *Augu. lib.*
DEI consequetur veniam, sine quo nemo de Confes.
vnquam inuenit gratiam?

TERTIO requiritur firmum animi propo-
situm à peccatis abstinendi eorumque occasio-
nes vitandi. Est enim Poenitentia, iuxta com-
munem omnium Orthodoxorum Patrum
sententiam, praeterita mala plangere, & plan-
genda iterum non committere.

H 5

Quem.

Caput IIII. De Confessionis

Quemcunque hunc in modum suorum poenitet peccatorum; licet non sit vehemens, siue intensus admodum, & per longum tempus durans dolor: attamen abunde sufficit, cum ex opere operantis, tum ex opere operato, ad gratiam consequendam. Confirmatur huius rei veritas ex Cap. Qualis de Poenitentia. Vbi dicitur: Quantulacunque & quantumlibet breui tempore gestam poenitentiam DEVS acceptat.

Qui verò hac à nobis exposita contritione caret; etiam si à Sacerdote absoluitur: Fructum tamen Absolutionis nullum, neque etiam iustificationis gratiam obtinebit.

*Quaestio Cum attritio bona sit; & à DEO:
VI. nonne peccatori ad iustificationem sufficit?*

Responsio. SCIO attritionem malam non esse, nec hominem facere hypocritam, maioremque peccatorem, (vt calumniantur haeretici) sed DEI donum esse, ac Spiritus sancti impulsus; praesertim si adsit spes veniae, & peccandi voluntatem excludat: attamen ad iustificationem usque peccatorem non perducit sine Sacramento Poenitentiae; sed tantum ad DEI gratiam, in Sacramento Poenitentiae obtinendam, disponit.

Si itaque attritus desiderat obtinere gratiam re-

tiam remissionis peccatorum: necessarium est, ut attritio vertatur in contritionem. Fieri autem hoc potest duobus modis.

PRIORE, si non modò Gehennæ metu; sed ex dilectione DEI, peccatum incipiat odisse. Ad iustificationem enim, si quid aliud maximè, requiritur charitas: Quemadmodum testatur Paulus: Si tradidero corpus meum ita ut ardeam; charitatem autem non habuero, nihil prodest &c. 1. Cor. 13.

POSTERIORE, si attritioni, quam diximus, accedat Sacramentum Absolutionis, etiam in perfectam contritionem transibit; nec minoris erit efficaciam, quam contritio, cui adiunctum sit votum Confessionis.

Confessio informis cum Absolutione incipitne esse fructuosa, recedente fictione? *Quaestio VII.*

DVOBUS modis Confessio potest esse informis: Vno modo, ut sit repetenda: Altero modo, ut nō sit iteranda. Priori modo iteranda est, si poenitens careat intentione se Clauibus Ecclesie subiiciendi, & Sacramentum Absolutionis percipiendi: Sed vel tantum iocatur, vel etiam irridere studet. Hoc in casu à Diuino Confessionis praecepto nemo liberatur; cum etiam Baptismus absque intentione susceptus, nullus sit. *Responsio.*

H 6

Rursus

Caput IIII. De Confessione

Rursus si fiat absque omni dolore, & peccati detestatione; etiam sublata fictione nunquam reuiuiscit. Nam cum præter cæteras virtutes, quibus ornatur Confessio, etiam debeat esse accusans; ubi nulla apparet contritio, nulla etiam est accusatio; sed nuda duntaxat peccatorum narratio, unde ita inefficax redditur; ut etiam debeat iterari.

Præterea, si quis Confessionem ex intentione mutilet extra casus à iure permisso: ea prorsus inutilis est, nec per subsequenter contritionem reuiuiscit; quia secundum substantiam integra non fuit.

Quin & si quis ex notabili & culpabili negligentia, discussionis non integrè confiteatur: Aut etiam, si integrè confiteatur, & non, sicut oportet, de peccatis doleat, cuius doloris defectus facile deprehendi possit à poenitente: eius quoque Confessio nulla est, & iteranda, propterea quod non censeatur esse integra.

Verum si poenitens aliquo dolore peccati fuerit affectus, ac confiteatur cum aliquo etiam proposito emendationis vitæ; quamuis talis detestatio cum eiusmodi proposito non sufficiat, etiam cum Sacramento ad gratiam obtinendam: valida tamen erit Confessio, & per veram succedentem contritionem reuiuiscet, gratiamque conferet.

Nam

Nam huius Sacramenti, & Baptismi eadem est ratio, id quod disertis verbis testatur Concilium Tridentinum, dum inquit: Est autem hoc Sacramentum Pœnitentiæ lapsis post Baptismum necessarium, ut nondum regeneratis ipse Baptismus. Si itaque Baptismus recedente fictione, siue impedimento sublato, quò minus fuerit efficax, vim suam exerit in baptizatum, tollens peccatum originale, atque omnem pœnæ reatum: proculdubio etiam Sacramentum Pœnitentiæ, ubi vera subsequuta fuerit contritio, peccatorum remissionem operabitur.

Cōc. Trid.
Sess. 14. c. 2

Quòd autem Baptismus, recedente fictione, suum sortiatur effectum; præterquàm quòd sit cōcors omnium Theologorum doctrina, etiam comprobatur autoritate Augustini: Tunc enim (inquit) valere incipit ad salutem Baptismus, cum illa fictio veraci Confessione recesserit, quæ corde in malitia, vel sacrilegio perseverante, peccatorum ablutionem non sinebat fieri.

Aug. lib. 1.
de Bapt. cōtra Donat.
cap. 12.

Quæ verba etiam referuntur in Can. Tūc valere, de Cōsec. dist. 4.

Neque hanc sententiam labefactat, quòd Absolutionis verba iam præterierint, evanuerintque; atq; ideo nullam operandi vim habeant: Hoc enim & de Baptismo asserere licet; cum tamē fides Catholica doceat, sublato per contritionem impedimento, peccatum originale tolli. Quare, si pœnitens postea ex animo detestetur peccatum propter DEVM offensum: Sacramentum Absolu-

H 7 tionis

Caput IIII. De Confessione

tionis illi proficuum esse incipiet ad scelerū condonationem; nec superiora peccata tene-
tur iterum subiicere Clauibus Ecclesiæ; sed
sufficiet fictionem confiteri, nimirum, quod
vel imperfectum existimet fuisse dolorem,
aut diligentiam in examinanda conscientia
non satis accuratam.

Quæstio *Estne informis Confessio sic valida, vt*
VIII. *non sit necessario iteranda?*

Respōsio. **N**EC omnis informis Cōfessio est valida,
nec rursus inualida, & inutilis. Iudiciū
verò, vtrum valida sit, necne, non satis ex eo,
quod informis sit; sed ex causis potiùs, ob
quas informis est, sumitur. Quæ quidē par-
tim ex Sacerdotis absoluentis, partim ex cō-
fitentis defectu petendæ sunt.

Quæstio *Quando, propter Sacerdotis absoluentis*
IX. *defectum, Confessio informis*
& iteranda est?

Respōsio. **A**Ntequàm soluatur hæc quæstio, scire
oportet, quanam in Sacerdote absoluen-
te necessaria sint, vt valida sit eius Absolutio.
Requiritur enim in absolvente potestas Or-
dinis Sacerdotalis: Si enim Sacerdos non sit,
remittere peccata non poterit. Solis enim
Sacerdotibus collata est huiusmodi Potestas
remittendi peccata, iisque solis, quo tempo-
re ad

re ad Sacerdotium promouentur, dicitur: Ioan. 20.
Quorum remiseritis peccata &c.

SECUNDO, requiritur in eisdem Potestas iurisdictionis super absoluendum. Id quod patet ex Concilio Florentino, declarante; Sacerdotem non posse quenquam à peccatis absolvere, nisi iurisdictionē habeat, vel ordinariā vel commissā super absoluendū.

TER TIO, requiritur in Absolutione Scientia, quā scilicet sciat, qua forma uti debeat, ut verè absoluat; aliōqui, si id nesciat, quo pacto verè valeat absolvere, nō apparet.

QUARTO, requiritur in eodem Intentione, sicut requiritur in ministro cuiuscunq; Sacramenti, qua deficiente, nullum est Sacramentum.

Igitur inter hæc omnia, si vnum aliquod desideretur in Confessario: Absolutio erit inualida. Hoc est, si Cōfessarius careat Potestate ordinis & iurisdictionis; si Formā ignoret Absolutionis, aut eam corrumpat; si Intentionem non habeat absoluendi: Confessio semper inualida est, & idcirco iteranda.

Super est aliud impedimentum ex parte Sacerdotis, de quo in sequenti Quæstione.

Estne Absolutio à Confessario excommunicato, nominatim denunciato, planè nulla, & ideò talis Confessio iteranda?

Quæstio
X.

Con-

Caput IIII. De Confessionis

Responsio. **C**onfessarius excommunicatus nominatim denuntiatus, tentans quenquā solvere, vel ligare, nihil facit, & absolutus ab eo, quantumvis bona fide confessus sit, tenetur aliam legitimam Absolutionem quarere: Quomodo enim, q̄ ipsemet ligatus est, alios poterit solvere, aut ligare? Absolutio itaque impensā ab excommunicato denuntiato est nulla, non solum propter obicem, quem illi confitens ponit, communicando cum illo; sed etiam ob defectū potestatis propinqua, quam talis excommunicatus non habet; quatenus priuatus non est, qui solum generaliter est excommunicatus, cuius gesta ratione publici officij vim obtinent.

Vnde sequitur, quod particulariter excommunicatus, non potest morientem absolvere, nec moriens tenetur ei confiteri. Vnde tunc si alium non habeat Confessorem, perinde est; ac si copia Confessoris destituatur, quandoquidē ille excommunicatus propinquam potestatem non habeat ad soluendum quenquam: Tunc enim satis erit, si DEO confiteatur, quanquam excommunicatus in illo articulo necessitatis, possit à quolibet nō praeviso absolui.

Quaestio **Reddūtne malitia Confessarij, quemad-**
XI. **modum excōmunicatio, Absolutionem**
inualidam, ita vt sit iteranda?

Nequa-

NEquaquam: Quia non potest aliquis, *Respōsio.*
quantumcunq; pollutus sit, Sacramen-
ta Diuina polluere. Idcirco ab eo (quousque
iudicio Episcoporum reprobetur) commu-
nio percipienda est.

Facit huc etiam ratio; quia Sacramenta
Ecclesiae non merito ministrantium inni-
tuntur, sed Christi institutioni, & meritis
eiusdem; quemadmodum Baptismus, à cri-
minoso Sacerdote ministratus, & Euchari-
stia à malo Sacerdote confecta, vera atq; om-
nibus numeris perfecta sunt Sacramenta.

Deinde, si Absolutio Sacerdotis, qui est
excommunicatus (saltem generaliter) valet;
quid ni valebit impensa ab eo, qui nullo mo-
do est excommunicatus, quamuis peccato
mortali sit obnoxius?

Quaestio
XII.

*Estne Confessio facta Sacerdoti, qui
ignoret inter lepram, et non lepram
distinguere, inualida, &
iteranda?*

CONFESSIO facta Sacerdoti adeò pec- *Respōsio.*
catorum omnium ignaro, vt nequeat
inter mortiferum scelus et peccatū leuiuscu-
lum distinguere, planè inualida est & iteran-
da. Veruntamen, si poenitens eius est erudi-
tionis, vt ea ipse internoscere valeat, ac di-
stinguere; non ita multum refert doctus an
indo-

Caput IIII. De Confessionis

indoctus fuerit Confessarius. Confessio enim rata erit, neq; iteranda.

Vna tamen hinc obseruanda venit cautio; nimirum, cum poenitēs aduertit Confessariū non intelligere peccatorum diuersitatem, vt eum instruat de peccati grauitate, seipsum accusans, quod huius aut illius generis peccatum lethale commiserit. Quare, si quis ita confiteatur: hominem occidi, & rectē; eod, quod is prior meum interemerit patrem. Huius vana est Confessio, propterea quod Confessarium mittat in errorem.

Si verò tam poenitēs, quàm Confessor iuxta ignorēt peccatorum eorum discrimina, quæ communiter ignorantur, talis ignorantia non impedit. Nulli enim contingit inter omnia peccata scire de quolibet, an sit mortale, vel non.

Si autem ignorantia sit magna eorumq; criminū, quæ à paucis ignorantur, (vt quod iuramentum falsum, vel quod vindicare se de iniuria accepta non sint peccata) crediderim profectò, quod teneretur iterare Confessionem: Quia cum Confessarius non intelligit peccata illius; sanè neque ille confiteri censetur. Nam quomodò imponer poenitentiam, aut quomodò absoluet eum, cuius peccatorū grauitatē discernere nequit?

Quæstio
XIII.

*Estne Confessio facta Sacerdoti quidē,
sed non aduertenti ad peccata confitentis, valida, vel iteranda?*

Sine

Sine dubio ex quacunque causa non aduertat peccata poenitentis, est Confessio iteranda. Sed tamen poenitens potest ignorare inuincibiliter; an Confessor audierit, nec ne, Si tamen constaret aliquo pacto, quod Confessarius, vel non audiuit, vel non intellexit peccata, omnino tenetur iterare Confessionem, eo quod eiusmodi non habeat peccatorum cognitionem, ut de iis aliquam iudicii sententiam ferre queat.

Responsio.

Quando propter defectum poenitentis Confessio informis, inualida, et iteranda est?

Quaestio
XIIII.

Quoties confitens ponit obicem ipsi Absolutioni. Id autem contingit tripliciter.

Responsio.

PRIMO, si excommunicatus sciens & prudens confiteatur, petatque à peccatis absolui Sacramentaliter. Tum enim peccat contra interdictum Ecclesiae; quia non videntur se ferre haec duo; scilicet, quod sit aliquis excommunicatus, & quod durante excommunicatione, se ingerat Sacramentorum participationi. Excommunicatio enim est extra communionem positio, maxime Sacramentorum.

SECUNDO, si deest poenitenti intentio suscipiendi Sacramentum Ecclesiae, Confessio, etiam si fuerit integra, necessario debet iterari. Si enim in administrante Sacramentum requiritur intentio: sanè multò maiori ratione ea desideratur in suscipiente.

TER-

Caput IIII. De Confessione

TERTIO, cū Confessio per se, & ex intentione diuisa est.

QUARTO, vbi nulla prorsus est detestatio peccati, quæ aliquo saltem modo sit attritio, eiusmodi Confessio nulla est, & inualida. Nam Confessio est legitima peccatorum declaratio, per modum accusationis. Vbi autem nulla est contritionis scintilla, ibi Confessio nullam habet accusationis imaginē; sed similis est historicae narrationi: quippe quæ nihil aliud sit, quàm simplex peccatorum enumeratio. In omnibus illis casibus confitens ponit obicem Absolutioni: ideoq; Confessio eius inualida redditur, & iteranda est.

Quæstio XV. Semp̃erne & necessariò diuisa Confessio est iteranda?

Responsio. SI diuisio Confessionis de industria fiat, iustaque causa destituatur, peccatum est; & ita confitens si absoluitur, vsque adeò nullum fructum percipit, vt se noui sacrilegij reum faciat.

SECVNDO, si verò Confessio diuidatur scienter ob causam excusantem; vt, si integre fieri non potest sine periculo corporis, vel animæ, vel famæ &c. tunc licitè secatur, & ita qui confitetur, non ponit obicē: quare & Cōfessio valida est, & nō iteranda; quamquam maneat obligatus peccator, quæ sub-

ticit,

ticuit, seu occultauit peccata, tempore debito confiteri; cum id citra periculum facere poterit commodè.

TERTIO, si obliuio in causa sit, cur Confessio minùs integrè fieri potuerit. Cum autem obliuio bipartita sit, distinctà oportet adhibere responsionem. Nam obliuionis causa potest esse, vel segnis & perfunctoria conscientiae examinatio, vel praecessit sedula ipsius disquisitio, & praeterea nullum occurrit memoriae peccatum. Si prior obliuionis causa heret in poenitente, & sit periculum mortis, aut tempus communionis instet, nec extra scandalum praetermitti possit, tunc si de peccatis doleat, simul & de negligentia debitae discussionis; in tali casu ob articulum necessitatis, quia non superest sibi tempus conscientiam discutiendi, debet absolui, & valet Absolutio. Probat, quia si non esset absoluendus, id còtingeret, vel maximè, quia ponit obicè secundo Confessionem; sed hoc locum non habet, quia in hac diuisione duo praestat, scilicet, confitetur peccata, quae memoriae occurrunt, & ea, quae non occurrunt, non confitetur: Sed peccata, quae occurrunt, confitendo, non peccat, & ea, quae non occurrunt, non confitendo, non peccat; quia obliuio eù excusat. Negligentia etiam praeterita nō obstat, quia huiusmodi negligentia per poenitentiam; de ea habitam, excusatur, nec aliud potest ille peccator agere in tali

tali

Caput IIII. De Confessionis

tali articulo necessitatis positus. Igitur impendenda est ei Absolutio ob necessitatem, & valida erit, nec tenebitur postea, si periculum euadat, eadem peccata iteratò confiteri; quāuis teneatur supplere negligentia priorē, diligenter discutiendo cōscientiam suam, vt postea confiteatur plenē & integrē.

Extra articulum verò necessitatis, qui ex obliuione, ex negligentia proueniēte, Confessionem partitur, quamuis doleat de priori negligentia, non venit absolendus, & si absoluitur, Confessio est inualida. Ratio, quia cū ipsi superfit tempus ad conscientia discutiendam, & eam discutere non vult, sed petit absolui, eo ipso ponit obicem Absolutioni ob Confessionis diuisionem, quę causa est vt iterari debeat.

Si denique Confessio diuidatur ex ignorantia, siue iuris, siue facti, qua credidit, nō esse peccatum, quod fecit, cū tamen reuera peccatū esset; tunc iterum distinguatur; quia vel talis ignorantia, ex qua peccatum illud fecit, fuit inuincibilis, vel non: Si primum, quamuis poenitens illud non confiteatur, vt peccatum, nec velit de illo, vt de peccato, conteri, non est illi deneganda Absolutio, si aliud non obstat, de quo post, & Absolutio impensa erit valida, nec est iteranda talis Confessio: Si verò talis ignorantia fuit culpabilis, & nolit de illo peccato conteri, nec illud confiteri, tunc culpabiliter diuidit,

uidit, & ponit obicem, nec absoluendus venit. Quare Absolutio sic impensa, erit vana & Confessio iteranda.

Cum Sacerdos scit, confitentem peccatū aliquod commisisse, et tamen videt eum illud ex obliuione inculpabili non confiteri; teneturne confitenti illud in memoriam reuocare? Quæstio XVI.

Distinguendum est. Vel peccatum illud fuit solum in offensam DEI commissum, vel etiam in damnum proximi. Responsio

Si primum, non tenetur Confessarius illud peccatum oblitum cōfidenti in memoriam reuocare: quamuis ei esset valde utile. Verbi gratia. Commisit confitens fornicationem, vel adulteriū, vel incestum, vel blasphemiam contra DEVM vel Sanctos; vel votum, vel iuramentum, sine alterius damno, violauit &c. non tenetur Confessor sciens confitentem illius peccati inuincibiliter oblitum certiorē facere.

Ratio est, quia id necessarium foret, vel ad integrè confitendum, vel ad consequendum veniam à DEO & Ecclesia: Vel demum, vt p peccatis admissis satis fieret. Sed nihil horū locū habet in pœnitente, qui per obliuionē culpa vacantem aliquod prætermittit.

Non primum, quia ad integritatem Cōfessionis seruandā, satis est, si peccator omnia mortalia,

Caput IIII. De Confessionis

mortalia, quæ, præmissa debita discussione conscientia, memoria eius occurrerint, confiteatur, paratus reliqua, cum recordatus fuerit, confiteri.

Nec secundum, quia cum talis confitens omnia gnauiter fecit, quæ ad remissionem obtinendam tam à DEO, quam ab Ecclesia facere tenebatur, dignus est, qui à DEO, & ab Ecclesia absoluator; cum ex parte sua nullum sit impedimentum. Igitur, ut consequatur veniam, non est necessaria talis instructio.

Nec tertium, ut scilicet, satisfiat offenso; quia, quantum ad culpam, iam satisfecit per contritionem; quantum ad poenā, iam ex parte satisfacit per Confessionem; satisfactorius quod ad aliam partem per alia opera, vel in Purgatorio soluturus, nec plus ab eo DEVS offensus exigit. Igitur superuacaneū videtur eum instituere de peccato, cuius citra culpā nullam habet memoriam.

Si verò peccatum sic oblitum, cesserit in damnum proximi, ex quo orta fuit obligatio restituendi, vel proximo, iniuste læso, satisfaciendi, ut si Confessionario vidente confitens ille proximum iniuste diffamaret, aut rem eius per vim, seu clam abstulerit; tunc Confessarius tenetur de peccato oblito huiusmodi poenitentem instituere, ut proximo satisfaciat, per eum iniuste læso; alioqui Confessario imputabitur culpa prætermissæ satisfactionis.

tisfactionis: Quoniam ei incumbit non solum confitenti, quæ illi necessaria sunt, suggerere; quandoquidem illi se subiicit, paratus, quod necessarium esse dixerit, adimplere; sed etiam alterius tertij damnum vitare, quando commodè potest.

Potestne confitens, qui peccatū aliquod mortale commisit ex ignorantia, putans videlicet, non esse peccatum, & in eadem ignorantia persistens, illud non confitetur, nihilominus absolui?

*Quæstio
XVII.*

HIC iterum adhibenda est distinctio de qualitate ignorantia: Nam si fuit vincibilis, peccauit, & tenetur illud cōfiteri, quod cum non faciat, & Absolutionem petat, peccat mortaliter; ac proinde, si absoluetur, peccat absoluens, & Absolutio est vana. Confessarius tamen in casu tenetur illum veritatē edocere, vt ea cognita doleat, & confiteatur, vt dignus sit Absolutione.

Si tamen ignorantia fuit inuincibilis; quia, scilicet, vel nunquā audiuit, sciuit, aut legit, illud factum fuisse prohibitum; vel si audiuit, aut legit, pro viribus tamen laborauit, vt veritatem sciret, & à viris fidē dignis intellexit, non esse peccatum, itaque illud fecit, & cum eadem ignorantia inuincibili confitetur;

I

tetur;

Caput IIII. De Confessionis

retur; tunc si absoluitur, Absolutio vera est & rata.

Quæstio XVIII. Estne Absolutio impensa fidei confitenti valida?

Responsio. Confessio verè Sacramentalis non est, nec ex opere operato poterit unquā prodesse, si in obice peccati mortalis facta fuit. Pro quo particulariter ponuntur aliqua dicta.

PRIMUM. Quod confitenti necessaria est cordis pœnitentia, vt verè absoluitur. Hoc August. in patet ex Augustino, qui dicit: Omnis homo, Decret. de qui suæ voluntatis arbiter constitutus est, Consecrat. nouam vitam, scilicet, gratiæ, non potest inchoare, nisi pœniteat eum veteris vitæ. dist. 4.

SECUNDUM dictum. Ad cōsequendam peccatorum remissionē requiritur Cōtritio. Quod patet ex illo Esaiæ: Ad quem respiciam, nisi ad pauperculum, & contritum &c. Nihilominus, si pœnitens duntaxat sit attritus, habeatq; propositum à peccatis abstinendi cum spe veniam consequendi, & accedat Absolutio, verè cōsequetur remissionem peccati, quemadmodum definitum est in Concilio Tridentino.

Cōc. Trid. Sess. 14. Ca. 4.

TERTIUM dictum. Non satis est sic de commissis conteri, sed insuper necessariū est, propositū postmodum à peccatis abstinendi. Hoc patet ex definitione Pœnitentiæ à Patribus approbata: Pœnitentia est prætērita

rita mala plangere, & plangenda iterum nō
committere.

QVARTVM dictum. Non etiam satis
est sic dolere, nisi propter DEVM, summē
dilectum hominem poeniteat. Patet hoc ex
sententia Augustini, dicentis: Sine amore Aug. in li.
DEI consequetur veniam, sine quo nemo de Confes.
ynquam inuenit gratiam? Quasi dicat, non.

QVINTVM dictum. Qui sic poenitet,
etiam si non intensē, & per certum tempus
doleat, sufficiēter dispositus accedit, vt gra-
tiam, tam ex opere operantis, quā ex ope-
re operato consequatur. Hoc patet ex Cap. Cap. Qua-
Qualis de Poenitentia, vbi dicitur: Quantu- lis de Poe-
lancunque, & quantumlibet breui tempore nit. dist. 3.
gestam poenitentiam DEVS acceptat.

Qui autem non accesserit cum ea poeni-
tentia, quæ dicta est, fictus accedit, & indi-
gnus, qui gratiam Absolutionis assequatur.
Ac proinde, si de facto fictus huiusmodi à
Sacerdote absoluitur, verè non absoluitur;
cū nō vera materia Absolutionis subsistat,
vbi Confessio non ex vera cordis poeniten-
tia procedit, & per consequens huiusmodi
Confessio venit de necessitate iteranda.

Estne Confessio ob id, quòd confitens *Quæstio*
Pœnitentiæ prius iniunctæ ob- *XIX.*
litus est, iteranda?

I 2

Non

Caput IIII. De Confessione

Responsio. NON: Quia cum eo consistit, quod Confessio prius facta, simul & Absolutio, fuerit legitima & valida, & propterea non iteranda. Nam fieri potest, poenitentem cum debita contritione, & praemissa debita discussione conscientiae, absque aliquo impedimento fuisse suo proprio Parocho confessum; quae Confessio & Absolutio, proculdubio fuit valida, tam ex parte confitentis, quam absoluentis. Confessio autem & Absolutio semel legitime facta, non potest reddi inanis per peccatum, post committendum. Ac proinde, si postea succedat iniunctae poenitentiae obliuio: non inde fit, vt Absolutio, quae fuit valida, ita spoliatur suo effectui; vt vana fiat.

Si tamen peccator velit in hoc saeculo pro peccatis confessis satisfacere iuxta qualitatem, & quantitatem peccatorum, quae commisit, & iniunctae poenitentiae oblitus est; poterit eadem peccata iterum confiteri, ad finem hunc, vt debita poenitentia illi iniungatur: attamen hoc voluntatis est, non necessitatis; quia liberum est poenitenti, in hoc saeculo satisfacere, aut satisfactionem ad Purgatorium differre.

Quaestio XX. *Estne Confessio, cum necessario reiteranda est, particulariter & explicitè repetenda; an sufficit, in genere dicendo: Confiteor me omnia illa commisisse, quae olim vobis confessus fui?*

Si peccata tua iterum confitearis, sed alij *Responsio.*
Sacerdoti, tunc nō dubium, quin in par-
ticulari sit reiteranda.

Si autem fiat priori Confessario: distin-
guunt Doctores; quia vel peccata prius con-
fessa exciderunt à memoria illius Confessa-
rij, vel non: Si non, satis est Confessionem in
genere reiterare; secus autem, si à memoria
Confessarij exciderunt.

Potestne Confessio peccatorum legiti- *Quæstio*
ma & valida semel facta, nulla neces- *XXI.*
sitate compellente; sed sua sponte, à
pœnitente licite, & cum fructu
reiterari?

*D*istinguendum est de Confessione, & de *Responsio.*
Abolutione; cū vtriusque non par sit
ratio. Nam de Confessione nulla est quæ-
stio; quin possit eadem frequenter eidem, &
diuersis Sacerdotibus fieri: Nec dubium est,
huiusmodi iteratam Cōfessionem eorundē
peccatorū fructuosam esse ex opere operan-
tis, ratione humilitatis ipsius peccatoris; &
ratione reiteratæ contritionis: ex qua denuō
Confessio procedit; & ratione verecundiæ,
quam in ipsa peccatorum Cōfessione habet.
Et demū ratione consilij & correctionis,
qua ei Confessarius potest subuenire.

Clarissimum huius doctrinæ testimoniū
peti potest, tū à cōmuni Doctorum, et san-
ctitate

Caput IIII. De Confessione

etate eminentium virorum sententia, qui poenitentem cum spe veniæ suæ peccata sæpius confitentem optimè suæ salutis consulere decernunt: tùm etiam ex praxi Ecclesiæ, quæ non modò eorum, qui religioni alicui, ab Ecclesia approbatæ initiantur; verùm etiam & eorum, qui in sæculo permanent, vehementer approbat, atq; ad eam sedulò adhortatur.

De Absolutione autè iterata super iisdem peccatis, etiam cum distinctione respondendum est: Quia duobus modis potest iterari Absolutio eorundem peccatorum. Vno modo, reiterata Confessione; Alio modo, ea nõ reiterata. Et quidem, si Confessio non reiteretur; sed ea semel tantùm facta, reiteretur Absolutio bis, aut ter, aut pluries; tunc probabile est, talem Absolutionem nihil gratiæ adiungere superiori, haud secus, quàm si quis in eadem Missa plures hostias accipiat, nihilo plus gratiæ, quàm si vnam duntaxat acciperet, obtinebit.

Si tamen Confessio iteretur, simul & Absolutio; tunc talis Absolutio toties proderit, quoties Confessio iteretur, modò non ponat obicem ipse confessus. Sicut quoties dignè celebrat, toties illi proderit ex opere operato, Eucharistiam suscipere.

Dixi (nisi confitens obicem ponat) quia qui Confessionem reiterant, cum animo iteratam Absolutionem ab eisdem peccatis recipiendi, possunt huius consilij & propositi, dupli-

duplicem habere causam. Vel enim ex opinionis errore poenitens sibi persuadet, propter peccatorum multitudinem gravitatemque superiorem Absolutionem non satis efficacem fuisse. Hoc enim de Sacramentis sentire impium & infidelitati, aut haeresi proximum foret, & Absolutio nullius esset impedimenti.

Aut Confessionem iterant ex humilitate, & deuotione, quam ad huiusmodi Sacramentum habent, omni tali diffidentia, ceterisque impedimentis seclusis; tunc licite, & fructuose talis Confessio cum Absolutione, ut supra dictum est, iteratur.

Dic compendio: quando Confessio est irrita, & iteranda; quando rata, & non iteranda?

*Quaestio
XXII.*

Omnis Confessio ratione poenitentis irrita est, & iteranda.

Responsio.

Quae fit absque intentione suscipiendi Sacramentum.

Quae ex intentione mutilatur extra casus à iure permixtos.

Quae caret omni dolore, ac detestatione peccati.

Quae fit cum insufficienti dolore, cuius imperfectio à poenitente facile cognosci potest.

Quae fit sine iusta conscientiae discussione.

Ratione Confessionarij irritatur omnis Confessio, & iteranda est:

Caput IIII. De Confessionis

Si Cōfessarius careat Potestate ordinis, vel iurisdictionis.

Si non habeat voluntatem conferendi Sacramentum.

Si ipsius iurisdictionis per censuram Ecclesiasticam sit impedita.

Si Absolutionis formam non dicat.

Si Absolutionis formam corrumpat.

Si adeò sit indoctus, vt nesciat inter lepram, & non lepram distinguere.

Si excommunicatus sit.

Ratione satisfactiōis iterāda venit Cōfessio.

Si careat voluntate satisfaciendi. Huiusmodi enim pœnitens non habet voluntatem suscipiendi Sacramentum integrè.

Veruntamen, si quis initio statuat satisfacere; postea verò non impleat: illius Confessio non est iteranda. Sine pœnitentia enim sunt dona DEI.

Rom. 11.

POSTREMO, propter casus reseruos iteranda est Confessio. Vnde excommunicatus, si confiteatur priusquam absolutus est, illius Confessio planè irrita est.

Quæstio XXIII. Sūntne peculiaria quedam vitia, propter quæ, suo fructu spoliatur Confessio?

Respōsio. Sūnt fanè non pauca, ac PRIMO omnium Confessionem vitiat laus ex humili scilicet & diligenti Cōfessione quesita; vt si quis
ex

ex humili & pura Confessione laudem venetur. Quare, si quis hoc malo senserit se vulneratum, ne formidet in fine Confessionis vulnus detegere, vt salutarem obtinere valeat Absolutionis medelam.

SECUNDO, inutilem reddit Confessionem deriuatio peccati in DEVM. Est enim ferè nobis hoc vitiū agnatū, & ab Adamo transfusum in nos cū tota infelici hereditate, vt vitiū in alium deriuemus. Mulier (aiebat ille, DEVM videlicet reum facturus) quam dedisti mihi sociam, dedit mihi: quasi dicat: Nisi tu mihi sociam dedisses mulierem, non eram peccaturus. Sic veteres quondam Iudæi: Quare ieiunauimus, & nō aspexisti? Humiliauimus animas nostras, & nesciuiſti? Non est æqua via Domini; quasi DEVM iniquitatis, nō se violatæ legis reos constituentes.

Genes. 3.

Esa. 58.

TERTIO, alij peccati causam reiicunt in Diabolū. Sic illa dicebat: Serpens decepit me; quasi verò Diabolus homini nece sitatē inferre, aut ad peccatū compellere posset.

Gen. 3.

QUARTO, alij peruersitatis suæ noxā optimis DEI creaturis ascribunt. Quid enim aliud agunt, qui se, nescio quo Planeta, natos quiritantur; vt à furtis, vel scortationibus abstinere nō possint, quàm vt DEI creaturas, atq; in DEVM ipsarum Conditorem culpam detorqueant.

QVINTO, se ita natos esse aiunt alij; vt

I 5

nisi

Caput IIII. De Confessionis

nisi potent, sint morbum contracturi, nimirum corporis temperaturam ita mendaciter incusantes, ut cedat in blasphemiam Diuinam.

SEXTO, non desunt, nec defuerunt unquam, qui sibi hoc nomine placent, quod in peccati causam proferre queant suggestionem, blanditias, dona proximi, quibus expugnati, peccato victas manus porrexerint, quorum Confessio, cum non sit tam accusans, quam excusans, nullum sortitur effectum.

1. Cor. 10.

SEPTIMO, pro sua impudentia peccatorum pretextum querunt alij ex Diuini adiutorij subtractione. Sed impia horum est excusatio, cum Apostolus dicat: Fidelis DEVS, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis; sed faciet etiam cum tentatione prouentum. Verum est, desertum a gratia non posse abstinere a peccando: DEVS tamen suos ita conseruat, etiam orbatos gratia, cum per Angelos administratos tentationes amouet; ut facillimum sit in peccatum non rueri. Quapropter facessant cauillationes, apologia, & peccatorum extenuationes, ne blasphemiam in DEVM nos alligemus.

Sunt POSTREMO non pauci, qui suorum peccatorum Confessionem instituunt, suas potius depredicant virtutes, quam peccatorum se reos faciant. Aiunt enim Diuina fauente clementia, orationibus & alijs Christianae religionis officiis vacauit, me integrum a peccatis custodiui; praeterquam quod non satis
gratum

gratū me de beneficiis Diuinis animaduertam. Hi sunt similes Phariseo, cuius oratio in Luc. 18. sui præ aliis laude consumebatur.

QVOCIRCA, qui vult rectè confiteri, dicat oportet: Ego sum, q̄ peccaui; ego q̄ iniquitatē cōmisi; DEVS gratiā obtulit, s̄pius me liberauit: Ego tamē per meā improbitatē, ac summū nefas, in istud me crimē cōieci.

CAPVT V.

De Effectibus & Vtilitate Confessionis.

Liberatne Confessio à morte peccati? Quæstio

I.

Responsio.

PŒNITENTIÆ, in quantū est Sacramentum, præcipua pars est Confessio, quia per eā homo ministris Ecclesiæ se subdit, qui sunt Sacramentorum dispensatores. Deinde contritio votum Confessionis annexā habet, & satisfactio pro iudicio Sacerdotis, cui fit Cōfessio, imponitur. Et quia in Sacramēto Pœnitentiæ gratia infunditur, per quā fit remissio peccatorū, sicut in Baptismo: Ideò eo modo Confessio ex vi Absolutionis coniuncta, remittit culpam, quæ dicitur mors animæ, sicut & Baptismus. Quare Cōfessio dñi peccatorem à culpa liberat, eum à morte peccati liberare dicitur.

Caput V. De Effectibus et Utilitate

Quaestio II. Liberatne Confessio aliquo modo à poena?

Respōsio. Confessio simul cum Absolutione habet vim liberandi à poena dupliciter:

Vno modo, ex ipsa vi Absolutionis, & sic quidem liberat à poena aeterna, sicut etiam à culpa; manet tamen adhuc obligatus ad poenam temporalem; eò quòd inter illius poenae magnitudinem, nostrarumq; virium imbecillitatē vix vlla sit proportio. Veruntamen virtute clauium ita minuitur, vt etiā in hac vita pro ea plenē satisfacere valeamus.

Alio modo, Confessio diminuit poenam propter annexam erubescētiā. Vnde fit, vt quòd sepius quis confiteatur, eò minorē tolerabilioremq; sibi reddat poenam.

Quaestio III. Aperitne Confessio Paradisum?

Respōsio. A Paradysi introitu prohibetur quis, per culpā, & reatū poenae: & quia huiusmodi impedimenta Cōfessio amouet; vt ex dictis patet, ideò dicitur Paradisum aperire.

Quaestio IIII. Tribuitne Confessio spem salutis?

Respōsio. S Pes remissionis peccatorum nō est nobis, nisi per Christum, & quia homo per Cōfessionē se subiicit clauibus Ecclesiae, ex passionē Christi virtutē habentibus, ideò dicitur quòd Confessio spem salutis tribuit.

Preterea cūm per Confessionem peccator plurimas consequatur virtutes, & hæc spem salutis

salutis tribuant: non potest non Confessio iure optimo dici spem salutis ministrare.

Extenditne Absolutio Sacramentalis se ita ad peccata oblita, ut virtute eius homo æquè ab oblitis ac à confessis absoluat?

Quæstio
V.

VIRTUTE Absolutionis omninò etiā *Responsio.*
peccata oblita remittuntur, idque probatur multipliciter.

PRIMO, quia vnum mortale sine alio remitti non potest: Sed vel omnia simul remittuntur, vel nullum, ac proinde si Absolutio Sacramentalis remittit peccata confessā, oportet etiam & oblita remittat.

SECUNDO, si Sacerdos non remittit, nisi confessā, quandoquidem Christus dixit: Ioan. 20. Peccata, quæ vos remiseritis, erunt remissa, quæ autem non remiseritis, non erunt remissa; sequeretur quòd **DEVS** quædam peccata remitteret, & quædam non; cùm tamen impium sit, dimidiam à **DEO** sperare veniam; & certum sit, **DEVM**, quem sanat, perfectè sanare.

TERTIO, quia Absolutio Sacramentalis præstat gratiam ex opere operato: Sed gratia illa Sacramentalis equè repugnat peccatis oblitis in Confessione, sicut & confessis. Igitur omnia tam confessā, quàm oblita remittit huiusmodi Absolutio.

Cap. V. De Effectibus & utilitate

QVARTO, quia aliàs frustra esset Cōfessio in generali: Accusō me de aliis, quorum memoriam non habeo. Cuius contrariū habet communis vsus piorum hominū.

Quaestio Quānam Confessio peccatorum (paucis omnia complectendo) hominibus adfert utilitatem?
VI.

Responsio. Tanta est Confessionis peccatorum utilitas, ut sine ullis testimoniis, possit quivis homo sapiens facillè intelligere, eam fuisse consilio, numine, benignitate Spiritus sancti institutam.

PRIMUM enim, quantum ad salutem cuiuslibet valeat sui ipsius cognitio, verbis exponi commodè non potest: Ut enim sui ignoratio animum excecat erroribus, & superbum & insolentem efficit; ita humanae imbecillitatis, & miseriae recordatio ad sapientiae disciplinam mortales instituit.

DEINDE cum nemo possit, nisi per animi submissionem, Christi gratiam consequi; nihil est maiore cura, studio, sollicitudine curandū illis, qui Christi gratiam expetunt, quàm humilitatis istius, in qua est positum pietatis Christianae fundamentū, acerrimum studium, & acris in ea comparanda contentio. Hanc autem humilitatem excitat flagitiorum deformitas, oculis mentis & aspectui proposita, pudor ipsius turpitudinis

pitudinis admissæ, periculū, in quod effrenata mente ruebamus, animaduersum.

Ad hæc omnia in Confessione scelerum, atque flagitiorum continentur: Ea namque subministrat pœnitenti suiipsius cognitionem, humilitatis & modestiæ disciplinam, dedecoris admissi verecundiam, impendentis periculi metum. Per hanc Confessionem incentes eriguntur; torpentes stimulantur; elati deiiciuntur; imperiti consiliis salutari-bus admonentur. Hoc quidē planè constat, cū tempus appropinquat, quo hæc Confessio celebranda est, homines multò modestiores & continentiores effici.

Deinde quod frenum, ad sedandam, & comprimendam hominum potētum arrogantiam, & coërcendam temeritatē, & confidentiam, fortius iniici potest? Videmus enim Principes summos ad Sacerdotū pedes abiectos, eorum reprehensione perterriti, legibus coërceri, monitis erudiri, imperiis à libidine ad officium reuocari.

Hoc Sacramentum pudorem excitat, lachrymas elicit, adulteriis finem imponit, auersam pecuniam restituit, odium extinguit, pacem conciliat, furorem reprimat, vitam, & mores animi componit, & facit ut pœnitenti claudantur mortis, & inferni portæ; recuperetur gratia, & Sanctorum communio; serena ei fiat mens, & hilaris conscientia; animæ sanitas recipiatur,

Cap. V. De Effectibus & utilitate

piatur, & accepto à Sacerdote salutari consilio, ad ea poenitentiae satisfactionis opera peragenda se accingat, quae illum ab aeterna liberent damnatione, & in coelestem patriam aeterna cum felicitate recipiant.

Quaestio VII. Valétne Absolutio Sacramentalis Sacerdotis ad remissionem peccatorum, ita ut sit actus verè, & realiter iudicialis, verè, & realiter etiam praestans realem Absolutionem, vel ut declaret duntaxat, poenitentem iam absolutum?

Responsio. Absolutionem Sacramentalem esse proprii nominis actum iudicum, id efficientem in poenitente, quod verba designant; nisi aliunde impediatur certissima fide credendum est. Cuius rei locupletissimum extat testimonium in Concilio Tridentino, in Sessio. 14. cap. 9. haec verba: Si quis dixerit Absolutionem Sacramentalem Sacerdotis non esse actum iudiciale; sed nudum ministerium pronuntiandi, & declarandi, remissa esse peccata confitenti, modò tamen credat se esse absolutum, aut Sacerdos non serio, sed ioco absoluat, Anathema sit. Vnde colligitur in Absolutione poenitenti non solum remitti partem poenae debitae pro peccatis, & iam iustificatis augeri gratiam; sed & nonnunquam primam

primam gratiam per eam conferri, & accedentem peccatorem ad ipsam, ex iniusto fieri iustum; ex inimico amicum; & ex ingrato, & exoso, atque ad poenas æternas destinato, gratum DEO, & ipsius filium, & hæredem bonorum æternorum.

Quibusnam locis Scripturæ & rationibus realis hæc peccatorum Remissio, quæ fit per Sacerdotes, probatur?

*Quæstio
VIII.*

EX plurimis aliqua adducam.

PRIMO, non est dubium, quin Absolutio Sacerdotum verè præstet realem Absolutionem à peccatis; quia Christus dixit Apostolis: Quorum remisseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt. Habent igitur Sacerdotes potestatem remittendi peccata lethalia, & iustificandi peccatores; & aliquando verum est, eos remittere exitialia peccata, & ipsa à Deo retineri, quia retinentur, & nō remittuntur à Sacerdotibus. Non enim verè, & propriè remittuntur peccatoribus peccata, nisi, cum primò iustificantur, & ex peccatoribus, & DEO inimicis, iusti, & amici ipsius fiunt. Et cum dicit: Quorum remisseritis, remittuntur; vel cum pollicitus est eis: Quæcunque solueritis, soluta erunt; satis indicavit, non esse prius aut soluenda, aut remittenda,

Responsio.

Ioan. 20.

Matt. 16.

Cap. V. De Effectibus & Utilitate

tenda, aut saltem aliquando soluenda & remittenda in coelo, quam ab eis soluerentur, & remitterentur in terra. Nam si nunquam hoc erat futurum, potius fuerat dicendum: Quorum remisistis, remissa fuerunt, vel, Quae solueritis, soluta fuerunt.

SECUNDO, quia Sacramenta legis Euangelicae id efficiunt, quod significant, ut patet ex definitione Sacramenti: Sacramentum est, inuisibilis gratiae visibilis forma, sic, ut ipsius imaginem gerat, & causa existat. Similiter ex differentia Sacramentorum veteris legis, & nouae: Illa enim figurabant, & non operabantur, nec praestabant, quod significabant, ut patet de hostiis, quae pro peccatis fiebant, quae cum iustificationem a peccatis significassent, neminem tamen iustificabant iuxta dictum Pauli: Ex operibus legis nemo vnquam iustificatus est. Sed Sacramentum Poenitentiae significat per ipsum fieri remissionem peccatorum, ut ipsa forma Absolutionis ostendit. Quare eam non modo significat: Verum etiam efficaciter operatur.

Rom. 3.

TERTIO, DEVS peccata non remittit, nisi sint per Sacerdotes remissa, ipso dicente: Quorum remisistis peccata remittentur, & quorum retinueritis, id est, non remisistis, erunt retenta. In quo significat satis aperte, quod sententia Sacerdotis in terris praecedat sententiam DEI in coelis: Non

Ioan. 20.

Non enim dixit: Quorum remiseritis peccata, iam sunt remissa; sed remittentur in coelo. Quemadmodum alibi dixit: Quaecunque solueritis in terris, erunt soluta in Matt. 18. coelis, in quo innuit, quod sententia à Sacerdote in terris lata, approbabitur in coelo; approbatio autem sententiae præsупponit sententiam latam esse. Igitur falsum est, illam formam; Absoluo te, non significare aliud, quàm te absolutum esse ostendo.

Quod inde confirmari potest, quia si ille sit sensus Absolutionis, id est, te absolutum esse ostendo, quæro, à quo absolutum esse peccatorem ostendit, à D E O ne, an ab Ecclesia? Non secundum, cum antea ab Ecclesia absolutus non sit. Nec primum, quia tunc magis conduceret, peccatorem suam iustitiam confiteri Sacerdoti, quàm sua peccata; quia ut Sacerdos iudicet illum hominem esse à D E O absolutum, magis conuenit iustitiam talis hominis cognoscere, quàm vitia, & peccata ab eo commissa. Quandoquidem per opera charitatis meretur homo à D E O absolui, non per peccata. Cum igitur teneatur non iustitiam, sed sua peccata confiteri; sequitur, quod non ad id tenetur, ut iudicetur dignus, & à D E O absolutus, sed ut à Vicario Christi absoluator.

Quod iterum confirmatur, quia si Sacerdotibus nō est data maior potestas in hac re, quàm

Cap. V. De Effectibus & utilitate

quàm ad ostendendum, quis sit absolutus, seu absolutione dignus, sequitur, authoritatis supratactæ sensum esse; Peccata, quæ ostenderit esse remissa, quod videtur absurdum: Nam si remissio, per D E V M facta, præcedit remissionem seu sententiam Sacerdotis; nil igitur ad remissionem peccatorum agit, quòd Sacerdos postea ostendat illum esse absolutum, vel non.

Q V A R T O, Sacramentum Pœnitentiæ est secunda tabula post naufragium; sicut Baptismus est prima. Igitur sicut Baptismus actu liberat hominem à naufragio, præstando gratiam primam, ita & Pœnitentia Sacramentalis; aliòqui si homo semper est iustificatus, antequàm huiusmodi Sacramentum accipiat; quomodo convenit de hoc Sacramento dicere, quòd est secunda tabula post naufragium?

Q V I N T O. Si nunquam per Absolutionem Sacramentalem à Sacerdote prolatam, cõfertur peccatori prima gratia, igitur, quod absurdum nimirum est, institutio Sacramenti Pœnitentiæ non fecit lapsis faciliorem viâ reparationis, sed potiùs difficiliorem. Adiecta est enim necessitas Confessionis supra ea, quæ ante legem gratiæ requirebantur; neq; tamen per eam faciliùs venit ad gratiam, si nunquam in ea iustificatur peccator.

Si quis dicat, præcepto Confessionis difficiliorem nunc esse factam consequendæ salutis

lutis rationem, solemus istam difficultatem minuere, dicentes, eam difficultatem, hac, recompensatam esse, quod per eam multò facilius maioriq̃ue compendio, quàm olim, iustificari nunc possumus, ac sèpè iustificamur. At verò hæc responsio prorsus tollitur, neq; ei locus esse vllus potest, si nunquam hac via peccator redit in gratiam cum DEO.

SEXTO, qui peccatoribus, in extremis agentibus, vel negligentia, vel aliquo inepto scrupulo pœnitentiã negant, grauiter increpantur ab Ecclesia, & animarum homicidæ censentur, vt est videre in Decretis. Aliquando igitur confertur prima gratia peccatoribus per Sacerdotalem Absolutionem: Nam si nunquam ea per ipsam confertur, non est, cur homicidæ animarum cēseri queant, cū nullus ob ipsorum negligentiam, aut crudelitatem, pereat.

Decret. 26.
q. 6.

Nunquid SS. Patres, & veteres Doctores Ecclesiæ realem hanc peccatorum remissionem, quæ fit per Sacerdotes, etiam agnouerunt, & docuerunt?

Quæstio.
IX.

Maximè. Pleni sunt eorum libri testimoniis, quibus hanc suam sententiam testatam reliquere.

Responsio.

Hilarius Petro hanc auctoritatem elegantissimè

Hila. c. 16.
in Matth.

Cap. V. De Effectibus & utilitate

tissimè vendicat ex illis verbis: Tibi dabo claves regni coelorum, & quodcunque ligaueris super terram &c. Et quia hac in parte par est ratio de aliis Apostolis, & de omnibus Sacerdotibus, qui legitimè possunt Confessiones audire; haud dubiè quin & eadem ille de omnium ipsorum autoritate dicta esse voluerit.

Matt. 16. Verba Hilarij ad Petrum, cum extollit præmium, quod consecutus est per illam suam Confessionem: Tu es Christus Filius DEI viui, hæc sunt. O in nuncupatione noui nominis felix Ecclesiæ fundamentum, dignaq; ædificatione illius petra, quæ infernas leges, & Tartari portas, & omnia mortis claustra dissolueret. O beatus coeli ianitor, cuius arbitrio claves æterni aditus traduntur, cuius terrestre iudicium, præiudicata autoritas sit in coelo, vt quæ in terris aut ligata sint, aut soluta, statuti eiu dem conditionem obtineant & in coelo. Hæc Hilarius. Quæ manifestè docent, quod volumus: Nunquam enim per terrestre Petri iudicium præiudicata autoritas erit in coelo ad soluendum aliquem peccatorem, si nunquam Petrus, aut ipsius auctoritatem habentes, conferre queunt primam gratiam peccatoribus, vt idè soluantur à DEO in coelo, quia soluti sunt ab ipsis in terra.

Augustinus in libro contra quinq; hæreses. Neque eos audiamus, inquit, qui negant. Catho.

Catholicam Ecclesiam omnia peccata posse dimittere. Illi enim in Petro petram non intelligunt, & non intelligentes Ecclesiae datas esse claves regni coelorum, eas de propria manu amiserunt.

Et alibi. Per claves regni coelorum non dubitatur fieri remissio peccatorum. Aug. 2. de
adult. con.
iug. cap. 9.

Chrysostomus ex his verbis colligit, Apostolos potestatem quandam & gratiam spiritualem accepisse, ut remitterent peccata, & magnam esse dignitatem Sacerdotum, qui eandem habeant, ac tandem subdit. Etiam si pravi sint Sacerdotes, Dominus omnia per eos perficiet, & mittet Spiritum sanctum.

Theophylactus in eadem verba. Vide insuper Sacerdotum dignitatem, quod Divina sit. DEI enim est remittere peccata. Sic igitur illi honorandi sunt, ut DEVS. Nam quamvis indigni sint, quid hoc? Divinorum donorum ministri sunt, & gratia operatur per eos.

Cyrillus in illis commentariis, omni laude dignis, quos scripsit in Ioannem, quaestio- Cyril. in
Ioan. 12.
cap. 56. nem proponit huiusmodi: Qua ratione Divinae naturae dignitatem, ac potestatem discipulis suis Saluator eisdem verbis largitus est; Nam certe solius veri DEI est, ut possit a peccato homines solvere. Cui enim alij praevaricatores legis liberare a peccato licet, nisi legis ipsi auctori? Et continuo ipse sibi ita respondet. Quia certe absurdum non est, peccata remitti posse

Cap. V. De Effectibus & Utilitate

posse ab illis, qui Spiritum sanctum in seipso habeant: Nam cum ipsi remittunt, aut detinent, Spiritus, qui habitat in eis, per eos remittit, aut detinet.

Nunquam sanè, neque hanc questionem proposuisset Cyrillus, neque eiusmodi questionem subiecisset, si non pro certo habuisset, ex his verbis convinci, Sacerdotes verè & propriè ex autoritate sibi tradita, & ut ministros Spiritus sancti, posse peccata remittere.

Bern. serm.
1. in die A-
post. Petr.
& Pauli.

Et hoc est, quod Bernardus de Petro nobis commendat his verbis. Quid illo potentius, cui & terra obediuit, cum mortuos reddidit, & mare sub pedibus eius se calcabile præbuit; qui Simonem Magum spiritu oris sui in aëre attigit, qui claves regni coelorum tam singulariter accepit, ut præcedat sententia Petri, sententiam coeli? Taceo reliquos plurimos, qui in eandem sententiam scripserunt.

Quæstio X. Cum remissionem peccatorum homo in contritione consequatur, quomodo Sacerdotes dicuntur peccata remittere?

Responsio. PRIUSQUAM ad quæstionis decisionem veniam, nonnulla mihi absque argumentorum confirmatione, propterea quod perspicua.

spiciam & indubitam contineant veritatem, præmittenda sunt.

PRIMUM est, quod homo propter peccatum tres maximas incurrit calamitates: Quippe amicitia excidit Diuina, eius se inimicum constituit: Deinde fit reus æternæ poenæ, tunc perpetuus manet exul à regno cœlorum, quod sibi per peccatum occlusit.

SECUNDUM est, quod pro offensa, & iniuria **DEO** per peccatum illata, necessarium est illi satisfacere, nec potest homo aliter **DEO** satisfacere, nisi id reddat, quod Dominus ipse in satisfactionem exegerit, & interim dum huiusmodi satisfactio **DEO** non fit, non dicitur homo omnino à peccato liber.

TERTIUM est, quod **DEVS** à peccatore pro offensa contra eum commissâ duplicem exigit satisfactionem, scilicet interiorem, & exteriorem. Per primam debet se homo à peccato auertere, & ad **DEVM** conuerti, cum proposito exterioris satisfaciendi. Per secundam debet se homo **DEO** humiliare, per suorum criminum Confessionem, & ab eo veniam petere; quæ cum fieri non possint coram Christo localiter in terris habitante, cum in cœlis tantum visibiliter ad dextrâ Patris sedeat, opus est, ut fiant coram Vicario suo, quem in terris reliquit, cui in hac re vices suas commisit, hoc est, Sacerdoti.

K

cerdoti.

Cap. V. De Effectibus & utilitate

cerdoti, cui potestatem remittendi peccata concessit.

QUARTVM est, quod per primam satisfactionem, id est, cordis veram poenitentiam homo **DEO** reconciliatur, & consequitur **DEI** amicitiam, simul & remissionem poenę inferni. Ex quo fit, vt duo priora, quę diximus, damna euitet: Attamen homo manet adhuc exul à regno **DEI**, quod illi clausum erit tantisper, dum secundam satisfactionem adimpleat. Vnde ad hoc datae sunt Sacerdotibus clauēs regni cœlorum, id est, potestas remittendi peccata, vt per Sacerdotes huiusmodi potestate vtentes, & peccatores à suis peccatis absoluentes, eis regnū cœlorum, quod illis ob peccata priora clausum fuerat, aperiatur. Et hoc modo completur remissio peccatorum per huiusmodi Sacerdotalem Absolutionem, quę capta fuerat prius per contritionem.

DEVS igitur per contritionem remittit peccata, quantum ad maculam, & debitum æterni cruciatus; verum quod ad restitutionem ab exilio cœlosque aperiendos pertinet, reliquit peccata Sacerdotibus remittenda.

Exemplum huius est clarum in sanctis Patribus, qui erant in sinu Abrahę, vbi nullam habebant culpam, nec poenam, præter id, quod illis ob peccatum erat clausum regnum cœlorum, quod illis minimè erat aperi-

riendum, nisi peracta satisfactione à DEO instituta, quæ in passione Christi fuit adimplenda, & ex eo tempore præfatis Sanctis fuit apertum regnum coelorum, ut viderent gloriam DEI. Hinc est quod usque ad Christi passionem dicebantur omnes in peccato esse, quantumvis sancti & amici DEI, propterea quod in eis præfata poena exilij à regno coelorum permanebat.

Iam sequitur apertè, quod Absolutio Sacramentalis actu remittere dicitur peccata confitentis, etiam si prius fuerint per contritionem quodammodo remissa; non tamen plenè, quousque à Sacerdote remittantur.

*Cum nemo tollat peccata, nisi solus
DEVS, qui est agnus tollens peccata
mundi; quomodo Sacerdotes in Con-
fessione dicuntur hominibus pec-
cata remittere?*

Questio

XI.

Marc. 2.

HOC argumento quidam freti, graviter Catholicos obiurgant; quasi ex Sacerdote DEVM facerent, qui ei potestatem, soli DEO competentem, tribuunt. In Evangelio enim scriptum legitur: Quis potest dimittere peccata, nisi solus DEVS? At nos eis aliud non respondemus, quam quod

Responsio.

Marc. 2.

K 2

olim

Cap. V. De Effectibus & utilitate

Hug. 2. de olim huic calumniae Hugo de S. Victorere.
Sac. part. spondit. Non ego Sacerdotes DEOS facio,
14. cap. 8. sed sermo Diuinus, qui mentiri non potest.
Exod. 22. Diis, inquit, non detrahes, & Principi po-
puli tui non maledices. Isti verò, contra le-
gis præceptum, Diis detrahunt, quia pote-
statem Diuinitis collatam, Sacerdotibus au-
ferre volunt.

Et vt ostenderet, quantum interesset in-
ter modum, quo DEVS peccata remittit,
& quo Sacerdotes, & neutrum alteri repug-
nare, subdit: Neque verò ego Sacerdotibus
potestatem dimittendi peccata tribui; ille
hominibus potestatem Diuinam tribuit,
qui de hominibus DEOS fecit. Sed tamen
ipse sicut ex semetipso DEVS est, ita etiam
per semetipsum, quando vult, sine humana
cooperatione peccata dimittere potest. Hi
verò, qui ex semetipsis Dij non sunt, nisi eo,
à quo sunt hoc, quod sunt, in eis, & per eos
operante, & eis cooperante, peccata dimit-
tere non possunt. Hæc ille.

Eccli. 31.

Quomodo ergo solus DEVS bonus est,
nec tamen inde sequitur bonos non esse etiam
eos, qui Domino seruiunt; & quomodo so-
lus DEVS mirabilia facit, & de iusto ho-
mine dicitur: Fecit enim mirabilia in vita
sua, ita, licet solus DEVS dicatur dimitte-
re peccata, cum hoc consistit, & Sacerdo-
tes peccata dimittere; quia solus ipse à se
& principaliter hoc facit per ipsos, & sine
ipsis;

ipsis; ipsi verò tantum vt ministri & instrumenta illius ex dono, & gratia, & autoritate, & operatione ipsius.

Quomodo verum est Ezechielis dictum: Quacumq; hora ingemuerit peccator, non recordabor peccatorum eius; si remissio peccatorum demum in Confessione à Sacerdote est expectanda?

Quaestio XII.

Ezech. 18.

NON obstat allegatum dictum Ezechielis, quò minus remissio peccatorum à Sacerdote in Confessione accipi debeat, cum illa promissio DEI, quâ gementi salutem aeternam promittit, intelligitur, modò alia fecerit, quæ illi necessariò sunt agenda: Tale enim conditionem & legem admittunt sæpe Diuinæ promissiones; quando dixit Christus: Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit. Certè hæc promissio non excludit necessitatem aliorum, putà, Poenitentiae, & obseruationis aliorum mandatorum. Similiter quando dixit: Qui manducat carnem meam, & bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam, non propter hoc excluditur aliarum rerum necessitas. Ad hunc modum complur. alia Scripturæ loca sunt intelligenda.

Responsio.

Marc. 16.

Ioan. 6.

K 3

Cum

Cap. V. De Effectibus & utilitate

Quaestio XIII. Cum Sacerdotes potestatem ligandi realiter, qua possint solutos vinculo exclusionis à regno coelorum ligare, non habeant, quomodo habere dicuntur potestatem soluendi realiter?

Responsio.

Ioan. 20.

Cum Christus Sacerdotibus pariter dederit potestatem soluendi & ligandi, dicens: Quaecunque solueritis in terra, erunt soluta, & quaecunque ligaueritis, erunt ligata: & certissimum fit, quod talem ligandi potestatem non habeant, qua possint solutos vinculo perpetuae exclusionis à regno coelorum ligare. Videri certe alicui posset, quod similiter nec potestatem soluendi realiter habeant, qua videlicet possint ligatos ab eodem vinculo soluere. Verum facile huius collectionis falsitas apparet, si quis intelligat; quod longe aliter ligare, & soluere accipiat in foro poenitentiali, quam in foro contentioso. In foro poenitentiali non ligant positivè, seu effectivè ipsos peccatores, qui seipsos per peccata propria ligauerunt; sed ligant negativè; quia scilicet non absolunt. Sicut in eodem foro poenitentiali non retinent peccata hominum positivè, sed negativè, quia scilicet, non remittunt. Ideo Sacerdote non remittente, nec hominem à peccatis solven-
te, ma-

te, manet ligatus. Eo autem solvente & remittente, soluitur ligatura. In foro contentioso autem possunt Sacerdotes positivè solvere, & ligare per excommunicationem. Unde ratio diuersitatis satis apparet.

CAPVT VI.

De Ministro Confessionis.

Estne Sacerdos tam necessarius Minister Sacramenti Pœnitentiæ, ut soli ipsi confiteri oporteat, & non alij?

*Quæstio
I.*

CIRCA Ministrum Sacramenti Pœnitentiæ declarauit S. Synodus Tridentina; falsas esse, & à veritate Euangelij penitus alienas doctrinas omnes, quæ ad alios quosuis homines, præter Episcopos, & Sacerdotes, clauium ministerium perniciosè extendunt; putantes verba illa Domini: *Quæcunque alligaueritis super terram, erunt ligata & in cœlo; & quæcunq; solueritis super terrâ, erunt soluta & in cœlo.* Et quorû remiseritis peccata, re-

*Responsio.
Cœc. Trid.
Sessio. 14.
cap. 6.*

Matth. 16.

K 4

ta, re-

Caput VI. De Ministro

Cóc. Trid.

Confession. 14

Can. 10.

Matt. 16.

Ioan. 20.

ta, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt; ad omnes Christifideles indifferenter, & promiscuè, contra institutionem huius Sacramenti, ita fuisse dicta, ut quivis potestatem habeat remittendi peccata. Quam sententiam etiam Canone isto confirmavit: Si quis dixerit non solos Sacerdotes esse ministros Absolutionis, sed omnibus, & singulis Christifidelibus esse dictum: Quæcunque ligaueritis super terram, erunt ligata & in cælo; & quæcunque solueritis super terram, erunt soluta & in cælo: Et quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt: Quorum verborum virtute quilibet absolvere possit peccata, publica quidem, per correctionem duntaxat, si correptus acquieverit; secreta verò per spontaneam Confessionem; Anathema sit.

Quamvis præter autoritatem Concilij non desint testimonia Scripturæ, & rationes maximi ponderis, quibus hæc doctrina nititur.

PRIMO enim exploratissimum est, à Christo Salvatore nostro autoritatem ligandi, atque soluendi, seu retinendi, ac dimittendi peccata, non cuilibet è vulgo, ordine indiscreto (ut asseuerant hæretici) sed solis Apostolis, & per Apostolos eorum successoribus, fuisse concessam: Petro enim, & per Petrum Ecclesiæ Catholicæ dictum est:

Et tibi

Et tibi dabo claves regni cœlorum, & quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in cœlis, & quodcunque solueris super terram, erit solutum & in cœlis. Matt. 16.

Manasse hanc autoritatem per Petrum in ceteros deinde Apostolos Ecclesiæ, qui Petri fidem, & Confessionem de Christo, quod esset Filius DEI viui, secuti sunt, ostendit idem Euangelista Matthæus, dum postea, modico rerum posito interuallo, cunctorum Apostolorum explicans potestatem, quæ eadem cum Catholicæ Ecclesiæ potestate est, subdit. Quod si non audierit eos, dic Ecclesiæ: Si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus: Amen dico vobis, quæcunque alligaueritis super terram, erunt ligata & in cœlo; & quæcunque solueritis super terram, erunt soluta & in cœlo. Innocent. prim. Aurelio, item Siluano. Vide Aug. To. 2. epi. 91. & 93. Matt. 18. Vide Bedam infra in cap. de Clauibus.

Quod autem Apostolis solummodò hæc tanta sit tributa facultas, & non passim cui-libet è vulgo, Diuus Ioannes Euangelista clarè & luculèter ostendit, dum refert Christum in Apostolos insufflasse, atque dixisse: Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt. Ioan. 20.

SECUNDO sic probatur, Gratia quæ per Sacramenta confertur, à Christi capite deriuatur, qui sua passione nobis eam promeruit; Decuit ergo illos solos, qui potestatem ha-

Caput VI. De Ministro

1. Cor. 4.

rem habent in corpus Christi verum, ministros esse Sacramentorum; per quæ eadem gratia deriuatur in corpus mysticum; illi autem sunt soli Sacerdotes, quales fuerunt Apostoli in cœna initiati ad Christi corpus consecrandum: Ergo illi soli sunt Sacramentorum ministri, iuxta verbum Pauli: Sic nos existimet homo, vt ministros Christi &c. Et potissimum Sacramenti Pœnitentiæ, per quod homines idonei fiunt ad suscipiendū corpus Christi verum in Eucharistia.

Ephes. 4.

TERTIO, Christus instituit singuliter Sacramenta, quæ suæ in nos deruandæ gratiæ essent instrumenta; ergo & singulares ministros. Consequentia inde comprobatur, quod cū in Republica ciuili iudicia constituuntur publica, etiam ministri ordinantur, quibus solis illa administratio incumbat. Vt est videre in Regibus, Consulibus, Prætoribus, & in cunctis, penes quos est iuris potestas. Multis ergo nominibus æquius fuit, vt Diuina sapientia Sacramentorum administrationem, quibus suam gratiam hominibus impartitur, non quibuscunque permetteret; sed selectis ministris, & ad id muneris obeundum idoneis cōmitteret, quales sunt Sacerdotes; iuxta verbum Pauli ad Ephesios: Dedit quidem quosdam Apostolos, alios Prophetas, alios autem Pastores; quo nomine intelliguntur Prælati.

Tene

Tenetur ne quispiam in absentia Sacerdotis, laico confiteri?

Quæstio

II.

Responsio.

NEc Diuino nec humano iure quisquā obstringitur ad Confessionē laico faciendā.

PRIMVM patet; quia ius Diuinum, vnde necessitas confitendi deducitur, solum postulat Confessionem faciendam esse Sacerdotibus. Nam ad solos Sacerdotes dixit Christus: Quorum remiseritis peccata &c. Ioan. 20.

Igitur ubi non habetur copia Sacerdotis, non tenetur peccator homini laico confiteri; Præsertim cum nullus casus ipsis tribuat spirituales absoluendi potestatem.

SECVNDVM etiam patet; quia potissimum ius humanum de confitendo est Cap. Omnis vtriusque sexus &c. Hoc autem non obligat, nisi ut semel in Anno quisque confiteatur proprio Sacerdoti; ex nullo igitur iure deduci potest necessitas, confitendi laico.

TERTIO idem patet; quia Confessio, quam DEVS & Ecclesia iubent, est Confessio Sacramentalis; Ea autem quæ laico fit, non est talis, nec esse potest, ob defectum ministrorum, qui necessariò debet esse Sacerdos; quare Confessio facta laico, nunquam cadit sub præcepto Diuino, vel humano, neque gratiam ullam conferre posset. Vnde, si in articulo mortis peccator careat copia Sacerdotis, non tenetur homini confiteri, sed sufficit, si DEO contritus confiteatur.

K 6

Si tamen

Caput VI. De Ministro

Si tamen vlllo vnquam tempore, aut loco vsus obtinuit, vt, vrgente necessitate, in absentia Sacerdotis, laici Confessiones exciperent, id omninò de peccatis manifestis, non autem occultis, intelligi debet. Nam cùm Confessio, quæ fit laicis, non fit Sacramentalis, nec vllam omninò gratiam conferrat; non fit probabile, vllam vsque extitisse legem aut consuetudinem, quæ obligaret ad Confessionem occultorum laicis faciendam; fuisset enim talis lex intolerabilis.

Questio
III.

Expeditne in necessitate laico confiteri?

Responsio. **T**Ales Confessiones nunc non sunt vsitæ, neque etiam consulendæ, eò quòd plus possent detrimenti, cum famæ & vitæ periculo afferre, quàm spiritualis emolumenti: attamen si quis sua sponte laico confiteri velit, non prohibetur, modò vt id faciat eo fine, si doctus sit, vt habeat salutare consilium seu consolationem; tùm etiam, vt ob verecundiam, quam patitur, maius consequatur meriti augmentum: Non tamen eo fine, vt Absolutionis particeps fiat. Laicus autem, qui excipit talem Confessionem, tenetur ex iure naturali secretò tenere, quæ per Confessionem intellexit, sub pœna peccati mortalis.

Potè.

*Potestne quis saltem venialia peccata
laico confiteri, & per eum ab
iisdem absolui?* *Quaestio*
IIII.

LAicus non potest absolvere quenquam à *Responsio.*
peccatis venialibus. Nam licet huiusmo-
di peccata non sint de essentia Confessionis:
Absolutio tamen pertinet ad potestatem Ec-
clesiasticam, qua laici non pollent. Sed nec
eorum deprecatoria Absolutio valet ad ve-
nialium remissionem, sicut Aqua benedicta,
vel Episcopalis benedictio.

Veruntamen, si laicus sit vir probus, pru-
dens, & gravis, nihil prohibet ei confiteri;
imò profuerit multum, cum propter vere-
cundiam, quæ poenitentem adducere potest
ad veram contritionem, tum etiam, quod ab
huiusmodi laico consiliis possit iuvare. Quod
si tali in casu fiat Confessio, summo pere ca-
ueat laicus, ne Sacramentalem impedit Ab-
solutionem: sed hæc duntaxat verba profe-
rat: Misereatur tui omnipotens DEVS, &c.

*Incurreretne laicus absolvens Sacramen-
taliter aliquam poenam Ec-
clesiasticam?* *Quaestio*
V.

PRæter gravissimum sacrilegium, quod ad- *Responsio.*
mittit laicus, absolviendo Sacramentali-
ter, etiam incurrit notam irregularitatis se-
cundum

Caput VI. De Ministro

tundum communem Doctorum sententiam,
nisi fortè excusaretur inuincibili ignorantia,

Quæstio *Nunquid SS. Patres & veteres Do-*
VI. *ctores Ecclesiæ, hanc Confessionis au-*
diendi, hoc est, soluendi & ligandi
potestatem, etiam solis Sacer-
dotibus tribuere?

Responſio. *Maximè, idq; ex verbis illorum propriis*
liquidò constat.

Cle. in epi. Clemens, Petri Apostoli discipulus, certè
ad Iac. fra- testatur, Petrum, dum se tradita sibi à Do-
trem Dñi. mino donaret potestate, sibi dixisse: Propter
quod ipsi trado à Domino mihi traditam
potestatem ligandi, & soluendi, vt de omni-
bus, quibuscunque decreuerit in terris, hoc
decretum fit & in cœlis: Ligabit enim quod
oportet ligari, & soluet, quod expedit solui,
tanq̃ qui ad liquidū Ecclesiæ regulā nouerit.

Orig. super Originis verò verba sic habent. Est adhuc
Leuit. ho- & septima, licet dura & laboriosa per Pœni-
mel. 2. tentiam remissio peccatorū, cū lauatur pec-
Psal. 6. & cator in lachrymis stratum suum, & fiunt ei
41. lachrymæ suæ panis, die ac nocte, cū non
erubescit Sacerdoti Domini indicare pecca-
tum suum, & quærere medicinam secundū
Psal. 31. eum, qui ait: Dixi, confitebor aduersum me
iniustitiam meam Domino, & tu remisisti
impietatem cordis mei, In quo impletur &
illud,

illud, quod Iacobus Apostolus dicit: Si quis autē infirmatur, vocet Presbyteros Ecclesie.

Athanasius hoc ipsum etiam confirmat, Athana. in
dicens: Si nondum soluta sunt tibi vincula, ferm. super
trade te ipsum discipulis I E S V: Adsunt illa verba:
enim qui soluunt vos, potestate hac à Serua- Eunt in
tore accepta, quoniam quicquid ligaueritis vicum, qui
super terram, erit ligatum, inquit, & in cœ- contra vos
lo; quicquid solueritis super terrā, erit solu- est &c.
tum & in cœlo. Matth. 21.

Et D. Ambrosius, dum in Nouatianos in- Matth. 18.
uehitur: Sed aiunt, se Domino deferre reue- Amb. li. 1.
rentiam, cui soli remittendorum criminum de Poenit.
potestatem referunt; imò nulli maiorē in- ca. 2.
iuriā faciunt, quā qui eius volunt mandata
rescindere, commissum munus refundere.
Nam cum ipse in Euangelio suo dixerit Do-
minus I E S V S: Accipite Spiritum sanctū, Ioan. 20.
quorum remiseritis peccata, remittuntur eis;
& quorum retinueritis, retenta sunt: Quis
est ergo, qui magis honorat, vtrum, qui mā-
datis obtemperat, an qui resistit?

Hieronymus idē confirmat, scribens: Sed Hier. in E-
de hoc gradu pulsus, prouocabis ad Clericos, pist. ad He-
an de his aliquid audeam dicere, qui certē in liodorum.
suis vrbibus commorantur? Absit, vt de his
quicquam finistrum loquar, qui Apostoli-
co gradui succedentes, Christi corpus sacro
ore cōficiunt, per quos & nos Christiani su-
mus; qui clauēs regni cœlorū habentes, quo-
dammodò ante iudicij diem iudicant.

Item

Caput VI. De Ministro

Aug. in li. Item B. Augustinus in eo opere, quod de
de Pœnit. Pœnitentiæ medicina inscribit, ubi multa
medicina de Confessione, quæ Sacerdoti fit, doctè, ele-
que est ho- ganterque locutus est, ait: Iudicet ergo se-
mil. 50. ipsum homo voluntate, dum potest, & mo-
res conuertat in melius, nè cum iam non po-
terit, etiam præter voluntatem à Domino
iudicetur; & cum in se protulerit seuerissi-
mæ medicinæ, sed tamen medicinæ senten-
tiam, veniat ad Antistites, per quos illi in
Ecclesia clauēs ministrantur, & tanquā bo-
nus incipiens esse filius, maternorum mem-
brorum ordine custodito, à Præpositis Sa-
cramentorū accipiat satisfactionis suæ mo-
dum; & supplex.

Chrys. lib. Chrysostomus hoc idem fatetur, dñ ait:
2. & 3. de Sicut Pater tradidit potestatem Filio iudi-
Sacerdo. cium faciendi; sic Filius Sacerdotibus. Et in-
frà: Infamia manifesta est despiciere tantum
principatum, sine quo, neque salutis, neque
promissorum bonorum compotes fieri pos-
sumus: Hi sunt enim, qui non tantum rege-
nerant nos in Baptismo; sed peccata post Ba-
ptismum remittunt, & veteris Testamenti
Sacerdotes longè exuperant, qui tantum po-
testatē habebāt probandi à lepra purgatos;
at nostris Sacerdotibus nō corporis lepram,
verum animæ sordes non modò probare, sed
& purgare prorsus concessum est. Reliquos
breuitatis studio prætereo.

Quidnam

*Quidnam Sacerdotes post DEVM in Quæstio
remissione peccatorum operantur? VII.*

Ipius tantum DEI est, hominem per internam cordis compunctionem excitare à morte; sed ad Pastores Ecclesiæ deinde spectat, suscitatum à DEO, soluere à peccatorum vinculis, poenā, ut ait Gregorius, amovere, quam meruit, & ab aliquo temporario etiam alterius sæculi flagello eruere & liberare.

Responsio.

Tho. 3. p.
in add. q.
18. artic. 2.

CHRISTVS Sigitur mortuum suscitatur, sed Apostoli soluunt; ille vitæ restituit, hi peccatorum auferunt onus; ille ad Ecclesiam mittit, hi intra Ecclesiam recipiunt. Hæc autem omnia, quæ Apostoli faciunt, ut ministri Christi, & per virtutem Spiritus sancti faciunt.

*Absoluitne malus Sacerdos æquè
ut bonus?*

*Quæstio
VIII.*

Dubium non est, quin, quod cum uterque potestate Diuina, non facultate propria, aut meritis, peccatorē absoluat, æquè uterque absoluat. Dictum enim est à Christo: Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittentur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt. Cum igitur per Spiritum sanctum dimittantur peccata, impedimentum nullum est, quin ille, tam per bonos, quam

Responsio.

Ioan. 20.

Caput VI. De Ministro

quàm per malos æquè operari possit; quia
Ioan. 11. & per Caypham Spiritus sanctus, propterea
Matth. 23. quòd esset Sacerdos, locutus fuit; & Moyses
decreta ac leges, etiam in pessimis Phariseis
Christus defendit. Diuinum itaq; institutū
hominis malitia nequaquā tollit; quod Tri-
dentinū Concilium etiam hoc Canone cō-
firmavit: Si quis dixerit, Sacerdotes, qui in
Sess. 14. peccato mortali sunt, potestatem ligandi, &
Can. 10. soluendi non habere Anathema sit.

*Quæstio Potestne peccator in articulo necessita-
IX. tis, & cū alterius idonei copiam non
habet, Sacerdoti nōminatim excom-
municato, confiteri?*

Responsio. EXCEPTO Baptismo, nullū aliud Sacramen-
tum potest recipi de manu hæretici, aut
excommunicati. Nam recepta à præcisis,
aut hæreticis, etiam in articulo mortis mi-
nistrata, aut nullum, aut lethalem habent
effectum.

SECVNDO, idem patet; si Sacerdos est
nominatim excommunicatus, nō habet po-
testatem propinquam soluendi, & ligandi;
ac proinde peccator, qui non habet Sacer-
dotē, cui confiteatur, nisi excommunicatū,
perinde est, ac si copiam non habeat Confes-
soris; & ita non tenetur illi magis quàm lai-
co confiteri.

Possuntne

Posſuntne Sacerdotes pro voluntatis
libito infontes damnare, & ſon-
tes absolvere?

Quaestio
X.

In absoluendo magna debet esse Sacerdotii *Responsio.*
circumspectio, ut non facile quenkum ab-
soluant, nisi illum peccati poeniteat, animi-
que dolorem aliquo exteriori explicet signo:
Quia solui ab homine non potest, qui prius
à DEO suscitatus non est. Tunc enim, ut
inquit Gregorius, vera est Absolutio Sacer-
dotis, cum superni arbitrii sequitur Iudicis.

CHRISTVS Mariam Magdalenam,
omni scelerum genere irretitam, non absol-
uit, nisi post lachrymas, & animi contritio-
nem; & David audire non potuit à Propheta
Nathan; Dominus transtulit peccatum tuum,
nisi postquam ipse ingenti cum dolore con-
fessus est se peccasse. Ligandus est itaq; primus
peccator, & Poenitentiae legibus subiicien-
dus, postremo à peccatorum vinculis absol-
uendus.

Infontes verò damnare, & fontes non poe-
nitentes absolvere, Ecclesiae clavis non valet.
Ligandum enim est (ut scribit Clemens
Martyr) quod oportet ligari, & soluendum,
quod expedit solui.

Apostoli, ut ex Nicena altera Synodo ap-
paret, damnant Presbyterum, qui conuersum,
& poenitentem peccatorem non recipit, & à Nicena
absol-

Luc. 7.

2. Reg. 11.

Clem. epi.

1. ad Iaco.

frat. Dom.

Can. Apo.

§ 1. citatur

à Nicena

absol-

Caput VI. De Ministro

Synod. 2. absoluit, ita enim scribunt: Si quis Presby-
act. 1. Ve- ter eum, qui à peccato conuertitur, non rece-
rùm cita- perit; sed reicit, deponitro; siquidem Chri-
tur p Can. stum offendit, qui gaudiū in cœlo super pec-
53. catorem resipiscientem oboriri dixit.

Luc. 15. Et B. Hieronymus reprehendit Episco-
Hier. super pos, & Presbyteros, qui vel damnant, vel ab-
Matt. c. 16. soluunt immeritos.

Questio *Debétne Sacerdos imperfectè do-*
XI. *lentem absolvere?*

Respōsio. SI quis imperfectè doleat, & hāc doloris in-
sufficiētiā confiteatur, Sacerdos nullo modo debet talem absolvere, patet mani-
festè; quia in forma Absolutionis: Ego te ab-
soluo ab omnibus peccatis tuis, fictionem
committeret, pronuntians se peccata remitte-
re, quibus tamen poenitens adhuc manet
obligatus.

Item, qui scit imperfectionem doloris sui,
peccat peccato sacrilegij, petendo Absolu-
tionem; Ergo multò magis Sacerdos absol-
uens: Nā quod aliquis obiicere posset, omnes
in Confessione dicere, se nō habere dolorem
sufficiētem; Respondetur, quod ita confi-
tentur propter suspicionem, quam habent,
vel etiam propter animi humilitatem. Si au-
tem scirem me imperfectè dolere, nec debe-
rem perere Absolutionem, nec Sacerdos de-
beret absolvere. Confessio autem secundum
S. Tho.

S. Thomam valida & nō iteranda est, quando non percipit pœnitens imperfectionem doloris & absoluitur.

Potestne Sacerdos pœnitentem, cuius Confessionem non audiuit, Sacramentaliter absolvere? *Quæstio XII.*

Certissima fide credendum est, nullum pœnitentem extra casus infirmitatis supra positos, citra legitimam peccatorū Confessionem absolvendū esse. Sic enim in Concilio Tridentino definitum legitur: Si quis dixerit; non requiri Confessionem pœnitentis, vt Sacerdos eū absolvere possit; Anathema sit. *Respōsio.* *Cō. Trid. Sess. 14. Can. 9.*

Possuntne Sacerdotes omne peccatum remittere? *Quæstio XIII.*

CHRIſTVS vnum tantū peccatum, quod in Spiritum sanctum dicitur, à remissionis exclusit remedio. Ioannes Apostolus prædilectus discipulus, qui in sinu eius recumbens, secreta coelestia didicit, & enarrauit nobis, peccatum ad mortem hoc vocat, & quoniam remissionem non habet, orari pro eo negat, dñi ait: Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petat, & dabitur ei vita, peccanti non ad mortem; est peccatum ad mortem, non pro illo dico, vt roget. *Respōsio.* *1. Ioan. 5.*

Caput VI. De Ministro

roget quis: Omnis iniquitas peccatum est, & est peccatum ad mortem.

Aug. Boni-
facio Co-
miti de mo-
deratè co-
ercendis he-
retic. epist.
50. circa fi-
nem.

Peccat autem in Spiritum sanctum quis, pluribus modis, verum absq; remissionis spe is tantum, scilicet, qui aut Christi fidem, & agnitam Spiritus sancti veritatem ex professo, consultoq; oppugnat, & in oppugnatione, obstinato animo perseverat; aut maius appellat peccatum suum, quam per Spiritum sanctum, à quo omne donatur peccatum, remitti possit.

PRIMO modo peccarunt Iudæi, dum Christum ex miraculis agnitum, & in virtute Spiritus sancti operantem, expellentemq; Matth. 12. Doemonia, in Beelzebub tamē principe Demoniorum, illum hoc facere asseuerarunt, & ea in obstinatione perseverarunt.

ALTERO peccavit Cain, dum dixit: Genes. 4. Maius est peccatum meum, quam ut dimittatur. Et Iudas Iscarioth, qui de immensa Spiritus sancti charitate diffidens, agnito peccato, non supplex ad Diuinam misericordiam accessit, sed illud irremissibile ratus, abiit longè ab ea, & laqueo se suspendit.

Non remittitur ergo peccatum, quod aut non emendatur, aut remitti non posse putatur; quia in Spiritum sanctum peccat, & in eo peccato perseverat, qui aut Spiritum sanctum obstinatus oppugnat, aut eum remittere non posse peccatum à se perpetratum, existimat. Itaque dum aut impugnando,

aug

ant etiam detrahendo offendit, indignus fit, ut ab eo per remissionem iuuetur, cum nulum peccatum, nisi quis ab eo se subtrahat, et remissibile existimet, remittatur.

Cum Sacerdotes possint omne peccatum remittere, cur Pontifex, & Episcopi sibi aliquos casus reservant?

*Quæstio
XIIII.*

Ratio regiminis exposcit, ut grauiora peccata, grauiori iudicio subdantur; tū vt melius corrigi possint; tū vt si sint in Rempublicam pestifera, commodius adhibeatur remedium; tū præsertim, vt acriori metu correpti homines, & nefarij ab huiusmodi sceleribus arceantur.

Responsio.

Quapropter non absque mysterio singulariter Petrus quæsiuit, quoties peccanti remissionem indulgeret, eiq; peculiariter responsum est, vt septuagies septies; nempe quia plenissima omnium remittendi iurisdic-tio penes ipsum manebat, quæ in inferiores ab illo deriuaretur. Absolutio enim, quæ vi clauium fit, nō solum characterem requirit, verū & Iurisdictionem, ratione cuius grauiora crimina potest Superior ob præfata rationem reseruare.

Matth. 18.

Ratio itaque, & fundamentum huius reservationis est iurisdic-tio, quam quisq; tan-
tam

Caput VI. De Ministro

tam habet, & non maiorem, quantā accepit à suo Superiore. Vnde Pontifex Maximus qui habet supremam iurisdictionem spirituale in Repub. Christiana, ex legitima causa potest iudicio suo reseruare quaecunq; crimina, quascunq; personas, quascunq; etiā prouincias; eandem potestatem habet Episcopus in sua dioecesi, & Parochus in sua parochia.

Quaestio
XV. *Potestne Superior pro arbitrato suo, quosuis casus reseruare?*

Responsio. **D**istinctione hīc opus est. Nam si ministri sint delegati tantum & extraordinarij, carentes videlicet ordinaria absoluendi iurisdictione: tunc Superior eis tantam concedere potest auctoritatem, quantā velit, nec vlla afficit eos iniuria, etiam si minimā concesserit, cum nullam eis debeat.

At si inferiores fuerint ordinarij, quales sunt Parochi, religionum Prælati, & Episcopi, nō potest Superior pro libitu suo quosuis casus reseruare. Nam cum ipsi sint ordinarij, qui nisi impediuntur, ab omnibus possunt absolute, non potest Superior nec debet, nisi id bono cōmuni viderit expedire, illos sua potestate fraudare; præsertim, si suam iurisdictionem iure Diuino, & non ab Episcopo habeant.

Imò tantus esse potest abusus reservationis, vt Parochi non teneantur Superiori parere;

rere; sed eo inconsulto possent à reseruatis illis absoluerè; potissimum cum nimia reservationes sint in grauamen populi.

Est tamen adhibenda prudentia, et consilium super huiusmodi minutioribus casibus reseruatis, ne sine causa inferiores inobedientes iudicentur.

*Quomodo peccata reseruata sunt
confitenda?*

SI contingat aliquem confitentem habere aliqua peccata reseruata, huiusmodi debet accedere suum Superiorem, cui scilicet reseruata sunt, & illi confiteri omnia, tam reseruata, quàm non reseruata, & absolui ab omnibus.

Vel ab eo petere facultatem, vt liceat proprio Parocho singula confiteri, & ab omnibus absolui.

Vel confitens potest mittere Confessarium, vt impetret veniam absoluendi. Quod si autem non patet accessus ad Superiorem, potest contritus, & de reliquis confessus, & absolutus, communicare; præsertim, si peccatum reseruatum non habeat secum annexam excommunicationem, & ipsa communicatio differri nequeat absque scandalo.

L Potestne

*Quæstio
XVI.*

Responsio.

Hæc quæst. tractatur etiam in 3. ca. circa integritatem Confessionis.

Caput VI. De Ministro

Quæstio
XVII.

Potestne quilibet Sacerdos unumquē-
que in articulo mortis, à quibuscun-
que peccatis & censuris
absolvere?

Responsio. SI proprius Sacerdos sit ibi, vel possit facile
haberi, non potest, nisi ab eo absolui. Sin
autē res versetur in articulo mortis, & ha-
beri non possit copia proprii Sacerdotis, po-
test quisque per quencunque Catholicum
Sacerdotem absolui; non solū à quibus-
cunque peccatis, quantumcunq; , vel à iure,
vel ab homine reseruatis; verū etiā à qua-
cunque Ecclesiastica censura; idq; probatur.

PRIMO, quod necessitas spiritualis,
multò maior est, quàm temporalis; sed in
extrema necessitate potest quis vti pane et
realiena, inuito Domino; ergo in illa ne-
cessitate spiritualis salutis potest quisque
ab alieno Sacerdote absolui. Cū verò Sa-
cramentum hoc, sit in remissionem pecca-
torum institutū, & articulus mortis sit, vbi
res agitur, aut perpetuæ felicitatis, aut per-
petuæ damnationis, nō ageret Ecclesia, quæ
Spiritu sancto gubernatur, secundū am-
plissimam DEI misericordiam, si non om-
ni remedio exeunti ab hac luce promptissi-
mè succurreret; atque aded, si aliquod tunc
peccatum reseruatum veller, aut aliquem
Sacer-

Sacerdotē suspensum, ne munus Absolutionis impenderet.

SECVNDO, idem probatur ex vsu & vniuersali consuetudine Ecclesiæ: Quando enim Papa, vel Episcopus reseruāt aliquem casum, semper excipiūt articulum mortis, in quo etiā possunt absolui, non solum à peccatis, sed etiā à censuris. Item ex tenore omnium Canonum pœnitentialium, qui vbiq; hoc habent, vt moribundis non negetur beneficium Absolutionis.

Quisnam dicitur articulus mortis?

Quæstio

XVIII.

Responsio.

Aliqui vocant articulum mortis, non solum, cum quis est morti proximus; sed etiā, dum quis se obicit periculo mortis; nimirum, quando vel prælium, vel mare est ingressurus. Verum hoc est nimium extendere priuilegium Absolutionis; cum multum discriminis sit inter articulum & periculum mortis.

Alij igitur rectius definiunt articulum mortis; Tempus, cum mors iā est in fine per causam naturalem, aut violentam; nempe, aut per infirmitatem, aut dum ministerio iustitiæ quis est interficiendus. Et in his tantum casibus licet cuicunque Sacerdoti quemlibet absolueret; secus de periculo mortis.

Nihilominus, ne nimis scrupulosè scrutemur

Caput VI. De Ministro

mur hunc articulum mortis, consultò remedium Eucharistiæ, & Absolutionis Sacramentū adhibetur, cū medici iam ferè desperant, & certa futuræ mortis argumenta deprehendunt.

Quæstio
XIX.

Tenetur ne quilibet proprio suo Sacerdoti confiteri?

Responsio.

AD Confessionis essentiam absolutè necessarium est, vt Confessio fiat aut proprio Sacerdoti, aut ei, cui proprius vices suas commendauit.

Probatur PRIMO. Quia Confessio sacramentalis absq; iurisdictione constare nequit; atqui soli ordinarij & eorū vicem gerentes, iurisdictione pollent; Solis igitur illis fieri debet.

SECUNDO. Quemadmodum Episcopus extra suam Dicecesin nihil potest, ita neque Parochus extra suam Parochiam. Si itaque poenitens salutarem vult obtinere Absolutionem: necessarium est, vt non alieno; sed proprio Sacerdoti, quiq; in ipsum habeat imperium, sua confiteatur peccata.

TERTIO, probatur ex illo Concilij
Cōc. Trid. Lateranensis Can. Omnis vtriusq; sexus &c.
Sess. 14. Similiter ex definitione Concilij Florentini
Can. 6. & Tridentini, cuius verba sunt: Si quis dixerit, modum secretè confitendi soli Sacerdoti, quem Ecclesia Catholica ab initio semper

Item ca. 6.
eius. Sess.

per obseruauit, & obseruat, alienū esse ab institutione & mandato Christi &c. Anathema sit.

Quisnam est proprius Sacerdos?

Proprius Sacerdos idem est, quod ordinarius, cui nimirum ex proprio officio & iurisdictione cura animarum incumbit, & iudex est in foro Pœnitentiæ: Nam proprius distinguitur à delegato, & qui ex cōmissione absoluit, non est proprius Sacerdos. Aliud enim est, esse legitimum, & aliud proprium; vt proprius sit ordinarius; legitimus tamen est, quicumq; id potest, siue propria, siue cōmissa auctoritate.

Tres ergo sunt cuiuscunq; secularis Christiani proprij Sacerdotes: Nempe, Romanus Pontifex, qui est Vniuersalis totius Ecclesiæ, vt patet ex illo dicto Christi: Pasce oues meas. Et Episcopus in suo Episcopatu, iuxta illud Actorum: Attendite vobis & vniuerso gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei. Et Parochus in sua parochia; Qua de re Paulus ad Titum ita scribit: Et constituias per ciuitatem Presbyteros &c. Nā Archiepiscopus non est proprius Sacerdos in Episcopatu Suffraganei, licet habeat iurisdictionem super Episcopum in foro exteriori.

Suntne iure Diuino aliqui proprij, an tantum positiuo?

L 3

Iure

Questio

XX.

Responsio.

Proprij Sacerdotes tres.

Ioan. 21.

Acto. 20.

Tit. 1.

Questio

XXI.

Caput VI. De Ministro

Respōsio. Iure Diuino aliqui sunt proprij & ordinarij, aliqui vel nulli, vel saltem extraordinarij: Et ratio est, quia Sacerdos in sua ordinatione nullam accipit iurisdictionē; sed tantum ordinis potestatem. Ordinis autem potestas absque iurisdictione non sufficit, ut quisquam constituatur Iudex in foro Ecclesiastico, tam interiori, quam exteriori.

Questio
XXII. *Licetne ex priuilegio & commissione proprij Sacerdotis, alteri confiteri?*

Respōsio. Omnis & solus ordinarius, qui propriam habet animarum curam, si non fuerit prohibitus iure, potest cuicunque alteri Sacerdoti iure non impedito, concedere facultatem absoluedi suos subditos.

Delegatus autem, hoc est, cooperator, seu Vicarius non potest hoc, nisi expressum habeat sui Superioris mandatum.

Probatur ex usu Ecclesiæ. Secundò probatur, nisi id fieri posset, cederet hoc in maximum Christianorum detrimētum. Sunt enim ordinarij sæpenumerò vehementer impediti; ita ut non sint omnium Confessionibus excipiendis pares. Iam si huiusmodi in casibus non liceret asciscere Vicarios, multi passim interirent sine Sacramentis.

Dixi, si non fuerit prohibitus iure. Nam nomina-

per obseruauit, & obseruat, alienū esse ab institutione & mandato Christi &c. Anathema sit.

Quisnam est proprius Sacerdos?

Proprius Sacerdos idem est, quod ordinarius, cui nimirum ex proprio officio & iurisdictione cura animarum incumbit, & iudex est in foro Pœnitentiæ: Nam proprius distinguitur à delegato, & qui ex cōmissione absoluit, non est proprius Sacerdos. Aliud enim est, esse legitimum, & aliud proprium; vt proprius sit ordinarius; legitimus tamen est, quicumque id potest, siue propria, siue cōmissa auctoritate.

Tres ergo sunt cuiuscunque; secularis Christiani proprii Sacerdotes: Nempe, Romanus Pontifex, qui est Vniuersalis totius Ecclesiæ, vt patet ex illo dicto Christi: Pasce oues meas. Et Episcopus in suo Episcopatu, iuxta illud Actorum: Attendite vobis & vniuerso gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei. Et Parochus in sua parochia; Qua de re Paulus ad Titum ita scribit: Et constituias per ciuitatem Presbyteros &c. Nā Archiepiscopus non est proprius Sacerdos in Episcopatu Suffraganei, licet habeat iurisdictionem super Episcopum in foro exteriori.

Suntne iure Diuino aliqui proprii, an tantum positiuo?

L 3

Iure

Questio

XX.

Responsio.

Proprii Sacerdotes

tres.

Ioan. 21.

Acto. 20.

Tit. 1.

Questio

XXI.

Caput VI. De Ministro

Respōsio. Iure Diuino aliqui sunt proprij & ordinarij, aliqui vel nulli, vel saltem extraordinarij: Et ratio est, quia Sacerdos in sua ordinatione nullam accipit iurisdictionē; sed tantum ordinis potestatem. Ordinis autem potestas absque iurisdictione non sufficit, ut quisquam constituatur Iudex in foro Ecclesiastico, tam interiori, quam exteriori.

Questio
XXII. *Licetne ex priuilegio & commissione proprij Sacerdotis, alteri confiteri?*

Respōsio. Omnis & solus ordinarius, qui propriam habet animarum curam, si non fuerit prohibitus iure, potest cuicunque alteri Sacerdoti iure non impedito, concedere facultatem absoluedi suos subditos.

Delegatus autem, hoc est, cooperator, seu Vicarius non potest hoc, nisi expressum habeat sui Superioris mandatum.

Probat ex usu Ecclesiæ. Secundò probatur, nisi id fieri posset, cederet hoc in maximum Christianorum detrimētum. Sunt enim ordinarij sæpenumerò vehementer impediti; ita ut non sint omnium Confessionibus excipiendis pares. Iam si huiusmodi in casibus non liceret asciscere Vicarios, multi passim interirent sine Sacramentis.

Dixi, si non fuerit prohibitus iure. Nam nomina-

nominatim excommunicati, hæretici & manifesti, Sacerdotes percussores non possunt vices suas aliis committere: Nam huiusmodi commissio requirit iurisdictionem; illi autem habent suam iurisdictionem impeditam: Quare, sicut tales non possunt committere; ita alij ab iisdem non possunt excipere.

Licetne ex privilegio Superioris alteri confiteri, quàm proprio Sacerdoti?

Questio:
XXIII.

Licet. Ea enim quæ sunt ordinis, potest proprius Iudex cuicunque eiusdem ordinis committere; cum Sacramentum Pœnitentiæ administrare, sit Sacerdotalis ordinis, & Episcopus sit proprius Sacerdos, & Iudex eiusdem Sacramenti, potest idem munus cuilibet Sacerdoti committere: Nam pari iure, & casus sibi aliquos reservare potest.

Responsio.

Ideoque concessio facta Religiosis mendicantibus audiendi Confessiones populi, fuit provida, & sancta, & in favorem populi facta, eorumque adeò communi bono præcipuè conducens. Est enim Confessariorum conditio, ut vitæ inprimis, deinde scientiæ, & prudentiæ dignitate polleant; hoc autem non est (ut citra cuiuspiam iniuriam loquamur) cur nequeat perinde in Religiosis inveniri, qui claustris inclusi, literis vacant, ut

L 4

in

Caput VI. De Ministro

in secularibus, imò plerunque sunt, & vita sanctiores, & scientia ampliores, nec nò minoribus obruti occupationibus, quàm Plebani.

Adde, quòd cùm nò sint aliis negotiis implicati, expeditius possunt Confessionibus audiendis operam dare, præterquàm, quòd cùm temporalia metant, quibus aluntur, debent, vt ait Paulus, Spiritualia in populum refundere.

Experientia profectò docet, tantum emolumenti religiosorum curam in Confessionibus audiendis, & concionibus habendis Christianis populis indies afferre vt eis sublaris, nò posset Ecclesia non multū detrimenti accipere.

Quæstio *Tenetur ne Parochis suis iterum cō-*
XXIIII. *fiteri, qui Religiosis priuilegiatis*
semel confessi sunt?

Responsio. **N**Equaquam. Nam Religiosi priuilegiati vel verè absoluunt, vel non absoluunt. Si nò absoluunt, igitur nullum habent priuilegium; imò laqueum omnibus iniiciunt, & verum sacrilegium committunt, vt qui conantur eos absoluerè, qui absolui non possunt.

Si autem absoluunt, verè absoluunt, igitur nemo potest de illis confessis denuò ad confitendum compelli. Et ratio est, quia Sa-
cra-

cramentum Confessionis est institutum in peccatorum remissionem. Qui igitur absolvitur, nulla habet peccata mortalia. Quare nec potest cogi ad Confessionem.

Quàm magna autem Religiosi huiusmodi habeant priuilegia, hoc facile est videre in eorum diplomatibus, quæ diuersa à diuersis Pontificibus impetrârunt, vt ab Alexandro quarto, Urbano quarto, Ioanne Vigesimo secundo.

*Licetne absque facultate proprij Paro-
chi, laborantis aliquo vitio, ita vt non
satis tutum sit exponere illi pec-
catum, alteri confiteri?*

*Quæstio
XXV.*

Sola culpa proprij Sacerdotis, cui scilicet periculosum est cōfiteri, quia vel est Cōfessionum detector, vel sollicitator pœnitentium ad malum, nō facit ius subdito, vt absque eius obtenta licentia, alium adire valeat Confessarium, & ratio est, quia nullus alius propter illam solam nequitiam iurisdictionem acquirit absoluendi, nec subditus illam potest ei tribuere, & absq; iurisdictione nulla est Absolutio.

Responsio.

DE INDE, periculosum etiam foret, si quacunq; ex causâ cuiuslibet, deserto suo Parocho, alteri confiteri liceret, & totum perturbaret ordinem Ecclesiasticum, cū hac ratione quilibet facile contra suum Parochum

Caput VI. De Ministro

chum comminisci aliquid posset, ut hoc colore quaesito, ius, alium Confessarium quaerendi, sibi compararet.

In hoc ergo casu subditus ille nemini debet confiteri, sed perinde censere, ac si nullam haberet copiam Sacerdotis: Nam profecto necessitas illa non est maior; quam si proprius Sacerdos abiret, aut moreretur. Cum ergo tunc sine licentia Superioris nemini confiteri possit; idem est censendum, quando est periculum illi confitendi.

Quaestio *Licetne ei confiteri, quo cum peccatum*
XXVI. *commissum est?*

Responsio. **L**icet quidem scrupulis seruandis, & esse potest fructuosa talis Confessio, quam erubescencia non esset tanta, quanta, si Confessio fieret alteri; quin etiam vix potest impudentia, & impudicitia excusari, quia appareret colloquium illi simile, quod fit extra Confessionem. Vbi verò periculum est excitandi & irritandi illecebram: Exempli gratia, ut si quicumque peccator suo complici, vel concubina suo concubinario Sacerdoti confiteatur, sacrilegium etiam est impudentissimum; ideoque propter aliorum scandalum talis Confessio vix fieri potest.

Dátne

Datne ratihabitio Sacerdoti facultatem absoluedi?

*Quæstio
XXVII.*

Responsio.

DVplex est ratihabitio, vna de futuro; quando videlicet Episcopus postea cognoscit sufficientiam alicuius, & ratum habet, quod fecit; Verbi gratia: Ego non sum expositus ab Episcopo, vt audiam Confessiones; credo tamen, quod, si accederem eñ, & hoc nomine compellarem, potestatem illam audiendi Confessiones, mihi non negaret. Hæc ratihabitio non sufficit, quia essentia Sacramenti non pendet ex aliquo futuro; ac proinde ratihabitio non potest validum, aut invalidum facere Sacramentum.

Alia est ratihabitio de præsentī, putā, quia Episcopus de præsentī vult, vt audiam; licet mihi nihil dixerit; sed ego scio eius voluntatem, & hæc ratihabitio, dicunt aliqui, quod sufficit; quia Episcopus cōmittit vicem suā per voluntatem.

Ego nescio, an hoc sit; nam quamuis Iudex Ecclesiasticus liberè exerceat suā iurisdictionē, tamen quia hæc potestas est in foro Ecclesiastico, videtur quod non possit exercere illā iurisdictionem, nisi actu exteriori; sicut non posset Episcopus actu interiori excommunicare, vel absoluere, vt tenet probabilior, & verior opinio. Si ergo hoc verum est (vt ego credo) sequitur, quod per solam complacentiam Episcopus non potest communica-

Caput VI. De Ministro

re suam potestatem, cum hoc fit uti iurisdictione.

Nulla igitur rati habitio sufficit, tametsi videat & taceat Parochus aut Episcopus, ut integrum sit simplici Sacerdoti, aut Confessiones audire, aut absolvere: sed requiritur expressus Superioris consensus; cum alteri sententiae neque ratio neque vis, neque (quod sciam) laudabilis vlla suffragetur Ecclesiastica consuetudo.

Quaestio *Possuntne habentes potestatem eligendi Confessarium, legitimè quibuslibet confiteri?*
XXVIII.

Responsio. **T**Ales eligere possunt, quoscumque volunt Confessarios; quia ad Absolutionem tantum duo requiruntur, Videlicet, Potestas ordinis, & Iurisdictionis, cumque Potestatem ordinis quilibet Sacerdos habeat, potestatem Iurisdictionis tum is ipse concedit, qui concessit privilegium; & sic poenitentes non eligunt eum, qui est Confessarius, sed per electionem propriam, si antea non erat, faciunt Confessarium; sicut cum eligitur Episcopus, non eligitur ille, qui erat Episcopus, sed qui non erat, eligitur in Episcopum.

Ratio huius manifesta est, quia in hoc solo differt Sacerdos habens iurisdictionem a non habente, quod ille habet materiam, hic autem non; & huic nihil aliud deficit ad hoc ut possit absolvere, nisi materia circa quam exerceat

exerceat potestatem, quam accepit, dum fuit ordinatus. Cum ergo recipienti Bullas, detur potestas subiiciendi se, cui voluerit, iam talis Sacerdos electus habet materiam & iurisdictionem circa illam, unde nihil sibi deficit.

Sed quamvis prædicta doctrina fuerit ante Concilium Tridentinum inter Doctores triuialis, multumque recepta, iam tamen post prædicti Concilij determinationem Sessione Vigesima tertia Capite decimo quinto reformationis, nullus est idoneus ad Confessiones audiendas reputandus, nisi beneficium parochiale habeat, aut ab Episcopis per examen (si illis videbitur necessarium) aut aliàs idoneus iudicetur, & approbationem ab eis obtineat.

*Potestne Parochus & curatus unius
Episcopatus sibi subditum audire
in alio Episcopatu?*

*Quæstio
XXIX.*

PAROCHUS potest suos parochianos ubicunque terrarum, etiam extra Diocesim, audire & absolvere; quia fit sine strepitu iudicii, & nemini vlla irrogatur iniuria. Similiter etiam Religiosus, qui facultatem habet sui Prælati Religiosorum Confessiones audiendi, quemcunque subditum sui Conuentus potest ubicunque terrarum absolvere, præterquam à casibus reservatis. Et sic, quan-

Responsio.

Caput VI. De Ministro

do duo fratres de licentia Prælati peregrinantur, possunt se mutuò absoluerè; etià cum peruenerint ad alium Episcopatum.

*Quæstio Potestne curam animarū habens, an-
XXX. tequàm sit Sacerdos, commissionem
eligendi Confessarium dare?*

Respōsio. **P**OTEST, vel hoc nomine, quia titulum habet.

*Quæstio Potestne excommunicatus Parochus fa-
XXXI. cere copiā eligendi Confessarium?*

Respōsio. **N**on potest, quia commissio illa est actus iurisdictionis, qua caret excommunicatus, probabilè tamen est, commissionem talem legitimè factā, superueniente postea excommunicatione, durare, quia illum actū fecerat legitimè.

*Quæstio Tenetūrne Parochus subditorum suo-
XXXII. rum Cōfessiones non solūm in Quadra-
gesima, sed etiam extra eam, quoties
scilicet illi confiteri velint,
audire?*

Respōsio. **D**Vbium non est, quin Parochus subditorum suorum Confessiones eo tempore, quando videlicet ipsi cōfiteri tenentur, utpote semel in Anno, & in articulo mortis ne-

tis necessariò audire cogatur. Sed & extra illos casus necessitatis plurimum congruit, decetq; Parochum, ne hac in parte ouibus sibi commissis vllò vnquam tempore dèsit, aut in se aliquid iure merito desiderari patiat. Idque probatur.

PRIMO ex parabola Talentorum, quæ seruis erant commissæ; vbi seruus, qui non reddidit Domino talentum, reprehenditur, & in tenebras exteriores eiici iubetur. Talis videtur Parochus, cui Dominus potestatem spiritualem simul & curam ouium cōmisit, vt illis Sacramenta ministraret. Nec videtur satisfacere Parochus, si tempore necessitatis solùm ea ministret; quia hoc non est talentum acceptum Domino cum vsura reddere, si non vltra tempus necessitatis aliquid Domino lucrifecerit. Matth. 26.

SECVNDO, non minùs tenetur Parochus suis subditis in spiritualibus provide- re, quàm tenetur pater carnalis suis filiis in temporalibus: Vtriq; enim cura commissæ est; huic corporis; illi verò animæ subditi: Sed carnalis pater non solùm tenetur filiis ministrare cibum necessarium ad hoc, vt filius ad debitam magnitudinē perueniat; igitur & Parochus tenetur, non solùm tempore necessitatis Sacramenta suis subditis ministrare, sed etiam extra huiusmodi necessitatem, vt anima ad debitū, & cōueniens perueniat spirituale augmentū. TER.

Caput VI. De Ministro

TERTIO, quia subditus habet ius petendi à Parocho suo, quoties velit, ut eum in Confessione audiat; & eidem confesso, Sacramentum Absolutionis impendat: Igitur è contrà Parochus tenebitur subdito hoc Sacramentum ministrare, quoties requiratur. Patet totum à simili; quia si vxor habet ius petendi à marito, quoties velit, debitum coniugale, & è contrà maritus toties tenetur eidem postulanti reddere, ubi non adfit legitima excusatio. Quidni & Parochus ad quolibet subditi necessitatem teneatur impendere Absolutionis Sacramentum.

QUARTO, idem probatur ex obligatione, qua Parochus ratione officij eidem iniuncti, tenetur sollicitus esse pro ouibus eidem commissis, iuxta illud Ezechielis: Vx Ezech. 34. Pastoribus Israël, qui pascebant semetipfos, nōne greges à Pastoribus pascuntur? Lac comedebatis, & lanis operiebamini. Et sequitur: Quod infirmum fuit, non consolidastis: quod agrotum, non sanastis; quod confractum est, non alligastis; & quod perierat, non quaesistis &c. Ex quibus colligitur, Parochos obligatos esse pascere gregem eis commissum, non solum quando sunt in necessitate, sed extrà, si aliqua ovis sit confracta, si ægra &c.

Igitur cum peccator confractus sit, & agrotus per peccatum à se commissum, sequitur Parochum non excusari à peccato mortali, si

tali, si quoties petierit subditus sanari, & consolidari, Sacramentum Pœnitentiæ ab eodem petitus non ministratur.

POSTREMO comprobatur, quia si Parochus non habet legitimam excusationem negandi Sacramentum, videtur agere contra charitatem proximi, cum præferat suam quietem corporalem, tanto bono spirituali proximi, quantum ex tali Confessione esset illi euenturum; imò fortè per Confessionem à peccato ad gratiam resurgeret virtute Sacramenti, ad quam cordis Pœnitentia, quam habet, illi non sufficit. Et ita negatio huius Sacramenti illi cederet in perniciem animæ. Multò rectius itaque faciet, si quocunq; tempore subditis suis peccata sua cōfiteri volentibus, semper se promptum & paratissimum exhibuerit; quàm suis intentus negotiis, pœnitentē neglexerit; nisi fortè causis magni momenti impeditus, pœnitentem audire nequeat. In quo casu facilis esse debet in concedenda facultate, alteri confitendi.

Qualisnam Confessarius esse debet?

*Quæstio
XXXIII.*

CONFESSARIO, vt rectè & securè suo fungatur officio, quinque necessaria sunt.

Responsio.

PRIMO, scientia, vt à non peccatis peccata & mortalia in communi, vel ex genere à venialibus discernere queat; in quibus tamen

men

Caput VI. De Ministro

men nonnunquam cūm dubium occurrit, peritiores consulere potest.

SECUNDO Potestas triplex: Prima ordinis, ut videlicet sit Sacerdos: Secunda iurisdictionis ordinaria, vel delegata, ut scilicet facultas ab eo, qui potest, ei concedatur: Tertiò quoad usum, ne scilicet sit excommunicatus, suspensus, vel irregularis.

TER TIO Bonitas: Qui enim in peccato mortali audiret Confessiones, mortaliter peccaret, vice versa, quò ipse melior, & in omnibus virtutibus, præcipuè in charitate fraterna, & Zelo animarum eminentior fuerit, eò aptius erit instrumentum Diuinæ bonitatis, ut per ipsum dignetur poenitenti plenius Sacramenti effectum, cum gratiæ ac virtutum incremento præstare.

Ad bonitatem pertinet, ut sit compositus exterius & interiùs, qui Confessiones audit; exterius quidem, ut nihil videatur in vultu & gestibus, vel motibus corporis, vel etiam in vestitu, nec in voce audiatur, quod non deceat virum maturum, & qui meminit se locum **DE I** tenere.

Interiùs verò ut considerando, cuius vices gerat, tanquam in eius oculis cum reuerentia & timore sancto, hoc officium peragat, & humiliter de se sentiens, in corde suo confitentes sibi præferat, ac se meliores existimet.

QUARTO prudentia, qua utatur cūm
erga

erga poenitentem in eius vulneribus medici more perscrutandis, ac medicina adhibenda, tum erga seipsum cautè agendo in iis interrogandis, quæ possent in tentationem adducere incautos.

QVINTO, Secretum, de quo in sequenti Capite agetur.

CAPVT VII.

De Secreto seu Sigillo Confessionis.

Quidnam est Sigillum Confessionis?

Quæstio
I.

Sigillū Confessionis nihil aliud est, quàm obligatio ita celandi peccata, in Confessione audita, & omnia alia, per quæ potest peccatum, vel peccator deprehendi, siue Sacerdos absoluat, siue non; vt nulli vnquam fas sit, ea manifestare.

Responsio.

Teneturne Sacerdos in omni casu hoc sigillum Confessionis tenere?

Quæstio
II.

Omniò tenetur, neque vnquam debet, quocunq; præcepto humano interueniente, eam reuelare; quia peccata aliorū in Confessione percipit, non vt priuata quædā persona, neque vt ipsemet, sed tanquam is, qui

Responsio.

Caput VII. De Secreto seu Sigillo

qui publico hac in re Ecclesie ministerio fungitur, & veluti DEVS ipse, ea percipit, & intelligit. Non enim vt homo homini, peccator Sacerdoti seipsum cum tanta humilitate, & deiectione in Confessione prostrat, & cuncta tam cordis, quam operis malefacta ei referat; sed ipsemet DEO omnia in Sacerdote percipienti se totum expandit, & reclusis animi visceribus patefacit. Audit igitur DEVS confitentem in Sacerdote, & in eodem Sacerdote ligat, & absoluit confessum. Dicat itaque, vnà cum Esaia Propeta, Ecclesie; cui officio deseruit minister ipse Sacerdos: Secretum meum mihi, secretum meum mihi. Quia si Cham patri Noë displicuit, quod verenda corporis ipsius non absconderit, sed cum irrisione monstraue-rit; proptereaque in nepotem maledictionis nota hereditario quodam iure proiecta est, quanto magis Diuinam incurret iram, qui animorum dedecora occultè sub velo Confessionis audita inuulgauerit? Sacramentum enim Regis Confessio est; at Sacramentum Regis, vt inquit Thobias, abscondi debet.

Esa. 24.

Genes. 9.

Thob. 12.

Quaestio
III.

Quo iure ad tam strictam Secreti obseruationem in Confessione Sacerdos tenetur?

Responsio. I Vre naturali, Diuino & humano.

Quomo-

*Quomodo naturali iure ad seruandum
secretum Confessionis tenetur
Sacerdos?*

*Quæstio
IIII.*

Quia iure naturæ tenemur proximum nō infamare, ficut nec illum in bonis animæ, corporis, aut fortunæ lædere, quem ficut nos ipsos diligere tenemur, & illis velle, quæ nobis volumus. Quod ius Christus in Euangelio explicuit, dicens: Quæcunque vultis, vt faciant vobis homines, hæc illis facite &c. Constat autem nos velle famam nostram per alios non dilacerari, seu denigrari. Igitur neque Sacerdoti licebit contra ius naturæ alterius reuelare peccata.

Respōsio.

Matth. 7.

SECUNDO præfatam Confessionem reuelare, est contra fidelitatem, quam seruare tenetur is, cui secretum aliquod commissum est, quale ab ipso confitente Sacerdoti committitur. Hanc autem fidelitatem seruare, de iure naturæ est, quod Scriptura sacra explicat, dicens: Qui ambulat fraudulenter, reuelat arcana; qui fidelis est, celat amici commissum. *Prou. 11.*

TERTIO est contra promissionem tacitè à Sacerdote factam, de celando secretum Confessionis: Non enim aliter peccator sua vitia occulta Sacerdoti panderet, nisi sciret Sacerdotem ad celandum huiusmodi Confessionem obligari; ac proinde tacitè videtur Sacerdos promittere se celaturum: Promissio-

missio-

Caput VII. De Secreto seu Sigillo

missionem autem adimplere, sicut & iuramentum, de iure naturæ est, ut leges dicunt: Nil, scilicet, esse naturalius, quam pacta & promissiones hominum seruanda esse. Patet igitur, Confessionem de iure naturæ esse celandam.

Quæstio Quomodo iure Diuino tenetur Sacerdos ad tenendum Secretum Confessionis?

Respōsio. Quid Confessio de iure Diuino celanda sit, hinc apparet; quia est iure Diuino instituta, & iusta, & per consequens hominibus necessaria; Sed iure Diuino tenemur non dare causam hominibus, unde Diuina instituta, & præcepta violentur: Hoc enim esset scandalizare proximos, de quo dictum est à Christo: *Qui scandalizat vnum ex pusillis his, expedit ei, ut suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris.* Reuelare autem Confessiones, est dare causam peccatoribus, qui famæ suæ Zelatores sunt, ut non confiteantur, ut patet. Cum igitur hoc Sacramentum relapsis post Baptismum absolute sit necessarium, ne eius vilescat usus, iure ipso Diuino Confessionarius ad sigilli secretum obligatur.

Tum etiam; quia DEVS, qui supremus Iudex est, celat & tegit peccata Sacramentaliter

taliter confessa, pro vt dixit Psalmista: Beati quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata. Et iterum in alio Psalmo: Non congregabo conuenticula eorum de sanguinibus, nec memor ero nominum eorum per labia mea. Et ipse Dominus per Ezechielem dixit: Quacunq; hora ingemuerit peccator, non recordabor amplius peccatorum suorum. Quæ autem DEVS tegit, delegatus suus, scilicet Sacerdos, de tegere non potest; aliõ qui vices, & potestatem delegati videretur excedere.

Psal. 31.

Psal. 15.

Ezech. 18.

Præterea ea, quæ in Sacramentis exterius geruntur, signa rerum sunt, quæ interiùs fiunt: Illud ergo, quod interiùs poenitens se Sacerdoti subdit, signum subiectionis est, quâ interiùs se subiicit DEO, ac proinde Absolutio Sacerdotis est signum Absolutionis DEI, quâ peccata veluti obliuioni tradita, sic contegit, iuxta illud Psalmi: Beati quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata. Cogitur ergo Sacerdos eadem figilli consignatione habere contecta, & oblita, quâ DEVS.

Psal. 31.

Vbinam ius Diuinum Secreti in Confessione scriptum legitur?

Quæstio VI.

Eodem planè loco, vbi occultorum Confessio iubetur, vnde hæc necessitas secreti per consequentiã deducitur. Apud omnes sapientes enim indubitatũ est, ex necessitate finis deriuari necessitatẽ ad mediõrũ: Et vt exemplo

Responsio.

Caput VII. De Secretis seu Sigillo

exemplo dato, rem clariorem faciamus, si vivere necessarium est, & id sine cibo seruare non possumus, fit vt & cibus ipse sit necessarius: Pari ergo ratione, quia confiteri occulta scelera, idque ceu commune bonum Ecclesiae, necessarium est, id quod sine con-
signatione sigilli secreti referuari non potest; fit vt sigillum ipsum sit penitus necessarium.

Quaestio Quomodo iure humano Sacerdos tene-
VII. *tur ad tenendum Secretum Con-*
fessionis?

Responsio. QVOD de iure humano celanda sit Con-
fessio, apertum est ex Cap. Omnis vtrius-
que sexus, vbi contra Confessionarium, con-
fessionem verbo, aut signo, prodente, gra-
ues poenae imponuntur, scilicet, quod depo-
natur, & perpetuam agat intra monaste-
rium poenitentiam: Similiter de Poenitentia
dist. 6. cap. Sacerdos, idem districtè præ-
cipitur, vt scilicet nec pro scandalo viuendo
possit Confessor vllō modo Confessionem
sub grauibz poenis, ibidem contentis, de-
tegere.

Quaestio An non licet Confessionem reuelare,
VIII. *cū celatio ipsius in præiudicium*
communicantis cedit?

Neque

NEquē ad seruandam salutem totius Reipub. siue temporalem, siue spiritualem, neq; ob vllum, qui fingi posset, euentū, licet sigillū Confessionis aperire: Nam quocunq; casu aut causa rumperetur, Confessio in suspicionem veniret, quod posset reuelari, & inde homines ab illius religione arcerentur, atque adeo Sacramentum periret, quod Ecclesiæ est necessarium. Hinc fit, quod, licet Sacerdos per Confessionē intelligat nefandissimam coniurationem aliquam in Rempub. vel hæresin inserpere; neutiquam tamen illi fas sit, malo huic, per reuelationem Confessionis, occurrere; Ita vt persona per Confessionem innotescat.

Neque vllius est valoris consequentia; Sacerdos in casu tenetur interitum spiritualement, aut corporalem communitatis ex præcepto, & lege naturæ impedire: Cum verò aliter, nisi reuelatione Confessionis nequeat; teneri eum vt reuelet, præsertim cum præceptum celandi Confessionem pro charitate sit institutum: Quæ autem pro charitate singulorum instituta sunt, non debere contra charitatē boni publici militare. Hæc, inquam, consequentia non valet; quemadmodum & Decretum Symachi distinct. 83. mortem languentibus videtur infligere, qui hanc, cum potest, non excludit; nequaquam probat in casu damnū & interitum Reipub. Confessori sigillū Confessionis religiosē seruanti.

M

uant.

Caput VII. De Secreto seu Sigillo

uanti, iure merito imputari posse, quasi is, cum obuiare posset ei, non obuiet: Alia enim est tunc prudentia vtendum; vt scilicet Sacerdos, quam potest vrgentissimè confitentem admoneat, vt reuelet, nec absoluat eum, si fortè nihil obtinere queat.

Sed & generalibus verbis eos, quibus periculum creatur, admonere potest, vt sibi prospiciant, & pericula imminencia caueant; qua quidem via damno publico obuiare poterit, & tenebitur etiam, si potest, non tamè aperiendo Confessionem; etiam si aliter obuiare non possit; quia nemo tenetur bonum publicum procurare, aut damnum publicum impedire per media illicita, vt per mendacium, aut per fornicationē, aut aliud huiusmodi: tale est reuelare Confessionem, quod semper illicitum est: Non enim sunt agenda mala, vt eueniant bona, nec vt maiora vitentur mala.

Et quod dicitur; mortem languentibus infligit, qui hanc, cum potest, non excludit, procedit, quando potest, de iure eam excludere, quod in præsentī locum non habet.

Et quod dicitur, quod celare Confessionē in casu militat contra charitatē; dicendum, non ita esse; imò potiùs esset contra charitatem, eam proderē posse, cum inde sequatur cōmunis animarū iactura & interitus. Et ita celatio Confessionis non in quorundam salutē est instituta, sed in cōmunem totius Ecclesie vtilitatem.

Licet;

*Licetne Confessionem reuelare, cum
celatio ipsius in magnum Tertij
præiudicium cedit?*

*Questio
IX.*

DVbium non est, cellationem Confessionis *Responsio*
aliquando in maximum alterius Tertij
præiudicium cedere, vt si confitens infama-
uit Petrum, illi falsum crimen imponendo,
propter quod Petrus est ad mortem con-
demnatus. In tali casu, si confitens crimen
suum non prodat, puta, se falsè testificatum
esse contra Petrum, videtur quod Confessor
poterit hoc ipsum publicare; quia licitū est
palio facere, quod ille alius facere debuisset.

Vt si diues non vult patienti extremam
necessitatem succurrere, possum ego de bo-
nis diuitis tali pauperi subuenire, si aliter
non possum; quia id facio, quod ille diues
facere debuisset.

Et si sim intra onustam nauim tempore
tempestatis, & Dominus mercium non vult
eas in mare proicere, cum necessarium sit,
ego potero eas proicere, etiam eo inuito, nec
illi aliquam infero iniuriam, quia id facio,
quod ipse facere debuisset.

Cum igitur hoc in casu ille cōfitens debe-
ret suū crimen prodere; tūm vt Petro suā re-
stituatur famā, quem tam iniuste damnauerat,
tūm etiam, vt eum à morte eruat iniusta, cui
ipse confitens causam declarat, & id nō velit

M 2

confi-

Caput VII. De Secreto seu Sigillo

confitens facere, videtur sequi, quod id ipsum poterit facere Confessor pro confitente.

Verum, fundamentum huius rationis falsum est, si vniuersaliter accipiat, scilicet, quod vnicuique licitum est pro alio facere, quod ille alius facere debuisset.

Patet, si vxore petente à viro debitum, vir ille non reddat, non idè erit licitum alteri in aliena vxore facere, quod maritus facere debuisset.

Similiter, si latro, aut homicida est iustus ad mortem condemnatus, non erit licitum personæ priuatæ latronem illum à carcere fugiètem suspendere, quod Iudex facere debuisset.

Nec, si debitor nolit soluere debitum creditori, cum possit, erit mihi licitum sine consensu illius, bona debitoris accipere, & creditori soluere, quod ipse debitor facere debuisset. Nec, si ego debeo Petro decem, qui Ciceroni totidem debet, potero sine consensu Petri, illa decem, quæ Petro debeo, soluere Ciceroni, quod Petrus facere debuisset.

Et ita patet, rationem factam falso inniti fundamento; maximè in casu, quo aliquid dicere aut facere, vni homini licitum est, alteri verò illicitum; vt accedere ad foeminam, suo viro licitum est, non autem alieno.

Suspendere criminofum, & morte dignum, licitum est publicam autoritatem habenti, non alijs.

Rs

Res alienas, aut alteri debitas distrahere, licitum est Domino earum, non alij.

Ita igitur in proposito, prodere crimen falsi testimonij, licitum est ei, qui falsum imposuit crimen, nō Confessori, qui sola via Cōfessionis illud scit, ut patet ex dictis.

Nec valent exempla de eo, qui de bonis alterius succurrit pauperi; & q̄ merces alienas in mare proiicit, & similia, quia tunc necessitas succurrendi excusat; non hoc, quod est, alium idipsum facere debuisse.

Si obiicias, quòd simili modo in præsenti casu posset excusari Sacerdos reuelans Confessionem, ut saluet innocentem à morte iniusta, quia id necessitate facit, non voluntate. Dicendum negando consequentiam; nec est simile; quia in aliis casibus ubi necessitas excusat eum, qui rem alienā contrectat, non interuenit alia iactura, quàm rerum temporalium, quæ postponendæ & exponendæ sunt pro vita fratris. In præsenti verò casu ex reuelatione Cōfessionis, alia lōgè maior, quàm fit fame & rerum temporalium iactura emergit, scilicet, contemptus vniuersalis, vel ut plurimum integræ Confessionis; ideò præfata necessitas saluandi vitam innocentis, non excusat reuelantem Confessionem.

Hinc fit, quòd, licet Sacerdos videat personam innocentissimam, eademq; & dignitate & autoritate maximam, in supplicium capitis rapi, sitq; certissimus per Confessio-

Caput VII. De Secreto seu Sigillo

nem malefactoris quam audiuit, illum esse innocentem, posseque eum facillimè detecta Confessione liberare, neutiquam illi fas est, quamvis ipse, qui in supplicii rapitur, esset idē Sacerdos, qui illa se posset via protegere,

Quaestio X. Potēstne reuelari Confessio, cū celatio ipsius in damnum corporis vel animæ confitentis cedit?

Respōsio. Quoniam pro saluanda tota Repub. non est licitum reuelare Cōfessionem, à fortiori non erit licitum eam reuelare pro saluanda vita vnius hominis, siue corporali siue spiritali.

Quaestio XI. An non licet reuelare Confessionem, cū celatio ipsius cedit in damnum animæ ipsius Confessoris?

Respōsio. EXEMPLO dato, quaestio illa illustrabitur. Est aliquis Confessor in testem productus, & à Iudice suo iureiurando astrictus ut respondeat ad ea, super quibus fuerit interrogatus &c. quo iurante, interrogat eum Iudex super casu quodā, quem tamen per solā Confessionem scit ipse Cōfessor; tunc tenetur respondere, quia iurauit, & non potest deponere falsitatem, quia peccaret mortaliter: Igitur debet deponere veritatem; hanc autem non potest deponere, nisi reuelando Confessionem: Vnde consequi videtur, quòd eam

eam reuelare debeat, cum aliàs celatio ipsius, ipsi Confessori, quia scilicet periurus esset, & in detrimentum animæ caderet.

Verùm facile hæc diluentur, & quæ he-
dupliciter.

PRIMO, talis Sacerdos potest iurare, se
nil de casu illo scire, cum illū sciat vt DEVS,
& non vt homo: Nam in audiendo Confes-
sionem tenet vicem DEI. Poterit igitur sine
médacio in foro hominū dicere se nescire id,
quod in persona alterius aliū qui scit; ficut
econtrà potest aliquis in persona alterius ali-
quid de se affirmare, quod in persona pro-
pria loquens falsè affirmaretur; vt quando
Angelus ad Moysen loquēs, dicebat in per-
sona DEI: Ego sum Dominus DEVS tuus.
Et iterum: Ego sum DEVS Patris tui Abra-
ham, Isaac, & Iacob. Quæ constat ab Angelo
esse dicta; sed in persona DEI, vt dixit Ste-
phanus, & habetur in Actibus Apostolorū,
& Paulus in Epistola ad Hebræos.

Exod. 3.

Act. 7.

Hebr. 2.

SECUNDO, Confessarius in tali casu
dicere potest se nihil scire, idq; sine médacio;
quia illa verba admittunt hunc sensum, scili-
cet, nil scio, super hoc ad reuelandum vo-
bis, pro vt Augustinus interpretatur, quod
Christus de seipso dixit, scilicet: Filius nescit
diem iudicij, scilicet, ad reuelandum homi-
nibus.

Marc. 13.

Aut sic interpretatur, scilicet, Nihil
scio de hoc, super quo intendis me roga-
re. Et

Caput VII. De Secreto seu Sigillo

re. Et verè respondet sicut debet, quia debet responderi ad mentem interrogantis; mens autem interrogantis hæc debet esse, scilicet, quæ querere de his, quæ in foro illo tractanda sunt, & quorum cognitio ad potestatem ipsius Iudicis pertinet. Modò autem, quæ in sola Confessione scita sunt, non sunt de his, quæ ad potestatem humani Iudicis pertinent, ut constat; quia ad illud forum non pertinent, nisi quæ aliòqui possunt in illo foro probari, & quorum testificatio, seu depositio possunt ad illud forum deferri, qualia non sunt, quæ in sola Confessione sciuntur.

Quod, si mens Iudicis sit interrogare Sacerdotem, si sciat de casu proposito aliquid, etiam per Confessionem, iam excedit potestatem sibi concessam, & non oportet ad mentem illius, quam habet, respondere, sed ad mentem, quam debet habere.

Questio XII. Tenetŭrne Sacerdos mortem potius oppetere, quàm ut Secretum Confessionis reuelet?

Responsio. Si tyrannus aliquis gladio ad iugulum appposito Secretum Confessionis à Sacerdote extorquere conaretur; non tamen hoc illi, etiam ad seruandam propriam vitam, detegere liceret, cum pro seruando Sacramento in Ecclesia, Sacerdotale officium, Sacerdotem obliget millies mortem oppetere. Neq; id so-

id solum locum habet in Sacramento Confessionis: Sed etiam multò maximè in Sacramento Eucharistiæ. Nam & ibi libentiùs sanguis fundendus est, quàm vt vel blasphemata vox contra illam edatur, aut aliqua irreuerentia ei irrogetur:

Hoc adeò verum est, vt quidam Theologi de Sacerdote exemplum ponant, qui iterum latronibus faciens, in ingressu nemoris per Confessionem vnus intelligit se ab altero esse in nemore occidendū: Quem quidem Sacerdotem potiùs, aiunt, debere expectare mortem, & vtrò exponere se martyrio pro lege DEI seruanda, quæ strictissimè iubet Confessionem celare, quàm per fugam Confessionem reuelare. Idq; profectò verū est, vbi necessitas daretur aut reuelandi Confessionem, aut moriendi; sed tamen in eiusmodi euentibus vix accidere potest, quin prudenter valeat Sacerdos vtrunq; per aliquam fictam causam euitare.

*Cum ab impletione aliorum multorum
DEI Præceptorum certis de causis
homo sæpè excusetur, cur non etiam ex
causis magni momenti licet Sigillum
Confessionis frangere?*

*Quæstia
XIII.*

Sunt quidem alia multa præcepta Diuina, etiam de Sacramentis, à quibus implendis

Responsio.

M 5 homo

Caput VII. De Secreto seu Sigillo

homo propter graues causas aliquas excusatur: Nemo enim tenetur cum periculo vitæ suæ confiteri, vel Eucharistiam sumere, imò nec Baptismum.

Verùm distinguere hîc & scire oportet, quòd præcepta affirmatiua, licet nonnunquã ad cauendum huiusmodi pericula præterire, quia non obligant pro semper; negatiua verò, quia pro semper & sine intermissione obligant, nullo casu transgredi licet.

Est præceptum: Non occides; nullam ergo ob causam autoritate priuata licet hominem sponte occidere, nisi dum se quispiã coactus defendit. Est etiã præceptum ne vlla Sacramento irrogetur iniuria; nulla ergo de causâ fas est sacrosanctam Eucharistiam aut conspuere, aut pedibus proculcare.

Pari modo in sigillo Confessionis est præceptum negatiuum, ne reueletur tanquam res sacra, quocirca nulla de causâ illud vquam fas est reuelare.

*Quæstio Solâne peccata confessa, an verò etiam
XIII. reliqua omnia, quamuis non peccata
in Confessione audita, tace-
cenda sunt?*

Respõsio. ILLA omnia necessariò celanda sunt, per quorum detectionem redderetur onerosâ, seu odiosa ipsa Confessio; & quia ex reuelatione peccatorum & circumstantiarum, & com-

complicū redderetur odiosa Confessio; ideo omnia illa cadunt sub sigillo Confessionis.

Quamuis enim directè sola ipsamet peccata sint sigillo Secreti occultanda, nihilominus indirectè res aliæ, quæ non sunt peccata, ex quarum manifestatione posset venire in notitiam peccati, aut peccatoris, cadunt etiam sub sigillo eodem. Vt si quis, dum homicidium confitetur, narrat quemadmodum Faber gladium rei inscius ei vèdiderit; vel si narrat quemadmodum amicus crimen ei diffuaserit: Illa enim licet in illis personis non sint peccata: Possent tamen, si detegerentur, vestigium aperire explorandi peccatum vel personam.

Eodem modo si Confessarius diceret, Petrus fuit tali hora in tali loco, posset enim tunc Petrus in suspensionem venire homicidij, quod illic fuerat perpetratum.

Reliqua verò quæ ad peccata nihil pertinent, non comprehenduntur sub sigillo.

Quamuis neque de re vlla per Confessionem audita, debeat Sacerdos, vnquam vel mutire; præsertim dum circumstantes possent intelligere, in Confessione fuisse audita; quoniam statim pertimescunt, non esse tam sanctè recondita quæ illic dicuntur.

Debet ergo iudicium illud esse velut sacrarium quoddam, ab humana conuersatione longè semotum.

*M 6**Cadunt-*

Caput VII. De Secreto seu Sigillo

Quaestio *Caduntne sub sigillo Confessionis etiā*
XV. *peccata committenda, quae peccator*
confitetur, sicut commissā?

Responsio. *S*UB sigillo Confessionis cadunt non solum commissā, sed commitenda confessā; quia cum ad integritatem Confessionis pertineat, confiteri non solum quae praeterierunt, sed etiam propositum habitum ea postmodum perpetrandi, si esset Sacerdoti concessa facultas huiusmodi proposita reuelandi; nō dubium, quin daretur occasio, ut vel Confessio omittatur, vel saltem diuidatur: Timet etiam, quia etsi talia peccata sint postea actu committenda; iam tamen sunt in voluntate commissā. Igitur celanda sunt, sicut & reliqua commissā seu praeterita.

Quaestio *Dic breuiter omnia, quae sub taci-*
XVI. *turnitatis obligatione continentur?*

Responsio. *A*D hoc Secreti sigillum *PRIMO* omnia pertinent omnia poenitentis peccata tam mortalia, quam venialia, licet modo diuerso. Mortalia enim tam in genere, quam in specie ad sigillum Confessionis pertinent: Venialia verò peccata tantum in specie ad sigillum Confessionis pertinent; unde nunquam licet Sacerdoti dicere, talem poenitentem tale vitium veniale confessum esse.

SECVN-

SECUNDO, ad sigillum pertinent omnes peccatorum circumstantiæ, quæ necessariae sunt ad Confessionis integritatem.

TERTIO, omnes casus reservati, tam in genere, quam in specie. Quia quicquid reservatur, propter aliquod mortale reservatur; Vnde qui dicit talem poenitentem confessum esse aliquem casum reservatum; licet casum non nominaverit: nihilominus violat sigillum Confessionis.

QUARTO, omnes defectus poenitentis, & negotia quæcunque, ad eius famam vel infamiam pertinent: utpote, quod sit servus. quod illegitimus, quod ære alieno gravatus, aut quæcunque alia, ex quibus manifestatis, diminui posset opinio apud homines de illo concepta.

Cum in multis casibus liceat, homines à Confessione reuocare; an non licet quoque Confessionem eo ipso fine reuelare, ut scilicet hac occasione homines à Confessione reuocentur?

Quæstio
XVII.

Licet quidem aliquando reuocare homines à Confessione facienda, non solum extra tempus ab Ecclesia statutum, sed etiã in ipso tempore, scilicet in Quadragesima; imò & in tẽpore, quo est homo positus in articulo mortis; ut si necessitas cõpellat pugnare pro

Respõsio.

M 7 Reipub.

Caput VII. De Secreto seu Sigillo

Reipub. defensione, aut nauim dirigere, & exonerare pro salute eorū, qui in ea existunt, & in aliis similibus suadendū est, vt illo tempore homines à Confessione cessent, si quædam ad vitam necessaria, per Confessionem illam impediantur.

Verū scire oportet, quod non solum necessarium est, Confessionē celare propter necessitatem confitendi; verumetiam propter naturam secreti, quod taciturnitatē flagitat. Nam ad cōmittendū alteri secretum nudū, nulla cōpellit necessitas; si tamen alicui cōmittatur, necessarium est ei, cui tale secretum commissum est, illud celare, & non detegere. Ita, etsi sæpe homines voluntariè confiteantur absq; aliqua necessitate; est tamen necessarium Confessori ipsam Confessionem celare, idq; multò strictius, quàm si esset secretum nudum Confessori commissum.

Vnde, etsi omnino esset sublata necessitas vocaliter cōfitendi; supposita tamen utilitate ipsius Confessionis, adhuc esset necessariò celanda Confessio. Quia non solum illicitum est per Cōfessionis reuelationem dare occasionē hominibus, vt à Confessionibus eisdē necessariis abstineant: sed etiam, vt Cōfessionem, quæ tam saluberrimum remediū est ad curanda commissa, & præseruandum à recidiua, homines abhorreant, etiā eo tempore, quo Confessio utilissima hominibus foret.

Quenam

Quenam est poena reuelantis Confessionem?

*Quaestio
XVIII.*

Responsio.

POENA reuelantis Confessionem, secundum antiqua iura, ut habetur in Cap. Si Sacerdos, de Poenitentia, Dist. 6. est depositio, & per totam vitam ignominiosa peregrinatio; sed secundum Decretalem, Omnis utriusque sexus § Caueat, est depositio, & detrusio in monasterium, ad perpetuam agendam poenitentiam in officiis seruilibus monasterij, habitu laico.

Quidnam Sacerdos respondere debet interroganti, an quippiam audiuerit aliqua de re in Confessione?

*Quaestio
XIX.*

Responsio.

SI Iudex Christianus huiusmodi aliquid interrogauerit, respondendum, tales interrogationes esse sacrilegas, & indignas Principe Christiano.

Sin autem non Christianus, sed infidelis tale quid petierit, respondendum est; leges Christianorum non pati, ut quicquam dicatur extra Confessionem. Et quae diximus de Confessario interrogato; eadem suo modo intelligenda sunt de poenitente, seu confitente, simili modo interrogato: Sed si huiusmodi responsione non fuerint contenti; potius moriendum est, quam Confessionis sigillum violandum.

Potestne

Caput VII. De Secreto seu Sigillo

Quæstio XX. Potestne Papa cum Confessore dispensare, ut reuelet Confessionem?

Responsio. **M**inimè, idque probatur **PRIMO**, quia Papa non potest dissolvere, quod iure necessario & Diuino est institutū, quale est, Confessionem in omni euentu celare. Id patet; quia, ut ait Paulus: Non est data potestas Papæ ad destructionem, sed ad ædificationem; Et quod à **DEO** est institutum, per homines dissolui non debet. Vnde & Urbanus Papa dixit, Diuina mandata, seu instituta vsq; ad sanguinem esse defendenda, & nō violanda. Constat autem Confessionem omni iure esse celandam.

SECUNDO, non potest Papa dispensare in præcepto de Baptismo, aut de Confessione facienda, saltem tempore necessitatis, quādo de iure Diuino tenetur homo confiteri: Igitur nec potest dispensare in præcepto de celanda Confessione. Consequentia patet à minori, quia maior est obligatio celandi Confessionem, quàm sit obligatio confitendi, ut ex sæpe dictis patet.

TERTIO, non potest Papa dispensare in præcepto de vitando scandalo: Igitur nec in præcepto celandi Confessionem. Nam non minus, imò maius est vinculum celandi Confessionem, quàm sit vinculum vitandi scandalum, & pro ut colligitur ex Cap. Sacerdotes,

cerdotes. De Pœnitentia, Dist. 6. vbi dicitur: quod nullo vnquam tempore, aut casu licitū est Confessionem detegere, etiam pro vitādo scandalo. Qui autem non potest id, quod minus est, nec poterit id, quod maius est, iuxta regulam iuris. Si vinco vincentem te, a fortiori, vincam te.

Nunquid Sancti Patres, & veteres Doctores, hoc Confessionis Secretum etiam docuerunt?

*Quæstio
XXI.*

MAximè: Et ne cuiquam ea de re dubium ullum esse possit, testimonia quædam eorum proferemus.

Responsio.

De S. Ambrosio Paulinus eius discipulus ita scribit: Erat gaudens cum gaudentibus, & flens cum flentibus. Siquidē quotiescunq; illi aliquis ob percipiendam Pœnitentiam lapsus suos confessus esset, ita flebat, vt & illum flere compelleret: Videbatur enim sibi cum iacente, iacere. Causas autem criminū, quas illi confitebantur, nulli, nisi Domino soli, apud quem intercedebat, loquebatur; bonum relinquens exemplum posteris Sacerdotibus, vt intercessores apud DEVM sint magis, quàm accusatores apud homines.

Pauli. Notæ Episc. in vita D. Ambrosij.

Augustinus eodem sensu, quia & eodem spiritu ita scribit: Si transgredimur in aliquo peccato post Baptismum, id est, fontem la-

Aug. ad Iulianū. Comit. Epist.

chryma- 111.

Caput VII. De Secreto seu Sigillo

chrymarum, ordinauit nobis poenitentiam propter fragilitatē nostram; ideo debemus nostras Confessiones veraciter confiteri, & fructus dignos facere, id est, præterita ne iteremus, secundum iussione D E V M timentis Sacerdotis; qui Sacerdos, vt sapiens, & medicus, primum sciat curare peccata sua, & postea aliena vulnera detergere, & sanare, & non publicare. Nos sequamur, perquiramus, et cum talibus consilium salutis nostrę ineamus, vt non perdamus hæreditatem coelestē, quam nobis Dominus ab initio mundi præparauit.

Sozom. lib. 9. hist. tripart. ca. 35. Item Sozomenus, dum scribit de Presbytero super poenitentes ad audiendas Confessiones, & imponendas poenitentias, præfinito, ait. Ad hanc rem Presbyteri bonæ conuersationis, seruantemq; Secretum, ac sapientem virum statuerunt. Vnde, & ex plurimis aliis testimoniis, quæ breuitatis studio non commemoro, liquidò constat, non nuper natam, sed antiquissimam esse hanc Ecclesiasticam consuetudinem, tegendi ea, quæ in Confessione dicta sunt.

Quæstio
XXII.

Quidnam & quantum potest Sacerdos propria auctoritate ex Confessione reuelare?

Responsio. PRIMVM, licitum est, iustam ob causam in publico, vel aliàs, reuelare Confessionē, id est,

id est, peccata in Confessione scita prodere, non prodendo personam directè, vel indirectè, ubi & quando nullum subsequatur scandalum: Vt si Confessor cōmunicat alicui casum, quem in Confessione cognouit, ad finē sciendi, an sit reseruatus, vel non; an sit mortale, vel non; & quæ pro illo sit poenitentia imponenda.

Aut si Prædicator dicat in genere peccata talia, vel talia committi, ad finem notificandi audientibus, opus illud vetitū esse, & perniciosum, & ab hominibus vitandum.

SECVNDO, licitum est reuelare, hoc est, in publico, vel oculto dicere in genere, ille confessus est peccata sua, etiam personam seu confitentem exprimendo. Vt, si Confessor dicat de Petro: Petrus confessus est peccata sua; quia dicendo, nec Petrum infamat, nec Cōfessionem odiosam facit, cū omnes sciant, neminē confiteri debere, nisi peccata, quodq; non est, qui à peccatis sit prorsus immunis; Non enim est homo, qui non peccet. 3. Reg. 8. Et si dixerimus, quia peccatū non habemus, 1. Ioan. 1. nosmetipsos seducimus, & veritas in nobis non est, vt ait D. Ioannes.

Inde patet, esse licitum Confessori dicere de Petro: Petrus confessus est sua peccata venialia, modò per hoc non significet Petrum Cōfessionem mortalium omisisse.

TERTIO, Licitum est Confessori in particulari peccatum, & simul personam cōfitentem

Caput VII. De Secreto seu Sigillo

fitentem dicere; si peccatum tale aliqui publicum est, & omnibus notum. Vt si dicat de publica meretrice, quod confessus est turpitudinem suam, & de publico homicida, quod confessus est homicidium. In quo duo significat Confessor, scilicet, Petrum esse confessum, & Petrum esse homicidam. Et primum est occultum, cuius reuelatio cedit in laudem ipsius confitentis. Secundum est publicum, etiam ante Confessionem auditam. Ideo per hoc non dicitur Confessor reuelare Confessionem; quia non dicitur reuelari, nisi quod prius occultum erat, quod in eo casu non accidit. Huius dicti ratio aperta est, quia tale dictum Confessoris, nec est infamatum confitentis, nec reddit Confessionem odiosam.

Si tamen inde timetur scandalum, tenebitur Confessor filere; quod quia, ut plurimum timetur ex similibus dictis, satius est tacere, nisi forte aliqua necessitas cogat.

QVARTO, in Concionibus, aut publicis Academiae lectionibus, licet peccata taxare, & reprehendere, quae in Confessionibus audiuntur. Tamen si imprudentia esset, & scandalum dicere, talia in Confessionibus esse audita. Et praeterea cauendum, ne in praesentia eorum praedicentur, qui illa confessi sunt: Contremiscerent enim metuentes, suas Confessiones in publicum prodi.

Licetne

Licetne Sacerdoti ex licentia confitentis reuelare Confessionem?

Quaestio
XXIII.

Sacerdos de expressa licentia confitentis potest Confessionem reuelare aliquot de causis.

Responsio.

PRIMO, quia in tali casu cessat obligatio celandi Confessionem: Nam cessat ratio fundamētalis praefatae obligationis, quae erat, ne ex reuelatione Confessionis reddatur odiosa, & nimis onerosa ipsa Confessio; sed ubi constat Confessorem reuelare Confessionem expressa licentia confitentis, non ideo fit odiosa Confessio ei, qui licentiam propria voluntate dedit, nec aliis, quibus sua relinquatur libertas negandi licentiam praefatam, & concedendi, si velint. Igitur cessat hoc in casu obligationis ratio; & per consequens cessat ipsa obligatio celandi Confessionem; quia cessante causa, cessat etiam effectus. Et ratio legis, est anima legis.

SECUNDO, vnusquisque potest cedere iuri suo absque prauiudicio Tertij; quando ius illud in fauorem ipsius cedentis est constitutum: Sed celatio Confessionis est induta in fauorem confitentis directè, & non in fauorem ordinis, status, officij, aut dignitatis; cum huiusmodi ius se extendat ad omnes peccatores, qui nec in ordine, nec in officio, aut dignitate aliqua sunt constituti, vt constat, ac proinde in fauorem personae con-

fin-

Caput VII. De Secreto seu Sigillo

fitentis est institutum, & ita potest quilibet confitens iure suo cedere.

TERTIO, quia id potest quis per alium facere, quod per se facere potest, cum causa iusta id postulauerit; sed confitens potest suum crimine occultum ob causam per ipsum prodere; imò non solum potest, sed debet aliquando, ut si homicidium perpetravit, de quo non est accusatus, nec infamatus; sed alius innocens, & homicida probatus, licet falso ducitur ad crucem, seu gladium, id sciens verus homicida, potest, & debet se prodere, ut innocentem illum à morte iniusta eripiat, prout scriptum est: Erue eos, qui ducuntur ad mortem. Igitur in simili casu, poterit suum crimen, per Confessarium prodere.

Prou. 24.

QUARTO, quia, si quis Secretum nunc dum commisit amico, iure naturali & Divino tenetur illud celare, ubi necessitas reuelandi non cogat ad oppositum; & tamen permixtum committentis sufficit, ut aliis, quibus ipsis placet, reuelet. Igitur pari forma indulgentia confitentis sufficiet, ut Confessarius ob causam, secretum Confessionis reuelet.

Quaestio XXIII. Sufficitne consensus quilibet confitentis ad reuelandam Confessionem?

Responsio. NON qualiscunque consensus confitentis sufficit, ut Sacerdos possit Confessionem reuelare, nisi constet sufficienter de his, coram quibus huiusmodi Confessio fit reuelanda.
Nam

Nam per hoc tollitur scandalum, & odium Confessionis. Ideoque quando Sacerdos ex permissione confitentis prodit Confessionem, opus est, ad vitandum scandalum, dicere, & ostendere, se Confessionem illam reuelare ex consensu expresso confitentis.

SECUNDO, requiritur, vt detur potestas manifestandi propter aliquod notabile bonum procurandum, vel malum euitandum, quod præponderet famæ confitentis; aliòqui nec permittendum est Sacerdoti, nec ei facta potestate integrum est vti.

TERTIO, non sufficit consensus præsumptus, nisi sit expressus, & actu concessus; aliòqui reuelans Confessionem ex sola licentia præsumpta, non minùs facit Confessionem odiosam, quàm si absq; vlla licentia eam reuelaret.

Quare licentia confitentis sufficit ad reuelationem Confessionis? *Quæstio XXV.*

Responsio
Licentia confitentis sufficit, vt Sacerdos queat reuelare Confessionem, non obstante præcepto naturali & Diuino, de seruando huiusmodi secretum; quia data licentia prædicta, iam definit esse materia secreti. Nam, vt creditor, quando prorogat debitori terminum solutionis, vltra terminum per iuramentum præfixum, solutio in termino desinit esse materia iuramenti: ita etiam permissio

Caput VII. De Secretis seu Sigillo

missio reuelandi Secreti, facit, vt definat esse materia Secreti.

**Questio
XXVI.**

Potestne Sacerdos peccatum, quod quidem ex Confessione, sed tamen etiam alia via ante vel post Confessionem scit, ob causas certas, & sine licentia confitentis reuelare?

Responsio.

Quando necessitas aut utilitas postulauerit, poterit Confessarius manifestare peccatum in Confessione cognitum, vna cum persona, si alia via illud cognouerit. Probatur, quia Confessor, extra Confessionem sciens crimen alicuius, si producat in testem, aut à Iudice inquiratur, est obligatus ob publicam iustitiam dicere quod sciuerit. Igitur, si illud ipsum quoque sciat per Confessionem Sacramentalem, siue subsequentem, siue præcedentem facti cognitionem, non minus tenebitur à Iudice inquisitus, aut in testem productus illud manifestare; alioquin Confessio esset vinculum iniquitatis, & impediendæ publicæ iustitiæ causa.

SECUNDO, quia fraus & dolus nemini debet patrocinari; patrocinaretur autem, si prior sententia esset vera. Patet, quia, si latro coram Sacerdote calicem, aut rem aliam furetur, sciens, quod, si illi Sacerdoti confiteatur, non poterit super illo testificari, seu denun-

denuntiare adibit illico ad Sacerdotem eundem, & cōfitebitur illi furtū illud, iam fraus & dolus latronis illi patrocinaetur.

TERTIO, quia opposito dato, sequitur aliquod absurdum, scilicet, quod Prælati, cui incumbit super adulterio, vsura, aut concubinato cognoscere, & illud in foro exteriori iudicare & punire, quod non posset aliquem talem criminofum per testes, omni exceptione maiores, probatum talem iudicare, & sententiam cōtra eum ferre; supposito, quod ille Prælati per Cōfessionem Sacramentalem ab illo criminoso factam, cognouerit eius crimen, de quo est in Iudicio conuictus. Patet sequela; quia in sententia contra illum ferenda debet declarare, illum esse tali crimine irretitum.

QUARTO, sequitur alia absurditas, quod, si Sacerdos vidit Petrum in loco profano fornicantem, de quo Petrus confitetur eidem Sacerdoti, quod Sacerdos videns Petrum ab aliis accusari, quod in loco sacro fornicationem commiserit, nō potest Sacerdos in excusationem illius dicere, quod nō in loco sacro; sed in profano est fornicatus, ipso Sacerdote vidente. Potest igitur, & aliquādo debet Confessor crimen, per Confessionem scitum, prodere, si per aliam viam extra Confessionem illud cognouit.

Pro vitando tamen scandalo debet, quando id reuelauerit, dicere modum, quo illud

N

sciat,

Caput VII. De Secreto seu Sigillo

sciat, scilicet, quia vidit illud perpetrari; caueat tamen, ne dicat, se illud scire per Confessionem; quia hoc dicere non poterit sine reuelatione Confessionis: Habet enim Sacerdos in casu cognitionē illius facti duplicem: Alteram, per viam Confessionis, & ex hac notitia nil potest dicere, vt patet: Alteram, per euidentiam facti, vel aliquorum relationem, & ex hac via licitū est, peccatū illud ob iustam causam manifestare; ita tamen, vt cautē loquatur siue in iudicio, siue extrā, ne inde aliqui scandalizētur, & suspicentur illū aliena peccata per Confessionē cognouisse, scientes illum ex officio esse Confessorem.

Ideò, nisi necessitas postulet, filere debent aliena peccata; & si necessitas ea prodere cogat, causam & notitiam extra Confessionē habitam reddant.

Quæstio
XXVII.

*Solūne Sacerdos, cui facta est Confessio,
an etiam alij audientes, tenentur
eam celare?*

Responsio.

Non solus Sacerdos, cui facta est Confessio, sed quicumque alius, qui eam licitē, vel illicitē audiuit: Vt si quis fortē confiteatur per interpretem; aut si laicus fingit se Sacerdotē esse, aut dolo, seu ex proposito, aut à casu audit Confessionem, quæ Confessario fit, omnes tales tenentur illam celare, sicut & illi, qui alicuius Confessionem inveniunt in scriptis.

PQ.

POSTREMO, omnes Prælati & Superiores, à quibus poenitēs, vel per se, vel per alium facultatē petit confitendi inferiori in casu reſeruato. Nō licet enim illis manifestare, alij talem aliquē casum reſervatū. Omnes autem isti sub peccato mortali ad sigillū obligantur; sed non eodem modo. Laici enim in prædictis casibus reuelantes Confessionē, quamvis mortaliter peccent; nō sunt tamen habendi sacrilegi, nec incurrūt poenas: Sacerdotes autem reuelantes Confessiones, quas audiunt, & sacrilegi sunt, & poenas, contra reuelatores, à iure statutas, incurrunt.

Ratio cōstat; quia omnes illi tenētur Confessionem celare, per quorum detectionem redderetur odiosa, et ab ea homines retraherentur; sed si poenitentes scirent aliquos tales posse licitē Confessionem reuelare, cū sciat posse de facto multos ipsum confitentē audire, id timentes, nō ita auderēt confiteri.

Estne Sigillū nudū Secreti, quod alicui commissum est, necessario celandū?

Quæstio XXVIII.

Responsio.

Maximè, aliquot de causis:

PRIMO, quia iure naturæ tenemur proximum in fama non lædere. Iam si Sigillum Secreti temerè violaremus: contingeret sæpenumero proximum suæ existimationis pati detrimentum.

SECUNDO, quia de iure naturæ tenemur

Caput VII. De Secreto seu Sigillo

nemur esse fideles, seu fidelitatem proximo seruare; hanc autem non seruat, qui reuelat arcana sibi ab amico commissa.

TERTIO, quia de iure naturæ tene-
mur seruare promissum; sed in Secreti com-
missione semper, vel tacite, vel expresse in-
teruenit promissio eius, cui Secretum com-
mittitur, aliòqui non ipsi committeretur.

Questio
XXIX.

*Nunquàmne licet Sigillum nudè
Secreti reuelare?*

Respōsio.

Licitum est huiusmodi Sigillum aliquan-
do reuelare, quando videlicet eius celandio
vergit in perniciem Reipub. aut salutis
corporalis ipsius committentis, aut eius, cui
committitur, aut alterius. Huius limitatio-
nis ratio est clara, quia in his casibus, in qui-
bus non potest aliter prefatis damnis obuiari,
nisi reuelando Secretum, cessat obligatio
celandi.

Nec rationes, quæ in contrarium adduci
possunt, vllam habent vim, quia fama pro-
ximi postponenda est salutis Reipublice, aut
alicuius alterius, maximè rei spiritualis. Fi-
delitas autem tunc nõ obligat; quia non di-
citur quis perfidus per hoc, quòd arcanum
reuelat simpliciter; sed per hoc, quòd temè-
rè, & sine causâ cogente reuelat.

Promissio etiam tunc cessat; quia nemo
potuit se per promissionē cōtra Rempublicam

cam obligare, aut cōtra salutem corporalem,
aut spiritualement alicuius, ad quā charitas ipsa
obligat.

Quomodo differūt Sigillum Secreti cō-
missi, & Sigillum Confessionis.

Quæstio
XXX.

Responsio:

HOC interest inter Sigillum Secreti com-
missi, & Sigillū Confessionis; quia hoc
in nullo casu potest reuelari, saltem formali-
ter, dicendo per Confessionem hoc vel illud
scio, nisi habita expressa licentia confitentis:
Secretum verò nudum cōmissum, saepe po-
test reuelari ob causam cogentē, sine licen-
tia committentis.

C A P V T V I I I .

De Modo confitendi D E O .

VM interiorem peccato-
rum Confessionem, quæ
soli D E O fit, vtilem, et ne-
cessariā esse poenitenti, tū
etiam piis omnibus, olim
plurimum curæ fuisse, circa initium capitis
secundi, per quæstiones plures clarissimè p-
batum sit; placet in gratiam eorū, qui coram
O 3 D E O

Caput VII. De Secreto seu Sigillo

nemur esse fideles, seu fidelitatem proximo seruare; hanc autem non seruat, qui reuelat arcana sibi ab amico commissa.

TERTIO, quia de iure naturæ tene-
mur seruare promissum; sed in Secreti com-
missione semper, vel tacite, vel expresse in-
teruenit promissio eius, cui Secretum com-
mittitur, aliò qui non ipsi committeretur.

Questio
XXIX.

*Nunquàmne licet Sigillum nudè
Secreti reuelare?*

Respōsio.

Licitum est huiusmodi Sigillum aliquan-
do reuelare, quando videlicet eius celandio
vergit in perniciem Reipub. aut salutis
corporalis ipsius committentis, aut eius, cui
committitur, aut alterius. Huius limitatio-
nis ratio est clara, quia in his casibus, in qui-
bus non potest aliter prefatis damnis obuiari,
nisi reuelando Secretum, cessat obligatio
celandi.

Nec rationes, quæ in contrarium adduci
possunt, vllam habent vim, quia fama pro-
ximi postponenda est salutis Reipublice, aut
alicuius alterius, maximè rei spiritualis. Fi-
delitas autem tunc nõ obligat; quia non di-
citur quis perfidus per hoc, quòd arcanum
reuelat simpliciter; sed per hoc, quòd temè-
rè, & sine causa cogente reuelat.

Promissio etiam tunc cessat; quia nemo
potuit se per promissionē cōtra Rempublicam

cam obligare, aut cōtra salutem corporalem,
aut spiritualement alicuius, ad quā charitas ipsa
obligat.

*Quomodo differūt Sigillum Secreti cō-
missi, & Sigillum Confessionis.*

*Quæstio
XXX.*

Responsio:

HOC interest inter Sigillum Secreti com-
missi, & Sigillū Confessionis; quia hoc
in nullo casu potest reuelari, saltem formali-
ter, dicendo per Confessionem hoc vel illud
scio, nisi habita expressa licentia confitentis:
Secretum verò nudum cōmissum, saepe po-
test reuelari ob causam cogentē, sine licen-
tia committentis.

C A P V T V I I I .

De Modo confitendi D E O .

VM interiorem peccato-
rum Confessionem, quæ
soli D E O fit, vtilem, et ne-
cessariā esse poenitenti, tū
etiam piis omnibus, olim
plurimum curæ fuisse, circa initium capitis
secundi, per quæstiones plures clarissimè p-
batum sit; placet in gratiam eorū, qui coram
O 3 D E O

Caput VIII. De Modo

Psalm. 31. DEO peccata sua ex animo agnoscere, suaeque opera mala cum ingenti cordis dolore damnare, & exemplo Davidis dicentis: Confiteor aduersum me iniustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei, misericordiam DEI querere cupiunt, aliquot formulas vnam aut alteram, ad quarum praescriptum, poenitens DEO confiteri possit, hisce subiicere.

PRIMA FORMULA Confitendi DEO.

In qua poenitens, qui se mole peccatorum nimis pressum sentit, multitudinem, et gravitatem suorum peccatorum deplorat, Deique misericordiam flagitat.

HEV mihi infaelix anima, in tantis peccatis, in tantis periculis criminum, in tam multis iniquitatibus, quid primum plorare? quid primum plangere? quos luctus prius, quas lachrymas fundam? Non sufficit referre memoria tantorum criminum gesta. Peccata quoque mea mihi sensum doloris tulerunt. Obliguit animus, nullo moerore compungitur. Anima mea in stuporem conuersa est. Insensata facta est anima mea.

Ola.

cam obligare, aut cōtra salutem corporalem,
aut spiritualement alicuius, ad quā charitas ipsa
obligat.

*Quomodo differūt Sigillum Secreti cō-
missi, & Sigillum Confessionis.*

*Quæstio
XXX.*

Responsio:

HOC interest inter Sigillum Secreti com-
missi, & Sigillū Confessionis; quia hoc
in nullo casu potest reuelari, saltem formali-
ter, dicendo per Confessionem hoc vel illud
scio, nisi habita expressa licentia confitentis:
Secretum verò nudum cōmissum, saepe po-
test reuelari ob causam cogentē, sine licen-
tia committentis.

C A P V T V I I I .

De Modo confitendi D E O .

VM interiorem peccato-
rum Confessionem, quæ
soli D E O fit, vtilem, et ne-
cessariā esse poenitenti, tū
etiam piis omnibus, olim
plurimum curæ fuisse, circa initium capitis
secundi, per quæstiones plures clarissimè p-
batum sit; placet in gratiam eorū, qui coram
O 3 D E O

Caput VIII. De Modo

Psalm. 31. DEO peccata sua ex animo agnoscere, suaeque opera mala cum ingenti cordis dolore damnare, & exemplo Davidis dicentis: Confiteor aduersum me iniustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei, misericordiam DEI querere cupiunt, aliquot formulas vnam aut alteram, ad quarum praescriptum, poenitens DEO confiteri possit, hisce subiicere.

PRIMA FORMULA Confitendi DEO.

In qua poenitens, qui se mole peccatorum nimis pressum sentit, multitudinem, et gravitatem suorum peccatorum deplorat, Deique misericordiam flagitat.

HEV mihi infaelix anima, in tantis peccatis, in tantis periculis criminum, in tam multis iniquitatibus, quid primum plorare? quid primum plangere? quos luctus prius, quas lachrymas fundam? Non sufficit referre memoria tantorum criminum gesta. Peccata quoque mea mihi sensum doloris tulerunt. Obliguit animus, nullo moerore compungitur. Anima mea in stuporem conuersa est. Insensata facta est anima mea.

Ola.

O lachrymæ, quò vos seduxistis? Vbi estis fontes lachrymarum? Vbi es microris vnda? vbi estis lamenta? Redite, obsecro, lachryme. Mouemini in me fontes lachrymarum, aspergite me fletibus, fluite super faciem meam, humectate maxillas meas, genas irrigate. date mihi planctum amarum. Cæteris omnibus ego grauius corruui, inter omnes deterritus cecidi, omnium impiorum pœnas scelere meo vici. Tartarea tormenta vix malis meis sufficiunt. Non est peccatum super peccatum meum, nō est iniquitas super iniquitatem meam. Nequiorē me cunctis iudico. Comparatione mei nullus iniquus est. Iustē pœnas debite infelicitatis exoluo, iustē tantis suppliciis crucior. Ex meo peccato mala mihi omnia aduenerunt.

DEVS ista in me infligit iusto iudicio, rependitur factis meis congrua merces, minus tamen retribuitur mihi, quàm ipse deliqui. Leuius torqueor, quàm mea meruerūt peccata, leuior est peccato meo pœna damnationis, grauius est, quod commisi, lenius est, quod tolero. Grauior est culpa, quàm feci, minor vindicta, quàm perfero. Penso malū quod gessi, non est tantum quod patior. Leuior est pœna mea pondere peccatorum meorum.

Aliud est prorsus, aliud quod ampliùs me affligit, quod me magis contristat, quod me magis perturbat, quod me magis terrificat,

Caput VIII. De Modo

cui simile malum nullum est, incomparabilis est poena, quæ omnibus poenis antefertur, quæ antecellit cuncta tormenta, quæ exuperat omnia mala. Metuo diem Iudicii; Metuo diem tenebrarum, diem amarum, diem durum. Perpendo quidem malum, quod tolero; sed ampliùs quod restat formido. Lugeo quæ in hac vita iam patior, sed metuo post hanc ne grauiorem patiar sententiam. Iam tolero poenarum tormenta, & gehennâ formido ex culpa. Iam præsens poena me laniat, sed futura magis conturbat. Grauiasunt, quæ sustineo, grauiora in perpetuum timeo. De præsentibus quidem poenis doleo; sed de futuris ampliùs ingemisco.

Succurre mihi D E V S meus, antequàm me tartara rapiant, antequàm flamma comburat, antequàm tenebræ me inuoluant. Subueni, priusquàm ad tormenta properem, priusquàm gehennæ ignibus deuorer, priusquàm sine termino crucier: Reus enim Iudicii tuiterreor conscientia peccati.

Iram tuam formido immanitate sceleris, examen tuû trepidus conscientia metuo. Si enim iustus vix saluabitur, ego impius ubi ero? Quid faciam, dum venerit tremèdi formido Iudicii? Cùm examen Iudicii venerit, quid respondeam? Quid dicturus, cùm ante tribunal Christi fuero presentatus? Væ diei, in quo peccaui; væ diei, quando transgressus sum. Vtinam nō illuxisset mihi, vtinâ super me

me nō apparuisset. O dies detestanda, o dies abominanda, o dies penitus nec dicēda, quæ me in hoc sæculo protulit, quæ mihi claustra partus aperuit, q̄ ortus mei ostia reſerauit.

Dies illa à luce in tenebras permutetur, dēſa illam caligo obscuret; æterna illam cæcitas obruat: Amittat temporis statū, omni memoria extinguatur, nullis digna sæculis memoretur. Melius mihi fuerat non eſſe ortum, melius non fuiſſe genitum, melius non fuiſſe in ſæculo procreatum, quàm æternos perpeti cruciatus.

Flere me cœlum & terra, & luge me omnis creatura, plorate me omnia elementa. Ingemiscite super me vniuerſum animantium genus, & quo potestis vitæ ſenſu super me lamentum fundite: Peccaui enim crudeliter, cecidi grauiter, corruui miserabiliter. Nullum inuenitur peccatum, cuius sordibus non ſim coinquinatus, nullus eſt morbus vitiorum, à quo non contraxi contagium, nulla sordium ſententia extitit, quæ in me miſerum non confluxit. Probroſus, ſceleratus, ſagitiis cunctis obrutus, impudicitiam ſeditatis innumerabiliter frequentaui.

Vt benè viuerē, vltro promiſi, quod pollicitus ſum, nunq̄ ſeruaui. Semper ad peccatū meū redij, ſemper delicta mea iteraui, nunq̄ prauos mores mutaui, nunq̄ à malis factis receſſi. Plurimos prauis moribus in iniquitatē

Caput VIII. De Modo

conuerti. Scelere meo multæ animæ perierunt, exemplis vitæ meæ multi subuersi sunt. Ego multis causâ malorum fui, per me bonum multorum propositum impeditum est.

Orate pro me Dominum, Viri sancti; Obsecrate pro me plebs omnis sanctorum, si forte miseretur mihi DEVS, si forte recipiat me, si forte deleat peccatum meum, si forte misericordiam præstet mihi.

Iratus est enim super me nimis, complet furorem suum in me, effudit iram indignationis suæ super me, propter multitudinem iniquitatis meæ, quia creuerunt auersiones, quia multiplicatæ sunt præuaricationes.

Væ mihi, quia consumptus sum, vae mihi, quia defecit anima mea afflicta mœrore, contristata luctu, extenuata gemitu. Quis miseretur tui anima? quis consolabitur te? quis dabit lametum pro te? Magna est, sicut mare, contritio tua, afflictio tua sicut pelagus, dolor tuus quasi fluctus tumens. Quæ tempestas non ingruit super te? quæ misèriarum procellæ non acciderunt tibi? Plena es tempestatibus anima, omnes moles molestiarum, & omnes turbulentissime tempestates super caput tuum irruerunt.

Vbi es, o custos hominum? Cur spreuisti me? cur auertisti faciem tuam à me? Vbi es animarum redemptor? Vt quid longè factus es à me, consolator animæ meæ. Reuertere iam

DEVS

Confitendi DEO. 151

DEVS meus, non mei obliuiscaris in finem,
non me in perpetuū deseras, non me ad per-
dendum in potestate Dæmonū derelinquas.
Licet offensus sis grauiter; tu tamen clemēs,
pius, & multæ miserationis nullū relinquis,
nullam recusas animam, sed vltro ferens cle-
mentia, peccantes expectas, vt redeāt. Quanti
scelerati, quanti luxuriis dediti, cōcupiscen-
tiis inquinati, bonitate tua ad indulgentiam
peruenerunt?

Ostende & mihi clementiam tuam, pa-
teat mihi venia, pateat indulgentia, non ab-
neges vni, quod plurimis contulisti. Scelera
mea non defendo, peccata mea nō iacto. Dis-
plicet mihi quod feci, displicet quod pecca-
ui; errorem confiteor, culpam cognosco, vo-
cem Confessionis aperio.

Suscipe, quæso, vocem confitentis, atten-
de vocem precantis, audi vocem peccatoris
clamantis: Peccaui, DEVS miserere mei,
peccaui, DEVS propitiare mihi, parce ma-
lis meis, ignosce peccatis meis, indulge sce-
leribus meis, dele culpas meas gratia tua. Si
enim iniquitates recordaberis, quis susti-
neat? Ad examen tuum nec iustitia iusti se-
cura est. Quis enim iustus, qui se dicere au-
deat sine peccato esse? Quis præsumet corā
te aliquid de iustitia? Nullus enim est mun-
dus in conspectu tuo. Ecce inter Sanctos ne-
mo est immaculatus; ecce, qui seruiūt ei, sunt
instabiles, & in angelis reperta est prauitas.

122 *Caput VIII. De Modo*

Stellæ non sunt mundæ coram te, cœli non sunt mundi in conspectu tuo, quanto magis ego abominabilis, & putredo, & fimus hominis, vermis & nō homo? Qui hausi quasi gurgēs peccatū, & hibi, quasi aquas, iniquitatem. Qui commoror, & qui habito in domo lutea, qui terrenū habeo fundamentum.

Memento Domine, quæ sit mea substantia, memento quia terra sum, memento quia cinis & pulvis sum. Operi manuum tuarum porrige dexteram, consule infirmæ materiæ, succure carnali fragilitati, infirmæ conditioni pateat regressus salutis, pateant aures tuæ misericordiæ indignis supplicatiōibus meis. Sana Domine vulnera mea, solue, priusquā moriar, meorum vincula peccatorum.

A M E N.

ALIA FORMULA
Generaliter Confitendi
DEO.

OPATER omnipotens, pie & misericors, ego miser & vilis peccator, cū tanta humilitate, quāta mihi possibile est; Et cum plena, erga immensam bonitatē tuam, fiducia, pedibus tuis prouolutus; confiteor tibi omnia magna & graua peccata mea, quibus in hanc vsq; horam te benignissimū Patrem offendi. Quod quæ non timui execranda illa perpetrare scelera, quæ dilectus vnicus tuus, tam

tam cruciabiliter diluit, & tanta cum amaritudine expiauit.

Confiteor etiam tibi (clementissime Pater) multam & magnam ingratitude meam, quod ad hanc usque horam supra modum ingratus fui, & tibi & Filio tuo, pro omni amore benignitate & fidelitate, quæ mihi exhibuisti. Quod tot iam annis in mea mihi malitia & peccatis tam longanimitè pepercisti, omnemque iniuriam & contemptum tibi à me per inobedientiam & malevolentiam meam irrogata, benignè tolerasti, nec non tanta cum benignitate me expectasti ad poenitentiam, quo posses quandoque obtinere cor meum ad extruendum in eo habitaculum tibi, & infundendum illi amorem tui.

Ah quoties, ô Domine D E V S meus, pulsasti ad ostium cordis mei per inspirationem tuam, beneficiis blanditus es, consolatione allexisti, afflictionibus compunxisti? Et tamen repulsam passus es, & semper dorsum tibi verti; quod ipsum tamen benignè sustinuisti. O quàm iustè in abyssum me Inferni detrudere poteras, & clementer mihi pepercisti. Mirum certè est, ô Pater dulcissime, si non dirumpatur præ contritionis vehementia cor meum, dum ista recogito. Mirum est, non esse ultas creaturas tuas, omniaque simul elementa iniuriam & contemptum, quæ tibi per multiplices irrogavi iniquitates meas.

N 7 Sed

Caput VIII. De Modo

Sed nunc, fidelissime Pater, miserere obsecro mei, & conuertere ad me miserum ac desolatum peccatorem oculis Diuinæ gratiæ & clementiæ tuæ. Aperi mihi viscera benignitatis tuæ; meque in gratiam recipiens, ignosce quod tam diu distuli ad te conuerti. Pande mihi paternum pectus tuum, & infunde mihi nutrimentum & corroboracionem gratiæ tuæ. Quæso Domine DEVS, operare nunc velociter in me id, cuius gratia mihi hucusque pepercisti, & ad quod ab æterno me præordinasti. Nam etsi super numerum sunt peccata mea, etiam misericordiæ tuæ non est numerus.

Memento, pie Domine, Consolatorij verbi illius, quod locutus es per Prophetam quendam tuum, dicens: Tu verò fornicata es cum amatoribus multis, tamen reuertere ad me, & ego te suscipiam. Nimirum Pater ineffabilis misericordiæ, multum in hoc verbo dulcissimo confido, totoque me corde ad te conuerto, ac si nemini præterquam mihi soli istud dixeris, meque per ipsum vocare volueris. Ego namque immunda hæc & infidelis anima sum, filius hic prodigus & inutilis, qui infeliciter me à te Patre luminum, à quo cuncta bona promanant, abalienaui, ac velut ouis errans procul à te aberrauì, perditis atque destructis omnibus illis largissimis donis tuis, qua

quæ tam profusa mihi concesseras libera-
litate.

Reliqui te fontem aquæ viuæ, & fodi mi-
hi cisternas, consolationes externas quæ-
rendo, quæ tamen continere non valent
aquas, cum omnis temporalis caducaque
delectatio velut fumus celerrimè euanescat.
Reliqui etiam te panem vitæ, & filiquas
porcorum edi, sequendo appetitus sensum,
& insensatis indulgendo affectibus. Dese-
rui te summum, perfectissimum, perenneq;
bonum, & ad terrena labentia defluxi. Ideo-
que verè nudus, pauper, miser, & immun-
dus effectus sum, & vt iumentum in sterco-
ribus & sordibus meis computrui. Sed oro
te Pater, ne memineris contemptus & iniu-
riæ, quæ à me accepisti.

TERTIA FORMVLA

Confitendi DEO.

MISERATOR & misericors, magne
& terribilis DEVS: Tibi confiteor de-
licta mea, tibi patefacio vulnera mea, tu pro-
pter ineffabilem bonitatē tuam confer mihi
misero medicinā. Tu enī mirissime dignatus
es dicere: Nolo mortē peccatoris, sed vt con-
uertatur & viuat: Confiteor quia iniqua est
& puerfa in conspectu tuo vita mea, lapsa est
in lacum

Caput VIII. De Modo

In lacum miseriae vitae meae, extincta est in iniquitatibus anima mea. Libido, delictatio praua, opera nepharia, ira, superbia, impatientia, malitia, inuidia, gula, ebrietas, furtum, rapina, mendacium, periurium, scurrilitas, stultiloquium, murmuratio, detractio, ignorantia, infidelitas, diffidentia, mandatorum DEI negligentia, cui lues & pestis, occiderunt animam meam. Pollutum est cor meum & labia mea: Visus, auditus, gustus, odoratus, & tactus, eneruauerunt in peccatis animam meam; & prauis cogitationibus actionibusque perditus sum. Quæso Domine DEVS, cuius misericordia non habet finem, attrahe me ad te, sicut attraxisti mulierem peccatricem. Sicut donasti illi ne cessaret osculari pedes tuos, rigare lachrymis & extergere capillis. Sic mihi clementer concedere dignare, ut secundum magnitudinem iniquitatum mearum sit magna dilectio tua in me, ut propter immensam pietatem tuam omnia dimittas peccata. Largire mihi de præteritis malis veniam, de præsentibus effugium, de futuris cautelam. Fac me, priusquam moriar, de omnibus & singulis peccatis meis confiteri, eaque Vicario tuo Sacerdoti integrè confiteri, ut ministerio ipsius absolutus, remissionem peccatorum meorum plenissimè consequar, & saluus fiam, Amen.

QVAR.

QUARTA FORMVLA
Confitendi DEO.

DEVS inestimabilis & æternæ miseri-
cordiæ. DEVS pietatis immensæ. DEVS
Conditor & reparator humani generis,
qui confitentium tibi corda purificas; qui
accusantes se ante conspectum Diuinæ cle-
mentiae tuæ ab omni vinculo iniquitatis ab-
soluis, virtutem tuam & bonitatis tuæ abyf-
sum totis exoro gemitibus, vt secundum
multitudinem miserationum tuarum, de
omnibus peccatis meis, quibus me accusat
mea rea conscientia puram mihi coram te
concedas agere Confessionem. Veramque
de his omnibus tribuas poenitentiam quæ-
cunque peccaui in cogitationibus pessimis,
in cogitationibus prauis, in consensu malo,
in consilio iniquo, in concupiscentia mala,
in delectatione immunda, in verbis malis
& odiosis, in factis malitiosis, in visu, audi-
tu, gustu, olfactu & tactu. Ego quippe in
omnibus etiam membris meis me rerum
intelligo supra mensuram; quia sicut astra
coeli, atque arena maris, ita innumerabilia
mea cognosco delicta. Sed tibi, DOMINE,
omnium occultorum cognitori, qui dixisti,
poenitentiam te malle peccatorum, quam
mortem, omnia cordis mei reuelo arcana,
accusans nequitias, & peccata mea multa
nimis & magna valde, quæ gessi coram tre-
mendæ

Caput VIII. De Modo

mendæ Maieſtatis tuæ oculis, in omni vita mea miſera, præcipuè hæc.

Hic nominatim exprime peccata, quæ conſcientiam tuam grauant.

Et nunc DEVS piſſime reſpice in me & miſerere mei, fontemq; lachrymarum mihi & remiſſionem omnium peccatorum gratuita tua miſeratione tribue, intima id cordis Cõfeſſione ac affectione poſcenti. Renoua & innoua in me, piſſime Pater, quicquid dicto, factò, cogitatu, propria malitia, diabolicæ fraude viciatum eſt. Et vnitati Ecclēſiæ ſociando membro tuæ me redemptionis annecte, & non habentem fiduciam niſi in tua miſericordia, ad Sacramentum beatæ reconciliationis admitte. Amen.

QVINTA FORMVLA Confitendi DEO.

CONDitor coeli & terræ, Rex Regum & Dominus Dominantium, qui me denihilo feciſti ad imaginem & ſimilitudinem tuam, & me proprio ſanguine tuo redemiſti, quem ego peccator non ſum dignus nominare, nec inuocare, nec corde cogitare. Te ſuppliciter deprecor, & humiliter exoro, vt clementer reſpicias me ſeruum tuum nequam. Et miſerere mei, qui miſertus fuiſti mulieris Chananeæ, qui perperciſti Publicano

licano & Latroni in cruce pendenti. Tibi cō-
fiteor Pater piissime peccata mea, quæ si vo-
lo abscondere, non possum tibi Domine.
Parce mihi Christe, quia ego pauper mul-
tum te offendi in superbia, auaritia, gula, lu-
xuria, in vana gloria, in odio, in acedia, in
adulteriis, in furto, in mendatio, in blasphem-
ia, in ioco, in risu, in verbis otiosis, in au-
ditu, in gustu, in tactu, cogitando, loquen-
do, operando, & in omnibus modis, in qui-
bus ego fragilis homo & peccator, peccare
potui; mea culpa, mea culpa, mea maxima
culpa.

*Hic nominatim exprime peccata, quæ
conscientiam tuam grauant.*

Ideo deprecor tuam clementiam, quæ de
celo pro salute mea descendit, qui Dauid à
peccati lapsu erexisti: Parce mihi Domine,
parce mihi Christe, qui Petro te neganti pe-
percisti. Tu es Creator meus & Redemptor
meus, Dominus meus & DEVS meus. Tu
es spes mea & fiducia mea, gubernatio mea,
& auxiliatio mea, consolatio mea & fortitu-
do mea, defensio mea & liberatio mea, vita
mea, salus mea, & resurrectio mea, lumen
meum & desiderium meum, adiutorium meum
& patrociniū meum. Te deprecor & rogo,
adiuua me & saluus ero. Guberna me & de-
fende me, conforta me & consolare me,
confirma me & lætifica me, illumina me, &
viuifica

Capitulum VIII. De Modo

viuifica me. Suscita me mortuum, quia factura & opus tuum sum, Domine ne me despicias. Famulus & seruus tuus sum, quamuis malus, quamuis indignus peccator, sed qualiscunque sim, siue bonus, siue malus, semper tuus sum. Ad quem ergo fugiam, nisi ad te vadam? Si tu me eicis, quis me recipiet? Si tu me despicias, quis me aspiciet? Recognosce me indignum ad te refugientem, quamuis sim vilis & immundus; quia si vilis & immundus sum, potes me mundare: si cæcus sum, potes me illuminare: si infirmus sum, potes me sanare; si mortuus & sepultus sum, potes me resuscitare; quia maior est pietas tua, quam impietas mea. Plus potes dimittere, quam ego committere, & plus parcere, quam ego peccator peccare. Non ergo respicias Domine, neque attendas multitudinem iniquitatum mearum, sed secundum multitudinem miserationum tuarum, miserere mei, & propitius esto mihi miserrimo peccatori. Dic animæ meæ, salus tua ego sum. Qui dixisti: Nolo mortem peccatoris, sed magis vt conuertatur & viuât. Conuerte me Domine ad te, & noli irasci contra me. Deprecor te clementissime Pater, & propter misericordiam tuam supplico & exoro, vt perducas me ad bonum finem, & ad veram poenitentiam, puram Confessionem & dignam satisfactionem omnium peccatorum meorum. Amen.

SEXTA

SEXTA FORMULA
confitendi DEO.

*Qua poenitens cor suum effundit, peccata
& ingratitude suam coram Deo
plangens, & sui reconciliationem
atq; purgationem flagitans.*

OMnipotens aeternae DEVS, cui soli omnis
debetur honor, gloria, & gratiarum
actio, en ego infelix, indignus ac perfidus
ille peccator, haecenus tibi rebellis & ingra-
tus, venio ad te Creatorem meum, DEVM
meum, Redemptorem meum, misericor-
dem Iudicem, & Saluatorem meum, accu-
sans meipsum, & tibi confitens omnes abo-
minationes, scelera & peccata mea, quibus
nomen sanctum tuum blasphemavi, prae-
cepta tua transgressus sum, voluntatem tua
contempsi, dona & opera tua in me destru-
xi, animam & corpus meum pollui, vires,
quibus tibi servire debueram, peccando ener-
tuavi, & ad serviendum tibi me inutilem &
infirmum feci, gratias ac munera tua in
contumeliam tuam verti: Ad charitatem
denique & misericordiam, ac beneficia tua,
quibus vias meas conclusisti, hucusque fri-
gidus, atque lapideus perseveravi. Quid
mansuetissime, quod instinctus tuos tam se-
pè con-

Caput VIII. De Modo

pè contempſi, longanimitatem tuam ſpre-
ui? Et non ſolùm hanc meam, ſed alias quo-
que innumeras animas, quas tu ſanguine tuo
precioſo mercatus es, pro quibus etiam redi-
mendis tu incarnari, pati, crucifigi, ac mo-
ri dignatus es, ego tibi iterum abſtraxi, ſe-
duxi, ſædaui, & hoſti tuo Diabolo animici-
dæ in mortem tradidi.

O miſericordiſſime, atque mitiſſime Do-
mine DEVS meus, in huiuſmodi prauitate
heu nimis diu obſtinatus manſi, abutens be-
nignitate tua & omnibus donis tuis, negli-
gens bene agendi occaſiones, omnibuſque
modis tibi & bonis hominibus rebellis. Heu
piſſime Ieſu, quòd modò etiam, cùm in ho-
norem & beneplacitum tuum me totum ti-
bi offerre deberem, maneo totus ingratus,
veteribus peccatis meis noua cumulans, in
ſeruitio tuo tepidus, negligens & indeuo-
tus, & à te auerſus ad creaturas. Indignum
eſt igitur, vt oculos meos ad cælum leuem,
qui etiam omnibus creaturis, atque adeò vi-
ta ipſa, & aura, qua ſoueor, prorſus indi-
gnus ſum. Veruntamen quo fugiam à facie
tua Domine DEVS meus? Vbi abſcondam
me ab irâ tua? Quis reconciliabit me tibi?
Nunquid non Pater meus es tu? Cuius mi-
ſerationes nunquam continere ſe poſſunt,
cuius pietas non poteſt concludi? Ego verò,
licet filij nomine indignum me fecerim, ag-
noſco tamen non alium Patrem, præter te,
Domine,

Domine. Quapropter ad pedes misericordiarum tuarum curro: Ibi prostratus ad omnipotentiam, sapientiam, bonitatem tuam, & per infinitam misericordiam tuam (quæ es miserationum abyssus) obsecro te, ignosce, purifica, & libera me à peccatis meis omnibus, per merita vitæ & passionis tuæ. Recipe me in gratiam tuam, qua me teneas, confirmes, dirigas, atque possideas ad gloriam tuam, & secundum æternum beneplacitum tuum.

Vt autem exaudiri merear celerius, ô dulcis Iesu Fili DEI viui, qui te aduocatum & mediatorem inter nos miseros & Patrem tuum constituisti, obsecro te per charitatem illam, quæ te de cœlis traxit in uterum Virginis, & de utero Virginis per passionem ad ignominiam crucis, perque singulas guttas tui sanguinis pro me effusi, vt sanctissimæ vitæ ac passionis tuæ meritis, atque virtutibus me dones, & gratiæ tuæ intra me iuge habitaculum facias.

Si ad Eucharistiã statueris sumendam accedere, hæc adde.

Dignumque me facias ad recipiendum dilectionis tuæ pignus viuificum, corpus videlicet tuum in Sacramento dignissimum, ad gloriam tuam, & ad animæ meæ cunctarumque animarum salutem & profectum, vt tibi

Caput VIII. De Modo

vt tibi coniunctus, suauissime Iesu, mundo moriar totus, tibi verò soli deinceps viuam, & castissimo, feruentissimoque amore inseparabiliter inhaream. Amen.

SEPTIMA FORMVLA
Confitendi DEO.

*Qua poenitens coram DEO cor suum
generaliter pro peccatis remittendis ef-
fundit, excitans & humilians Spi-
ritum vehementer ad com-
punctionem.*

OMnipotens, æterne, benignissime, misericordissimeque Domine Iesu Christe, Creator & Redemptor animæ meæ: Ecce ego sum ille nequissimus, impiissimus & vilissimus peccator, totus abominabilis atque contemptibilis, totus nefandus atque miserimus, omni bruto vilior ac deterior effectus, qui tam enormiter, tam frequenter, tam audacter, tam impudenter tuam infinitam Maiestatem atque præsentiam violauì, tuam sanctitatem offendi, tuam bonitatem, charitatem, pietatem, & longanimitatem contempsi, tua præcepta transgressus sum, tua consilia spreui, tuis donis abusus sum, tuis beneficiis ingratus fui, tuum dulcissimum iugum abieci, à te
DEO

DEO meo, DEO totius salutis meae cor meum auerti & recessi, & in seruitutē Diaboli pro vili & momentanea delectatione me captiuum tradidi, membra mea, sensus meos, vires animae meae, tempus & alia dona, quae mihi dedisti, quibus si te honorāsem, aeternam mihi foelicitatem concessisses, inimico tuo seruiens, ad contumeliam tuam turpiter expendi, & miserabiliter sum abusus, adeo ut etiam tibi iam ad seruiendum, deficientibus viribus, dominantibus vitiis, dilapso tempore, inutilis factus sum.

O Saluator piissime, tu scis quot mala commisi, quot bona omisi, quod propterea etiam in multa mala peccando incidi.

Quisquis hoc exercitio usus fuerit, grauiora sua peccata hinc in genere ad memoriam reuocare poterit, pro excitanda deuotione, & cordis compunctione.

Insuper non suffecerunt mihi infelicissimo peccatori propria peccata, sed praeter ea, & aliena multa accumulaui. Heu mi Domine quot homines seduxi, quot meo peruerso viuendi genere scandalizaui, quoties malum consului, occasionemque peccandi aliis innocentibus dedi, adiuui & induxi in immania flagitia & peccata? Heu quomodo nomen tuum ybique per me blasphematum

O

est?

Caput VIII. De Modo

est? Heu me, quot animas, tuis vehementissimis doloribus & angustis amarissimæ passionis redemptas, precioso tuo sanguine & morte innocentissima viuificatas, ego conculcaui, interemi, ac iugulaui? Propter hæc indignum planè me iudico, vt oculos ad te leuem, gratiamque tuam mihi impertias.

Hic tunde pectus tuum cum Publicano, & dic ex intimo cordis affectu: Domine propitius esto mihi peccatori. Et quicquid magis tibi possit tuipsum parere contemptum & deuotionem, ac humilitatem.

O DEVS Iudex æternæ gloriæ ac metuende, verè ego sum pessimus ille latro, qui toties peccando, & alios scandalizando propriam animam, aliorumq; animas, tam pulchras, tam nobiles à te conditas, ad tuam imaginem factas, tanta charitate redemptas facdaui, & eas tibi Creatori ac Saluatori earum abstuli, occidi, & Dæmonibus tradidi: Sicq; passionis & sanguinis tui fructum, quantum in me fuit, euacuauit. Heu me miserum clementissime Pater, qui tanta mala feci, factus adeò turpis, odibilis & facinorosus. Domine DEVS confundor & erubesco leuare faciem meam ad te, quoniam iniquitates meæ multiplicatæ sunt, supergressæq; sunt.

caput

caput meum, & sicut onus graue, grauatae sunt super me. Delicta mea creuerunt vsque ad coelum, & multiplicata sunt sicut arena, quae est in littore maris. Ultra omnes peccatores ego miser & miserabilis te offendi, factus quasi spuma totius iniquitatis, & omnium peccatorum peripsema. Heu inter peccatores primus mihi debetur locus, adeo ut alij peccatores mihi comparati etiam iusti videantur: Quippe, cui tot dona, tot adiutoria, tot beneficia largitus es, & plura dare paratus fuisti, quibus a peccatis me continere, vel resurgere potuissem. Et tamen his omnibus neglectis, sprete benignitate tua, qua me tam longanimiter ad poenitentiam expectasti, excitasti, prouocasti & tandem misericorditer attraxisti, post tam multa & enormia peccata, post tantam offensam, cum pro reconciliatione & consecutione gratiae tuae indefinenter cogitare & laborare debuissem, totumque me in holocaustum tibi offerre, totus ingratus cor meum auerti a te, & quotidie, imo & quasi continue negligentis meis & defectibus offendo te. In seruitio namque tuo totus sum negligens, tepidus, indeuotus, mente dispersus, a te sum auersus, cum creaturis fornicor. Quid ultra dicam? Non habeo ut unum pro mille respondeam. Scio me grauiter nimis deliquisse, & iram tuam iuste meruisse.

Verum tu clementissimus es, idcirco questione in furore tuo arguas me, neque in ira

O 2 tua

Caput VIII. De Modo

tua corripias me ; sed potius miserere mei
secundum magnam misericordiam tuam,
& secundum infinitam multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam.
Non reserves mihi peccata mea, benignissime Pater, in diem vindictæ, in diem mortis meæ, neque in ira iustitiæ tuæ me castiges, sed ut in præsentî vita veniam percipere merear, nunc potius in carcere præsentis vitæ, in curia misericordiæ tuæ, & liberationis, me vre & seca, ut in æternum parcas, saltem ut post hanc vitam à vindicta tua sis securus. Memor, quæso, sis fragilitatis, & vilitatis vanitatisque meæ D E V S, & sustentes animam meam manu tua, quia ne minima quidem sufferre possem, tua destitutus virtute. Iterum rogo te, clementissime Domine, & per omnes miserationes tuas obsecro, non finas animam meam de corpore meo exire, nisi prius plenè tibi reconciliatâ, plenariè purgatâ, perfectè mundatam, tua charitate, proximi dilectione, cæterisque virtutibus perfectè ornatam, & ab omni pœnarum formidine, ab omni inferni & purgatorii terrore prorsus liberam & securam, totamque tibi inseparabiliter adhærentem, & iugiter sine fine tecum feliciter mansuram. Sed unde mihi hoc? Unde tanto peccatori, tam ingrato tantum beneficium, tantum donum? Quomodo audeo hoc petere? De tua pietate id præsumo dulcissime Domine Deus meus,
miseri-

miſericordia mea, cui perinde eſt à multis, vt à paucis ſaluare, cùm tota ſalus noſtra non ex operibus noſtris, ſed tua gratia præcipuè pendeat. Tu pro me ſatiſfecisti. Tu, vt mihi ſatiſfactio tua ſubueniat, meruiſti. Ego mendicus & pauper, nihil habeo quo hoc merear. Nihil habeo quod offerā tibi niſi peccatricem animam, & hoc miſerrimum corpus, quæ à te recepi, quæ tu benè feciſti, ſed ego deſtruxi. Hæc tibi Domine mi offero in beneplacitum voluntatis tuæ; fac meum ſicut tibi placuerit; rege me, tene me, & poſſide, ſicuti volueris. Age mecum prout tuam decet gloriam & voluntatem, caſtigando vel conſolando me. Hoc ſolum mi Domine precor, vt in omni aduerſitate, in omni dolore, in omni tentatione, vel conſolatione cor meum perpetua charitate ſit tibi conuinctum, tuæ voluntati inſeparabiliter vnitum, vt omnia de manu tua humiliter accipiam, in omni euentu tibi ſemper gratias agam, & nihil extra tuam voluntatem cupiam, vt ſemper & omnem tribulationem ſuperet hilaris patientia, & omnem proſperitatem excedat deuota humilitas.

In remiſſionem autem & ablutionem peccatorum meorum in remedium omniū defectuum & negligentiarum mearum, in gratiarum actionem & memoriam beneficiorum tuorum, offero tibi dulciſſime Ieſu cor tuum, benediſtam incarnationem

O 3 tuam,

Caput VIII. De Modo

tuam, innocentissimam conuersationem, sanctissimam vitam, amarissimam passionem, ac mortem tuam, & omnia, quæ pro salute mea assumpsisti, egisti, & passus es. Sed & omnia merita omnium Sanctorum tuorum, sanctæque Ecclesiæ tuæ. Obscans te per hæc omnia, & per immensam charitatem tuam, per infinitam misericordiam tuam, per charissimam Genitricem tuam dulcissimam & benignissimam Virginem Mariam, per omnia Sanctorum & deuotorum preces & merita, ignosce mihi sceleratissimo & vilissimo peccatori, quicquid vnquam malè egi contra te, & gratiam tuâ piissimam mihi infunde, per quam de cætero me custodias ab omni peccato, liberes & præserues ab omnibus, quæ tibi in me displicere possunt; vt ita tibi seruiam, ita tibi placeam, ac talis semper in oculis tuis inueniar, qualem me velles iuxta vltimum & summum beneplacitum tuum. Amen.

OCTAVA FORMVLA Confitendi DEO.

*Quâ uti potest pœnitens, antequàm ad
peccatorum Confessionem Sa-
cerdoti faciendam ac-
cedat.*

Summe

SVMME DEVS, ac misericordiarum Pater, cum multa sint, quæ me vehementer discruciant, tum hoc certè potissimum, quod cum tot ac tam magnis sceleribus undique sim pollutus, atque coopertus, eorum tamen vix ullam partem agnosco aut sentio, sed ita totus in malis meis hebes sum, sic in flagitiis, inquā, meis dormito, perinde ac si de mea iam salute, deq; tua benevolentia planè securus essem. Cui quidē nequitiae meae tam profligatae, quodnā adhiberi potest à me remediū aliud, quàm vt te inspiciente lugeam, ac gemam, & hinc quidem gratiae tuae splendorem ac lucem qua tenebrarum mearum caligo discutiatur, postulem, illinc verò timorem tuum flagitem, ac feriam in malis Poenitentiam, qua durum hoc, & adamantinum pectus meum ad contritionem emolliatur? Quò magis autem id à te sperem, facit ea, quam naufragis à Baptismo obiecisti, secunda tabula, id est, Sacramentum Poenitentiae, in quo ex infinita tua bonitate, Sacerdotes nostri, soluunt ac ligāt, retinent ac remittunt scelera eorū, quos huic se veniae idoneos praestitisse, ex ipsorū Confessione compererint. Huc ego totus nunc, pie Pater, contendo, peccatorum meorum pondere perquam fatigatus, vt ea omnia coram te deponam, Christi q; Filij tui Domini nostri sanguine purissimo perpurgatus, tuarum promissionū fructu suauissimoreficiar.

Caput VIII. De Modo

Et nunc demum incipiam vitæ meæ rationes accuratè subducere, eroq; mihi ipsi tum accusator, tum testis acerrimus, nullumque meorum scelerum eos celabo, qui mihi sunt Iudices à te in tua Ecclesia constituti, quibus singulatim sic arcanos animi mei motus retegam, vt singulis morbis remedium præfens adhibeam. Quod si peccata post hanc meam quantamcunque diligentiam, quædam mihi non perspecta, vt eorum numerus planè mihi est infinitus, adhuc intus hæserint, postulo supplex, mi DEVS, vt à te hæc omnia benignè condonentur, omninoq; deleantur, interea dum ego tibi hæc, quæ me magnopere premunt, cum lachrymis enumero.

Recenseantur hic peccata quæ magis angunt.

Quibus iam mihi videor à te veniam impetrasse, dum paulatim cordis mei gelu liquefcere, rigoremque intus emolliri sentio. Ad hæc porro, te vidente, Pater, beatisque omnibus illis, ac immortalibus animis intuentibus testor nunquam me, te duce, id commissurum, vt tuas denuò leges pessundem, me his ampliùs criminibus inuoluam, daturus certè operam omnem, vt omnes malè agendi occasiones amoliar. Et tam quoque lubens eam poenam mox subiturum me profiteor, quæ mihi à meo Pastore indicetur, quam

quam omnem iniuriam iis remitto, qui aliqua me affecissent, à quibus rursus postulo veniam, si quā illos imprudens aut certè volens læsissem, meq; cuius ex æquo & bono satis daturum, quoad eius fieri poterit, recipio. Quæ ut à me omnia ritè perfici queant, tuam ego, clementissime Pater, opem, per Christi Iesu sanguinem imploro, tibi in unitate Spiritus sancti laudem omnem, atque honorem exopto. Amen.

CAPVT IX.

Continens modum examinandi conscientiam, & peccata Sacerdoti confitendi.

NE quis cū Sectariis nostri temporis Confessionem, eò, quod omnium & singulorū peccatorum enumeratio impossibilis sit, subterfugere, hacque inani persuasione seipsum decipere possit: Ecce Dominus noster Iesus Christus, quæ nunquam satis est prædicanda bonitas ipsius, fidelibus suis, per Baptismi Sacramentū sibi incorporatis, hoc nomine etiā (ut de reliquis causis taceamus) Decalogum tradidit & præscripsit, ut eum habeant veluti speculum quoddam, quod

O 5 semper

Caput IX. De Examine

semper ob oculos positum inspicientes videre possint, quantum aut in fide suscepta per vitæ nouitatem promouerint, aut à ductibus spiritus alicubi deflexerint; rursus nū Spiritum Domini ab innocentia innouata labendo contristauerint, aut vestem illam candidam vndequaq; immaculatam serauerint. Porro si post Baptismum conuentis ac pactis minùs steterint, tum profectò cernant admodum expressè in hoc Decalogi speculo maculas illas suas, quibus rursus post Baptismum eius quem acceperant tunica candorem, incautè deturpauerint.

Huc itaque, quos conscientia peccatorum torquet. Huc, inquam, si seriò resipiscere, & cum DEO in gratiam redire cupiunt, oculos suos vertant, inque isto Decalogi speculo, mores vitamq; suam hætenus actam, ad singula eius præcepta ritè examinando, seipsos diligenter contemplantur: Et spondeo, facillè illis peccata mortalia ab ipsis commissà in memoriam reuocatum iri.

Quòd si tamen, post sedulum & diligens conscientia examen, aliquorum peccatorum planè reminisci non possèt, ab iis ignotis peccatis, hoc est, quæ vel peccata esse nescit, vel eorum recordari non potest, non autem ab his, quæ sciens aliquis proferre nolit, nihilominus absoluet eū Sacerdos. Verum est enim quod ait Propheta: Delicta quis intelligit? Neque rarò fit, vt etiam grauiata per

Psalm. 18.

ta per ignorantiam committantur. Quin & illud ab eodem Propheta non sine causa dictum est. Ab occultis meis munda me. Vnde ad ea manifestanda, quæ vel peccata esse nescimus, vel memoria nō tenemus, nemo fuit vnq̃ obligatus. Ea autem nō tacere, sed proferre, & Sacerdoti confiteri sub periculo salutis tenemur, quorum diligenter excussa conscientia memoriam habere possumus.

Pœnitens itaq; desiderio consequendi remissionē peccatorum laborans, cū ad Sacerdotem peccata sua (quæ ex huius propositi speculi diligenti inspectione sibi ad memoriā reuocauit) confessurus accesserit, decenter se habere, & iuxta sanctam confitentium consuetudinē genua flectere, & caput aperire, tū faciem non ad Sacerdotem, sed ad latus vertere debet, vt meminerit, se non coram homine peccatore, sed coram D E O altissimo, vt agnoscendo offensas, humiliter veniā flagitet, constitutum esse. Signo quoq; crucis se muniat, in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. Ac in hunc modū ex intimo cordis affectu, & cum dolore loqui incipiat.

Modus confitendi Sacerdoti.

EGo miserrimus peccator, confiteor D E O Patri omnipotenti, B. Mariæ semper Virgini, B. Michaëli Archangelo, B. Ioanni Baptistæ, Sanctis Apostolis, Petro & Paulo, omnibus Sanctis. Et tibi Pater, quia peccaui

O 6

nimis

Caput IX. De Examine

nimis cogitatione, verbo, & opere, mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa, contra legem Domini DEI mei, quam multis & variis modis, prohi dolor, transgressus sum. In specie autem confiteor & doleo, me à tempore proximæ Confessionis peccasse.

EXAMEN CON- SCIENTIÆ.

Secundùm præscriptum Decalogi iam sequitur: Ex quo, quilibet pœnitens, qui aliqua salutis suæ cura tangitur, facilè peccata à se commissa in memoriam reuocare poterit. Quæ etiã Sacerdoti sigillatim exponere & cōfiteri debet ac tenetur, vte eorum remissionem à DEO consequatur. Caueat tamen, ne oīa & singula ea, quæ hīc notata leguntur, sed ea tantùm, quorum, conscientia teste, se reū esse nouit, confiteatur.

CON-

CONTRA PRIMVM

PRÆCEPTVM,

*Dominum DEVM tuum adorabis,
& illi soli seruias, peccat.*

COGITATIONE.

1. Qui tenuit aliquam hæresim, siue sententiam, cum orthodoxa fide pugnantes. Contra fidē in Deū.
2. Qui pertinaciter in fidei rebus dubitauit.
3. Qui credidit consultò, quemcunque infidelem, in Secta, quam profitetur, saluari posse, si moraliter benè viuat.
4. Qui credidit in sanctissima Trinitate Patrem Filio, & Filium Spiritu sancto esse antiquiorem.
5. Qui credidit, quòd Pater, aut Spiritus sanctus, habent formam hominis, vel aliā corporalem, prout habet Filius, quatenus homo est.
6. Qui credidit, quòd generatio Diuina, aut processio Spiritus sancti ex Filio est ad instar humanæ.
7. Qui curiosè scrutatur & disputat de articulis fidei, tanq̃, qui velit solum credere, quod ratione probatur.
8. Qui non sentit de DEO & Diuinis piè, vt debet.
9. Qui desperat de consequenda beatitudine. Contra ne, Spem.

Caput IX. De Examine

ne, vel mediis ad eam, scilicet de venia peccatorum, de emendatione vitæ & virtute cōsequenda, & exercenda in bonis operibus.

10. Qui sine pœnitentia veniam cōsequi præsūmit.

11. Qui emendationem differt in senectutem aut mortem.

Cōtra cha- 12. Qui odio Deum persecutus fuit.

ritatē Dei. 13. Qui firmius dilexit semetipsum, aut uxorem, filios, Regem, vel aliud, quàm DEVM.

14. Qui timore mundano DEVM offendere, vel non ei seruire statuit.

15. Qui nō recta intentione seruiuit DEO, sed vel propter premiū duntaxat, & principaliter, vt largiretur ei bona spiritualia, vel temporalia; vel propter timorem aut laudem humanam.

16. Qui neglexit DEVM amare, tempore, quo sub pœna mortalis peccati tenebatur ad cogitandum suam salutem spirituale, veluti cū imminabat mortis periculū, vel necessitas se obtulit sumendi, vel administrandi Sacramentum.

17. Qui horrore, aut odio rerum Diuinariū laborat.

18. Qui optauit hanc miserabilem vitam sempiternam esse, vel quia delectatur diuitiis, gaudiis, honoribus, scientia & aliis huiusce vitæ bonis.

19. Qui

19. Qui in natalitiis & festis diebus Diuorum posthabuit amare D E V M super omnia.
20. Qui corde inuocauit Demonē expressē, ut in re aliqua sibi faueret, aut praberet consilium vel adiutorium. Contra uenerationē Dei,
21. Qui credidit effectum, qui prouenit ex operibus maleficiorū vaticinantiumue, quamuis salutaris sit, procedere ob suorum verborum, vel rerum, quas faciunt, virtutem, si ipsæ res non habeant ad id naturalem virtutem.
22. Qui credidit aliquid euenturum, propterea, quod in somniis illud cognouit, per inuocationem expressam, vel tacitam Dæmonis, velut quod occidi debet aut quod inueniet thesaurum, aut quam in uxore ducere debeat.
23. Qui firmiter credidit, & certam spem habuit, se nec vulnerari posse in prelio, nec peste aut alia subitanea morte perire, si apud se ferat diplomata, quæ Germani vocant *Wundsegen*.
24. Qui propter garrum anium, mugitū animantium, leporemq; seu foeminā grauidam inuentā, credit deliberatē aliquid sibi finistrum euenturum.
25. Qui firmiter credidit, quod aliquis impellitur ad malè agendū, propterea quod Planeta seu sydus, sub quo ortus fuit, vel physiognomia ad id cogunt ipsum.
26. Qui

Caput IX. De Examine

26. Qui credidit herbas, vel musicam, virtutem in Dæmones habere.
27. Qui credidit, quod maleficæ, seu incantatrices corporaliter eunt, vt arbitrantur, in hunc vel illum locum.

V E R B O.

Cōtra fidē
in Deum.

1. Qui ob metum, vel aliā quamcunq; causam negavit fidem, verbo aut signo, quāvis non mente.
2. Qui blasphemavit DEVM; vel Sanctos, aut cum iniuria membra eorum indecenter nominavit.
3. Qui falsum aliquid inseruit in cultu Ecclesiastico, vel ei adiunxit turpes cantilenas verbo vel organo.
4. Qui murmurat contra DEVM; quia nō concedit quæ vellet, vt sanitatē, opes, foelicem rerum successum &c. quasi non iustē vel quasi crudeliter cum ipso agat.

Contra venerationē
Dei.

5. Qui verbo inuocavit Dæmonem explicitē, vel implicitē, vt in re aliqua sibi faueret, aut præberet consilium, vel adiutorium, vel habuit pactum & familiaritatē cum eis.
6. Qui adiuravit Dæmonē ad aliquid sciendum, aut ad recipiendum opem ab ipso in aliquo opere.
7. Qui maleficio affecit animantia brutapphanis, vel sacris verbis, cum obseruatione alicuius vanitatis.

8. Qui

8. Qui tentauit DEVM Optimum Maximum, dicens aliquid cum intentione expressa, experiendi eius potentiam, scientiã, pietatem &c.

O P E R E.

1. Qui adorauit aliud quàm DEVM, la- Contra ve-
tria. nerationẽ
2. Qui se circumcidi permisit. Dei.
3. Qui vsus fuit Mahometica cæremonia, seu Iudaica.
4. Qui expressè Dæmonẽ adorauit, vel Idolum, vel aliam creaturam, tanq̃ DEVM.
5. Qui Dæmonis Spiritum familiarem obtinuit, vt ei prædiceret, vel diceret in remotioribus locis gesta & secreta.
6. Qui ob metum, vel aliam quamcunque causam, in aliquod exterius infidelitatis opus consensit, quamuis in animo suo cõtrarium crederet.
7. Qui in loco, in quo per vestimenta, vel aliquod symbolum, in qua quisq; lege uiuat, dignoscitur, tessaram, vel habitum Turcicum, aut Hebraicum detulit, quod perinde est, ac si ob timorem fateretur, se esse Turcam, vel Hebræum.
8. Qui, cùm laicus sit, & sciret prohibitum laicis esse de fide disputare sub excommunicationis poena, de fide disputauit.
9. Qui supposuit falsas Sanctorũ reliquias, vt homines ipsas adorarent.
10. Qui

Caput IX. De Examine

10. Qui obtulit imagines falsorum miraculorum voto promissas Christi crucifixi, Matrisue eius, vel aliorum Ditorum imaginibus, ut ceteri hisce allecti offerrent, vel alias similes ad offerendum emerent, & hoc modo lucrificeret.
11. Qui didicit necromantiam, vel aliam magicam artem, aut usus fuit ipsa, vel deliberatè callere ipsam voluit, vel exercere.
12. Qui habet secum scriptas orationes superstitiosas, quod aduertitur ex characteribus & obseruatione vana numerorum & temporum & huiusmodi.
13. Qui maleficium maleficio, vel incantationem incantatione dissoluit, aut alterum rogauit, ut dissolueret, quamuis illi alias paratus esset absolueret.
14. Qui quæsiuit, vel disquirere voluit ab Hariolis de furto, vel de alia secreta re, aut ut eam sciret, procurauit per alearum iactum, seu sortem, vel per talorum lusum, vel per cribrum, vel per libros, vel per astrolabium &c.
15. Qui consuluit aliquem Ægyptium de fortuna sua deliberatè, cum proposito credendi, quæ ipsi diceret euentura.
16. Qui amatorium poculum, ut amorem extorqueret, porrexit.
17. Qui fecit, vel procurauit incantationem aliquam sacris Ecclesiæ rebus, velut Baptismatis aqua, oleo sancto & similibus, vel

desert

defert aliquam supradictarum rerum in malum finem.

18. Qui morbi alicuius medēdi aliqd fecit, quod ad id virtutē non habeat, prout metiri zonam, scindere vimen & arborem, lotium super certa herba soluere &c.

19. Qui adorauit Diuorum imagines propter illas tantum, & non propter Sanctos quos ipsæ repræsentant in coelo.

20. Qui gerit secū Breuia; quæ Germanicè *Wundsegen* dicuntur, his quinque carētib. 1. Quod sint nomina cognita & intelligibilia. 2. Quod sint Sancta, prout quæ in Euangelio, vel sacra pagina sunt. 3. Quod in illis aliud signum vel character nō sit, nisi crucis. 4. Quod nihil contineant falsum, vel vanum, vel spectans ad Diabolorū inuocationē. 5. Quod nō reponatur spes in scribendi seu ligandi forma; vel quod in membranis scribatur, vel cū eleuatur Sol, vel cū Euangelium recitatur, vel quod tot filis & à virgine ligetur, vel quod nemo videat; Et similibus quæ ad laudē Dei non ptinent, neq; ad aliū effectum naturalem seu statutū spectant.

21. Qui condit vel gerit carmina in Domini ascensione scripta, credens minoris esse virtutis, si ante Euangelium scripta fuissent, aut post Missam, vel in alio die, in quo non recitantur verba Euangelij, quæ in Scriptura sua habentur.

22. Qui

Caput IX. De Examine

22. Qui aliquas aduehit reliquias cum vana aliqua obseruatione, videlicet, vt vas, in quo deferenda sunt, sit trilaterium, rotundumue, & alia quæ fieri solent, quæ non concernunt DE I cultum.
23. Qui in die Sancti Ioannis herba colligit, credens, quod illo die, & ante ortum Solis collectæ maiorem obtinent virtutē, quàm si alio die, vel in occasu Solis colligerentur: Similiter si eo die animantium venas secare iussit, eò, quod arbitretur venæ sectionem esse vtilem.
24. Qui didicit, vel discere voluit artē, quā vocant Notoriam, quæ certis quibusdam ieiuniis, vanisq; aliis superstitionibus infusam promittit sapientiam.
25. Qui voluit mittere sortem, vel misit, vt per illam Diabolus consuleret ipsi quid opus esset facto, vel vt detegeret arcanum aliquod, aut prædiceret rem euenturam. Præterea, si sortilegiis in electione Ecclesiastici alicuius muneris, seu temporalis vsus fuit, non electis prius aliquibus idoneis ad ipsum personis.
26. Qui bibit, aut bibere coëgit aquam feruentem, ferrum accensum, fornacemue intrare ad purgandum se, de quibus inter reos nomen suum receptum fuerat.
27. Qui tentauit DEVM, offerendo se martyrio, & prouocando infideles, eisq; occasionem dando, vt ipsum interficerent,
non

non subsistente causa, quæ ex præcepto, vel consilio eum obligaret.

18. Qui DEVM tentauit miracula expectando, cum non sunt necessaria, neglecto præsidio secundarum causarum, quibus iuari posset, veluti, si verbum DEI populo annuntiaret, non præmeditatis prius, quæ dicturus esset (cum potuisset) cogitans ex tempore sibi DEVM impartiturum doctrinam &c.

19. Qui malè & ingratiè utitur donis DEI, DEVM offendendo.

OMISSIONE.

1. Qui propter somnium omisit efficere aliquid animæ suæ salutis necessarium, aut efficit aliquid illi contrarium.

2. Qui timore oblocutorum omittit debitum DEI cultum.

3. Qui non orat, nec alia facit, ad honorem DEI necessaria.

4. Qui nescit necessaria ad salutem, & profectum, ut Decem præcepta legis, Quinq; præcepta Ecclesiæ, Credo, Pater, Ave &c.

CONTRA SECVNDVM PRÆCEPTVM.

*Non assumes nomen Domini DEI
tui in uanum, peccat.*

CO

Caput IX. De Examine

COGITATIONE.

De Iuramē^{tis}. 1. Qui credidit iusiurandum ex se malum, & nullo in casu licitum.

2. Qui deliberatè iuravit aliquid efficere, absq; animo & voluntate illud implendi.

3. Qui adhibito iureiurando alteri aliquid promittunt, non habentes voluntatem standi promissis.

4. Qui adhibito iureiurando alteri aliquid promittit non habens voluntatem promittendi, aut se obligandi.

De votis.

5. Qui vouit Virginitatem, & semel facto voto proposuit non obseruare continentiam.

De Blasphemia.

6. Qui attribuit creaturæ, quod soli DEO conuenit, vt qui Diabolo & fortunæ potentatum omnium rerum & Dominium attribuit.

7. Qui DEO membra attribuit, quæ, in quantum est DEVS, non habet, vt qui iurat per ventrem DEI, & similia membra.

VERBO.

De Iuramē^{tis}. 1. Qui iuravit per Diabolum, Mahometæ, Idolum, vel per falsum aliquem DEVM.

2. Qui iuravit per aliquam creaturam, non habens expressam nec tacitam reuerentiã DEO, adducendo eam in testem infallibilem

bilem dicti sui, & ex cōsequenti cultum,
diuinamque reuerentiam ei exhibens.

3. Qui falsò iurauit, non inspiciens, quod
taliter iurabat, sed cum eiusmodi affectu,
vt non minùs illud iuraret, quamuis ani-
maduerteret falsum esse, ob inueteratam
suam, tertio quoque verbo iurandi con-
suetudinem, falsum æquè ac verum.
4. Qui falsò iurauit, sciens vel cogitans eius-
modi esse, & animaduertens quod iura-
bat, quod sapientes vocant, animaduerte-
re de dicto & de iuramento.
5. Qui propter ignorantiam, quam dicunt
crassam vel supinam, falsum iurauit, cre-
dens se verum iurare.
6. Qui iurauit verum, credens falsum esse
quod iurauit, & inspiciens quod iurauit,
etiam si ioci causâ faceret.
7. Qui aliquid iurauit, illud re vera ita se
habere affirmans, cum nesciret.
8. Qui iurauit, quod verum erat secundum
suam intentionem, nō tamen secundum
intentionem illius, cui iurabat, à suo
competenti Iudice iurare iussus iuris or-
dine seruato, aut offerens se spontè ad il-
lud.
9. Qui iurauit sophisticè & cum fraude se
aliquid effecturū, intelligens aliud, quàm in-
telligebat ille, cui iurabat.
10. Qui iurauit nō efficere aliquid, ad quod
non erat obligatus, sed ex se melius erat il-
lud

Caput IX. De Examine

Iud facere, fortassisq; consilium nobis in Euangelio datum, velut si iurâ flet, non commodare, non mutuare, non præbere Eleemosynam pauperibus, non profiteri monasticam religionem, nolle Episcopatum recipere &c.

11. Qui tempore, quo grassatur pestis, ad portas Ciuitatis fraudulenter verum iuravit, & non iuxta intentionem interrogantium.

12. Qui iuravit facere, vel adimplere aliquid, credens, se non posse, veluti si iuravit soluere intra certum tempus quod debebat, cum tamen probabiliter opinaretur se non posse.

De Votis. 13. Qui vouit aliquid, quod sit peccatum mortale, vt occidere, iracundiam non expellere &c.

14. Qui vouit quod sciebat, & animaduvertebat, se non posse implere.

15. Qui aliquid vouit ob malum finem, veluti ieiunare, largiri Eleemosynam, vt DEVS vindictâ de inimicis suis permetteret, vel oportunitatem ad luxuriandum concederet.

16. Qui pertinaciter defendit votum cum circumstantiis debitis emissum, malum esse, prout nonnulli hæretici arbitrantur.

De blasphemia Deum & Sanctos. 17. Qui in Deum vel Diuos blasphemauit. 18. Qui nominauit iniuriosè DEVM vel Sanctos.

19. Qui

Conscientiæ ex Decalogo. 170

19. Qui maledixit quibusdā irrationabilibus creaturis, quatenus creaturæ DE I sunt.
20. Qui DEO attribuit, quod ei non conuenit, vt qui DEVM dicit iniustum, immisericordem &c.
21. Qui negat aliquid quod DEO conuenit, vt qui DEVM negat curare mortalia &c.
22. Qui de industria, sine causâ legitima et necessaria, aut ex peruersâ consuetudine, inclinatione, aut leuitate itenditem in ore habet, per DEVM, per Sanctos, per Crucem &c.
23. Qui irreuerenter iurat, nullam Diuino nomini reuerentiam exhibens.

O P E R E.

1. Qui iurauit, non accedere, vel non transire per aliquem locum, ne tentaretur à luxuria, vel ab alio vitio, & permanente eadem causâ accessit, vel transiuit. De Iuramentis.
2. Qui iurauit in aliquod DEI præceptum peccare, videlicet rem magni valoris furari, non remittere rancorem, alium adiuuare in aliquo peccati mortalis opere.
3. Qui iurauit obseruare bonum utilitatemq; alicuius oppidi, seu officij quod exercebat, & secus fecit.
4. Qui induxit ad iurandum eum, quē credebatur falsum iuraturum.
5. Qui coëgit iurare famulos, seu seruos, seu P alios,

Caput IX. De Examine Conscientie

alios, vt dicerent ipsi furti autorem, ea intentione, vt similiter in ceteris omnibus casibus detegant.

6. Qui iurauit secretam habere rem, quæ in vniuersitate, vel alibi agitata fuit, vel sibi etiam commissa fuit, & patefecit, exceptis casibus, quibus pandere tenebatur.

De Votis. 7. Qui nuncupauit vota indiscreta, aut fatua; vt non lauare caput, caput non edere in honorem S. Ioannis Baptistæ, & similia, quæ non tendunt, nec in vtilitatē alicuius, et violauit illa absque dispensatione saltem sui Confessionarij.

8. Qui fecit votum licitum & violauit.

9. Qui retraxit aliquem à proposito, quod habebat, religiosum aliquem ordinē profitendi, cum ad id se offerrent, tempus, oportunitas, & ceteræ quæcunque necessariae circumstantiæ.

10. Qui obtulit filios filiæ sue monasterijs, in quibus turpiter viuunt, nec obseruantur sui ordinis instituta.

11. Qui surreptitiè irrationabiliterq; impetrauit voti dispensationem, aut superior circa illud dispensauit.

De Votis rescissis dispensatis, & commutatis. 12. Qui nō habens potestatem dispensandi, commutandi, seu redimendi, irritandiq; vota, harum rerum quid præstitit, vel qui, cum non haberet facultatem, nisi ad commutandum, aut redimendum votū, prout non habent multi Confessores ex rescriptis

- rescriptis, seu privilegiis Apostolicis electi dispensavit, & ipsum votum rescindit.
13. Qui ex mendicantium Fratrum ordine transiit ad Canonicos regulares cum dispensatione Pōtificis, sed quia fuit instructus, quod non impetraret dispensationē, nisi dimisso prius habitu, illū dimisit, & in seculari habitu per diē, vel dies aliquot incessit, & deinde id in impetratione tacuit.
41. Qui cū superior esset, & potestatem irritandi, ac rescindendi aliquod votum haberet, consensit voto, posteaque absque causa licita annihilavit illud, ob solā malitiam, vel voluntatem propriam, aut fingendo plurimum praeiudicare, cū tamen revera parum praeiudicaret.

OMISSIONE

1. Qui iuravit aliquid licitum efficere, nec fecit. De Iuramentis.
2. Qui ob metum iuravit aliquid licitum, non habens intentionem explendi illud, vel etiam habens intentionem, sed ipsum non implevit.
3. Qui promittit quicquam alteri sub iuramento, animo quidem adimplendi promissum, sed tamen id postea absque causa excusante non adimplevit.
4. Qui iuravit in carcere reverti, nec reversus fuit.

Caput IX. De Examine Conscientie

De Votis.

5. Qui vouit id, ad quod sine voto tenebatur, sub poena peccati mortalis, vt nō fornicari, cōfiteri in Quadragesima, & secus fecit.

6. Qui vouit, quod ex se erat contra Euan-gelij consilium, vel quod malum erat, aut non vsquequaque bonum; sicut suū contrarium aut indifferens, sed vouit illud cum aliqua circumstantia, quę illud bonū efficiebat, & non adimpleuit.

7. Qui vouit recitare versum aliquem Psalterij, aut orationem, quę Aue Maria incipit, & amore D E I aquę frigidę vas donare, & secus fecit, seu non impleuit.

8. Qui vouit statim aliquid facere, et statim non impleuit, aut si uouit tacitē vel expressē intra certum tempus efficere, nec intra ipsum impleuit.

9. Qui vouit sub conditione quam ipse procurauit, ne eueniret, & deinde non fecit quod promiserat.

10. Qui promisit intrare religionem, si fornicationem, adulterium, vel aliud crimen perficeret ad retrahendum se ab illo, aut ad agendum poenitentiam, aut absolute se obligauit, si hoc, illudue sibi accideret, & non seruauit postea impleta conditione.

11. Qui vouit intrare religionem aliquam cum intentione obligandi se ad obseruantiam castitatis, licet nolint in monasteriū illud

- illud vel religionem ipsum recipere, nec ad professionē admittere, & hāc ob causam continenter viuere non vult.
12. Qui vouit profiteri religionem arctiorem, & latiore ingressus fuit.
13. Qui ingressus fuit religionem, in qua non obseruatur regula, & in ea professionem emisit, nec adimpleuit quæ illa sub poena peccati præcipit.
14. Qui vouit ob timorem mortis, animæ seu corporis naturalis aut casualis, qui contrahitur aegritudinibus, nauigatione, partu, prælio, hostibus, & similibus, & postea non adimpleuit etiam expleta cōditione, si sub ea vouit.
15. Qui vouit rem dignam voto promitti, sed talem, quæ ex se excludit aliud maius bonum, prout si vouit perseuerare in aliqua religione, quæ latior sit, quod votum ex se excludit ingressum alterius strictioris, & non fecit quod vouit, nec illud aliud maius bonum, quod ab illo voto excludebatur.
16. Qui vouit in omni vitæ suæ cursu vinū non bibere, aut aliud simile, & postea tamen bibit.
17. Qui vouit in statuto aliquo tempore quid efficere, prout ieiunare in Vigiliis Sanctorum, vel Diuinum officium recitare, nec intra certos illos dies, vel in aliquo ipsorum votum impleuit.

Caput IX. De Examine Conscientie

18. Quē pœnituit aliquid vouisse, nec vult votum implere.
19. Qui vouit abstinentiam, aut aliud simile, & cū dubius ancepsq; esset, possēne votum hoc implere, illud fregit non ob- tenta superioris dispensatione, cuius præ- sentiam facili ter habere potuit.
20. Qui vouit id, quod p se implere nequi- uit, nec procurauit per alium impleri, in casibus, in quibus ad id obligatus erat.
21. Qui cū hæres institutus esset, vota re- alia defuncti non expleuit, quæ sunt illa, que rem familiarem ipsius concernunt, prout ædificare Ecclesiam, aliquidue pau- peribus largiri, pariter nanq; tenetur si- milia vota implere.
22. Qui consentiente vxore emisit votum continentiae, & post huiusmodi emissio- nem exegit debitum.
23. Quando, postq vxor & maritus simpli- citer vouerunt continentiam, exegit alter debitum ab altero.
24. Quando alter coniugum vouit quid, p quod nō paratur alteri præiudicium, ve- luti ieiunare, aut id facere, ad quod ex le- ge Diuina, seu humana tenetur; vt præ- bere Eleemosynam de eo, quod extra do- tem acquiritur, nec impleuit votum.
25. Qui permittente vxore, vel abnuente, vouit ad ferendam Hierosolymarum ex- pugnacioni opem, nec impleuit votum.
26. Quan-

De votis
Coniugū.

26. Quando Pater, matérue causa filij ali- De Votis
quid vouerunt, vt postea filius impleveret, rescissis
qui legitimam aetate consecutus laudavit dispensatis
voti, cum animo obligandi se, nec implevit. et commu-
27. Qui, quamvis esset servus, vouit conti- tatis.
nentiam, & non observavit.
28. Qui, quamvis esset clericus beneficia-
tus, promisit ingredi religionem, abstinere,
Eleemosynam largiri, nec votum implevit.
29. Qui, cum alterius dispensatione quam
Pontificis, aut ab eo potestate habentis,
omisit implere aliquod ex quinque votis;
Continencie nempe perpetuae, religio-
nis, peregrinationis in Hierusalem, Com-
postellam, vel Romam.

CIRCA TERTIVM

P R A E C E P T V M,

*Memento vt diem Sabbathi sancti-
fices, peccat.*

O P E R E.

1. Qui violavit Festa per opera seruilia, vel
prohibita ab Ecclesia, vel id fieri manda-
uit.
2. Qui consumpsit Festum in vanis.
3. Qui Sacramenta male percepit, vel admi-
nistravit, scilicet, in peccato mortali, vel
in excommunicatione.

P 4

4. Qui

Caput IX. De Examine Conscientie

4. Qui abusus est Sacramentis, vel rebus Sacramentalibus.
5. Excommunicatus, qui se ingessit Diuinis.
6. Qui cum excommunicatis participauit extra casus concessos.
7. Suspensus, aut irregularis, aut interdictus, qui se ingessit prohibitis.
8. Qui violauit Ecclesiam, vel cœmeterium semine, vel sanguine.
9. Qui immunitatem loci Ecclesiastici per sacrilegium, vel violentiam aliquem inde extrahendo, vel prohibita ibi exercendo, & demùm irreuerenter se habendo.
10. Qui fecit iniuriam reliquiis vel imaginibus Sanctotum, vel irreuerenter se habuit ad res sacras.
11. Qui percussit, aut vim intulit, vel vectigalia, & prohibita exegit à personis Ecclesiasticis.
12. Qui peccatum carnis, post votum castitatis, vel ordinem sacrum, commisit.

OMISSIONE.

1. Qui non audiuit Missam in die festo, vel si audiuit diuertendo se voluntariè ad alia quæ aduersantur intentioni, quam in Missa habere tenemur: Nam audire Missam in festiuitatibus cum mediocri attentione est præceptum.
2. Qui venationis causa Missam omisit.
3. Qui omisit orare Deum eo tempore, in quo

quo nulla animæ seu corporis sui, vel proximi spes, nisi à DEO apparebat.

4. Qui omisit offerre (cùm diues esset) festis diebus, in quibus, si est antiqua consuetudo, offerre debet, ne scandalum, aut causam non offerendi cæteris præbeat.
5. Qui non ieiunauit, cùm teneretur, aut cibis vetitis vsus est.
6. Qui decimas debitas non soluit.
7. Qui Sacramentum Confirmationis neglexit pro se, aut pro suis.
8. Qui non est confessus debito tempore et modo, præcipuè, si in iis deficiat, propter quæ est iteranda Confessio.
9. Qui nō cōmunicauit, aut nō benè, id est, in peccato mortali, vel non ieiunus.
10. Qui neglexit ire ad prædicationes.
11. Qui non dixit officium ad quod tenebatur, & quando tenebatur, vel vagabatur mente ex proposito illud dicēs, vel sic occupabat, vt non posset attendere, vel non expressit integrè dictiones.

CIRCA QVARTVM PRÆCEPTVM,

Honora Patrem tuum, et Matrem tuam, vt sis longæuus super terram, peccat.

P 5

CO,

Caput IX. De Examine Conscientie
COGITATIONE.

1. Qui odio prosequutus fuit, desiderauitue detrimentum Parentum, Patriæ, Principis sui, Iudicum, Prælatorum Ecclesiasticorum, Curatorum, Tutorumue.
2. Qui hæreditatis causa mortem parentum expetiuit.
3. Qui nimio amore ad parentes afficitur.
4. Qui impatiens est & indignabundus, vel inobediens contra parentes.

De peculia-
ribus parē-
tum pecca-
tis circa fi-
lias.

5. Qui consentit, filiam suam amasios habere.
6. Qui consensit, vt sponsus filiam per verba de futuro desponsatam impudicè tangeret.

VERBO.

1. Qui ex corde maledixit Parentibus; siue viui, siue mortui sint.
2. Qui deliberatè iniuriosis verbis in parentes vsus fuit, aut talibus verbis quibus merito in iram notabilem pertrahuntur.
3. Qui sine causa aliquod reuocauit peregrinationis votum, vel etiam abstinentie, quod filius sine licentia Patris emiserat.

OPERE.

1. Qui noluit illis morem gerere, in iis quæ spectant ad gubernationem, & administrationem domesticam.

2. Qui

2. Qui noluit obedire in spectantibus ad optimas consuetudines, & ad salutem animæ suæ; videlicet, vt fugeret consortia mala, ludum prohibitum, mulieresq;.
3. Qui vulneravit, vel leuissimè etiam Parentes.
4. Qui Parentes alicuius criminis reos fecit.
5. Qui vsque adeò contempsit Parentes, vt seipsum sperneret, & vilipenderet, quia filius eorum habebatur.
6. Qui matrimonium contrahere voluit, et noluit accipere in vxorem, vel in maritum, quem pater optabat, et iubebat ad tollendas inimicitias Patri periculosas.
7. Qui contra præceptum parentum ducit vxorem indignam se.
8. Qui ob auaritiam misit filios in hospitale, vel exposuit in portis ciuitatis, vel in aliis publicis locis aut priuatis. De peculi-
rentum pec-
9. Qui per vim, fraudemue filium etate graviori abstraxit à religione, quàm ingressus fuerat. catis circa
filios.
10. Qui absque causa prohibuit in solennibus diebus ad Ecclesiam vxorem ire, aut viri in vxorem coëgit eam in aliquod præceptum peccare. De peccatis
rem.
De peccatis
11. Qui impedit ne serui sui, maximè qui Dominorum concubinam habebant, vxores ducerent, in seruos.

Caput IX. De Examine Conscientie

O M I S S I O N E.

1. Qui Parentes è carceribus, cùm rectè possit, non liberavit.
2. Qui Parentibus debitam non fuit impartitus diligentiam, cùm furiosi & mente capti erant.
3. Qui in necessitate constitutis Parentibus auxilium non tulit, præcipuè in victu & in medicinis.
4. Qui Parètibus extrema egestate laborantibus non subuenit, imò ingressus fuit religionem, vel si postq̃ professus fuerat, nò exiuit, cùm egrediendo posset redimere paupertatē, remanendo verò non posset.
5. Qui fuit hæres in aliquibus bonis Patris, quæ malè acquisita fuisse ipse scit, veluti ex vfuris &c. nec restituit.
6. Qui per negligentia, vel avaritiā distulit solutionem æris alieni defuncti Patris per longū tempus, vel exequutionē Testamenti, præcipuè in relictis ad pias causas.
7. Qui Parentum consolationem negligūt, viventium & mortuorum suffragia.
8. Qui non explent ultimam eorum, à quibus hæredes relinquuntur, voluntatem in Testamentis expressam.

De pecunia 9. Quando Pater valdè cessavit alere filium
ribus Parē- in necessariis ad vitam Spiritualem, vel
tum pecca- corporalem, si potest.
tis circa fi- 10. Quando mater non lactavit filios & no-
lios, tabi-

tabiliter negligens fuit in electione bonæ
nutricis pro filio, aut non curauit scire, si
benè filium alebat, aut si noluit vsque ad
tantum annum ætatis filij ipsum alere.

11. Qui non retrahit filiam suam à com-
mercijs periculosis castitati.
12. Qui scit filiam suam inhonestè viuere,
aut vti fallacibus coloribus & nimio or-
natu, & ad malum finem, nec reprehen-
dit ipsam.
13. Qui est notabiliter negligens circa spe- De pecca-
ctantia ad salutem animæ seruorum & fa- tis Domi-
mulorum suorum, veluti ne iurent, & norum in
quòd Christianè viuant, Dei que præce- seruos.
pta obseruent, confiteanturque & Eu-
charistiæ Sacramentum suscipiant semel
in anno &c.
14. Qui manifesta seruientium crimina, vt
ea punire possèt, scire non studuit.
15. Qui contempsit superiores suos, aut no- De peccatis
luit ipsos reuereri & colere vt debet, etsi subditorū
mali sunt. aduersus
16. Prælati, Principibus, Dominis tempo- cōstitutos
ralibus & in dignitate constitutis non in dignita-
præstant obseruantiam & subiectionem te.
quam debent.
17. Qui ex cōtemptu, in rebus maioris mo-
menti non obediunt quibus debent.
18. Qui statutis & legibus quibus subiace-
bat non obtemperauit, imò rebellis fuit.
19. Qui ingratus fuit contemnendo vel nō

Caput IX. De Examine Conscientie

agnoscendo, vel obliuiscendo beneficium,
vel benefactorem, non habendo animum
retribuendi.

20. Qui reddit malum pro bono.

21. Qui non tolerauit infirmitatem proximo-
rum.

22. Qui habens superflua ad decentiam sta-
tus, non subleuauit pauperum inopiam.

23. Qui constitutis in extrema necessitate
non subuenit, si habens superflua ad ne-
cessitatem naturæ, licet non ad decentiæ
status ei suppetebant.

CIRCA QVINTVM PRÆCEPTVM.

Non occides, peccat.

COGITATIONE.

1. Qui interfuit torneamentis & illicitis
duellis, gaudens & deliberatè consentiens
quòd fierent.

2. Qui voluntariè suiipsius mortem, vel
membri amputationem, ob iram, impa-
tientiam, dedecus, paupertatem, ob aliā
postremo quamcunq̃ aduersam fortu-
nam desiderauit.

3. Qui offerre se voluit martyrio, potius ob
desperationem, quàm ob amorem sanctæ
Catholicæ fidei.

4. Qui militare in eo bello voluit, quod
scie-

sciebat iniustum esse, saltem ex parte sui Imperatoris.

5. Qui iniuste damnare voluit aliquem ad mortem, vel ad aliud corporis damnum.
6. Qui ex odio mortē, vulnera, infamiā &c. aliorum desideravit.
7. Qui ira & impatientia mouetur erga alios, optando vindictam.
8. Qui ex inuidia gaudet de malo alterius, dolet de bono, ægrè fert aliorum laudem.
9. Qui ex mala voluntate aliorum malum in animā, corpore vel honore deliberatè optauit.
10. Qui iudicio temerario, facta vel dicta, vel animum alterius damnat.
11. Qui omnia interpretatur in peiorem partem.
12. Qui ex ira in seipsum propriam mortē ex mala causā desiderat.

V E R B O.

1. Qui verba proloquitur ad malum proximi tendentia.
2. Qui consilio vel exhortatione ad malū aliquod inferendum proximis, alios incitat & inflammat.
3. Qui proximo detrahit dicendo vel audiendo libenter falsa omnino, vel ex parte, vel sine necessitate, præcipuè, si cum intentione infamiæ inferendæ, vel si res grauissimæ asseruntur,
4. Qui

Caput IX. De Examine Conscientie

4. Qui delectatur contumelia, litibus, iri-
sionibus, maledictionibus; vel malis im-
precationibus & susurrationibus, quibus
odium vel inimicitia, huius in illum exci-
tatur, vel alitur.
5. Qui exprobrat alicui suos defectus.
6. Qui minatur alicui.
7. Qui laudat aliquem de opere quod pec-
catum est, vel id approbat.

O P E R E.

1. Qui iniuste occidit, amputauitue mem-
brū, vulnerauit, aut baculo percussit aliū.
2. Qui iuste interfecit alium, cū aliter vi-
tam propriam redimere posset.
3. Qui occidit furem nocturnum vel diur-
num, cū posset illum detinere, seque &
sua absque ipsius morte defendere.
4. Qui occidit aliquem tuendæ castitatis
gratia, si illam seruare fugiendo, illæso
honore, poterat, vel etiam vociferando,
vel alio modo.
5. Qui vulnerauit, vel occidit casu, præter
voluntatem, sed fuit in culpa, quia nō ani-
maduertit, vel quia non fecit, quod ho-
mines mediocriter prudentes in similibus
actibus efficere consueuerunt, ne mors le-
sione hominum sequatur. Veluti si pro-
iecit ex superiori domus parte regulas,
nec prætereūtes præmonuit, nec aliquod
signum posuit in via. Aut si cū castiga-
ret pue-

ret puerum, non abstulit gladium ex zona, antequàm illum verberare nolebat, & cecidit gladius, puerumque occidit, fauciatue.

6. Qui cùm esset ad mortem iurè damnatus, occidit, vel vulneravit exequutorem iuris, vt se redimeret.
7. Qui ludos vitæ suæ periculosos exercuit, veluti qui super funibus ambulauit, aut lusit eminentibus in locis.
8. Qui ad duellum illicitum deuenit & pugnavit in singularibus torneamentis, in quibus sæpè moriuntur equites, vel ab aliis cæduntur, vel induxit ad id aliquem, vel cùm posset non prohibuit.
9. Qui se obtulit martyrio potiùs ob desperationem, quàm ob amorem sanctæ Catholicæ fidei.
10. Qui vitæ suæ tempus immodicis & stultis ieiuniis abbreviauit, & quamuis ad hunc effectum non ieiunaret, attamen si animaduertebat vitæ suæ dies propterea minui, peccauit.
11. Qui in carcerem aliquem iniuste coniecit, siue ludex fit, siue non.
12. Qui cùm ægrotaret, vel etiam cùm sanus esset, comedit aut bibit, cùm sciret, vel cùm scire deberet, id valde nocere posse.
13. Qui vsque adeò prægnantem mulierem male affecit, cùm sciret prægnantem esse, vt in

Caput IX. De Examine Conscientie.

vt in periculum abortum faciendi adduceretur, siue sit maritus siue alter.

14. Qui tenuit infantem in lecto cum periculo suffocationis.
15. Qui procurauit sterilitatem vel abortum, ante viuificatum foetum, vel post.
16. Qui militauit in eo bello quod sciebat iniustum esse, saltem ex parte sui Imperatoris.
17. Qui puniuit infontem grauius aut leuius quam merebatur, vel malo animo, vel contra legum dispositionem.
18. Qui conciliauit vel fouit inimicitias.
19. Qui simultates & rixas exercuit.
20. Qui seditiones excitauit.
21. Qui exemplo præbet scandalum.
22. Qui comitatur vel iuuat alios in re mala.
23. Qui bonorum mores corrumpit, trahendo ad dissolutionem, vel impediendo eorum bona, reuocando ab his, quæ sunt pietatis, per irrisiones.
24. Qui doctrinam peruersam docet.
25. Qui ad quoduis peccatū alios inducit.
26. Qui per crapulā, aut alia illicita, mortem sibi accelerat.
27. Qui percutit seipsum ex ira.
28. Qui facit contra conscientiam, quod putat, vel de quo dubitat, sit peccatum, nec ne.
29. Qui se peccandi periculis exponit.

OMIS.

OMISSIONE.

1. Qui, iniuste damnatus ad mortem, cum posset, non liberauit.
2. Qui potuit impressionem hostium propellere, nec fecit.
3. Qui testimonio suo potuit aliquem ab iniusta morte, damno, poena, aut ignominia liberare, & noluit.
4. Qui iniuriam passus, sciebat consanguineos suos vindictam sumere velle, nec expressè ipsis interdixit.
5. Qui non defendunt famam proximi iniuste diffamati.
6. Qui nolunt reconciliari his, quos offenderunt, veniam petendo.
7. Qui poscentibus veniam condonare recusant & remittere offensionem, imò subtrahunt communia beneficia, cum delinquentes non admonent & corripiunt ut oportet, si eis ex officio incumbit.

CONTRA SEXTVM
PRÆCEPTVM.

Non machaberis, ad quod refertur

*Nonum: Non concupisces uxorem
proximi tui, peccat.*

COGITATIONE.

1. Qui

Caput IX. De Examine Conscientie

1. Qui de pollutione, quæ sibi inter dormiendum prouenit, postquam absolute expectatus fuit, deliberatè gauisus fuit, ob delectationem quam ex ea sensit, præsertim qui concepit desiderium, ut iterum fieret, delectationis capiendæ causa.
2. Qui habuit propositum aut desiderium deliberatum fornicandi extra legitimum matrimonium.
3. Qui deliberatè gauisus fuit ex delectatione quæ sibi eueniebat cogitando copulam quam habiturus erat, si & quando vxor sua foret.
4. Qui deliberatè voluit exosculari, complecti, aut tangere mulierem.
5. Qui dolet impotentem se ad copulam carnalem vetitam fuisse.

V E R B O.

- De concubinariis cōiugibus.
1. Qui iactat se de fornicatione.
 2. Qui petit debitum conjugale tempore quo mulier menstrua patitur.
 3. Qui à cogitationibus venereorum & desideriiis morosis progressus est ad verba inhonestè dicta vel audita.

O P E R E.

1. Qui rem veneream exercuit extra legitimum matrimonium.
2. Qui procurauit pollutionem, aut deliberatè oblectationem ex ea capit.

Qui

3. Qui ad prouocandam pollutionem edit vel bibit aliquid.
 4. Qui aspectibus inhonestis, nutibus, munusculis, ornatu ad malum finem placendi ordinato: Item actibus inhonestis, ut osculis, tactibus impudicis periculo pollutionis se exposuit.
 5. Qui peccatum carnis cum solutis vel coniugatis, vel consanguineis & affinibus vel virginibus, vel consecratis ordine aut voto, vel contra naturæ ordinem per molli-
tiam in seipso, vel nefanda peccata cum aliis consummauit.
 6. Qui deliberatè exosculatus aut complexus fuit, vel tetigit mulierem.
 7. Qui accessit in aliquem locum, maximè in Ecclesiam, ad videndas vel concupiscendas inordinatè mortaliterque mulieres.
 8. Qui quæsiuit lænas aut maleficas ad explendam libidinem suam.
 9. Qui ad fenestram, vel ad alium locum se admouit, ut videretur ab homine, vel à muliere, à quibus intelligit se carnaliter amari, & quòd se viso peccabit amans mortaliter.
 10. Qui se ornauit vestibus ea intentione, ut homini faminatè placeret, & ut carnaliter & mortaliter amaretur.
 11. Qui procurauit confectiones vel species calidas, aut comedit bibítue ultra necessitatē ad delectandū se magis in venerisusu.
12. Qui

Caput IX. De Examine Conscientie

- De concu-**
binariis cō
iugibus.
12. Qui secutus fuit praua intentione aliquam mulierem.
 13. Qui simplex continentie votum emisit, aut nunquam mulierem carnaliter cognoscendi promisit, & deinde matrimonium contraxit.
 14. Qui in loco sacro mulierem cognoscit.
 15. Qui cognouit propriam consanguineam vxoris suae, & postea petiit debitum.
 16. Qui clandestinè absq; iusta causa matrimonium contraxit.
 17. Qui priusquā fuerit benè certior factus de prioris vxoris obitu ad secundas nuptias conuolauit.
 18. Qui copulam cum vxore habuit, aliter quàm natura docet.

OMISSIONE.

- De concu-**
binariis cō
iugibus.
1. Qui cum posset & deberet impedire ne pollutio fieret, nec impediuit.
 2. Quando alter coniugum, sine causa legitima denegauit debitum loco & tempore opportuno exactum.
 3. Qui vir, sciens vxorem adulteram esse, non dimisit eam, imò petiit aut soluit debitum.
 4. Quando alter coniugum cum alterius licentia vouit castitatem, & exegit debitum.
 5. Qui se non armat cōtra tentationes carnis, nec occasiones remouet eius peccati.

CON.

CONTRA SEPTIMUM PRÆCEPTUM.

*Nonfurtū facies: cui adiungitur De-
cimū: Non concupisces rem
proximi tui, peccat.*

COGITATIONE.

1. Qui laborat affectu habendi insatiabili.
2. Qui tenetur solitudine inquieta in ac-
quirendis rebus temporalibus.
3. Qui habet cupiditatem bonorum Eccle-
siasticorum vel aliorum, etiam per vias
non licitas.
4. Qui fraudulenter contrectare vel vsur-
pare voluit rem alienam, contra Domini
voluntatem, ad acquirendum dominiū,
possessionem seu vsum eius.
5. Qui vsurpare aliquid voluit vi.
6. Qui mutuauit alteri, cum eiusmodi pa- **De Vsuris**
cto, vt si non soluerit, constituto die, ali-
quid nomine pœnæ soluat.
7. Clericus vel religiosus, qui gauisus fuit
inspicere lusus fortunæ, quibus interesse
ipsis interdictum est.

V E R B O.

1. Qui nomine alterius rem emit, & maio-
ri precio emissē mentitus fuit, quàm re
vera emerit, vt penes se maneret.
2. Qui

Cap. IX. De Examine Conscientie

2. Qui dicit mendacia in iudicio & extra, ad damnum proximi pertinentia,

O P E R E.

1. Qui fraudulenter contrectauit vel usurpauit rem alienam cōtra Domini voluntatem, ad acquirendum Dominium, possessionem, seu vsum eius.
2. Qui contrectauit rem propriam, in qua aliud ius habebat, contra voluntatem ius habentis, veluti rem pignori datam creditori, aut equum quem conduxit, vel commodauit.
3. Qui usurpauit aliquid vi.
4. Qui magni valoris quid recepit, vt faceret id, ad quod ex officio suo tenebatur, veluti vt iustam sententiā proferret cū Iudex esset, aut verum deponeret cū testis esset &c.
5. Prælati vel Dominus, ad quem spectat collatio beneficiōrū, vel publicorum officiorum, qui indigno contulit.
6. Qui impedimento fuit alicui, ne consequeretur aliquod bonum officium, seu beneficium.
7. Qui pro se capit aliquid eorum, quæ in mare proiciuntur, nec piratarum infideliumue sunt, siue ex nauī ipsa, siue in mare vel litore cæperit.
8. Qui ignem iniecit alicui domui, aut loco seminario.

9. Qui

9. Qui soluit, aut soluere iniuste fecit eum, qui iuste ob debita in carceribus detinebatur.
10. Qui cum esset seruus aufugit, aut fecit quod seruus fugeret à Domino suo.
11. Qui recepit quid gratis ab eo, qui donare non poterat, si ignorantia ipsum non excusat, & tenetur restituere.
12. Qui finxit se sanctum esse, pauperem, infirmum, aut religiosum, cum non esset, ut eiusmodi fictione Eleemosyna sibi fieret ab eo, qui, si verum sciuisset non dedisset.
13. Qui absque necessitate extrema aliquid magni valoris ad edendum seu vestiendum surripuit.
14. Qui mansuetum animal in sua possessione inuentum, quod damnum sibi inferebat, occidit vel vulnerauit.
15. Qui, cum custos esset, ne ab intrantibus prohibita loca videretur, sese occultauit, ut ipsos iam ingressos aut pignoreret, aut poena aliqua castigaret.
16. Qui in suo columbario sparsit certa quaedam semina, aut artificio usus fuit, ut columbas aliorum ad suum columbarium adduceret.
17. Qui surripuit vel detinuit animantia mansueta alterius, quamuis iam fugitiua & remota à Domino inuenisset, ut lucrificeret lanam, plumas, ouae illorum, seu ut in perpetuum illis vteretur.
18. Qui

Caput IX. De Examine Conscientie

- De Parentibus usurpantibus bona filiorum suorum.** 18. Qui notabile quid filio suo, adhuc sub patria potestate existenti ex Castrensi peculio, vel quasi surripuit.
19. Qui vi, saltem reuerentiali doloue induxit filiam, vt renuntiaret legitimæ, & iuraret contentam fore dote sua, quæ legitima debita minor erat, & quod non habebit recursum ad Patris bona.
- De marito qui usurpat bona mulieris.** 20. Maritus, qui pro se vel alio aliquid magni valoris ex vxoris bonis, quæ extra dotem habet, usurpauit, quæ paraphernalia in iure vocantur.
- De filiis qui ex Parentum bonis accipiunt.** 21. Qui notabile quid, contra expressam vel tacitam Patris voluntatem ex bonis eius pro se caput.
22. Qui falsauit monetam in sua substantia, pondere, forma, aut vsus fuit ipsa, sciens falsam esse.
- De falsariis.** 23. Qui ferro rasit, vel fortibus aquis pro-cudit aliquam monetam.
24. Qui scripturam in alterius præiudiciū falsauit, aut ipsa vsus fuit, sciens falsam esse, aut malitiosè eam occultauit.
25. Qui dedit pecuniā, aut deprecatus fuit Notarium, vt testamentum, vel quamuis aliam falsam scripturam conficeret.
26. Qui falsauit pondera vel mensuras, aut illis vsus fuit, sciens falsas esse, cum restituendi onere.
27. Qui falsauit signum aut sigillum alicuius, obligatusque est restituere damnum quod propterea emanauit,

28. Qui

28. Qui rem alienam magni valoris inuenit, quæ à Domino pro derelicta non habebatur, & pro se retinuit. De rebus inuentis.
29. Qui arte magica thesaurum, alijsue illicitis modis quæsiuit.
30. Qui ligna, à fluminis impetu delata, inuenit, & pro se retinuit, cum eius sint qualitatibus, ut à iure non præsumatur, illa pro derelictis haberi.
31. Qui deposito, absque deponentis voluntate usus fuit. De depositis.
32. Qui, quod ad certum usum commodauit, reuocauit ante tempus expressum, contra voluntatem commodatarij & in damnum istius. De commodato.
33. Qui commodato usus fuit ad aliud, quam ad id, ad quod mutuatum fuit, cum obligatione restituendi damnum.
34. Qui commodauit commodatam rem contra Domini voluntatem, & in eius insignem detrimentum.
35. Qui locauit domum vel aliud, ei, quem præsumebat domo uti velle ad peccandum. De Locatore & conductore.
36. Qui accipit aliqua tributa manifestè illicita, aut sciens eiusmodi esse. De Pignoribus.
37. Qui usus fuit pignore sibi pro debito tradito cum insigni Domini damno, & sine Domini expressa vel tacita voluntate.
38. Qui oppignorauit vasa sacra, libros, vestes, & ornamenta Ecclesiastica.
39. Qui mutuauit pecuniam, triticum, vinum, De Vfuris.

Cap. IX. De Examine Conscientie

num, oleum, aut alia quæ numero, pondere, aut mensura dantur, taliter vt dominium illorum transfiret in recipientem principaliter ob lucrum quod sperabat, siue paruum siue magnum esset, cum obligatione restituendi receptum.

40. Qui mutuauit super pignore cum pacto, vt donec debitor soluat, possit vti ipso, veluti si esset animal vel vestis &c. Aut cum pacto quod recipiat fructus pignoris, si pignus ager, vinea, domus, hortusue sit.

41. Qui mutuauit alteri pecuniã super aliquo pignore, cum conditione; vt nisi intra diem constitutum redimeret, tanq̃ si vendita esset penes se remaneat: Et quod omnes fructus, aut ipsorum pars, qui vsque ad diem constitutum legentur, spectent ad creditorem.

42. Qui mutuauit triticum, aut aliud ex his, quæ pondere, numero, aut mensura dantur, cum conditione, vt alia res eiusdem generis, intra certum tempus, quo tempore verisimiliter creditur quod amplius valebit, & rem illam vsque ad illud tempus non habebat ~~separatim~~.

43. Qui mutuauit aliqd ex predictis rebus cū pacto, vt in suo molendino frumenta eius terantur, vel quod mutuũ recipiens teneatur emere in sua taberna, vel venire ad scholã suã, vel laborare in fundo suo &c.

44. Qui

44. Qui commodauit cum pacto, vt si intra certum tempus moriatur, qui recipit mutuo, liber maneat, & si viuat duplum restituat.
45. Qui mutuauit alicui Principi, vt ab ipso consequeretur aliquod officium ad lucrandum.
46. Qui mutuauit alicui cum conditione vt cum iuuat, vel vt pro eo oret, vel vt doceat, scribat, aut vt aliud simile faciat, quod pecuniæ æstimationem recipit.
47. Qui mutuauit triticum, cum pacto, vt loco istius tritici veteris tantundem ex nouo redderetur, sciens nouū melius futurum, & quod carius pendetur quàm suum, tempore quo mutuauit, vel etiam solutionis tempore; cum obligatione restituendi.
48. Qui mutuauit argenteam monetam, cum pacto vt solutio fieret in auro.
49. Qui mēsiū vindemiæuē tempore emit panem aut vinum cum pacto vt venditor alio tempore tradat illud sibi, in quo probabiliter præsumitur, quod valebit plus.
50. Qui emit triticum, vinum, oleum, alicuius fundi, vineæ, oliuetiue, priusq̃ ad maturitatem peruenit minori precio eo, quod verisimiliter sperabatur valiturum fore, collectionis frugum tempore, ob solutionem precij anticipatam.
51. Qui emit aliquid vilius, eo quia anticipauit

Caput IX. De Examine Conscientiæ

pauit solutionem, aut charius vendidit quàm valebat, quia dilationem solutionis concessit.

§2. Qui pecuniam mutuauit numeratam cum pacto, vt tantundem mutuo etiam capiat in mercibus ab ipso mutuante, vel à suis debitoribus, à quibus is non capisset, nisi ob cupiditatem pecuniæ numeratæ quam sibi dat.

§3. Qui emit gregem vel possessionem ab eo, qui non habebat, sciens illum non habere, sed finxit se habere, & statim locauit illam pro aliqua pensione, cum obligatione restituendi pensionem, quam percipit ex re quæ non est.

§4. Qui possessionem quæ mille valet, pro quingentis vel sexcentis, aut paulò pluris emit, & locat eam venditori ad aliquos annos, aut dat ipsam in Emphyteosin.

§5. Qui indigenti nummis vendidit aliquid, cum pacto aut principali proposito, vt statim reuendat illud sibi minori precio eo, quod iustum est.

§6. Qui detulit merces suas in locū, in quo sperabat lucrari, & quia aliæ superuenerunt, adeò abiecto precio eius generis merces vèdebantur, vt si tunc vendidisset illas, nullum lucrum, sed potius iacturam fecisset, & ideo ip̄as alicuius fidei credidit pro maiori precio, eo, quòd iustum rigorosum illius loci erat.

§7. Qui

57. Qui, ne paulatim expendendo pecunia sua cōsumeretur, ipsam alicui mercatori vel officiali tradidit, ea intētionē & principali proposito vt reciperet partem lucri, aut quotannis certam partem, salua sibi remanente quantitate, quam dedit.

58. Qui cū esset exactor, numerator, thesaurarius, aut obligatus ad soluendum salaria, stipendia etc. recipit quid ab eis, quibus soluere habebat, vt ante tempus eis solueret.

59. Qui emit cum pacto retrouendendi, nō habens præcipuam intentionem emendi, sed mutuandi & lucrandi fructus.

De emptio
ne cum pa-
cto retro-
uendendi.

60. Qui deliberatē dedit pecuniam ad mercandū in societate, cum pacto quod nihil amitteret ex sua sorte principali, & quod haberet partem lucri, aut quod nulla sortis principalis iactura ad se spectet, sed iactura totius operæ & industriæ spectaret ad socium contrahentem.

De præbē-
tibus pect-
niā ad lu-
crum, seu
vt dicitur
societatē.

61. Qui verē quo ad DEVM dedit pecuniā ad societatem, ea intentione, vt iactura, quæ sequatur ad se spectet, sed ad sui securitatē voluit, vt mercator in instrumento publico fateretur, se recipisse pecuniā in depositum vel mutuum, quia mentitus fuit in damnum notabile & probabile famæ suæ, & rei familiaris proximi.

62. Qui efficit, vt qui gratis mutuare voluit, non mutuet nisi ad vīuram, aut

fecit,

Caput IX. De Examine Conscientie

fecit, vt qui licitum contractum efficere volebant, fœneratitium faciant.

63. Qui emit pignus, quod ob prætermis-
sam solutionem vsurarum perditū erat.

64. Qui recepit à fœneratore eandem illam
rem in specie, quæ ipsi data fuit propter
vsuras, obligatus est restituere Domino
proprio illam, quocunque modo eam re-
cipiat.

65. Qui accipit gratis aliquid notabile ex
vsurarij bonis, quod non erat idemmet,
quod ob vsuras datum fuit, sed sciebat bo-
na vsurarij non sufficere ad restitutionem
vsurarum perceptarum, aut probabiliter
dubitabat.

66. Qui fuit institor, tutor aut curator ha-
bens omnem potestatem principalium suo-
rum, ad mercandum, æstimandū & exi-
gendum vsuras, & aliquid ex his fecit.

67. Qui fuit proxeneta vsuræ, pro parte
præsertim vsurarij, vt illi lucrum, sibi ve-
rò vtilitatem afferret, prout sunt com-
muniter licitatores.

De genere
vsurarij.

68. Qui recipit dotem à socero vsurario,
cuius bona non sufficiebant ad solutio-
nem vsurarum debitarum, sciendo id, vel
crasse ignorando.

De Iudici-
bus, Aduo-
catis, Pro-
curatorib9
Notariis,

69. Qui cū Iudex esset adiudicauit vsuras
fœneratori, aut non iussit eas restituere:
Vel cū Aduocatus seu Procurator esset,
allegauit seu procurauit pro fœneratore
ad exi-

ad exigendas vsuras in iudicio vel extra, Testibus, &
aut fecit ne restituerentur. iudicat &

70. Qui cum Notarius publicus esset, con- petunt vsu
fecit scripturam, tegendo seu velando per ras & in-
illam vsuras. Et nominando foeneratitiu strumenta
contractum sub nomine alterius liciti co- coficiunt,
tractus, prout cum sciret pignus esse, di- aut testi-
xit venditionem esse, vel cum sciret cen- moniu fe-
tum esse, scripsit nonaginta esse, vel ex runt super
diuerso, ita vt iustificauerit contractum vsuris.
iniustum.

71. Qui fuit testis praedictorum vsurario-
rum contractuum.

72. Qui cum esset Notarius vel testis, du-
bitauit de aliquo contractu, an licitus vel
illicitus, ob Doctorum diuersas sententias,
esset, & habens adhuc dubitationem co-
fecit dictum contractum, vel testis fuit in
ipso, in fauorem vsurarum.

73. Clericus vel Monachus, existens, qui lu-
sit aliquid notabile ad ludum prohibitum
alearum, chartarum, alueolorum & alio-
rum fortunae, felicitatiue, magis quam
industriæ obnoxiorum, tantum aut plus
ob auaritiam & lucrum, quam ob recrea-
tionem, & ad transigendum vitam, quam-
uis lusisset cum eo, qui sine ludo donare
potuisset, quod lucratus est.

74. Qui ludos mortales ludentibus prae-
buit domum, mensam, candelam, vel alia
instrumenta, sine quibus non luderent.

Q 5

75. Qui

Caput IX. De Examine Conscientie

75. Qui lusit principaliter ad lucrandum aliquid notabile cum eo, qui alienare non potuit, aut cum fraude fingendo nescire se ludere, aut aleam seu chartas falsas imponendo, aut ludi leges non seruando.
76. Qui coëgit, aut magna importunitate seu molestia induxit alium ad ludendū, vel prosequendum ludum iam captum, contra ipsius liberam voluntatem, & volenti iam ludo finem imponere, restituere recusat, quod lucratus fuit.
77. Qui cum presens fuisset, vel dedisset instrumenta ludentibus, recepit partem lucri quod ludentes dare solent, nec restituere vult.

OMISSIONE.

1. Qui magni valoris quid recepit, vt omitteret id, ad quod ex officio suo tenebatur, veluti vt iustam sententiā proferret, cum Iudex esset, aut verum deponeret, cum testis esset &c.
2. Qui noluit famulis soluere, quod ex expressa vel tacita conuentione debet.
3. Qui non persoluit legata, aut ad pias causas relictā, quando & prout æquum erat.
4. Qui fuit custos loci venationis, vel piscine, vel arborum, vel pascui porcorum, ab his, qui iuste verant & possident constitutus, iurauitque & promisit fideliter seruare,

seruare, denuntiare & detinere venientes ad venandum, piscandum, arbores incidendum, pascendumue pecora in prædictis locis, nec fideliter se gessit.

5. Qui prohibuit subditis, ne arcerent extra possessiones, vel occiderent animalia syluestria, quando damnum inferunt possessionibus, nec postea restituit integrè, si insignem cladem dederunt.
6. Qui cum ad aucupandum iuit, canes sui, domesticis auibus, prout sunt gallinæ, anseres, anates, vel equi seu iumenta sua, vel gens sua, possessionibus per quas transibant, nocuerunt, nec restituere voluit.
7. Qui, viuentem Patre, fructus ex aliquibus Patris bonis capit, & illo mortuo, diuidere cum cæteris fratribus non voluit. De filiis, qui ex Parentum bonis accipiunt.
8. Qui recepit à Patre suo aliquam nummorum quantitatem, vt peculium profectitium haberet, & deinde vita functo Patre, noluit diuidere cum fratribus, nec in legitimæ suæ portionem imputare, teneturque restituere.
9. Qui viuentem Patre, donatum aut relictum sibi aliquid habuit ab extraneo, patris contemplatione duntaxat, & non ipsius filij contemplatione, deindeque mortuo Patre, non vult fratres suos facere participes.
10. Qui pecuniis Petris aliquid est lucratus, &

Caput IX. De Examine Conscientie

tus, & illo mortuo noluit id cum fratribus diuidere, teneturque restituere.

11. Qui noluit pro rato soluere debita fratris in scholis viuentis Patre, honestè contracta, si viuentis Patre ad studendum missus fuit.

12. Qui pecuniis Patris mercatus fuit, noluitque cū fratribus diuidere, quod ratione mercaturæ datum sibi fuit, prout cætera lucra, cum restituendi obligatione.

13. Qui defuncto Patre, noluit in suam legitimam computare bona Patris, quæ in ludo cōsumpsit, vel etiā in turpibus rebus, prout sæpè contingit Scholaribus, quibus Parentes pro libris pecuniā dant, quā ipsi ludendo & impudicitia vacando dilapidant.

14. Qui commisit delictum, ob quod Pater ex statuto loci coactus fuit soluere poenā, quia cauetur, vt Pater soluat ex legitima filij, & defuncto Patre, noluit in legitimā suam imputari, cum restituendi onere.

15. Qui noluit in legitimam suā computari, quod Pater in matrimonio repetendi animo erogauit, teneturque restituere.

16. Qui vestes pretiosas, & alia ornamenta, putā gemmas, margaritas, annulos, quos socer vxori suæ dedit & adhuc cōsumpti non erant, defuncto socero in legitimam vxoris suæ noluit computare; cum onere restituendi, nisi socer in testamento mentem suam declarauerit de donatione.

17. Qui

17. Qui fortè fortuna thesaurum inuenit De rebus
absconditum in alterius loco, nec mediā inuentis.
partem Domino dedit.
18. Qui noluit depositum deponenti red- De depofi-
dere, cū petit absque suo, & alterius de- tis.
trimēto.
19. Qui remisit per nuncium, qui fidelis nō De cōmo-
habebatur, quod ipsi commodatum erat, dato.
aut apud se depositum seruabat, & mali-
tia aut culpa ipsius amissum fuit, nec re-
stituere vult.
20. Qui aliquid conduxit, & culpa sua pas-
sus est bonorum suorum iacturam, ita, vt
aut non possit locatori, aut non velit pro
vfu rei precium soluere.
21. Qui locauit dolia, vel alia vasa vitiosa, De Loca-
seu mala, sciens huiusmodi esse, nec prae- tore et Cō-
monuit conductorem. ductore.
22. Qui non soluit pensionem rei condu-
ctæ Domino ipsius, etsi nullum commo-
dum ex illa ceperit, siue quia noluit, siue
quia non potuit soluere, impeditus casu
fortuito causato ab ipso.
23. Qui malitiosè notabiliter nocuit rei cō-
ductæ, nec compensare vult damnum da-
tum.
24. Qui conduxit aliquem fundū pro me-
dietate, vel pro certa parte, nulla arborum
mentionē habita, & percepit omnes fru-
ctus, vel partem illorum, aut incidit ar-
bores, aut alij inciderunt ob odiū quod in
hunc

Caput IX. De Examine Conscientie

hunc habebant, causatum ex malitia, & culpa istius, nec restituere vult.

De iuribus
Regalibus.

25. Qui non soluit iura Regalia iuste auctoritate Papæ vel Regis, vel consuetudine laudabili inducta.

De pignori-
bus.

26. Qui voluntate sua, aut lata aut leui culpa permisit perire, vel insigniter ladi pignus ipsum, nec damnum restituere vult.

27. Qui ad usuram recepit, & iurat usuram fœneratori soluere, & non remisso iuramento per fœneratorem, vel Iudicem omittit soluere usuram.

28. Qui cum alio lusit sine pecunia, sed promittens iuramento soluturum se omne quod amitteret, & deinde noluit soluere.

29. Qui sæpè lusit, & quandoque perdidit, aliquando verò lucratus fuit, & lucrum cum iactura compensare voluit ad non restituendum in casibus, in quibus obligatus fuit.

CONTRA OCTAVVM PRÆCEPTVM,

*Non loqueris contra proximum tuum
falsum testimonium,
peccat.*

COGL.

COGITATIONE.

1. Qui factis voluit aliquid falsum, tanquā De mendac-
verum significare, in damnum insigne ali- cio operū
cuius. per simu-
lationē &
2. Qui voluit videri, aut fecit aliquid quod lationē &
videretur bonus, volendo malum esse, hypocri-
sim.
quod est perfecta hypocrisis.
3. Qui leuibus, & non sufficientibus indi- De mēdaci
tiis credidit proximum peccare mortali- aut teme-
ter, aut in peccato mortali existere. rario iudi-
cio p̄ximi.
4. Qui voluit notabiliter nocere fame pro- De detra-
ximi, cum intentione detrahendi. ctatione.

V E R B O.

1. Qui dixit, quod sciebat, aut credebat fal- De menda-
sum esse, cum damno, aut scandalo insig- cio.
ni boni spiritualis, corporalis, aut hono-
ris, aut rei familiaris alterius.
2. Qui mentitus fuit in iudicio exteriori, De mēdaci
vel interiori conscientia, & Confessionis aut teme-
Sacramentalis. rario iudi-
cio, quod
3. Qui mentitus fuit in concernentibus fidē aliquando
orthodoxam, sacram Paginam, vitia, aut virtutes. est causa
mendacij,
4. Qui leuibus, & nō sufficientibus indiciis aliquando
in iudicio, vel extra, firmiter iudicauit verō effect⁹
proximū peccare mortaliter, aut in pecca-
to mortali existere. eius.
5. Qui protulit verbis, aut signis significa- De pecca-
uit alicui præsenti, aliquem culpæ dese- ctum, tis verborū

Caput IX. De Examine Conscientiæ

nutuumq;,
quæ iniu-
riis, contu-
meliis, aut
exprobra-
tionib⁹ of-
ficiunt ho-
nori.

ctum, appellando ipsum vilem, aut ebriū,
aut alia iniuriosa, quæ contumelia dici-
tur, vel obiecit illi aliquē naturæ, aut pœ-
næ defectum, nominando eum cæcum,
mancum, virgis cæsum, quod conuicium
dicitur; aut exprobrauit beneficiū, quod
ei in necessitate cōstituto præstitit, quod
improperium dicitur, protulitq; ista ani-
mo nocendi notabiliter honori; aut no-
cuit sine animo nocendi, cū tamen ad-
uerteret, aut aduertere debuisset se no-
cere posse.

6. Qui seminauit discordiam inter amicos,
vel consanguineos, animo inferendi inter
ipsos discordiam notabilem, aut sine in-
tentione; cū tamen intelligeret, aut in-
telligere debuisset, se discordiæ esse auto-
rem.

7. Qui irrisit aliquem verbis, gestu, aut fa-
ctis ludibrio illum habēdo ob defectum,
vel calamitatem suam, ea intentione, vt
contemneretur, aut multò minoris præ-
cij, quàm antè haberetur, aut sine ea in-
tentione parui fecit, aut parui pendii ab
aliis effecit, cū probabili coniectura, quod
ex irrisione sua sequi poterat tam ingens
contemptus.

De detre-
statione.

8. Qui notabiliter famæ proximi nocuit,
aut probabiliter fama periclitatus fuit cō-
tra ius, idq; si animaduertat, vel animad-
uertere debebat, quod ex verbis suis nota-
biliter læderetur.

9. Qui

9. Qui alicui imposuit falsum aliquod mortale delictum, aut verum delictum, sed secretum reuelauit ignorantibus illud, & de quo fama non erat, quamuis sine intentione lædendi famam faceret.
10. Qui, cum videret ius aliquem exequi, scilicet pauperibus fauere, castè viuere, & alia similia efficere, dixit illum ob hypocrisin, vanam gloriā, vel aliū reprobrum finem ita facere, non solum peccata temerariè iudicando, sed etiam detrahendo, et mortiferam habuit intentionem lædendi notabiliter famam.
11. Qui, cū Iudex esset, quæsiuit à reo, postquam iam delictum suum confessus fuerat, quis ei sceleris socius aut adiutor fuerit, si adhuc occultum erat.
12. Qui, cum esset Prouisor, Vicarius, aut Iudex, iussit generaliter subditis suis, vt intra aliquot dies teneantur prodere illū, qui furtum, aut aliud delictum commisit.
13. Qui, cum notabili damno animæ, vitæ De reuelatione secreti honoris, famæ, seu bonorum alienorum damno seipsum, falsa delicta imponendo, aut vera detegendo diffamauit.
14. Qui, cum sit Episcopus, aut Prælat, aut publicus homo, ad prouidendum salutis aliorum constitutus, diffamauit se, aut ipsum

Caput IX. De Examine Conscientie

ipsum diffamantibus non restitit, aut modestè non petiit famæ restitutionem.

15. Qui interrogatus Iuridicè in visitationibus, de publicis peccatis, & siue generaliter, non exprimendo publica, aut occulta, siue particulariter de occultis, reuelauit occulta, siue secretò illa dicta fuissent ei, siue secretò illa vidisset, si non erant comparata ad nocendum aliis, aut detulit eos, quos reos esse probare non poterat.

16. Qui publicauit quod sibi arcanè dictum fuit, quod intelligebat, aut intelligere debebat tale esse, vt si publicetur, cessurum sit in damnum notabile alterius, vel semen insignis discordiæ.

O P E R E.

De detractione.

1. Qui edidit libellum diffamatorium, scribendo peccata aliena falsa seu vera, occulta, quocunque stilo composuit ipsum, & in publicum locum proiecit, vt legeretur, aut inuenit huiusmodi scripturam, nec lacerauit, imò diuulgauit.

2. Qui, cum esset Prælati, Iudex, aut Visitator, aut quiuis alius priuatus, scire vult contra ius, peccata occulta alicuius, aut quis sit, qui publicum delictum designauit, idque quæsiuit; quia voluit nocere, aut nocuit, seu periclitari fecit famam proximæ

proximi; aut si incarceratum coëgit iurare, statim, vt veritatem dicat super his, de quibus interrogabitur, & interrogat eum priuatim de omni facto, & qualibet eius parte, propter quod in carceribus detinetur.

OMISSIONE.

1. Qui quid serium, licitū & possibile promissit animo non implendi illud, sed decipiendi animo, aut etiam intentione implendi, & non impleuit. De mendacio pactorū & promissionum.
2. Qui interrogatus de vitā alicuius honestate, ad dandum illi officium seu beneficium, tacuit ex industria multa bona, quæ sciebat, ne conferretur illi. De detractione.

CAPV T X.

Continens Examen
Cōscientiæ, ex Septem
peccatis mortali-
bus.

COGI-

Caput X. De Examine Conscientie

Primum peccatum mortale

SUPERBIA.

Qua peccat.

COGITATIONE.

1. Qui amavit propriam excellentiam, & magnitudinem cum expresso cōtemptu subiectionis diuinæ, aut cum voluntate præferendi se DEO.
2. Qui optauit honorem ex re, quæ peccatū erat.
- De ambi- 3. Qui deliberatè desiderauit plura benefi-
tione. cia incompatibilia, sine iusta dispensa-
tione.
- De vana 4. Qui desiderauit gloriam, laudem, famā,
gloria. ex aliquo facto suo mortaliter malo, veluti duello, interfectione, vulneribus iniuste illatis, vel ex aliquo bono, ad finē mortaliter malum.
- De curiosi- 5. Qui, vt aliquid sciret, voluit omittere, im-
tate. plere, aut violare aliquā legem, cuius præuaricatio sit peccatum mortale.
6. Qui voluit aliquid scire ad finem mortaliter malū, putā, si de alterius vitiis inquisiuit, intētionē ipsum notabiliter difamandi.
- De perti- 7. Qui pertinacior in sua opinione fuit, q̄
nacia. rationes, quas pro ea habebat, requirebāt, in rebus, fidem vel mores cōcernentibus, ad

ad credendum, vel sperandum, aut operandum contra communem Ecclesiæ doctrinam, aut ad operandum in damnum proximi.

V E R B O.

1. Qui præsumpsit dicere, quod Deus non priuabit gratia sua, nec puniet ipsum, sit De Præsumptiōe.
quantūuis magnus peccator, eò, quod pro hominibus, non pro bestiis Paradisus constructus sit.
2. Qui seipsum, vel alium laudauit de re bona, vel saltem non moraliter mala, sed falsò, præbendo causam probabilem, vel verisimilem notabilis damni cultus Dei, aut vtilitatis Reipub. aut animæ, honoris, famæ, aut rei familiaris proximi; veluti, si testatus fuit aliquem esse bonum, medicum bonum, magistrum bonum &c. cum re vera malus, vel non talis esset. De vana gloria.
3. Qui se iactauit, & laudauit, vel suos, vel quemlibet alium, contra gloriam, aut insignie Dei seruitium, aut de aliquo peccato mortali, vero aut falso, aut verbis notabiliter iniuriosis proximo, prout Pharisæus, qui dixit: Non sum, vt reliqui homines: Et vt is Publicanus: Aut cum superbia, & vana gloria mortali, aut cum notabili damno proximi, sicuti falsò dicendo se, vel alium esse magnum medicum, De iactantia.
Luc. 18. 1

inf-

Caput X. De Examine Conscientie

insignem aduocatū, vel sanctitatis eximiam virum.

O P E R E.

De presumptione.

1. Qui in notabile detrimentum corporale, vel Spirituale proximi presuit alicui muneris, quod nesciebat, aut non valebat administrare, cuiusmodi sunt Iudicare, Aduocare, Consulere, Curare, Confessiones audire, populo verbum Diuinum Annuntiare.

2. Qui v'surpauit potestatem alterius: Verbi gratia iudicauit eum, qui suæ non existit iurisdictionis, absoluit à casibus, à quibus non potuit absolvere, aut dispensauit, aut commutauit vota, non habens potestatem, seu auctoritatem eius rei.

De Ambitione.

3. Qui deliberatè recepit plura beneficia incompatible, sine iusta dispensatione.

4. Qui suscepit beneficium curatum, præcipue ob honorem, vel vtilitatem temporalem, aut qui eo indignus, ratione ignorantie fuit.

5. Qui procurauit seculare officium, nesciens, quid requirebatur ad debitam eius executionem, nec ope allefforis valens seruare.

De vanagloria.

6. Qui destinata principaliter ad DEI seruitium & gloriam, vt prædicare, orare, & similia fecit potius, aut æquè principaliter ob vanam gloriam.

7. Qui

7. Qui adinuenit exercitia, vel ludos, alia- **De inuen-**
que, quæ ex se sunt peccata mortalia, aut tione no-
alia, quæ non sunt talia, ad finem mor- uitatum, et
taliter malum, aut cum notabili damno de vestitu
seruitij DEI, seu boni alieni publici, aut & ornatu,
priuati.
8. Qui induit, aut ornauit se cum intentio-
ne prouocandi alium, vel aliam ad sui cu-
piditatē mortalem, licet ipsa nō sequatur.
9. Qui habitum alicuius religionis induit
ad vituperium ipsius.
10. Qui ne succumbat, ob aliā mē causā
contendit contra veritatem perspectam,
si id, de quo agitur concernit fidem, vel
necessarium est salutī animæ, corporisue.

O M I S S I O N E:

1. Qui propterea, quod iuerit ad locum ali-
quem inhonestum, vel quod se coniunxe-
rit improbe alicui societati, aut quod tor-
uis oculis aliquē inspexerit, peccauit mor-
taliter, nec deinde ab eiusmodi occasio-
nibus peccandi abstinuit.
2. Qui falsò in aliquo laudatus fuit, & ani- **De vana**
maduertit, quod si ipse taceret, & non cō- gloria.
tradiceret, adhibenda foret fides laudibus
falsis; quia fide adhibita timebatur ali-
quod notabile damnum cultus DEI, aut
vtilitatis proximi, nec cōtradixit, saltem
tantum, quantum expediebat, ne damnum
illud sequeretur.

3. Qui

Caput X. De Examine Conscientie

De discor-
dia.

De inobe-
dientia.

3. Qui noluit cum illo conuenire principa-
liter, vt illi aduersaretur, & repugnaret.
4. Qui deliberatè recusauit facere, quod si-
bi iussum fuit, potissimum, si id, quod
præcipiebatur, erat tale, vt ipsum parere
necessum fuerit, sub poena peccati mor-
talis.
5. Qui, postquam à Iudice iussus fuit, vt sol-
ueret poenam legis, quam violauit, cum
esset notabilis quantitatis, noluit soluere.

Secundum peccatum mortale

A V A R I T I A.

Qua peccat.

COGITATIONE.

1. Qui voluit acquirere, aut retinere illici-
tè aliquid alienum notabile.
2. Qui ob amorem seu cupiditatem bono-
rum violare voluit aliquod præceptū Di-
uinum, vel humanum, quod ad mortale
ipsum obligaret.
- De fraude. 3. Qui voluit deliberatè emere, alioue con-
tractu habere aliquid minori precio, quā
res valebat, aut vendere, aut alienare alio
contractu maiori precio, quā res erat
vendenda, aut alienanda.
- De Simo- 4. Qui voluit deliberatè dare, aut recipere
nia. aliquid loco precij de re merè spirituali,
aut

aut connexa ei, aut de re composita, cuius
præcipua pars erat sacra, altera verò pro-
fana: aut demum de re cōposita, cuius
principalis pars erat temporalis, minùs
verò principalis, sacra & spiritalis.

V E R B O.

1. Qui mentitus fuit cum intentione deci-
piendi aliū in re notabili, etiam si in par-
ua re decepit.

O P E R E.

1. Qui ob amorem, seu cupiditatem bono-
rum, violauit aliquod Præceptū diuinum,
vel humanū, quod ad mortale ipsum ob-
ligaret.
2. Qui vendendo, emēdo, permutando, lo-
cando, aut conducendo, aut aliis contra-
ctibus, vel quasi contractibus, defraudauit
deliberatē aliquem in re sua notabili, aut
ipsi debita, dando, aut recipiendo magis,
aut minus eo, quā res valebat, aut ma-
iori, vel minori precio, eo, quod erat ultra
dimidiam iusti precij.
3. Qui vendidit panem, aut aliud, ultra iu-
stum valorem notabiliter.
4. Qui emit aliquid, quod intelligebat pre-
ciosum esse, ab eo, qui ignorabat illud ta-
le esse, veluti aurum ab eo, qui putabat
orichalcum esse, aut animal sanum ab eo,
qui existimabat ægrum esse.

De fraude.

R.

5. Qui

Caput X. De Examine Conscientie

5. Qui vendidit arma ei, qui illa emit ad malum, vel ad bellum iniustum.
6. Qui vendidit venenum ei, quē putabat, vel p̄babiliter putare debuit, ipsum emere ad lādendum.
7. Qui vendidit aleas, vel tēsseras hominibus, quos sciebat velle vti illis ad ludos p̄hibitos, & mortaliter illicitos.
8. Qui tempore messis, seu vindemiæ, adeo immoderatē emit panem, aut vinum, ad vendendum illud postea carius, vt caritas fiat.
9. Qui pactum fecit cū aliis mercatoribus, ne hoc vel illud venderent, nisi certo inter eos precio constituto, notabiliter immo dico.
10. Qui ad infidelium loca arma deduxit, vel etiam ligna, & similia.
11. Qui, cū esset publicanus, thesaurarius, receptor ciuitatis, vel communitatis, vel alicuius Domini emit, vel mercaturam exercuit, cū pecunia, quam ex officio percipiebat.
12. Qui, cū esset licitator suscepit aliquid ad vendēdum & partem notabilem preij pro se retinuit.
13. Qui certam nummorum quantitatē dedit, vt recitarentur tot missæ, cum intentione, vt illa esset precium missarum.
14. Qui vendidit, aut emit aliqua bona carius

rius ratione iuris patronatus, aut iuris p-
sentandi ad aliquod beneficium, quod il-
lis erat annexum, vel aliquem calicem, vel
corporalia, eò, quòd erant consecrata, vel
aliqua alia, eò, quòd benedicta erant ra-
tione consecrationis, seu benedictionis.

O M I S S I O N E:

1. Qui non detegit occultum vitium, quod De fraude.
sciebat inesse rei venditæ, veluti corrup-
tionem cibi, ægritudinem serui, vel ani-
mantis, aut debilitatem fundamentorū
domus, quam vendebat.
2. Qui vendidit, triticum, vinum, aut aliud,
quod sciebat proximū esse corruptioni, et
quod multo tempore non erat perman-
surum in illa bonitate, ei quem sciebat,
aut probabiliter dubitabat ipsum emere
ad conseruandum, non autem ad statim
cōsumendum, nec ipsum emptorem cer-
tiores fecit, nō posse longo tempore per-
manere.
3. Qui societatem habet cū malæ conscien-
tiæ viro, qui per fas & nefas mercatur, nec
ei istud interdicit, vel socio non correcto,
non renuntiat eius amicitia.

R. 2

Tertium

Caput X. De Examine Conscientiæ

Tertium peccatum mortale

L V X V R I A.

Examen Conscientiæ, circa hoc peccatum, querat lector suprà in Sexto Decalogi præcepto.

Quartum peccatum mortale

I R A.

Qua peccat.

COGITATIONE.

1. Qui deliberatè desiderauit, aut voluit vindictam sumere notabilem de innocente, aut voluit sumere vindictam maiorem, quàm æquum erat, quamuis vellet eam autoritate diuina sumere, aut autoritate iustitiæ, aut voluit autoritate propria sumere eam, quæ æquum erat, vel contra ordinem notabilem Iuris, vel iuxta ordinem iuris, sed ad puniti detrimentum, & non principaliter ad conseruationem Iustitiæ.

De indignatione,

2. Qui aliquem aded indignum sua amicitia & conseruatione reputauit, vt omiserit, aut propositum habuerit omittendi id, quod p ipso sub mortalis peccati pena facere debebat.

VER.

V E R B O.

1. Qui deliberatè dixit ex corde, aut ore ali-
quam iniuriam, aut maledictionē DEO, De Blasphemie.
aut Sanctis eius.
2. Qui deliberatè maledixit alicui, & causā
fuit mali, quod ei dixit per se, vel per aliū,
aut desiderādo ei illud ex corde ad ipsius
damnum.
3. Qui maledixit Diabolo, respectu naturæ
sue.
4. Qui maledixit, vel Diabolo obtulit ali-
quas creaturas irracionales, vt boues, e-
quos &c.

O P E R E.

1. Qui se occupauit cogitationibus vindi-
ctæ, aut taliter vociferauit; vt propterea
violārit aliquod præceptum, quod obli-
gabat ad mortale, aut si dedit vel fecit ali-
quod notabile damnum, aut scandalum
proximo.

Quintum peccatum mortale
INVIDIA.

Qua peccat.

COGITATIONE.

1. Qui doluit de bono notabili proximi de-
liberatè, scilicet; scientia, honore, fama,
diui-

R 3

diui-

Caput X. De Examine Conscientie

diuitiis venerationi, & similibus, eò, quòd sequatur, inde propriæ excellentiæ suæ detrimentum.

2. Qui contristatus fuit, eò, quòd non haberet tot bona temporalia, quàm alij, ad finem mortaliter malum.
3. Qui doluit, eò, quòd DEVS largiatur bona malis hominibus, reprehédendo diuinam prouidentiam, quòd iniustè diuidat temporalia.
4. Qui deliberatè proposuit imitari malos in rebus, in quibus peccant mortaliter, vt temporaliter, sicut ipsi, beatior euaderet.

V E R B O.

De Odio.

1. Qui optauit proximo aliquod malum in anima, corpore, honore, fama, aut re familiari ad damnum eius; aut si poenituit alicuius boni sui, quia bonum suum erat.

Quintum peccatum mortale

G V L A.

Qua peccat.

COGITATIONE.

1. Qui

1. Qui ultimum suum finem constituit in voracitate, aut potatione.
2. Qui intentionem habuit prouocandi alium ad peccatum mortale, aut si tantum eo ipso delectatus fuit, ut potius violasset mandata Ecclesie obligatoria ad mortale, quam illam delectationem omisisset.

V E R B O.

1. Qui multum locutus fuit in contemptum DEI, aut intentione prouocandi alium ad peccatum mortale, aut, si tantum eo ipso delectatus fuit, quod potius violasset mandata DEI, & Ecclesie obligatoria ad mortale, quam illam delectationem omittere.

O P E R E.

1. Qui manducauit, vel bibit, vel porrexit alicui cibum, vel potionem, cum crederet aut credere deberet, officere posse notabiliter salutis suae vel proximi, aegro praesertim existente.
2. Qui intelligit, aut intelligere debebat inebriatum iri se, nihilominus largiter bibit, aut ad bibendum alium sollicitat.
3. Qui sciens comedit, vel ad comedendum dedit carnem homini, sine magna necessitate.

R 4

4. Qui

Caput X. De Examine Conscientie

- De inordi-
nata lati-
tia.
4. Qui inhonestas cantilenas cecinit, aut inhonestas verba protulit, aut fecit corpore actus lasciuos.
 5. Qui cum iucunditate saltauit, aut cecinit &c.
 6. Qui vsus fuit vestibus, aut ornamentis multum inhonestis, aut cum intentione prouocandi ad luxuriam, aut ad alium finem mortalem.

O M I S S I O N E.

1. Qui, vt comederet cibos multum preciosos, vltra quam requirat sua conditio, omisit soluere debita, aut prouidere ei, cui tenebatur.

Septimum peccatum mortale

A C E D I A.

Qua peccat.

O M I S S I O N E.

1. Qui ob contristationem bonorum spiritualium, & diuinorum, omisit facere id, ad quod ex necessitate obligatus erat, aut poenituit fecisse illud, aut deliberate proposuit non facere.
2. Qui noluit discere ea, quæ ex necessitate scire debet, & communiter sciunt omnes Christiani; vt sunt articuli fidei, decem præ-

præcepta, & preceptum obseruandi festa,
ieiunandi, confitendi, &c.

3. Qui non tenet memoriter Orationem
Dominicam, Salutationem Angelicam,
Et Symbolum Apostolorum.
4. Qui ob animi demissionem, aut pigritiã,
omisit facere id, ad quod obligatus erat,
sub peccati mortalis pœna, prout subue-
nire proximo in extrema necessitate.

CONCLUSIO

Confessionis peccatorum,
quæ fit Sacerdoti.

Cum pœnitens præcepta Decalogi secun-
dum ordinem percurrerit, & ex iis cōscien-
tiam suam, quanta potuit diligētia, exami-
nari; tūm Sacerdoti quoque, vices Christi
gerenti, omnia & singula peccata, quæ me-
moriam occurrerint, fideliter ac integrè expo-
suerit, poterit tum in hunc, vel similem mo-
dum confessionem suam concludere, & Ab-
solutionem, tūm salutarem pœnitentiam à
Confessario suo expectare.

Ista sunt, in quibus diligenter examinata
conscientia mea, à tempore proximæ con-
fessionis confiteor, & doleo me peccasse, ac
doleo, quòd non magis doleam. Habeo au-
tem propositum, gratia DEI, in posterum

R 5 ab

Cap X. De Exam. Consc. ex pec. mort.

ab istis & omnibus peccatis, pro mea virili, abstinendi, & emendandi vitam. Ideo precor Beatam MARIAM semper Virginem, B. Michaëlem Archangelum, B. Ioan- nem Baptistam, Sanctos Apostolos, Petrum & Paulum, omnes Sanctos; Et te Pater o- rare pro me Dominum Deum nostrum: Si- mul etiam, vt iniuncta pœnitentia, benefi- cium Absolutionis mihi impendere digne- ris.

Postea absoluit pœnitentem Sacer- dos, eiq; satisfactionem pro quali- tate criminis iniungit.

CAPVT

Continēs Precationes
aliquot, quibus pœni-
tēs, peracta coram Sa-
cerdote suorum pec-
catorum Cōfessione,
& accepta Absolutio-
ne, salubriter vti
potest.

PRIMA PRECATIO

Pœnitentis.

*Qua vti potest à Confessione
peccatorum.*

CLEMENS, ac benigne
Creator, qui mihi nunc certum
in animi mei calamitatibus per-
fugium extitisti, gratias ago im-
mortales tibi, quòd grauiſſimam peccatorū
meorum ſarcinam depoſuerim, et veteri illo
R 6 prorsus

Caput XI. Precationes

prorsus Adam abiecto, nouæ vitæ cursum ingressus sim, quem, vt te autore suscepi, sic precor, vt adiutore perficiam, confirmata in me ea voluntate, qua me omninò cumlatè beâsti.

Neque verò iam tuorum ego Sacramentorum vim, ac robur ignorare possum, propterea, quòd maior me multò nunc afficit animi tranquillitas, ac mentis lætitia, quàm priusquàm peccata mea ex præscripto tuo, Confessione legitima expiâsem; nunc enim planè sentio, vbi delictum antea abundauerat, gratiam multò copiosius superabundare: Quanquàm, ne mihi quidem id audeam polliceri, melius me videlicet in posterum, atq; sanctius victurum, quàm olim, nisi tuo me præsidio, ac fauore tuearis, atq; conserues.

Et profectò, quod ad me attinet, sic omnes flagitiorum occasiones mihi præcidam, tamquàm singulis momentis, tuæ gratiæ cupidus, auribus tuis adero, quam summam eius mihi necessitatem incumbere non ignoro, vix enim quicquam ego vel aggredi potero, vel perficere, in hac virium mearum imbecillitate, nisi me tu ipse auxilio tuo confirmes, atque suffulcias.

Agnosco nunc demùm, optime Parens, quantum sit præsidij, ac lucris spiritualis repositum in huius sacrae Confessionis vſu, ad quam multò me, quàm antea frequentius accessurum polliceor, quamuis non me lateant

car.

carnis ac Dæmonis insidiæ, quibus, quoties à tam sancto opere sum reuocatus? Et quid superest ad hæc, nisi vt mihi ipsi sedulo caueam, ne deterior iterato lapsu fiam, adeoq; sim in rem meam ipse attentus, ne vel minimum quidem peccatum in me dissimulem, quod non acerbè corripiam atque castigem?

Qua in re, tum ego demum præclarè proficiam, cum meas ad examen virtutis actiones accuratè, sub noctem quotidie reuocauero, notatis iis, quæ vitiosæ fuerint, vt tuo celesti beneficio deleantur: Eas autem quas secundum te rectas, ac iustas deprehendero, sic tibi vni ascribam, vt tam te bonorum omnium meorum, si quæ vnquã à me fient, autorem predicem, quàm certissimum in posterum spero habiturum adiutorem, Per Iesum Christum filium tuum in vnitatem Spiritus sancti, Amen.

ALIA DEVOTISSIMA precatio post Confessionem dicenda.

IN vnione doloris tui, qui causam doloris mei assumpsisti, & emendationem pro peccatis meis suscepisti, Domine Iesu Christe, cum vniuersitate dolentium & verè poenitentium, & te in veritate quærentium cõ-

R 7 fateor

Caput XI. Precationes

fitior tibi omnia peccata mea commissa, & bona omissa, vel non purè aut negligenter facta, sicut tu ea nosti in numero, pondere & mensura; & dies perditos vitæ meæ, in quibus te offendi & laudem tuam minui: Et à te summo bono cecidi, & proximum in casum traxi.

Suscipe ergo, DOMINE, de mea misera vita residuum annorum meorum: Pro his verò, quos viuendo perdidi, quia perditè vixi, cor contritum & humiliatū DEVS non despicias. Dies mei declinauerunt & perierunt sine fructu. Impossibile est enim vt reuocem eos: sed placeat tibi vt reuocem illos in amaritudine animæ meæ: DOMINE, abyssus profundissimæ miseriæ meæ, abyssum inuocat altissimæ misericordiæ tue. Ne contineas in ira miserationes tuas, & fontem inexhaustæ misericordiæ tuæ circa me exsiccare non permittas propter peccata mea qui misereris omnium, & nihil odisti eorum quæ fecisti, dissimulans peccata hominum propter poenitentiam.

Tuum est DOMINE remittere peccata; miserere mei, iam tempus est gratiæ & miserationis, & dum tempus est emendationis, da mereri gloriam benedictionis, ne in die consummationis me feriat verbum maledictionis. Fac me, quaeso, DOMINE, assuetæ mala relinquere, & tibi placita opera agere

ra agere, & vt studium, quod hucusque in peccatis exercui, te adiuuante, deinceps in tua voluntate exerceam, vt vbi abundauit delictum, ibi tua gratia redundet: Et rogo te propter temetipsum, & per amorem piissimæ matris tuæ gloriosæ Virginis Mariæ, & per intercessionem omnium Sanctorum tuorum, atque electarum tuarum, vt ignoscas omnibus peccatis, negligentis & ignorantis meis; Et ne perdas me cum iniquitatibus meis, neque in finem iratus reserues mala mea.

Recordare Domine Iesu, quia tuum non est perdere quicquam ex eo, quod Pater tuus dedit tibi; sed tuum est proprium misereri semper & parcere, neminem perdere, sed saluare; quia Pater tuus misit te in mundum, non vt iudices mundum, sed vt vitam habeamus per te, vt sis pro nobis, non contra nos. Quod enim debuimus, tu soluiti, quod, peccauimus, tu luisti, quod negleximus tu supplesti.

Proficiat ergo, DOMINE, nunc & in extremis meis plenaria, imò superflua satisfactio tua, amara mors tua, & precium fusi sanguinis tui, renouatio satisfactionis tuæ, venerabile mysterium corporis & sanguinis tui, quod tibi quotidie offertur in Ecclesia pro salute fidelium, in quo es tu ipse Sacerdos & sacrificium, ille qui offert, & ille, cui offertur,

Caput XI. Precationes

offertur, & hoc quod offertur ad prome-
rendum in presenti gratiam, quam non me-
rui, ad obtinendum in futuro requiem &
gloriam, quam tua pia passio impetrauit.
Imperfectum meum Domine viderunt ocu-
li tui. Sed tu, pie DEVS, ne imputes mihi
ad æternum supplicium, qui omnia ad sum-
mum & profectum bonum optimè & per-
fectissimè præordinasti. Et ne permittas me
deleri de libro vitæ, sed offer mihi portio-
nem, quæ me contingit in subsidium, tuæ
videlicet preciosæ passionis, cum qua ho-
minem voluisti habere tibi cohæredem in
terra viuentium.

Te igitur Domine moueat & inclinet ad
misericordiam humanæ fragilitatis confi-
deratio, qui nôsti quæ sit hominis substan-
tia; Et quod non vanè constitueris homi-
nem super terram; & conserva in me opus
tuæ pietatis. Ne incassum circa me labora-
ueris, et ne infructuosa sit in me immaculati
cruoris tui effusio. Tu enim qui es purifica-
tionem faciens peccatorum, præsta, vt emē-
datus à peccatorum sordibus & illuminatus
acie mentis cognoscam te, teque agnoscens
in directione cordis mei iugiter ad te ten-
dam, vt felici exitu ad te merear pertuenire
Iesu Christe. Qui cum DEO Patre in vnita-
te Spiritus sancti viuis & regnas per omnia
sæcula sæculorum, Amen.

TER.

TERTIA PRECATIO

Pœnitentis.

*Qua post Confessionem Sacerdoti
factam uti potest.*

CONFITEOR tibi DOMINE Rex, & col-
laudabo te DEVM Saluatorem meum:
Confiteor nomini tuo magno, quoniam
adiutor & protector factus es mihi, & libe-
rasti corpus meum & animam meam à per-
ditione. Confiteor etiam tibi & beatæ Ma-
riæ, sanctoque Ioanni Baptistæ, & Angelo
mihi ad custodiã deputato: Et Sanctis quo-
rum reliquiæ in loco præsentis habentur, &
omnibus electis tuis omnia, quæ commisi
vel omisi per superbiam, negligentiam; in-
firmitate, suggestionem, delectationem, consen-
su, cogitatione locutione, & opere, & qui-
buscunque aliis modis offendi. Profiteor me
errasse, deliquisse, & peccasse ultra omnes
peccatores.

Quamobrem obsecro immensitatẽ Cle-
mentia ac Pietatis tuæ, vt omnia peccata
mea mihi dimittas, & non permittas me
amplius aliquid contra te committere aut
tentari supra virtutem meam; Sed concede
per gratiam tuam, vt omnes aduersitates, &
prosperitates mihi vertantur in probatio-
nem & salutem. Benedico te DEVS coeli &
terræ; glorifico & exalto nomen tuum, lau-
do &

Caput XI. Precationes

do & beatifico, honorifico magnificentiam tuam, adoro veneror & sanctifico maiestatem tuam, virtutem, diuinitatem & sapientiam, fortitudinem, honorem, & gloriam ac benedictionem offero Trinitati unitatis tuæ.

Iterum atque iterum Deus meus gratias ago potentiae tuæ pro eo, quod fecisti cœlum & terrā, mare, & omnia quę in eis sunt. Et misisti ad redemptionem nostram unicum Filium tuum, & ad remissionem peccatorum & collationem donorum per eundē Spiritum sanctum tuum. Deniq; pro vniuersa Ecclesia Catholica, & scripturis sanctis & cunctis ordinibus & Sacramētis Ecclesiasticis, & pro omni populo Christiano, & ciuitatibus quę eueniunt eis. Tandem pro meipso, pro eo quod manus tuæ plasmauerunt me ad tuam dignam similitudinem; Et quia baptizatus & confirmatus; Et quia sola miseratione pietatis tuæ & cura sollicitudinis viuo, licet ingratus & indignus.

Tandem supplico clementiæ tuæ, vt sim potens & libens abominari & superare superbiam, auaritiam, Gastrimergiam, iram, luxuriam, acediam, gulam, & vanam gloriam, & cætera omnia vitia ac desideria carnalia, omnesque tentationes, cuncta spernere inutilia, cauere nociua, sustinere aduersa, prosequi salubria, meditari spiritualia, comprehendere cœlestia. Sim insuper Deus meus,

meus, iuxta dictum tuum pauper spiritu,
mitis, lugens, esuriens, & sitiens iustitiam,
misericors, pacificus, mundus corde, persecu-
tionem patiens propter iustitiam: Prudens
ut serpens, simplex ut columba.

Postremo, obsecro misericordiae tuae im-
mensitatem, ut requiescat super me spiritus
sapientiae & intellectus, consilij & fortitu-
dinis, scientiae & pietatis, & Spiritus latissi-
mi timoris tuae gratiae & veritatis, fidei, spei,
& charitatis, prudentiae, temperantiae, for-
titudinis, atque iustitiae. Habeam etiam ex
abundanti largitatis tuae dono gratiam ver-
borum, cogitationum, & operum bonorum
sobrietatem & discretionem, castitatem & con-
stantiam mentis & corporis, perfectam pa-
tientiam, & in omni sanctitate usque in finem
perseverantiam, voluntatem & virtutem
in lege tua, & in operibus mandatorum.

Dispone etiam in me visum, auditum, odo-
ratum, gustum, loquelam, tactum, incessum,
renes, & omnia membra corporis & affe-
ctus animae, & visus eorum. Fac, ita agam, ut
in omnibus tibi placeam, & te glorificem
semper & ubique, & a te habeam Angelum
ad custodiendum, docendum & adiuuan-
dum me in omnibus. Nam ego pono cor-
pus & animam meam, & totam vitam in
tua dispositione & custodia.

Si verò est in his, quae postulo ali-
quid minus tibi placens, tu omnia dirigas
iuxta

Cap. XI. Precat. post Confessionem.

iuxta Paternitatem tuam dulcissimam, &
facias. Hoc solum singulariter & anxie Cle-
mentiam tuam deprecor, vt me tibi veraci-
ter seruire facias toto corde, & toto corpo-
re, omnibus diebus vite meæ, ac in omnibus
adimplere voluntatem tuam, & peruenire
ad consummationem perfectam, finem
sanctum, & gaudium sempiter-
num, A M E N.
A M E N.

ERRATA.

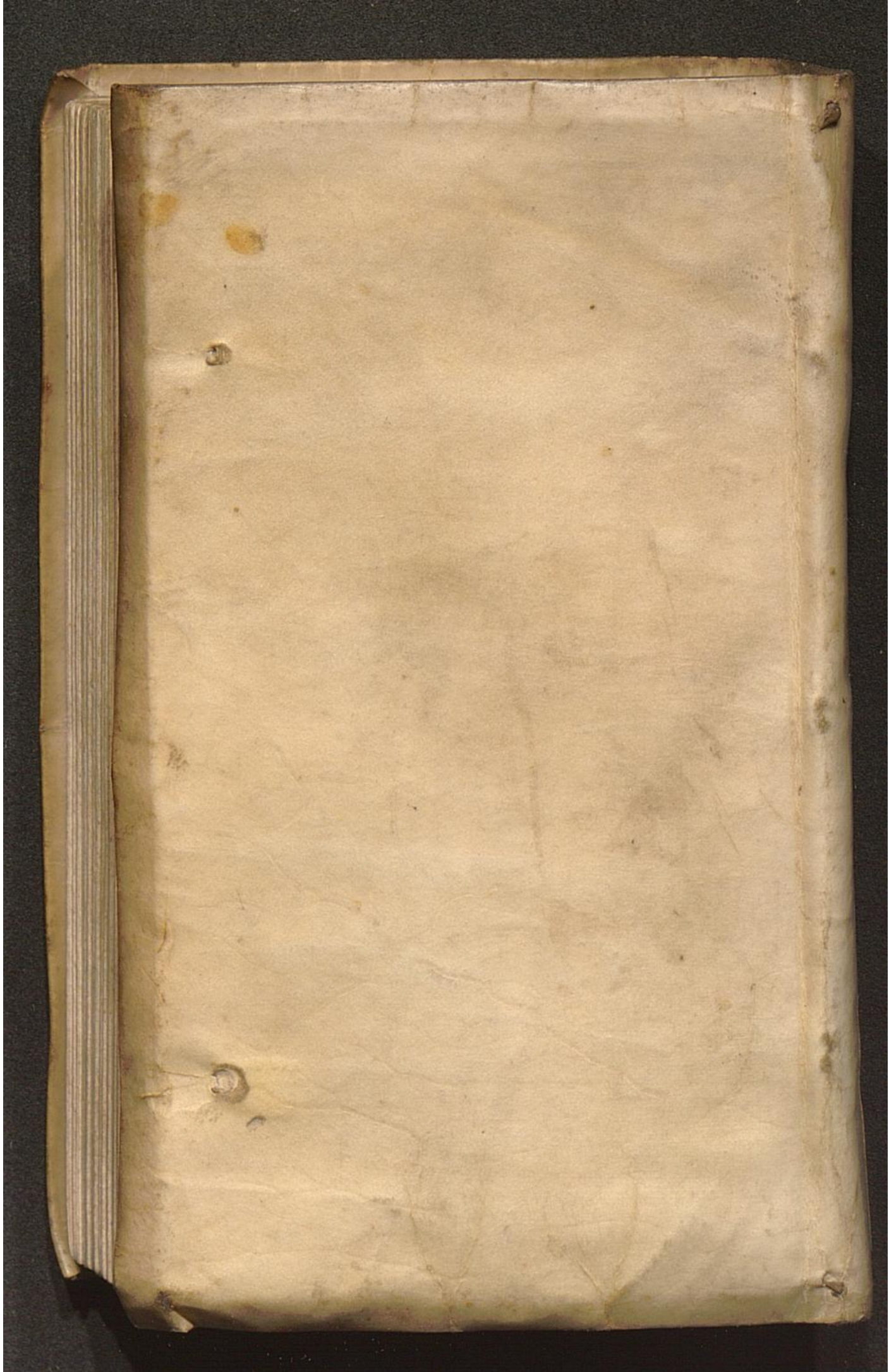
- Fol. 14. f. 1. lin. 18. præstent, lege, præsentent.
Fol. 23. f. 2. lin. 18. conuentū, lege conuentu.
Fol. 24. lin. 24. obstringeret, lege obstringi.
Fol. 44. f. 2. lin. 8. tentat, lege tendat. (tur.
Fol. 50. lin. 14. præpositum, lege propositū.
Fol. 55. lin. 24. nuncupanda est, lege, diffamatio nuncupanda est.
Fol. 67. lin. 2. videtur nunc breuiter, lege videtur nunc breuiter dicendum.
Fol. 67. f. 2. lin. 17. sacro, lege sacroque.
Eodem fol. lin. 22. aut aduertat, lege, se clericum esse, siue per supinam ignorantiam nihil aduertat, &c.
Fol. 88. f. 2. lin. 10. & 14. intentione, lege intentione.
Fol. 124. f. 2. lin. 1. Via, lege Vita.
Fol. 132. lin. vlt. mediorum, lege media.

Cætera, quæ fortè nostros oculos in relegendo effugerunt, Candidus lector emēdet.

*Lectio istius libelli cum Confessariis,
tūm Cōfitentibus plurimū pro-
derit: Nec aliquid continet, quod
Catholicæ doctrinæ aduersetur.
Ideoq; eum typis excudi permittit.*

*Rodolphus Clenkhe SS.
Theologiæ D. Acade-
miæ Ingolstadiësis Pro-
fessor, & pro tempore
Facultatis Theologicæ
Decanus.*

is,
ro-
od
r.
it.
S.
le-
ro-
ore
ice

Confession 2
de
Hier 21

Th
2389